

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ТЕХНІЧНИЙ НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Студентське наукове товариство

V ВСЕУКРАЇНСЬКА

студентська науково - технічна конференція

"ПРИРОДНИЧІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ"

19-20 квітня 2012 р.

(збірник тез конференції)

ТОМ 2

Тернопіль 2012

ББК 72+34 (Укр)
М34

Матеріали V Всеукраїнської студентської науково - технічної конференції / В 2 т. – Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя (м. Тернопіль, 19-20 квітня 2012 р.), 2012.- Т. 2. - 227 с.

В збірнику друкуються матеріали Всеукраїнської студентської наукової конференції. Тернопіль. – ТНТУ ім. І. Пулюя (19-20 квітня 2012 р.) за наступними науковими напрямками:

математичне моделювання, механіка і математика, машинобудування, машини та обладнання сільськогосподарського виробництва; приладобудування; матеріалознавство, міцність матеріалів і конструкцій; електротехніка, електроніка та світлотехніка; математика; фізика; хімія, хімічна, біологічна та харчова технології; обладнання харчових виробництв; інформаційні технології, гуманітарні науки, економіка, менеджмент, фінанси, радіоелектронні біотехнічні системи; зварювання та споріднені процеси і технології.

Редакційна колегія:

д.т.н. Петро Ясній, д. ф.-м. н. Олег Шаблій, д.е.н. Богдан Андрушків, д.т.н. Богдан Гевко, д.ф.-м.н. Леонід Дідух, к.т.н. Олександр Закалов, д.ф.н. Анатолій Довгань, д.т.н. Володимир Андрійчук, к.т.н. Анатолій Лупенко, д.т.н. Ігор Луців, к.ф.-м.н. Михайло Михайлишин, д.т.н. Михайло Пилипець, к.ф.н. Василь Ніконенко, д.т.н. Роман Рогатинський, д.т.н. Петро Стухляк, д.е.н. Наталія Кирич, д.т.н. Микола Підгурський, д.т.н. Тимофій Рибак, д.т.н., Микола Приймак д.б.н. Володимир Юкало, д.т.н. Богдан Яворський, к.ф.-м.н. Борис Шелестовський, д.ф.-м.н. Андрій Кривень, д.т.н. Павло Маруцак, д.т.н. Сергій Лупенко, д.т.н. Тетяна Вітенько, д.т.н. Чеслав Пулька.

Комп'ютерний набір, верстка та редагування: заступник голови програмного комітету конференції, науковий секретар Ігор Окіпний

Адреса конференції:

46001, м. Тернопіль, вул. Руська, 56

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
тел. (0352) 25-35-09, e-mail: snt@tu.edu.te.ua

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

Секція:

Економіка, менеджмент, фінанси

УДК 658.54

Антонюк Ю.-ст. гр.БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУЧАСНА ФОРМУЛА ЕФЕКТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ

Науковий керівник: к. е. н., доцент Зяйлик М.Ф.

Жодна дія людини не відбувається без мотивації. Мотивація може бути сильною або слабкою, може змінюватися під впливом діяльності людини, що зумовлює зміну її поведінки у процесі роботи. Мотиваційні фактори змінюються в часі, залежать від специфіки особистого життя або рівня кар'єри, якого досяг робітник. Для кожної людини мотиви є суб'єктивними; вони формуються в процесі виховання, навчання, усвідомлюються внаслідок прийняття індивідом домінуючих у суспільстві цінностей, що впливає на визначення цілі й спонукає людину до дії.

Зрозумівши, які фактори спонукають працівника ефективніше виконувати свої обов'язки, буде легше створити атмосферу роботи, де мотивація процвітатиме. Унікальної формули як створити таку атмосферу не існує. Однак, якщо визначити фактори спонукання, то можна зрозуміти, які з них і в якій мірі сприятимуть відчуттю задоволення робітника від власної праці. Як свідчать дослідження, за наявності достатніх засобів для існування 20% людей не працювали б ні за яких обставин. Із решти 36% погоджуються працювати, якщо робота буде цікавою; 36% – щоб уникнути нудьги та самотності; 14% – через острах відсутності самореалізації; 9% – тому, що робота приносить радість. Лише 12% людей основним мотивом діяльності вважають гроші, 45% – надають перевагу славі; 35% – задоволенню змістом роботи; 15% – владою, яку надає робота.

На жаль, в Україні, яка володіє значним кадровим та інтелектуальним потенціалом, компанії недостатньо використовують інструменти, пов'язані з підвищенням мотивації співробітників, в більшості випадків акцентуючи увагу на «маніпулюванні зарплатою»: підвищуючи або знижуючи в залежності від успіхів, які має підприємство на ринку.

Для успішного управління поведінкою людей у процесі їх трудової діяльності важливо встановити, чому люди саме так працюють, що викликає в них бажання і потребу працювати, чому деяким робота приносить задоволення, а інші ставляться до неї байдуже.

Основними чинниками, здатними мотивувати робітника в процесі здійснення ним трудової діяльності, можна назвати наступні: компетентності керівництва; грошова винагорода; можливість кар'єрного росту; стабільність; повага, визнання; самореалізація; сприятлива атмосфера в трудовому колективі.

Отже, старанність, наполегливість в досягненні цілей формуються сильними мотиваційними чинниками. Для кожного робітника важливим фактором є не лише відчуття гордості через приналежність до компанії, в якій він працює та місії, яка є визначальною з точки зору керівництва, а й можливість постійного професійного зростання. Тому необхідно завжди пам'ятати, що саме мотивація визначає пріоритети ділової активності та посилює бажану поведінку людини.

ББК 65.290

Гураль І.- ст. гр. БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ: СУТНІСТЬ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зяйлик М.Ф.

В умовах переходу України до ринкових відносин господарювання зростає важливість усіх факторів, що впливають на ефективність виробництва. Не остання роль у підвищенні результативності суспільного виробництва відводиться науковій організації праці.

Наукова організація праці (НОП) — процес вдосконалення організації праці на основі досягнень науки і передового досвіду. Наукова організація праці дозволяє найкращим чином поєднувати техніку і людей в єдиному виробничому процесі, забезпечує найбільш ефективне використання матеріальних і трудових ресурсів, безперервне підвищення продуктивності праці.

Наукова організація праці - це явище багатогранне, тісно пов'язане з рядом дисциплін, предметом вивчення яких є людина. Основними складовими основами наукової організації праці є соціально-економічні, техніко-технологічні та психофізіологічні групи. Соціально-економічні основи визначають цілі, характер і зміст праці в ринкових умовах господарювання і, як наслідок, особливу принципову сутність та соціально-економічний напрямок заходів з наукової організації праці. Наукова організація праці спирається на основні положення політичної економії та притаманні їй економічні закони, на прикладні науки - менеджмент та маркетинг, економіку, соціологію, педагогіку, конфліктологію та прикладну психологію. Техніко-технологічні основи наукової організації праці складають висновки з досягнень теоретичних і прикладних технічних наук, науково-технічного прогресу в цілому, з сукупності знань та передового досвіду в галузі застосування і вдосконалення знарядь і предметів праці, допоміжних технічних засобів і конкретних новітніх технологій виробництва. Психофізіологічні основи наукової організації праці дають висновки та рекомендації наук, що досліджують вплив процесу праці та умов, в яких цей процес здійснюється, на організм людини, який сприяє збереженню здоров'я, підвищенню життєдіяльності та працездатності людини. До таких наук відносять насамперед фізіологію та психологію праці, біомеханіку, інженерну психологію, ергономіку, виробничу естетику, які вивчають зміни в людському організмі при виконанні трудових дій за певних виробничих умов, та опрацьовують рекомендації із забезпечення нормального функціонування організму.

Отже, наукова організація праці менеджера допомагає керівникам підприємств в організації праці наукових досягнень і передового досвіду. Вона також сприяє підвищенню продуктивності праці, зростанні освітнього і культурного рівня робітників, поліпшенні умов праці і розвитку творчої активності робітників. Наукова організація праці допомагає проводити всебічний облік і контроль за мірою праці, правильний підбір кадрів і ефективно залучення їх до роботи.

УДК 336.76

Бакан А. - ст. гр. БФ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИКІВ

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Тимошик Н.С.

В умовах розбудови ринкової економіки поступова трансформація економічних та соціальних відносин зумовлює безліч проблем у фінансово-господарській діяльності страховиків. Особлива група фінансових проблем виникає у взаємовідносинах страховика з державою, оскільки на їх основі, через систему податків та інших платежів, здійснюється регулювання кінцевих результатів проведення процесу страхування. Таким чином, оподаткування є важливим фінансовим важелем регулювання фінансових потоків страхових компаній.

Система оподаткування страховиків істотно відрізняється від системи прийнятої для типового господарського товариства, що пов'язано з її особливим статусом. Через таку особливість страховий ринок несе податкове навантаження, яке не можна співвіднести з навантаженням інших галузей економіки. Так, страхові організації для цілей оподаткування страхової діяльності визначають оподатковуваний дохід, під яким розуміється сума валових внесків, який оподатковується за ставкою 3 відсотка, а при отриманні доходу внаслідок виконання договорів з довгострокового страхування життя та пенсійного страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення - за ставкою 0 відсотків. Причиною застосування особливого порядку оподаткування податком на прибуток доходів від страхової діяльності вочевидь є ряд технічних складностей, що виникають при обрахуванні валових доходів та валових витрат страхової організації, оскільки її доходи та видатки суттєво рознесені в часі та припадають на різні звітні періоди.

За даними Держфінпослуг, дві третини страхового ринку України задіяні у «сірих» страхових операціях відмивання брудних грошей. У 2011 році 264 страхові компанії (57%) декларували від'ємний фінансовий результат по операціям з цінними паперами (загальна сума збитків - 8136,9 млн.грн.).

У чинному законодавстві можна виділити два найпроблемніші елементи, по-перше, це норма, яка дозволяє страховим компаніям списувати обсяги пере страхових виплат, а подруге - власне рівень ставки податку та база, до якої вона застосовується. Усунути ці схеми можна двома способами - перевівши страхові компанії на загальну систему оподаткування або в межах існуючої системи, усунути можливість зменшення об'єкта оподаткування на перестраховання.

Ідеальний спосіб оподаткування страхового бізнесу полягає у стягненні податку безпосередньо з корпоративного прибутку страхової компанії. Така система ставила би страховий бізнес у рівні умови з іншими підприємницькими структурами і не створювала б економічних стимулів до податкового планування. Пряме оподаткування страхових прибутків покликане максимально точно зіставити валові доходи та витрати компанії з метою коректного підрахунку чистого прибутку. Попри те, що пряме оподаткування таких прибутків потребує надзвичайно кропіткої роботи з розробки адекватних податкових норм, воно все ж таки є можливим і його застосовують у багатьох країнах. Враховуючи це, запровадження податку на прибуток в Україні є концепцією, на яку варто орієнтуватися вже в короткостроковій перспективі.

УДК 336.76

Бакан А. - ст. гр. БФ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЛЬ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В СОЦІАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Тимошик Н.С.

Успішний розвиток страхування життя визначається багатьма умовами, головна з яких є наявність страхового інтересу серед потенційних клієнтів страхових компаній. Саме цей інтерес визначається кількістю матеріальної зацікавленості при покупці тієї чи іншої страхової послуги, що може задовольнити потреби людини.

Сьогодні в Україні страхування життя складає найменшу частину ринку страхових послуг - 0,5% від загального обсягу страхових платежів, хоча в країнах з розвинутою економікою воно досягає 50-60%. У чому причина такої ситуації? Чи назавжди загублений інтерес у населення до цього виду страхування? Анкетування проводилося методом випадкової вибірки і як показало опитування, страхування життя вважають необхідним 32% респондентів, 38% - вважають, що страхування життя скоріше корисне, ніж непотрібне, не змогли відповісти - 23%, і всього 8% респондентів упевнені в безперспективності цього виду послуг. На питання, чи знаєте ви, що таке страхування життя, ствердно відповіли 33% опитаних. Узагалі знайомі зі страхуванням життя - 50%, а знають про нього - 13% респондентів. Ті, хто вважають страхування життя необхідним і корисним, а це 70% опитаних, здебільшого з ним знайомі. Радують той факт, що про страхування життя нічого не знають лише 4% респондентів.

Зараз страховики пропонують різні програми страхування, тому респондентам було задане питання: "Які програми страхування життя зацікавили б Вас і Вашу родину?" На це питання можна було дати кілька варіантів відповідей. Різновиди страхування життя, що зацікавили респондентів, зазначені на *рисунку 1*.

Рис. 1. Види страхування, що цікавлять громадян

Отже, соціологічні дослідження Ліги страхових організацій України свідчать, що наші клієнти віддають перевагу страхуванню у вітчизняних компаніях. У майбутньому західний і вітчизняний досвід страхування життя може знадобитися при запровадженні обов'язкового недержавного пенсійного страхування, обов'язкового державного соціального медичного страхування. Українські страховачі вже мають солідний практичний доробок, достатні страхові резерви, надійних перестраховачів в особі провідних компаній світу.

УДК 658

Басан Г. – ст. гр. БМп-43

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ЗЕД В УКРАЇНІ

Науковий керівник: доцент Хрупович С.Є.

Розвиток сучасної зовнішньоекономічної діяльності характеризується рядом проблем, викликаних фінансово – економічною кризою. Серед цих проблем яскраво відображаються і проблеми фінансування ЗЕД. Ця проблема є типовою для багатьох країн, що розвиваються, та з перехідною економікою через залежність від зовнішніх ринків капіталу та в силу недоліків у функціонуванні їх фінансового сектора.

Вказані недоліки охоплюють не тільки діяльність, яка зазвичай асоціюється з поняттям "фінансування торгівлі", а і те, що явно виходить за рамки власне торговельного компонента експортної операції, але не може бути відділене від фінансування в цілому: так, функціонуючи в певному правовому полі та виробляючи товари на експорт, підприємство має вкладати кошти у виробничі потужності, фінансувати необхідний оборотний капітал [1].

Для фінансування зовнішньоекономічної діяльності експортери та імпортери можуть, у першу чергу, скористатися звичайними кредитними послугами банку, який їх обслуговує, а саме, контокорентними кредитами. Але специфічні умови зовнішньої торгівлі спричинили виникнення особливих кредитних форм або особливих форм забезпечення. Основними методами фінансово-кредитного забезпечення ЗЕД за умови використання комерційних кредитів є використання вексельного кредиту і кредиту за відкритим рахунком. Основними методами фінансово-кредитного забезпечення ЗЕД за умови використання банківського кредитування є факторинг та форфейтинг [2].

Серед показників оцінки ефективності роботи сектору валютно-фінансового забезпечення можуть бути використані такі показники, як:

- 1) середній строк оформлення контрактів на поставку експортної продукції – показує інтенсивність роботи відділу щодо валютно-фінансового забезпечення;
- 2) ефективність розроблених схем валютно-фінансового забезпечення експортної діяльності підприємства – показує не тільки рівень фінансової підготовки і кваліфікації фахівців підприємства, який, на перший погляд, може характеризуватися кількістю таких схем, але і ефективність їх впровадження з метою дотримання інтересів підприємства і привернення вигідними умовами партнера-споживача експортної продукції [3].

Отже, можна зробити висновок, що кризова ситуація у міжнародній економіці призводить до збільшення ризику зростання курсу долара, важкого фінансового стану постачальників та покупців, що часто призводять до виникнення збитків або ж до недоотримання запланованих прибутків від зовнішньоекономічної діяльності.

Використана література:

1. Андрійчук Ф.Ю. Організаційно методичні рекомендації з удосконалення системи фінансування ЗЕД в Україні.
2. Басюк Т.П. Фінансові аспекти зовнішньоекономічних операцій // Економіка. Фінанси. Право. - 2007.- № 6.- С.20-25.
3. Вічевич А. М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності / А. М. Вічевич, О. В. Максимець. – Львів : Афіша, 2009. – 140 с.

УДК

Берко Є. – ст.гр. ЕККМ-51с

Львівський національний університет імені Івана Франка

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АГЕНТНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

Науковий керівник: доцент Зомчак Л.М.

Так склалось, що складність математичних моделей завжди була обмежена можливостями математичного апарату. Коли диференціальне числення було єдиним шляхом моделювання, модель повинна була бути відносно простою, щоб її можна було досліджувати і тому, на жаль, вчені обмежувались моделюванням досить нескладних проблем.

Поява потужних комп'ютерів суттєво розширили можливості наукового дослідження, з'явилась змога вивчати набагато більш складні моделі, які включають велику кількість параметрів, що робить їх все більш схожими до реальних систем, які вони відображають. Це дозволило включити у моделі важливі процеси, описати які раніше було занадто складно. Яскравим прикладом комп'ютерного моделювання є агентне моделювання, яке полягає відображенні окремих компонентів системи та їхньої поведінки. Тобто замість опису системи лише за допомогою абстрактних змінних, що представляють стан системи в цілому, ми моделюємо діяльність його окремих агентів.

Традиційно, деякі вчені використовували диференціальні рівняння, які ілюстрували зміну стану цілої системи. Інші вчені вивчали лише поведінку окремих її елементів. Агентне моделювання є принципово новим підходом, оскільки, воно пов'язане з двома (а іноді і більше) рівнями взаємодії: впливом агентів на систему і впливом системи на агентів.

Такий підхід передбачає опис агентів як унікальних і автономних утворень, які локально взаємодіють один з одним і навколишнім середовищем. Агенти можуть бути організми, людьми, підприємствами, установами і будь-якими іншими організаціями, які переслідують певні цілі. Принцип унікальності означає, що агенти відрізняються між собою такими характеристиками, як розмір, розташування тощо. Локальна взаємодія означає, що агенти зазвичай взаємодіють тільки зі своїми сусідами в географічному просторі або в деяких мережах. Автономність передбачає, що агенти діють незалежно один від одного і переслідують власні цілі. Поведінка агентів має адаптивний характер: вони регулюють свою поведінку, поточний стан самих себе, інших агентів та середовища їх проживання. Використання агентно-орієнтованого моделювання дозволяє вивчати динаміку системи як наслідок поведінки окремих її елементів, а також дослідити характеристики цих елементів.

У економіці цей тип моделювання часто використовується при дослідженні таких явищ, як ціноутворення, конкуренція, транзакційні витрати, структура ринку і його динаміка, підприємницький ризик, а також багатьох макроекономічних процесів. Прикладом моделей, які ілюструють ціноутворення, є моделі Артура, Брока, Баума і інших: стратегії агентів в певний період визначають сукупний попит на активи у майбутньому, отже, впливають і на ціни акцій. Припускається, що агенти вибирають стратегії, які раніше продемонстрували свою ефективність. Таким чином, успіх будь-якої стратегії буде залежати від ринкових умов і від стратегій інших агентів, які використовуються в даний час. Значні коливання цін на активи трактуються, як зміна агентами своїх стратегій.

УДК

Біла О. – ст. гр. БОп–41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПОНЯТТЯ І ЗНАЧЕННЯ ПРИБУТКУ У ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Павликівська О. І.

Як відомо, прибуток є однією з головних економічних категорій, пов'язаних із діяльністю виробничого підприємства, оскільки характеризує основну мету підприємницької діяльності підприємства, підсумовує його головний економічний результат.

Вагомий внесок для вивчення сутності прибутку і його походження зробили такі вчені-економісти, як: А. Сміт, Д. Рікардо, К. Маркс, Ф. Найт, І.О. Бланк, Н.М. Бондар, В.М. Шаповал, Е.А. Кузнецов, В.Г. Андрійчук, О.Є. Ширягіна та багато інших.

У найзагальнішому понятті прибуток відображає чистий дохід, створений у сфері матеріального виробництва. На рівні підприємства прибуток є частиною його чистого доходу, що залишається після вирахування зі суми доходів підприємства суми пов'язаних з ними витрат. Прибуток розглядають як частину чистого доходу підприємства, отриманого на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик підприємницької діяльності.

Окрім цього прибуток є різницею між ціною товару і його собівартістю. У стандарті бухгалтерського обліку П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати” визначення: “Прибуток — сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати”. Саме таке розуміння прибутку закладене в усіх законодавчих актах України. Такий показник, безумовно, більшою мірою характеризує якість господарювання підприємства, саме він є реальним і щодо спроможності підприємства його частина відраховується до бюджету.

На наше переконання прибуток об'єднує в собі найважливіші сторони роботи підприємства. Для зростання прибутку підприємство зобов'язане:

- нарощувати обсяги виробництва і реалізації товарів, робіт, послуг;
- розширювати, орієнтуючись на ринок, асортимент продукції та підвищувати якість;
- впроваджувати заходи щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників;
- зменшувати витрати на виробництво (реалізацію) продукції (тобто її собівартість);
- з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні, в тому числі фінансові ресурси.

Можна сказати, що сьогодні для кожного підприємства прибуток являється найбільш значущим критерієм при веденні бізнесу. Стабілізація прибутку та пошук резервів його зростання є чи не найголовнішим завданням у виробничо-господарській діяльності підприємства. З огляду на це, на кожному підприємстві необхідно систематично проводити аналіз формування, використання і розподілу прибутку, щоб знати величину прибутку, його складові частини і основні тенденції їх змін.

Тому, кожне підприємство, керуючись законодавством, економічною термінологією та прийомами, підприємницькою логікою, повинно для себе визнати, що для ефективності ведення фінансової політики невід'ємним є повна максимізація отриманого ним прибутку.

УДК 621.326

Бойчук М. – ст. гр. БМ 31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Науковий керівник: к.е.н. доцент Галушак О. Я

Заробітна плата є засобом мотивації і стимулювання високоефективної трудової діяльності персоналу, це винагорода, обчислена, зазвичай, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір зарплати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства. На практиці заробітна плата може приймати форму різних грошових виплат: окладів, годинних тарифних ставок, премій, компенсацій.

Від розміру винагороди за працю залежить результат роботи працівника, адже коли його стимулювати високою зарплатою, то його робота буде виконана якісно, а це позначиться на ефективності функціонування підприємства, його прибутковості.

Великою проблемою виплати заробітної плати на будь - яких підприємствах є зарплата « у конвертах» - це своєрідний трикутник : підприємець – робітник – держава. Це не лише серйозна соціальна, але й економічна проблема. Працівник, який отримав заробітну плату неофіційно, повністю беззахисний перед роботодавцем. Домовленість про її розмір жодним чином не зафіксована і керівник підприємства сплачує платню доти, доки на те його воля. Звернувшись за захистом своїх прав, працівник не буде мати жодних доказів на підтвердження дійсного розміру зарплати, тому з даною проблемою потрібно боротися, об'єднавши зусилля. При отриманні зарплати « в конвертах» працюючі приречені на сумне майбутнє і мізерну пенсію. Така виплата зарплати проводиться при подвійній бухгалтерії, що негативно впливає на стан поповнення бюджетів та погіршує соціальний захист найманих працівників. Проте, більша частина громадян не чітко знає чинне законодавство про працю. Важко руйнуються стереотипи, коли працівники вважають, що, як і раніше, відмітка в трудовій книжці дасть їм можливість одержати пенсію в повному обсязі, та це не так.

Вважаю, що реально проблему виплати « в конвертах » можна вирішити лише шляхом зниження податкового тиску. Для підприємців необхідно поліпшити умови ринкового середовища. Для зниження податкового тягаря, підприємцям можна порекомендувати запровадження непрямих податків за типом ПДВ, коли кінцевий споживач – покупець сплачує податок. Ставка цього податку «на споживання» не повинна бути високою, для того, щоб не знижувати купівельну спроможність населення, але кожний споживач буде опосередковано поповнювати бюджет країни.

Крім того, необхідно організувати інформаційно – роз'яснювальну роботу про те, що виплата заробітної плати « в конвертах» вигідна лише роботодавцям, а не працюючим, оскільки вона ніде не обліковується. Працівник в майбутньому втратить набагато більше, а головне - своє пенсійне забезпечення, адже отримуючи незначну пенсію, він свідомо обрікає себе на бідність.

Виходячи з вищесказаного, виплата зарплати, а особливо зарплата «в конвертах» - це найболючіша проблема сьогодення. Для того, щоб її вирішити необхідно виплачувати зарплату працівникам ту, на яку вони заслуговують, і робити це законно. Це дасть можливість працівникам гідно забезпечити своє майбутнє.

УДК 330.143+336.67

Борщевський В. – ст. гр. БФп - 41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доц. Левчунь Г. Я.

Для ефективного функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин найбільше значення має виявлення резервів збільшення об'єму продукції, зниження собівартості, росту прибутку.

Одним із резервів росту прибутку підприємства є збільшення об'єму реалізації товарної продукції. Між прибутком та об'ємом реалізації існує пряма залежність, тобто чим більше продукції реалізується, при інших рівних умовах, тим більшою є сума прибутку, і навпаки, невиконання плану по реалізації зменшує прибуток. Збільшення прибутку в результаті виробничої діяльності дає можливість підприємству заробити засоби на виробничий і соціальний розвиток, матеріальне заохочення, до того ж це стає функцією самого підприємства.

Багато підприємств проводять розробку та реалізацію науково-технічних нововведень і отримують на них ліцензії. В умовах розвитку ринкових відносин, а разом з ними і конкуренції, підприємства намагаються не займатися їх продажем. Також певну роль в процесі реалізації продукції відіграє правильна організація оплати праці робітників відділів збуту промислових підприємств.

Важливу роль в організації збутової програми відведена маркетингу. Практика світової торгівлі показала, що багато видів нових виробів не знаходять свого покупця на ринку без вправної організації маркетингу.

Для збільшення обсягу отриманого прибутку велике значення має збереження наявних довготривалих господарських зв'язків. Їх зруйнування погано позначається на виробництві, матеріально-технічному постачанні.

Для росту обсягу прибутку від реалізації необхідно регулярно проводити інвентаризацію запасів і обладнання з метою виявлення надлишків. Ці надлишки необхідно продавати за ринковими цінами.

Зниження собівартості продукції є найважливішим фактором росту прибутку. У зниженні собівартості продукції найбільш повно відбивається економія матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, якими розпоряджається підприємство. Максимальна мобілізація резервів собівартості продукції є важливою умовою ефективного функціонування підприємства.

Резервом збільшення прибутку суб'єктів господарювання є ліквідація невиробничих виплат по заробітній платі, по оплаті цілоденних простоїв і часів внутрішнього простою, доплат за працю в додатковий час, ліквідація невиробничих витрат і втрат у складі витрат на обслуговування підрозділів виробництва і управління.

Значний вплив на збільшення прибутку має оновлення основних фондів. Технічне перезброєння виробництва покращує економічні показники роботи підприємств.

Досвід роботи промислових підприємств в сучасних умовах господарювання підтверджує велике значення повного виявлення в ході фінансового планування внутрішньогосподарських резервів росту грошових накопичень. Виявлення резервів росту впливає на вдосконалення комерційного розрахунку, розвиток ринкових відносин, сприяє ліквідації кризових явищ в економіці.

УДК 338.7

Ващенко Д. – ст. гр. МІ-23

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

Науковий керівник: Дячун О. Д.

Собівартість — це сукупність витрат, виражена в грошовій формі, яка йде на виробництво і збут продукції. До собівартості входять такі витрати:

1) вартість спожитих у процесі виробництва предметів праці (сировина); 2) перенесена вартість засобів праці; 3) витрати на оплату праці; видатки на реалізацію продукції.

Собівартість — це частина вартості продукту праці

Акумулюючи поточні витрати, собівартість продукції підприємства є одним з найважливіших показників ефективності виробництва. У процесі її зниження виявляються майже всі складові підвищення ефективності виробництва: зростання продуктивності праці, економія матеріально-сировинних і паливно-енергетичних ресурсів поліпшення використання основних фондів.

Значення обліку собівартості величезне. По-перше, зниження витрат на одиницю продукції дає змогу збільшити обсяг виробництва на підприємстві при наявних ресурсах, забезпечити тим самим прискорення оборотності оборотних засобів. По-друге, зниження собівартості є істотним джерелом зростання прибутковості (доходності) виробництва, а отже, підвищення конкурентоспроможності підприємства. По-третє, зменшення видатків матеріальних ресурсів в обробних галузях сприяє економії капітальних вкладень у галузях добувної промисловості. По-четверте, зниження собівартості продукції — реальна основа зниження цін, а отже, підвищення життєвого рівня населення.

Залежно від обсягу витрат на промисловому підприємстві розрізняють цехову, виробничу і повну собівартість продукції. Цехова собівартість включає витрати, пов'язані з виготовленням продукції. Такий вид собівартості існує тільки в цехах, де виробляється продукція. Виробнича собівартість охоплює виробничі видатки підприємства в цілому, її нараховують, додаючи до цехової собівартості загальнозаводські та інші цільові видатки. Повна собівартість містить витрати підприємства на випуск і реалізацію продукції. Для її обчислення до виробничої собівартості додають позавиробничі видатки. Розрізняють індивідуальну і середньогалузеву собівартість. Індивідуальна собівартість характеризує витрати на виробництво і збут продукції в умовах окремого підприємства. Середньогалузева собівартість показує витрати на виготовлення і збут продукції в середньому в галузі.

Зниження собівартості продукції має винятково важливе значення для розвитку виробництва, піднесення добробуту населення. Зниження собівартості продукції залежить від економії живої та уречевленої праці.

Головними шляхами зниження собівартості продукції є такі: • механізація і автоматизація виробництва; • застосування прогресивних технологій; • прогресивні зрушення у структурі виробництва; • спеціалізація і кооперування виробництва; • удосконалення структури управління; • здешевлення утримання апарату управління; • раціональне розміщення виробництва; • зниження цін на засоби виробництва, економічне стимулювання економії живої та уречевленої праці.

Зниження собівартості не завжди є доцільним. Будь-яке зниження собівартості, що призводить до погіршення якості продукції, не є економічно виправданим.

УДК 636.64

Власенко М. - ст. гр. БФпс - 42

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Левчунь Г.Л.

Стабілізація та подальше підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємств в сучасних умовах посідає провідне місце в економіці. Адже головною метою будь-якого підприємства є досягнення високої прибутковості, максимізація доходів, які б забезпечували необхідні умови діяльності господарюючих суб'єктів. З досягненням цієї мети безпосередньо пов'язана система управління.

Удосконаленню організації управління фінансовим сектором в умовах ринкової економіки і питання втручання держави в економічні проблеми присвячено ряд наукових публікацій провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема О.Д. Гудзинського, П.І. Гайдуцького, Й.С. Завадського, Дж. Кейнса, Н.В. Ключака, І.І. Лукінова, П.Т. Саблука, В.І. Терещенка, М.І. Туган-Барановського, І.П. Ушачова, В.В. Юрчишина та інших.

Пошук напрямів і механізмів удосконалення ефективного управління підприємств фінансового комплексу завжди був і залишається актуальним і життєво необхідним. Особливо це стосується сучасного розвитку, коли необхідно якомога швидше забезпечити вихід із кризової ситуації. У 2011 році виробництво продукції в усіх категоріях підприємств Тернопільської області становило тільки 64,7% до досягнутого рівня у 1990 році [1, с. 24].

Однією з причин, що зумовлюють кризову ситуацію в виробництві, є втрата функцій державного управління даною галуззю. Адже, як стверджував Дж. Кейнс і його послідовники, ринковий механізм на сучасному стані обов'язково має доповнюватись державним регулюванням економіки [2, с.20].

Управління як економічна категорія може виступати в двох формах: пряме і непряме. Держава як суб'єкт фінансового управління в умовах ринкової економіки здійснює не безпосереднє керівництво, а забезпечує регулювання, координацію і контроль міжгалузевих відносин, та розвитку підприємств.

Непряме державне управління економікою передбачає дію на соціально - економічні процеси як в державному, так і в недержавному секторах. При цьому економічна політика держави формується на розробках і впровадженнях в дію нормативних актів і механізмів, які забезпечують рівно вигідні для всіх суб'єктів підприємницької діяльності умови і правила поведінки їх на ринку. На загальнодержавному рівні формується система базових законів, визначається стратегія фінансової реформи і її пріоритети, розробляються механізми державної допомоги і підтримки комерційних підприємств.

У даний час державне регулювання недостатньо задіяне і його слід активізувати, а законодавчо-правова база вимагає подальшого вдосконалення. Проте й нині, в умовах недосконалої правової бази і не завжди ефективної дії економічного механізму, частина фінансових формувань успішно функціонують залишаючись прибутковими, а інші за однакових стартових умов опинились у фінансовій скруті. Це залежить насамперед від впливу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства.

УДК 336.76

Волович В. – ст. гр. БФ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: к.е. н., старший викладач Тимошик Н. С.

Питання про страхування транспортних засобів є дуже актуальним у наш час. З кожним роком даному питанню присвячується все більше і більше уваги, посилюється контроль та запобігання ризиків, які можуть виникнути у процесі експлуатації автомобіля.

Швидке зростання парку автомобілів в Україні зумовлює збільшення числа дорожньо-транспортних пригод та пов'язаних з ними збитків, заподіяних життю, здоров'ю, майну громадян. Зараз в Україні біля 14 мільйонів одиниць автотранспорту, і щорічно відбувається більше ніж 300 тисяч ДТП. Однак, після посилення відповідальності за порушення правил дорожнього руху в 2009 році в Україні значно зменшилась кількість ДТП, в тому числі зі смертельними випадками.

Серед загальної кількості видів страхування до автострахування можна віднести страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСАЦВ) та страхування безпосередньо самих наземних транспортних засобів від ризиків випадкового чи умисного їх пошкодження або знищення (авто-КАСКО). При цьому відповідно до чинного законодавства України, якщо авто-КАСКО є виключно добровільною формою страхування, то страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів належить як до обов'язкової форми страхування, так і до добровільної – за договором добровільного страхування цивільно-правової відповідальності автовласники можуть збільшити суму страхової виплати у порівнянні з сумою, встановленою договором обов'язкового страхування.

За словами деяких експертів, на ринку дуже багато компаній допущених до реалізації полісів автострахування, що призводить до неефективного надання послуг для користувачів транспортних засобів, На їхню думку, їх має бути не більше десяти, щоб була менша конкурентоспроможність та більш висока якість наданих послуг.

Негативною тенденцією також є і те, що в Україні наявне страхове шахрайство. Багато компаній намагаються вчиняти певні дії з метою відмови у виплаті відшкодування або зменшення його розміру.

Знижує рівень розвитку автострахування і неякісне врегулювання, потреба у збиранні додаткових паперів, тривалі стояння у черзі, затягування розгляду страхових справ, встановлення франшизи при тотальному збитку у такому ж розмірі, як і при викраденні.

Для підняття рівня розвитку автострахування в Україні має бути більш якісний та доступний сервіс. Також слід більше працювати над тим, щоб клієнт був більш обізнанішим. Проблема страховика – працівники не вміють продавати страхові продукти. Позитивно вплине на стан автострахування в Україні відкриття центрів врегулювання збитків з розгалуженою мережею та повномасштабного впровадження власної інформаційної системи з персоніфікованим веб-доступом салонів, банків, страхових компаній до бази даних компаній-посередників.

УДК 637.1

Гаврилюк Т. – ст. гр. БМз-62

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Мосій О.Б.

Сучасна стратегія соціально-економічного розвитку України передбачає нарощування агропромислового комплексу країни. Молочна галузь, до складу якої входить маслопереробна, сироробна, молочноконсервна підгалузі, а також виробництво продукції з незбираного молока, на сучасному етапі є однією із провідних в структурі харчової індустрії України.

Однак за період 1990-2011 рр. діяльність молокопереробних підприємств визначається рядом кризових тенденцій, пов'язаних, насамперед, із наростаючим дефіцитом сировини, зростання цін на молочну продукцію при одночасному зниженні платоспроможного попиту населення, формуванням несприятливої кон'юнктури світового ринку молокопродуктів. Ефективний розвиток молокопереробної галузі безпосередньо залежить від стану молочного скотарства, у якому, на жаль, за останні роки спостерігається негативні тенденції. Станом на 1 січня 2011 року у господарствах усіх категорій утримувалося вже тільки 2, 7 млн. голів корів, що на 2,2 % менше, ніж на 1 січня 2010 р. та на 68% менше ніж у 1990 р. Скорочення поголів'я молочної худоби, незважаючи на зростаючу динаміку показника продуктивності корів, призводить до постійного зменшення обсягів виробництва молочної сировини усіма категоріями господарств. Зменшення обсягів виробництва молока-сировини спричинює посилення конкуренції серед молокопереробних підприємств на ринку молочної сировини та зростання закупівельної ціни молока. Варто зазначити, що обсяги виробництва молока не забезпечують продуктової безпеки країни.

За нинішніх умов розвитку перед керівниками понад трьохсот підприємств молокопереробної промисловості України постає ряд важливих питань: роль молочної галузі в продовольчій безпеці України; активізація інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств; державне регулювання ринку молока та молокопродуктів, зовнішня торгівля України молокопродуктами та її вплив на світовий ринок молокопродуктів; інтеграція України в СОТ та ЄС і можливі наслідки для молочної галузі країни; гармонізація українських стандартів на молочні продукти з світовими як необхідну умову функціонування в СОТ, особливості розвитку ринків основних експортно-орієнтованих молокопродуктів; проблема якості молока і молочних продуктів в Україні; особливості торгівлі молокопродуктами в Україні; впровадження передових світових технологій в молочній промисловості України; перспективи реконструкції морально і фізично застарілого обладнання для молочної промисловості.

Шляхами для вирішень поставлених питань можуть бути: інвестування різних заходів, спрямованих на збільшення виробництва молока і поліпшення його якості; створення по селех спеціальних пунктів для збирання молока, облаштованих холодильними установами та приладами для контролю його якості; створення спеціальної групи, яка б займалася дослідженням та покращенням генетичного потенціалу молочного поголів'я, хоча б у приватних господарствах; покращення якості сировини, за рахунок спеціалізованих високорентабельних молочних ферм, де технологія виробництва відповідала б сучасному рівневі й забезпечувала б отримання високоякісного і дешевого молока; кооперування й інтегрування сільгоспвиробників.

УДК 657.372

Гадевич Л. – ст. гр. БОп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «АМОРТИЗАЦІЯ»

В процесі виробництва, яке характеризується взаємодією засобів праці, предметів праці і трудових ресурсів, основні засоби втрачають свою вартість і у вигляді амортизаційних відрахувань переносять її на новостворювані на підприємстві продукцію, роботи та послуги. Сьогодні досить актуальною є проблема щодо формування такої амортизаційної політики в Україні, яка б дала змогу кожному підприємству обирати найбільш ефективний режим відтворення основного капіталу і вдало розвиватися всім галузям національної економіки.

Дослідженню проблеми сутності амортизації значну увагу в своїх працях приділяли такі провідні вітчизняні науковці, як: В.В. Бабич, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, О.С. Бородкін, Г.Г. Кірейцев, Ю.Я. Литвин, Л.В. Городянська, М.М. Могилова, М.С. Пушкар, П.М. Герасим, О.П. Скирпан, Н.В. Чабанова, В.В. Сопко та інші.

Визначення поняття «амортизація» наведено в П(С)БО 7 «Основні засоби» та Податковому Кодексі України. У П(С)БО 7 «Основні засоби» зазначено, що амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації). У Податковому Кодексі амортизація трактується як - систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання. Як бачимо визначення поняття «амортизація» є неоднозначним, що зумовлює різноманітність підходів до його трактування вченими та практиками.

Поняття «амортизаційна політика» включає планування, нарахування та використання амортизації. Зміст амортизаційної політики підприємства складається із сукупності економічних категорій, які здійснюють свій вплив через сутність і функції амортизації.

Необхідно зосередити свою увагу на тому, що управління амортизаційною політикою є найважливішою сферою діяльності будь-якого суб'єкта господарювання, оскільки на сучасному етапі відбуваються зміни у технології виробництва, обладнання оновлюється на нове і сучасне.

Для розв'язання існуючих проблем в побудові амортизаційної політики, на нашу думку, необхідно опиратися на сам термін «амортизація».

Розглядаючи економічну сутність амортизації професор М.С. Пушкар виділяє три основні позиції, а саме:

1. амортизація - це просто грошовий вираз зносу основних засобів;
2. амортизація - це не що інше, як процес перенесення вартості зносу основних засобів на собівартість продукції;
3. амортизація - це прийом або метод бухгалтерського обліку.

Однак, не дивлячись на широке трактування поняття амортизації, єдиної точки зору до цього часу не існує, хоча принципове вирішення цього питання є досить важливим.

Підсумовуючи викладене можна сказати, що амортизація є важливим елементом обігу основних засобів. Ефективно побудована амортизаційна політика дозволить створити систему управління відтворення економічних ресурсів, що в свою чергу підвищить ефективність діяльності суб'єктів господарювання.

УДК 338

Гайдук І.-ст. гр. Б-31

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ

Науковий керівник: викладач-спеціаліст Гудь Є.В.

Закономірним явищем для України та багатьох інших країн світу є використання пільгових режимів оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Питання спрощеної системи оподаткування одне з важливих для суб'єктів малого підприємництва. Воно також є важливим і для держави, оскільки їй необхідно забезпечити стабільний економічний розвиток малого підприємництва. На сьогодні спрощена система оподаткування являє собою сплату підприємцями єдиного податку.

Діючий в Україні до 2011 року механізм сплати єдиного податку спричинив певний дисбаланс податкового навантаження на суб'єктів малого бізнесу.

Зокрема можна виділити такі недоліки справляння єдиного податку для фізичних осіб до прийняття податкового кодексу. Це зокрема можливість використання його для ухилення від сплати податків, мінімізації податкових платежів, незаконного відшкодування ПДВ, відсутність поділу платників на групи залежно від величини доходу і кількості працівників.

Податковий кодекс України був підписаний Президентом України 2 грудня 2010 року, однак через акції протестів підприємців у ньому була практично збережена спрощена система для суб'єктів малого підприємства, що майже без змін діяла з 1998 року. Тому у травні 2011 року Урядом країни було розроблено законопроект щодо реформування спрощеної системи оподаткування, який передбачає радикальні зміни її базових положень на основі досягнутих компромісів суспільства і влади.

В перші три входять фізичні особи. Четверта існує виключно для юридичних осіб. Проаналізуємо основні відмінності груп платників єдиного податку фізичних осіб.

Перша група — фізичні особи – підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 150 тис. гривень;

Друга група — фізичні особи – підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 та обсяг доходу не перевищує 1 млн. гривень;

Третя група — фізичні особи – підприємці, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 20 осіб та обсяг доходу не перевищує 3 млн. гривень.

Загалом можна зробити висновок, що питання спрощеної системи оподаткування є одним із найбільш проблематичних в Податковому кодексі. Малий бізнес є важливою складовою економіки країни, його ефективний розвиток сприятиме економічному зростанню в державі загалом. Тому одним із пріоритетних завдань влади повинна бути підтримка малих підприємців, а не податкового тиску на них.

УДК 331.101.3

Галас В.-ст. гр. БО-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ НАЙМАНОВОГО ПРАЦІВНИКА

Науковий керівник: к.е.н., Кудлак В. Я.

Мотивація — це процес свідомого вибору людиною того або іншого типу поведінки, зумовленого комплексним впливом зовнішніх (стимули) і внутрішніх (мотиви) чинників.

Сутність теорій мотивації полягає в тому, що людина, усвідомлюючи завдання, що ставляться перед нею, і знаючи ту винагороду, яку вона може одержати за їхнє вирішення, зіставляє це зі своїми потребами, можливостями і як результат, здійснює певну корисну діяльність.

Теорії мотивації розглядаються у двох аспектах: змістовому і процесуальному.

Теорії змісту мотивації (теорії задоволення) базуються на принципі ідентифікації тих внутрішніх спонукальних мотивів, які змушують людей діяти певним чином. До них належать:

- ієрархія потреб А. Маслоу;
- теорія існування, зв'язку та зростання К. Алдерфера;
- теорія двох факторів Ф. Герцберга;
- теорія трьох потреб Д. Макклелланда.

Процесуальні теорії базуються передусім на дослідженні того, як поведуться люди, орієнтуючись на їхнє сприймання і пізнання. До даної групи відносять теорію справедливості, теорію очікування і модель мотивації Портера — Лоулера,

Щодо практичної реалізації розглянутих нами теорій мотивації, то насамперед слід зазначити, що існує дуже багато факторів і способів впливу на мотивацію людини. Більше того, той фактор, який сьогодні мотивує конкретну людину до інтенсивної праці, завтра може мати протилежну дію. Ніхто точно не може передбачити, як буде діяти механізм мотивації, якої сили повинен бути мотиваційний чинник і коли він спрацює, не кажучи вже про те, чому він спрацює. Достеменно можна стверджувати тільки те, що працівник трудиться заради грошової винагороди та комплексу компенсаційних і заохочувальних заходів. Критерієм оптимальної мотивації є взаємне задоволення інтересів роботодавця та найманого працівника. Не існує якогось одного, найкращого способу мотивації. Те, що ефективно при мотивуванні одних людей, може бути несуттєвим для інших.

Грошова винагорода та інші грошові компоненти компенсації забезпечують необхідні умови для виживання і розвитку працівника, забезпечують відтворення продуктивних сил у період дозвілля, а також надають йому впевненості у майбутньому. Створюють основу для розвитку та покращення якості життя в цілому.

Слід зазначити, що, як правило, компоненти виключно грошової компенсації, жодним чином не можуть задовольнити всіх потреб працівника. Зважаючи на це, підприємство може надавати своїм працівникам інші види винагород, які істотно підсилюють і доповнюють програму грошового стимулювання праці. Сюди можна віднести медичне страхування, кар'єрне просування тощо.

Система мотивацій на підприємстві повинна мати диференційований характер, і відображати значущість роботи працівника та досягнуті ним результати. У випадку недотримання даного принципу, ефективність мотивування працівників буде невисокою.

УДК 336.76

Гринчук С. – ст. гр. БФс – 31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Тимошик Н. С.

Фінансові ресурси, які акумулюються у вигляді страхових резервів, служать важливим джерелом інвестицій в економіку. Особливість страхових компаній як інвесторів полягає у тому, що грошові кошти в їх розпорядженні знаходяться тимчасово, дуже важливо правильно розрахувати час, коли вони будуть потрібні для погашення зобов'язань страхової компанії. Це змушує їх до проведення виваженої інвестиційної політики. Завдання страхових компаній полягає у виборі найбільш безпечних і в той же час прибуткових варіантів інвестування.

Дослідженню проблем функціонування страхового ринку присвятили свої праці М. Александрова, В. Базилевич, О. Барановський, О. Гаманкова, О. Заруба, О. Павленко, О. Ромашенко, О. Слюсаренко, Н.Ткаченко, В. Шахов та інші, тим самим зробивши вагомий внесок у вивчення страхової справи загалом. Однак, незважаючи на значну кількість робіт, такому аспекту як інвестиційна діяльність вітчизняних страхових компаній в економічній літературі приділено не достатньо уваги.

У розвинених країнах світу страхові компанії за обсягами інвестиційних вкладень перевищують загальноновизнаних інституційних інвесторів - банки й інвестиційні фонди. Хоча, страховий ринок України останніми роками демонстрував швидкі темпи зростання кількісних параметрів (у 2001р. кількість страховиків становила 328, а у 2011р. - 446), проте його якісні показники не досягли рівня розвинених західних держав, страхові компанії так і не стали потужними інституційними інвесторами. Річ у тому, що вони не на повну потужність використовують власний потенціал, як фінансового інституту, який акумулює кошти населення та підприємницьких структур і розміщує їх у процесі інвестиційної діяльності, відіграючи таким чином вагомий роль у перерозподілі ВВП. Невелика частка страхового сектору у ВВП (2,2%) вказує на недостатній рівень страхової культури та реальних доходів бізнесу і населення – головних споживачів страхового продукту. Серед недоліків діючої системи державного регулювання розміщення страхових резервів можна виділити: існуючі нормативи, які не відповідають реаліям ринку; обмеженість напрямів інвестування; мінливість нормативних актів.

Таким чином, ріст інвестиційного капіталу страховиків обумовлений наступними чинниками: наявністю страхових резервів, що збільшуються з розширенням страхових операцій та власним капіталом. У зв'язку з тим, що обсяг резервів і термін, на який вони розміщуються, перетворюють страхові компанії у найпотужніші фінансово-кредитні інститути, у країнах з розвиненим ринком страхова справа визнана стратегічним сектором економіки. Проте в Україні ще тривалий час не буде існувати ліквідного та достатньо дохідного фінансового ринку. В цих умовах страховим компаніям доводиться вкладати свої кошти в короткострокові та ризикові фінансові інструменти. Тому, держава повинна запровадити нові державні цінні папери, орієнтуватись переважно на вітчизняних інвесторів, розміщувати державні позики на внутрішньому ринку, забезпечуючи необхідний рівень дохідності, який би перевищував інфляційні очікування.

УДК 336.761

Грицай Ю. – ст. гр. ХС-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІНДЕКС ДОУ-ДЖОНСА ЯК ІНДИКАТОР СТАНУ ФОНДОВОГО РИНКУ

Науковий керівник: к.е.н., доц. Мариненко Н. Ю.

Промисловий індекс Доу-Джонса (Dow Jones Industrial Average, DJIA) – один із декількох фондових індексів, створених редактором газети Wall Street Journal і засновником компанії Dow Jones & Company Чарльзом Доу (Charles Dow). Індекс Доу-Джонса – це показник змін курсу акцій, що дозволяє оцінити рух ресурсів на біржах США і є найстарішим серед існуючих американських ринкових індексів. Він був створений для відстеження розвитку промислової складової американських фондових ринків. Перші варіанти індексу з'явилися у 1884 р. і охоплювали ціни акцій дев'яти залізничних та двох промислових компаній. Цей варіант індексу не публікувався і служив для внутрішнього аналізу. Вперше індекс був опублікований у 1896 р. вже як “промисловий” (ця приставка є даниною історії – у даний час багато із компаній, що є складовими індексу, не належать до цього сектора). На той момент індекс знаходили як середнє арифметичне цін акцій 12 американських промислових компаній, з яких у сьогоднішній версії індексу представлена лише General Electric (її перерви присутності в індексі з вересня 1898 р. по квітень 1899 р. і з квітня 1901 р. по листопад 1907 р.). Крім цього, в початковий індекс були включені: American Cotton Oil Company, попередник Bestfoods, сьогодні є частиною компанії Unilever; American Sugar Company, тепер Domino Foods, Inc.; American Tobacco Company, розділена в 1911 р.; Chicago Gas Company, тепер Peoples Energy Corporation; Distilling & Cattle Feeding Company, тепер Millennium Chemicals; Laclede Gas Light Company, існуюча під ім'ям The Laclede Group; National Lead Company, тепер NL Industries; North American Company, розділена у 1940 р.; Tennessee Coal, Iron and Railroad Company, куплена US Steel в 1907 р.; US Leather Company, що припинила існування в 1952 р.; US Rubber Company, перейменована в Uniroyal у 1967 р. і куплена фірмою Michelin в 1990 р. У 1916 р. кількість компаній було збільшено до 20, а з жовтня 1928 р. – до 30. При ротації зазвичай в індексі замінюються одна-дві компанії за раз. Найбільш “бурхливим” часом стала Велика депресія на початку 30-х рр. ХХ ст.: 18.07.1930 р. в індексі замінені відразу сім компаній, а 26.05.1932 р. – вісім. Було два періоди по 17 років (1939-1956 та 1959-1976 роки), коли не відбувалося жодних змін в структурі індексу.

Сьогодні індекс Доу-Джонса складається з трьох індексів курсів акцій: 30 найбільших промислових корпорацій, 20 залізничних і 15 комунальних компаній. Найбільш важливим є промисловий індекс. Курси акцій 30 компаній спочатку додають, потім отриману суму ділять на коефіцієнт, який у 1981 р. дорівнював 1,314. Згодом цей коефіцієнт систематично видозмінювався з урахуванням зміни курсів акцій низки компаній. Більш повно індекс представлений як середня арифметична величина курсів акцій усіх 65 корпорацій на кінець торгового дня Нью-Йоркської фондової біржі. Аналогічна середня величина виявляється і для 6 груп облігацій.

Індекс Доу-Джонса виступає узагальнюючим показником, що характеризує рівень ділової активності та ринкової кон'юнктури. Незважаючи на періодичні зміни цього індексу, повного пристосування його до нової структури економіки не досягається. Тому в США з'явилися інші індекси, але індекс Доу-Джонса продовжують вважати головним.

УДК 338.7

Грушицький О. – ст.гр. МІ-23

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дячун О.Д.

Актуальність антимонопольного законодавства сьогодні є безперечною, оскільки щодо його порушення постійно проводяться справи, деякі з яких набувають неабиякого розмаху.

Необхідність постійного вдосконалення цього законодавства пояснюється тим, що фірми-порушники знаходять щоразу нові шляхи, щоб зробити свої антиконкурентні дії або монопольне становище законними.

Процес монополізації економіки має негативні наслідки, тому державі потрібно вести активну антимонопольну політику.

Реальне завдання антимонопольної політики полягає в тому, щоб поставити діяльність монополії на державний контроль, виключити можливість зловживання монопольним становищем.

В Україні єдиною монопольною службою держави, крім самої держави, є Антимонопольний комітет України.

Але все ж таки, на думку спеціалістів, для нашої країни питання антимонопольної політики є надто новим та незвичним. Сьогодні надмірний рівень монополізації не тільки зберігся з минулих років, а й певною мірою навіть збільшився, оскільки держава протягом останніх років, послабивши контроль за виробником, своєчасно не впровадила механізм його обмеження шляхом створення умов і підтримки конкуренції.

Основним змістом сучасного етапу антимонопольної політики в Україні є захист уже створеного конкурентного середовища, підвищення ефективності функціонування існуючих конкурентних відносин. В Україні на сьогодні створено законодавчу базу й організаційні засади здійснення ефективної державної конкурентної політики і тому питання з обмеження монополізму, підтримки та розвитку економічної конкуренції мають бути й надалі важливим елементом економічної політики держави.

Але в українському законодавстві існує дуже багато прогалин і недоліків, які можна було б усунути, просто проаналізувавши джерела антимонопольного законодавства інших держав. Однією з таких прогалин є майже нерозвинуте законодавство щодо монополій у міжнародній торгівлі. Тобто антимонопольне законодавство розвинутих країн світу поширюється на компанії самої країни та іноземні компанії, діяльність яких має прямий, суттєвий і передбачуваний у недалекому майбутньому вплив на комерцію цієї країни. Антиконкурентна дія територіально може відбуватися як у певній країні, так і за її межами.

Одним із великих недоліків українського антимонопольного законодавства є визначення монопольного становища, а саме термінів, у яких має визначатись це становище.

Органом, який має забезпечувати нагляд за дотриманням антимонопольного законодавства в Україні, є Антимонопольний комітет України. Антимонопольний комітет України вже зробив перші кроки до нормалізації ситуації за цими проблемами, однак йому ще потрібно вжити рішучих заходів одночасно з удосконаленням антимонопольного законодавства.

Гук С. – ст. гр. БМп-42

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПЕРСОНАЛУ

Науковий керівник: старший викладач Гарматюк О.О.

Управління персоналом - постійний процес вирішення проблем комплектування організації персоналом відповідної якості і кількості, що вимагає виконання певних завдань: набір, підбір, управління кар'єрою та мотивацію організації. Набір - система заходів, які здійснює підприємство з метою залучення працівників певної кваліфікації, кількості для досягнення своїх цілей. Набір - це одна із складових управління персоналом, яка виражається сукупністю управлінських рішень, що мають вирішальний і довготривалий вплив на діяльність підприємства.

Організація залучення персоналу, його підбору та найму передбачає:

- визначення стратегії розвитку організації з метою узгодження форм і методів залучення, підбору та найму персоналу;
- вибір варіантів набору (час, ринок праці);
- визначення вимог до майбутніх працівників, сукупності процедур, форм документів та методів роботи з персоналом;
- встановлення рівня оплати, способів мотивації та перспективи розвитку персоналу;
- здійснення практичних дій з набору персоналу.

Форми і методи залучення робочої сили досить різноманітні. Велике значення має пропаганда переваг підприємства: у виробничій сфері (умови праці, рівень заробітної плати); у соціальній (можливості професійно-кваліфікаційного просування), у невиробничій (можливість користування дитячими садками, базами відпочинку, одержання житла). З цією метою роблять оголошення в засобах масової інформації, надаються відомості в територіальні підрозділи служби зайнятості, з якими підприємства укладають відповідні договори.

Форми залучення робочої сили відрізняються залежно від категорії персоналу. Якщо для виробничого персоналу, керівників нижчої та середньої ланок використовуються оголошення в пресі з наступним добором відповідного претендента самим підприємством або за допомогою консультантів з оцінюючих центрів, то претендентів на посаду керівників високого рангу або спеціалістів рідкісних професій підбирають через спеціалізовані фірми, які використовують власні бази даних про претендентів на конкретну посаду, свої фахові зв'язки, включаючи переманювання робітників з інших підприємств та організацій.

Однією з основних форм залучення спеціалістів і кваліфікованих робітників є укладання підприємством договорів із відповідними навчальними закладами. Часто замовлення є персональним, тобто на конкретних людей, відібраних кадровими службами з визначенням необхідних змін у підготовці спеціалістів і робітників відповідно до специфіки їхньої майбутньої роботи.

Аналіз всіх методів набору персоналу дозволяє зробити простий, але виключно важливий висновок — не існує одного оптимального методу, тому відділ управління персоналом повинен володіти всім набором прийомів залучення кандидатів і використовувати їх залежно від конкретних завдань.

УДК 621.316

Гуменна О. - аспірант

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах нестабільної ринкової економіки прибуток відіграє важливу роль, будучи головною метою підприємницької діяльності. Тому саме наявність прибутку, або ж можливість його одержання в спонукає підприємства входити в певну сферу діяльності.

Сутності терміну «прибуток» приділялась увага вчених ще з давніх часів та змінювалась відповідно до розвитку суспільства та економічної науки.

Так такі видатні вчені як Т.-Р. Мальтус, У. Петті., А. Сміт, С. Сімсонді, найближче підійшли до розуміння сутності прибутку. Вони визначали прибуток як «вирахування з продукту праці робітників на користь підприємця». К. Маркс характеризував прибуток як «перетворену форму додаткової вартості, результат відношення між необхідним і додатковим робочим часом». В свою чергу Т. Мен. виділяв прибуток, як «перевищення ціни реалізації над ціною придбання». Н. Сеніор, під прибутком розумів «винагорода підприємця за ризик». Сучасники визначають прибуток, як «виручка від реалізації продукції за вирахуванням витрат діяльності підприємства», але таке визначення прибутку обмежується лише кількісним визначенням категорії і не розкриває його суть.

Визначимо основну роль прибутку у діяльності підприємства.

Прибуток, як основне джерело росту ринкової вартості підприємства. Оскільки збільшення вартості капіталу обумовлене капіталізацією частини одержаного прибутку, тому чим більший рівень і сума капіталізації прибутку підприємства тим більше зростає вартість його чистих активів, а відповідно і ринкова вартість в цілому.

Прибуток, будучи основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, які забезпечують його розвиток, дозволяє охарактеризувати наскільки підприємство буде платоспроможним. Чим вищий рівень утворення прибутку, тим менша його потреба із зовнішніх джерел, які в сучасних умовах обмежені.

Прибуток – найважливіший показник ефективної виробничої діяльності підприємства. Індивідуальний рівень прибутку дозволить охарактеризувати уміння (досвід та ініціативу) менеджерів успішно здійснювати господарську діяльність.

Будучи головною метою підприємницької діяльності, прибуток дозволить забезпечити не лише подальший розвиток підприємства й сприятиме ефективному використанні ресурсів, інноваційному розвитку, мінімізації витрат та поліпшенню якості продукції.

Утворюючи базу економічного розвитку підприємства, дозволить збільшити прибуткову частину державних бюджетів, що дасть можливість державі виконувати ряд покладених на неї функцій

Прибуток – основний механізм захисту підприємства від банкрутства. При високому потенціалі утворення прибутку, підприємство швидше зможе вийти із кризового стану, хоча і загроза банкрутства може виникнути і в умовах прибутковості.

Виділивши ряд таких характеристик, і ознайомившись із трактування прибутку вчених ми зробили висновок, що діяльність підприємства безпосередньо і на пряму залежить від прибутку, який дозволяє здійснювати ефективну фінансову діяльність, а величина прибутку формується креативними антикризовими менеджерами.

УДК 658.5

Гураль І.- ст. гр. БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

PUBLIC RELATIONS

Науковий керівник: Гарматюк О.О.

Розвиток ринкової економіки, формування нових взаємовідносин у суспільстві, породжує чимало актуальних проблем. Їх успішне розв'язання можливе через прийняття ефективних управлінських рішень, що ґрунтуються на достовірній та своєчасній інформації, а також формуванні певної культури відношень, довіри до прийнятих рішень. Цими та іншими питаннями, що виникають у відносинах між громадськістю, організаціями та владою, займається теорія і практика public relations.

Public relations (PR) або робота з громадськістю є інструментом комунікативної політики підприємства. Вона спрямована на формування і підтримку сприятливого іміджу фірми, на переконання громадськості в необхідності діяльності підприємства, його сприятливого впливу на життя суспільства. Виникнення, формування і розвиток public relations як мистецтва і науки про способи й методи досягнення гармонії, взаєморозуміння і визнання діяльності того чи іншого підприємства пов'язані з розумінням того, що успіх бізнесу значною мірою залежить від громадської думки.

Термін «public relations» вперше з'явився в США в 19 ст. Його виникнення було зумовлено суспільно-економічними проблемами. Серед них: необхідність застосування нових прийомів для просування товарів на ринок, потреба у розв'язанні конфліктів між працедавцями і найманими робітниками, критика громадськістю великого капіталу та поява технічних інновацій, нових товарів та послуг, про які потрібно було інформувати споживачів.

Public relations - це плановані тривалі зусилля, направлені на створення і підтримку доброзичливих відносин і взаєморозуміння між організацією і громадськістю. Метою public relations вважається встановлення двостороннього спілкування для виявлення загальних уявлень, або загальних інтересів і досягнення взаєморозуміння, заснованого на правді, знанні і повній інформованості.

Виходячи з того, які цілі переслідує public relations, можна визначити функції, які повинні виконуватися службою PR на підприємстві або фірмами PR на ринку. Такими функціями можуть бути: встановлення взаєморозуміння і довірчих відносин між організацією і громадськістю; створення «позитивного образу» організації; збереження репутації організації; створення у співробітників організації відчуття відповідальності і зацікавленості в справах підприємства; розширення сфери впливу організації засобами відповідної пропаганди і реклами. Їх реалізація може відбуватися у сферах суспільних, урядових, міжнародних і міжнаціональних відносинах; відносин в промисловості і фінансах, а також у сфері засобів масової інформації.

Отже, public relations - це інструмент комунікативної політики підприємства, який ґрунтується на принципах взаєморозуміння, правдивості, ясності, повної інформованості та співробітництва, єдності слова і діла. Public relations- це образ життя фірми, це його імідж, стиль, внутрішні та зовнішні відносини.

УДК 658.012

Гураль І - ст. гр. БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Науковий керівник: к.е.н., доц. Галушак О.Я.

Планування випуску продукції є ведучим розділом річного плану, оскільки решта планів забезпечують його реалізацію. План випуску продукції будь-якого підприємства складається на основі можливості випуску продукції в залежності від його виробничої потужності та сукупного попиту на продукцію, що виготовляється.

Саме тому, виявлення величини виробничої потужності в плановому періоді є найважливішим моментом техніко-економічного обґрунтування плану випуску продукції. Вона визначає рівень виробництва продукції, товарів чи послуг та ступінь стримування обсягів виробництва, виходячи з ринкового попиту.

Виробнича потужність підприємства- це максимально можливий обсяг випуску продукції в заданій номенклатурі та асортименті, який досягається при ідеальних умовах роботи: повному використанні обладнання та виробничих площ, робочої сили, сировини, матеріалів та застосування передової технології. Розрізняють теоретичну, практичну, нормальну, планову, перспективну, проектну та діючу потужність підприємства.

Величина виробничої потужності підприємства формується під впливом багатьох чинників. Головними з них є:

- номенклатура, асортимент та якість продукції, що виготовляється;
- кількість встановленого устаткування, розміри і склад виробничих площ, можливий фонд часу роботи устаткування та використання площ протягом року;
- прогресивні техніко-економічні норми продуктивності й використання устаткування, зняття продукції з виробничих площ, нормативи тривалості виробничого циклу та трудомісткості продукції, що виробляється (послуг, що надаються).

Показники виробничої потужності використовують для визначення величини виробничої програми, для встановлення вузьких та широких місць на підприємстві, а також для розрахунку капітальних вкладень, необхідних для виготовлення продукції.

Застосовують різні одиниці виміру виробничої потужності підприємств. Вони залежать від характеру виробництва та галузевої підпорядкованості. Загальне правило таке: виробничу потужність визначають в тих самих одиницях виміру, в яких планують та здійснюють облік продукції, що виготовляється (послуг, що надаються). Здебільшого це натуральні та умовно натуральні вимірники за видами продукції (послуг). Для багатомономенклатурних виробництв потужність може виражатися вартісними вимірниками. У паспорті такого підприємства потужність зазначають двома вимірниками : у чисельнику- натуральні вимірники за видами продукції; у знаменнику- загальний вартісний (грошовий) вимірник.

Отже, виробничу потужність визначають за асортиментом продукції, що відповідає профілю підприємства. На її величину найбільше впливають основні виробничі фонди, а саме їх активна частина. Виробнича потужність є техніко-економічною категорією, оскільки піддається впливу як технічних, так і економічних факторів.

УДК 621.326

Дарморост Г. – ст. гр. БМмпз-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РОЗВИТОК ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Науковий керівник: к.е.н., доц. О.Б. Мосій

Операційний менеджмент – це діяльність, пов’язана із перетворенням організацією різних видів ресурсів (входів) у товари та послуги (виходи). Діяльність по створенню товарів і послуг існує в усіх організаціях і її називають операціями. Операції – це процес, вид діяльності чи ряд дій, як правило практичного характеру. Виходячи з цього операції є невід’ємним атрибутом людської діяльності, якій властиві організованість та продуктивність. Тому всі організаційні функції є операціями і будь-яка управлінська діяльність включає в себе операційний менеджмент. У виробничих організаціях операційна діяльність пов’язана із створенням товарів, таких як телевізори, підручники, автомобілі, є очевидною. В організаціях сервісної сфери її важче визначити. Продукт, що виробляється, може мати досить незвичні форми, наприклад заповнення різноманітних бланків в банку, отримання усної інформації в довідковому бюро чи прослуховування музичного твору. Тому діяльність по створенню продукту праці, як промисловими так і сервісними організаціями, можна назвати виробничою чи операційною. Ці терміни є взаємозамінними.

Управління виробництвом безумовно сягає тих часів, але як наука воно почало розвиватись на початку минулого століття з моменту опублікування праці Фредеріка Тейлора “Принципи наукового управління” (1911 р.). Відтоді управління виробництвом стає самостійною галуззю наукових досліджень.

Деякі науковці виникнення операційного менеджменту датують 1776 роком, коли були створені перші відділи праці на фабриках та заводах, які почали займатися визначенням затрат праці на окремих операціях виробничого процесу, що було зумовлено розподілом праці (Адам Сміт – 1776р.).

Елі Уїтні в 1800 році реалізував принцип взаємозамінності деталей при виробництві 10 тисяч мушкетів, що було замовлено урядом США. Хоча стандартизація вперше була використана в середньовічній Венеції при виготовленні кораблів.

Індустріальна революція була третім вагомим етапом розвитку виробництва і операційного менеджменту. Вона призвела до заміни праці людини на працю машини. Великий імпульс індустріальній революції був даний в 1764 році створенням парового двигуна Джейсом Воттсом. Подальшого розвитку промислова революція досягла із винаходом дизельного та електричного двигуна.

Фредерік Тейлор, відомий як батько наукового менеджменту, пропонував проводити обґрунтований вибір персоналу, планувати складання розкладів, проводити нормування робіт та інше (1881р.). В майбутньому Генрі Гантт, Френк і Лілліан Гільберти та багато інших дослідників внесли вагомий внесок в розвиток наукових доктрин операційного менеджменту.

В 1913 році Генрі Форд і Чарльз Соренсон створили на базі поєднання стандартизації, поділу та нормування праці з конвеєрними лініями потокове виробництво. Тобто до нашого часу найбільш ефективний спосіб виробництва товарів.

Інші важливі наукові дослідження в розвитку операційного менеджменту пов’язані з розробкою та вдосконаленням систем та методів управління якістю продукції, управління матеріально-технічного постачання, автоматизації та комп’ютеризації процесів виробництва товарів і надання послуг та інше.

УДК 657

Двуліт О. – ст. гр. БОпс-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗНАЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марущак Л.І.

Важливим показником, що характеризує фінансовий стан підприємства, є стан розрахунків з дебіторами. Інколи виникають ситуації, коли з різних причин підприємство не може стягнути борги зі своїх контрагентів, саме тоді виникає дебіторська заборгованість.

Дебіторська заборгованість – це певним чином негативний показник, адже це кошти або активи підприємства, які воно не може використати тоді, коли йому заманеться. І внаслідок великої дебіторської заборгованості на підприємстві погіршується фінансовий стан, зникає інвестиційна привабливість, а інколи і виникає банкрутства.

Багато вчених вважають, що вирішення проблеми дебіторської заборгованості на даний час є найважливішим завданням фінансової стратегії підприємства. Внесок у дослідження дебіторської заборгованості, її сутності, обліку, управління, аналіз та аудит зробили такі вітчизняні вчені: Дубровська С.В., Білик М.Д., Ніколаєнко О., Лищенко О.Г., Момот Т., Савчук В.П., а також і зарубіжні представники такі, як: Стоун Д., Хитчинг К., Дж. Ван Хорн, Зві Боді, Роберт К. Мертон.

Згідно П(С)БО №10, дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Дебіторська заборгованість може бути поточна та довгострокова. Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Автори фінансового словника Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. дають визначення заборгованості як сумі фінансових зобов'язань чи грошового боргу, яке підлягає погашенню.

Вчений Белозерцев В. стверджував, що дебіторська заборгованість – грошове вираження результату вимушеної або заздалегідь запланованої господарсько-економічної операції кредитного характеру з контрагентами (юридичними або фізичними особами), що мала місце у минулому та борг за неї може бути достовірно визначений, узгоджений з контрагентом та сплачений підприємству у майбутньому, а в поточний момент відображений у балансі підприємства як актив.

Дебіторську заборгованість визначають як «рахунки до отримання», зазначаючи, що це та сума, яку покупці продукції повинні виплатити корпорації (підприємству). А також дебіторську заборгованість розглядають як кількісний результат, що виникає у результаті реалізації кредитної політики підприємства.

Отже, розглянувши основні поняття щодо визначення сутності дебіторської заборгованості, можна дати загальне визначення, що дебіторська заборгованість – це певна сума заборгованості на користь підприємства на певну дату, що виникла у результаті реалізації кредитної політики підприємства.

УДК 636.64

Довгалюк Я. – ст. гр. БФп-41

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доц. Левчунь Г.Я.

У вітчизняній економічній літературі поки що немає єдиного підходу до аналізу фінансової стійкості банку. Немає навіть сталої думки щодо його змісту. У цій ситуації особливої актуальності набувають дослідження з управління фінансовою стійкістю банку.

Аналіз фінансової стійкості являє собою систему спеціальних знань, пов'язаних із дослідженням тенденцій усебічного розвитку, науковим обґрунтуванням планів і управлінських рішень, контролем за їх виконанням, оцінкою досягнутих результатів, а також пошуком, вимірюванням і обґрунтуванням резервів підвищення ефективності фінансових показників діяльності банку.

Одним з важливих заходів забезпечення фінансової стійкості і надійності банків є страхування депозитів.

Соціально-економічна роль банків в економіці визначається функціями, які вони виконують, відіграючи роль базової ланки кредитної системи і можуть бути побудованими за принципами сегментування чи універсальності. Ефективність операцій банку прямо пов'язана з його розміром. Великі банки мають можливість поглибити спеціалізацію, диверсифікувати активи і у такій спосіб розосередити ризики.

Для проведення комплексного аналізу фінансової стійкості необхідно мати аналітичні матеріали, що дають змогу одержати достовірну, повну і всебічну інформацію про банк (його фінансовий стан і результати діяльності). До такої інформації відносять, насамперед, законодавчо-правову, нормативну, планово-бюджетну, обліково-статистичну і аналітично-пошукову інформацію.

Основними принципами фінансової стійкості є: урахування специфіки тієї країни, де функціонує банк; науковий характер; комплексність; забезпечення системного підходу до аналізу; об'єктивність, конкретність, точність; дійовість; проведення аналізу за планом і систематично; оперативність; демократизм.

На основі виділених параметрів фінансової стійкості з урахуванням характеру впливу ендогенних та екзогенних факторів запропоновано таке формулювання фінансової стійкості як ринкової категорії — це спроможність банку як системи трансформування ресурсів (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив ендогенних та екзогенних факторів.

Щодо забезпечення фінансової стійкості банку необхідно виділити такі взаємопов'язані напрямки: стійкість капітальної бази; стійкість ресурсної бази; організаційно-структурна стійкість банку; комерційна стійкість банку. Домінантами комплексного управління фінансовою стійкістю банку слід вважати: по-перше, організацію комплексного аналізу фінансової стійкості; по-друге, організацію рейтингової оцінки стану фінансової стійкості; по-третє, управління банківськими ризиками.

УДК 338

Довгошия Р. – ст. гр. БМ-32

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

SWOT АНАЛІЗ – ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник к.е.н., доцент Галушак О.Я.

У 60-ті роки у США та більшості країн Західної Європи почався «бум стратегічного планування», який базувався на домінуванні концепції підприємства як «відкритої системи» на мікрорівні та на розвитку прогнозування та індикативного планування на державному рівні. Виникла потреба розробляти реальні та надійні плани майбутнього розвитку підприємств з урахуванням ситуації, що склалася, визначати перспективи на основі альтернатив розвитку, орієнтуватися передусім на ринкові та фінансово-економічні перспективи, наприклад, на обсяги реалізації та доходу (підприємства та індивідуума), прибутків, рентабельності капіталовкладень, ефективності тощо. Підприємство ставало більш залежним від попиту споживачів у визначенні перспектив свого розширення та подальшого існування.

У сучасних умовах функціонування підприємництва насувною є проблема поєднання теорії і практики формування стратегії підприємства. Тому виникає необхідність у врахуванні специфіки діяльності підприємств конкретної галузі промисловості, а для цього потрібно вірно оцінити зовнішні можливості та загрози, а також внутрішні сильні та слабкі сторони підприємств. З цією метою у практичній діяльності багатьох підприємств широко використовують метод SWOT-аналізу, що дає змогу здійснити комплексне аналітичне оцінювання зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства. Акронім SWOT був вперше введений в 1963 році в Гарварді на конференції з проблем бізнес-політики професором Ендрюсом. Назва цього методу складена із початкових літер об'єктів стратегічного аналізу:

S – Strength – сильні сторони;

W – Weakness – слабкі сторони;

O – Opportunities – можливості;

T – Threats – загрози.

Дослідження вітчизняних і зарубіжних наукових праць показало, що значна увага приділяється значенню та особливостям проведення SWOT-аналізу у процесі визначення рівня конкурентоспроможності підприємства, планування діяльності й формування стратегії. SWOT-аналіз є узагальненою основою для розуміння і управління навколишнім середовищем, в якому функціонує організація. Ця модель допомагає аналітику виділити основні проблеми, які постають перед організацією, в процесі детального аналізу чотирьох окремих елементів SWOT. Це відносно легкий у застосуванні інструмент для оцінки стратегічного стану фірми. Метод SWOT дозволяє встановити лінії зв'язку між зовнішніми можливостями і загрозами та сильними і слабкими сторонами фірми.

Отже, проведення SWOT-аналізу має важливе значення для здійснення стратегічного планування, оскільки його методика - ефективний, доступний, дешевий засіб оцінки стану ситуації на підприємстві. Правильно і вчасно прийняті стратегічні рішення грають сьогодні ключову роль в успішній діяльності організації. Саме вони роблять вирішальний вплив на конкурентоспроможність продукції і підприємства в цілому.

Дорощук Р.–ст. гр. ЕккМ-51с
Львівський національний університет ім. Івана Франка

ПРОГНОЗУВАННЯ ПОВЕДІНКИ КУРСІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ НА ОСНОВІ ЛАНЦЮГІВ МАРКОВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент, Зомчак Л.М.

В умовах наростаючих темпів НТР та розвитку інформаційних технологій для швидкого впровадження науково-технічних розробок у виробництво часто потрібна акумуляція значних фінансових ресурсів, тому центром де вирішуються ключові питання окремих економік і світового господарства в цілому стає фінансовий ринок, зокрема фондові біржі. Тому на сьогоднішній день досить актуальним є прогнозування динаміки розвитку ситуації на фінансових ринках.

Серед широкого спектру сучасних методів прогнозування фінансових числових рядів варто виділити технологію складних ланцюгів Маркова. Його головною перевагою є можливість врахування післядії або пам'яті, що притаманне динаміці економічних показників. Метод полягає у прогнозуванні ряду за ієрархією інтервалів дискретизації часу та послідовного «склеювання» результатів прогнозів на різних частотних рівнях у один вихідний ряд прогнозу. Цей метод найповніше використовує інформацію, яку несе про себе часовий ряд і дозволяє отримати най адекватніше його продовження.

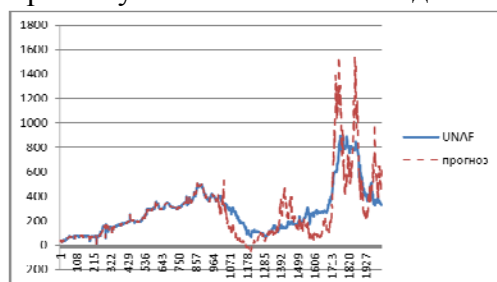
Для експериментальної перевірки його ефективності необхідно вибрати достатньо довгий часовий ряд. Найбільшою і найпершою фондовою біржею України є Фондова біржа Перша фондова торговельна система (ПФТС). Індекс ПФТС є головним показником розвитку національного ринку цінних паперів, визнаним не тільки в межах нашої держави, але й за кордоном. Спробуємо спрогнозувати а допомогою методу ланцюгів Маркова поведінку ряду динаміки котирувань акцій «Укрнафти» (UNAF-PFTS), які входять в «індексний кошик» Індексу ПФТС.

Для здійснення прогнозування позначимо: s – кількість станів та r - порядок ланцюга Маркова, величина порогу δ , та мінімальна кількість переходів N_{min} . Дані параметри можуть бути індивідуальними для кожного рівня дискретизації, знаходження оптимальних параметрів здійснюється експериментально.

Використаємо наступний алгоритм побудови прогнозу:

1) Генерація ієрархії приростів часу – послідовності Δt , максимальний з яких повинен відповідати довжині прогнозного проміжку N_1 .

2) Для кожного приросту часу Δt зі зростанням приростів, здійснимо прогнозування станів та відновлення ряду за прогнозними станами. Даний етап включає обчислення приростів (прибутковостей) ряду з дискретизацією Δt , перетворення ряду приростів у ряд номерів станів (1..s), обчислення ймовірностей переходів для узагальнених станів. Потім будується ряд прогнозних станів і відновлюється ряд значень з ряду станів з дискретизацією Δt . Після склеювання кожного прогнозу з дискретизацією Δt з рядом, отриманим в результаті склеювання попередніх шарів (з меншим кроком Δt) склеюємо його з продовженням лінійного тренда, побудованого по усіх попередньо відомих точках і отримуємо результат прогнозування.

УДК 693.54

Дяцуник В. - ст. гр. БЕ - 41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Науковий керівник: старший викладач Гац Л.Є.

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить адже з розвитком будівельної галузі будуть розвиватися: виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія і металообробка, нафтохімія, виробництво скла, енергетика тощо.

В даній галузі України за останні роки відбуваються позитивні зміни, про що свідчать дані із центру статистики України. Так у 2011р % розвитку становив 111, тоді як у 2009 лише 51,8.

Основним рушієм розвитку є будівництво об'єктів, пов'язаних з майбутнім Євро-2012: стадіонів, аеропортів, готелів, оскільки це зумовило значні капіталовкладення, у тому числі і бюджетні ріст яких становить 1,8 рази, що в кінцевому підсумку сприяло збільшенню частка прибуткових підприємств даної сфери на 3,6%, і відновило довгострокове кредитування будівельних організацій. Також втілена в життя нова програма "Соціальне житло" на яку було виділено 75 млн. грн. Негативним моментом є скорочення іпотечного кредитування банками.

Беручи до уваги інформаційні дані статистики, будівельна галузь знаходиться в стані коливання, попередня криза припала на 2008-2009рр, однак вже у 2012р прогнозується ріст галузі де на початку даного року було інвестовано у січні - 2631,9 млн.грн, та лютому - 2972,4 илн.грн, що на 0,3 % більше ніж за грудень 2011 року. Також збільшилося інвестування населення на 2-3 %, що також є не мало важливим показником зростання.

Індекс приросту обсягу інженерних, та громадських споруд в динаміці

роки	громадські споруди	інженерні споруди	роки	громадські споруди	інженерні споруди
2004	0	0	2008	24,4	24,1
2005	3,9	3,7	2009	34,4	33,2
2006	9,2	9,8	2010	43,8	37,6
2007	17,3	18,9	2011	55,2	38,4

За таких показників можна стверджувати, що будівельна галузь в Україні характеризується позитивною тенденцією розвитку. Але головна проблема в тому, що ідея акцентується на Євро-2012, яке принесе великі кошти від готелів, та інших відповідних споруд. Для цього потрібно провести правильну внутрішню політику, одне з головних рішень якої це не завищення цін на дані послуги, а збільшення якості надання послуг, щоб вкладенні інвестиції даремно не пропали.

Слід зауважити, що для вирішення ряду існуючих проблем необхідно:

- удосконалити нормативно-правову базу, яка б стимулювала роботу всіх сфер і галузей будівельного комплексу; - запровадити принципово новий інвестиційний механізм, що забезпечуватиме надходження до даної сфери економіки коштів з різноманітних джерел фінансування: державних, приватних, комерційних, іноземних.

Література: www.ukrstat.gov.ua.

УДК 339.72.053

Жукровський І. – ст.гр.БФ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Науковий керівник: к.е.н. Кудлак В.Я.

Узагальнена оцінка економічного стану країни, ефективності її світогосподарських зв'язків здійснюється на підставі платіжного балансу. Функціонально платіжний баланс відіграє роль макроекономічної моделі, яка систематично відображає економічні операції, здійснені між національною економікою та економіками інших країн світу. Така модель складається з метою розробки та запровадження обґрунтованої курсової та зовнішньоекономічної політики країни, аналізу і прогнозу стану товарного та фінансового ринків, двосторонніх та багатосторонніх зіставлень, наукових досліджень тощо.

Платіжний баланс відіграє важливу роль у розробці та реалізації валютної політики держави, має потужний вплив на стан економіки країни, дає ґрунтовну інформаційну базу для оцінки стану та перспектив розвитку зовнішньоекономічних відносин.

Згідно даних Національного банку України у 2011 році зведене сальдо платіжного балансу було від'ємним – 2.5 млрд. дол. США. Сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій було додатним – 6.6 млрд. дол. США, а дефіцит поточного рахунку становив 9.0 млрд. дол. США.

Головними чинниками такого дефіциту поточного рахунку були:

1) зростання вартісних обсягів імпорту енергоносіїв (на 8.8 млрд. дол. США порівняно з 2010 роком), що відбулося внаслідок як підвищення цін на нафту та природний газ, так і суттєвого зростання фізичних обсягів поставок газу;

2) розширення внутрішнього попиту, пов'язане з реалізацією низки інвестиційних проектів, спрямованих як на підготовку до ЄВРО-2012, так і на оновлення основних фондів вітчизняних підприємств (у результаті імпорту продукції машинобудування зріс на 7.3 млрд. дол. США порівняно з 2010 роком);

3) погіршення в другому півріччі зовнішньої кон'юнктури на світових товарних ринках;

4) збільшення виплат доходів за інвестиціями (на 2.6 млрд. дол. США).

Формування додатного сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій було забезпечено значним припливом інвестиційних та боргових ресурсів до реального сектору. Так, чистий приплив прямих іноземних інвестицій зріс до 7.0 млрд. дол. США порівняно з 5.8 млрд. дол. США в 2010 році. Чисті залучення реальним сектором за кредитами та облігаціями зросли до 5.2 млрд. дол. США, за торговими кредитами – до 4.2 млрд. дол. США. Водночас банківський сектор продовжив погашати свої зовнішні зобов'язання – за кредитами та облігаціями на 3.8 млрд. дол. США. Чисті залучення державного сектору були значно меншими, ніж у попередньому році (1.1 і 5.1 млрд. дол. США відповідно) через погіршення ситуації на світових фінансових ринках у другій половині року.

Дефіцит зведеного платіжного балансу України (2.5 млрд. дол. США) був профінансований за рахунок резервних активів. За станом на 01.01.2012 обсяги міжнародних резервів НБУ становили 31.8 млрд. дол. США, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 3.5 місяця.

УДК 338.124.4

Жукровський І. – ст.гр. БФ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ У 2008-2009РР

Науковий керівник: к.е.н, доцент Артеменко Л.Б.

Вивчення світогосподарських криз необхідно для більш чіткого розуміння процесів, що відбуваються в світовому господарстві в процесі еволюції.

Можна виділити тринадцять основних причин кризи в Україні а саме: 1)- за даними Держкомстату - протягом 2006-2007 років в Україні чітко простежувалось зростання цін виробників, яке на кінець 2007 року становило майже 15%. Це дало «вхідні» відсотки інфляції на споживчому ринку в 2008 році; 2)- «інфляція росту». В Україні у 2005-2008 роках відбувалося економічне зростання. У таких умовах значно зростає попит на метал, деревину, цемент, енергоресурси, землю, і на гроші (високі ставки за кредитами); 3)- зростання доходів населення у 2007 році і поступове поживлення споживчого попиту; 4)- значне поживлення споживчого кредитування у попередні роки, яке призвело до «розігрівання» платоспроможного попиту. Тим самим банки підштовхнули споживчі настрої населення яке масово кинулося в банки знімати заощадження та переводити їх у іноземну валюту в очікуванні зниження курсу гривні, тим самим призводячи до ще більшого його падіння; 5)- зростання надходжень від «гастарбайтерів» з-за кордону; 6)- деяке сповільнення операцій на вторинному ринку житла. В Україні зростає кількість низько ліквідного житла, при цьому до цієї категорії потрапляє житло, яке ще три роки тому було високоліквідним. Такі процеси призводять до зростання заощаджень у потенційних покупців житла; 7)- зменшення контрабандних поставок в Україну, це призводить до росту інфляції на кілька відсотків; 8)- суттєвий вплив тіньової економіки, що впливає на зменшення ВВП; 9)- неефективна діяльність Кабінету Міністрів, непрофесійна політика Національного банку України і уряду який не вжив необхідних заходів для підтримки економічного зростання та боротьби з інфляцією; 10)- зменшення інвестицій в основний капітал і значне збільшення податкового тиску на суб'єкти господарювання; 11)- різке зростання заощаджень, низькі процентні ставки в країнах з розвинутою економікою та вільне переміщення капіталу між цими країнами; 12)- інфляційні очікування. В Україні такий феномен спостерігається з початку 90-х: пришвидшення темпів зростання цін збільшує інфляційні очікування українців, які скуповують продукти харчування у великих кількостях, що ще більше розганяє інфляцію. На тлі інфляційних очікувань значна частина товаровиробників і ритейлерів необгрунтовано (спекулятивно) підвищують ціни; 13)- зволікання вітчизняного фінансового ринку у подоланні наслідків кризи що призвело до подальшого падіння його рейтингу, та недовіри до надійності банків.

У 2009 р. найскладніших випробувань зазнав промисловий комплекс України, у результаті чого падіння обсягу промислового виробництва досягло 21,9 % (рівень промислового виробництва повернувся на позначку 2003-2004 рр.), 2009 р. закінчився падінням ВВП на 15,1 %, інвестицій в основний капітал – на 65,1 %. Вперше за останні 10 років в економіці збитки підприємств перевищили прибутки на 31,6 млрд грн.

Актуальність даного аналізу полягає у тому, що визначення особливостей перебігу кризових явищ дає змогу окреслити державі напрями реалізації, економічної стратегії розвитку України.

УДК

Зелінський В. -ст.гр. МЗ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗАРОБІТНА ПЛАТА:СУТЬ,ФОРМИ ТА СИСТЕМИ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дячун О.Д.

Заробітна плата – це винагорода, обчислена як правило, у грошовому еквіваленті, яку власник, або уповноважений ним орган, виплачує працівникові за виконану роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконання роботи, професійних і ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства, і максимальний розмір заробітної плати не обмежується. Виділяють три основні моделі заробітної плати. Виділяють три основні моделі заробітної плати:

1. Ринкову – на основі договору між організацією і працівником,
2. Колективну – на основі договору між адміністрацією підприємства і профспілкою працівників, або іншим органом, що представляє їх інтереси.
3. Державну – на основі визначення рівня мінімальної заробітної плати і параметрів, що її регулюють.

Мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту працю, нижче якої не може проводитися оплата за виконану роботу. До мінімальної заробітної плати не включають доплати, надбавки та компенсаційні виплати.

Розрізняють дві основні форми заробітної плати: погодинну та відрядну. Погодинна зарплата нараховується робітникам залежно від кваліфікації і фактично відпрацьованого часу. Вона застосовується для оплати праці тих робітників:1) виробіток яких неможливо чітко нормувати;2) в роботі яких головним є не зростання продуктивності праці, а підвищення якості продукції;3) виробіток яких в основному залежить не від їх індивідуальних трудових зусиль, а визначається технологічним процесом. Відрядна форма заробітної плати застосовується на роботах, де праця піддається точному і повному обліку, де широко використовуються норми виробітку. Виділяють такі системи відрядної заробітної плати:

- пряма відрядна заробітна плата. Вона передбачає прямо пропорційну залежність між зростанням обсягу виробки і збільшенням заробітної плати;
- відрядно-прогресивна заробітна плата. Суть її полягає в тому, що виготовлена продукція в розмірі норми виробітку оплачується по основних розцінках, а продукція понад норму — за розцінками вищими й зростаючими;
- відрядно-регресивна заробітна плата. При ній кожному відсотку збільшення виробітку понад норму відповідає приріст заробітку менше одного відсотку. Вона робить не вигідним перевиконання норми виробітку.
- відрядно-преміальна заробітна плата. При цій системі виготовлена продукція в розмірі норми виробітку оплачується по основних розцінках, а за продукцію, виготовлену понад норму, за дотримання технологічної дисципліни, за безаварійну роботу передбачена премія;
- акордна заробітна плата. У цьому випадку заробітна плата встановлюється не за кожний виріб або операцію, а за весь обсяг робіт за акордними розцінками;
- колективна відрядна заробітна плата. При цьому заробітна плата робітника знаходиться в залежності від виробітку бригади, лінії, зміни.

УДК 336.748.12

Іньямах Н. (Inyama N.) – ст. гр. ІБМ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

INFLATION AND ITS RELATIONSHIP WITH UNEMPLOYMENT AND EXCHANGE RATE

Науковий керівник: к.е.н., доц. Мариненко Н. Ю.

The relationship between inflation and unemployment has been a topic of much debate since the mid-20th century. It was initially thought that there was an inverse relationship between the two economic variables, this connection is known as the Phillips curve. The first widely-acknowledged research on inflation and unemployment rates was done by economist W. Phillips in 1958. He examined the economy of the United Kingdom from 1861 to 1957 and concluded that an inverse relationship existed between wage changes which signify inflation and the unemployment rate. In the 1960s, many economists believed the Phillips curve offered societies a trade off between inflation and unemployment. If a country was willing to tolerate moderate inflation, it could enjoy low unemployment. Likewise, if it desired low inflation, it would have to face higher unemployment. Economic statistics during the '60s seemed to confirm the theory. The 1970s, however, showed periods of both high inflation and high unemployment. Economists then largely abandoned the Phillips curve, believing there was no long-term link between the two factors. Despite this development, many economists continue to accept a short-term link between inflation and unemployment reminiscent of the Phillips curve. In 1968, American economist Milton Friedman suggested that there is no long-term link between inflation and unemployment. Three years later, both the inflation and unemployment rate began to rise in industrialised countries. The U.S. economy during 1975 had inflation at 9.3% and unemployment at 8.3%. This data contradicted the predictions of the Phillips curve, which suggested it was impossible to see both rates rise. The phenomenon of high inflation and high unemployment lasted from 1971 to 1984 and has been termed stagflation. After stagflation, most economists rejected the validity of the Phillips curve. An effect of this paradigm shift was that governments shifted away from directly intervening in their economies through fiscal policy. They now tended to prefer monetary policy to control inflation. The free market was left to adjust to economic disturbances. Around this time, the idea of a natural rate of unemployment was offered. A natural rate of unemployment essentially means that inflation has no long-term relation to unemployment. A number of reasons for natural unemployment exist, including technological change and voluntary unemployment. While the natural unemployment rate would return in the long-term, many economists continued to advocate the Phillips curve as a short-term economic trade off.

The relationship between exchange rate and inflation rate is not a one-to-one relation. However, sustained inflation induces depreciation of the exchange rate but not as much as the destabilising speculation's effect on exchange rate stability. Likewise, the currency value of a country would, therefore, be more responsive to the expected pattern of domestic and foreign interest rates than to the current short-term rates. This is because of the inverse relationship between inflation and real interest rates. A high and rising inflation rate reduces the domestic real rate of interest and currency value. Consequently, achieving a strong currency value and low interest rate in the country at the same time in the face of high and rising inflationary trend may, however, be untenable both in economic theory and practice in a fairly deregulated economy. This is because a high and rising inflation depicts hyperinflation which leads to soaring exchange and interest rates.

УДК 336.76

Казбан О. - ст. гр. БФ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Тимошик Н.С.

Відомо, що в умовах фінансової та економічної нестабільності охорона здоров'я потерпає найбільше, оскільки коштів на неї виділяється ще недостатньо. Її фінансування потребує значного поліпшення, бо здійснюється, як правило, за методом залишкового фінансування цієї галузі. Це призвело до відсталої матеріальної бази, низького рівня медичного обслуговування, дефіциту лікарських препаратів і, як результат — стан здоров'я населення в Україні незадовільний.

Одним з найбільш реальних позабюджетних джерел фінансування є медичне страхування, що традиційно поділяється на обов'язкове й добровільне. Так, за показниками вітчизняного страхового ринку добровільного медичного страхування за період 2006-2010 рр. простежується приріст валових страхових премій з 326396,7 тис. грн. у 2006 р., до 433118,6 тис. грн. у 2007 р. та у кінцевому результаті, до 578254,5 тис. грн. у 2010 р.

Загалом же, нині в Україні оформити поліс добровільного медичного страхування пропонують, за даними журналу «Експерт Україна», близько 80-и страхових компаній, але по-справжньому зацікавлені в цьому виді страхування і роблять на нього ставку тільки близько тридцяти. Серед них «ПРОСТО-страхування», «ІНГО-Україна», «АСКА», «Інкомстрах», «PZU Україна», «Провідна», «ALLIANZ Україна», «Алькона», «Оранта», «Кредо-Класик», а також «Нафтогазстрах».

Щодо обов'язкового медичного страхування в Україні, то воно дотепер не впроваджено через скептичне ставлення депутатів до цього виду страхування й до законопроектів, з ним пов'язаних. З всіх законопроектів, на мій погляд, вартий найбільшої уваги Проект Закону України "Про фінансування охорони здоров'я", в якому чітко проглядається зовсім новий концептуальний підхід до розв'язання проблеми фінансування охорони здоров'я. Однією зі складових багатоканальної системи фінансування, є фінансування медичних установ через обов'язкове медичне страхування. Цей шлях, згідно з проведеними економічними розрахунками, дає додатково до бюджетної частини фінансування 7,54 млрд. грн. у рік (станом на 2009 рік). Добровільне медичне страхування забезпечить близько 1 млрд. грн., інші джерела фінансування приблизно 500 млн. грн. на рік.

Реалізація запропонованого варіанта обов'язкового медичного страхування передбачається через страхові механізми. Для розвитку медичного страхування в Україні необхідно впроваджувати такі заходи: вдосконалення законодавчого поля у сфері медичного страхування; розширення послуг медичного страхування, які повинні охоплювати цикл: лікування хвороби, профілактика, санаторно-курортне лікування; підвищення страхової культури населення.

Отже, виходячи з вищенаведеного огляду, можна зробити лише один висновок, що альтернативи медичному страхуванню немає. Медичне страхування - це єдиний шлях виходу охорони здоров'я України з глибокої економічної й соціальної кризи.

УДК 3308

Кантелюк М.-ст.гр МБ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РИНОК ПРАЦІ

Науковий керівник: Дячун О. Д.

Ринок праці — це передусім система суспільних відносин, пов'язаних із купівлею і продажем товару «Робочої сили».

Ринок праці є сферою працевлаштування, формування попиту й пропозиції на робочу силу.

Важливою умовою формування й функціонування ринку праці є відповідність працівника вимогам робочого місця, а запропонованого місця — інтересам працівника.

Необхідними умовами функціонування ринку праці є також організація єдиної, замкненої по території країни й ефективно діючої системи бірж праці; широкомасштабна система професійної орієнтації, професійного навчання, підвищення кваліфікації і перепідготовки; наявність у територіальних органів виконавчої влади необхідних фінансових і матеріальних коштів, достатніх для організації ефективної роботи системи працевлаштування, організації громадських робіт, стимулювання зайнятості; соціальна підтримка громадян, включаючи безробітних і членів сімей, які перебувають на їхньому утриманні, та ін.

Робоча сила є об'єктом купівлі-продажу.

Елементами ринку праці є також попит на робочу силу та її пропозиція.

Збільшення попиту можна досягти з допомогою його стимулювання через створення нових постійних або тимчасових робочих місць, розвиток нестандартних форм зайнятості, прямих інвестицій у створення і реконструкцію робочих місць.

Пропозиція робочої сили характеризує чисельність працездатних людей з урахуванням її статі, віку, освіти, професії, кваліфікації та ін.

Співвідношення між попитом на робочу силу та її пропозицією характеризується навантаженням на одне вільне робоче місце.

Суб'єктами ринку праці є також посередники між роботодавцями і найманими працівниками — держава, профспілки і спілки роботодавців.

Ринковий механізм являє собою єдність двох складових: стихійних регуляторів попиту і пропозиції робочої сили і регулюючого впливу держави на ці процеси.

Регулювання ринку праці здійснюється для забезпечення відповідності між попитом і пропозицією за обсягом і структурою, тобто має на меті досягнення їх ефективної збалансованості.

УДК 339

Каспрук М. – ст. гр. ФЕП -42

Національний авіаційний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ЗАДАЧ ЗАКУПІВЕЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ

Науковий керівник: к.т.н., доцент Дмитрів Д. В.

Логістика охоплює і об'єднує в єдиний процес такі різноманітні види діяльності, як транспортування, управління запасами, вантажообробка. Мета комерційної логістики – підтримка рівноваги між високоякісним обслуговуванням споживачів і супутніми витратами. Перетворюючи інформацію, логіст впливає на виробництво, покращуючи тим виробничий цикл і продуктові характеристики.

Розглянемо задачу вибору постачальника на основі аналізу повної вартості.

Нехай підприємство здійснює оптову торгівлю достатньо широким асортиментом товарів, яким його в свою чергу, забезпечують різні постачальники. Один і той самий товар або групу товарів підприємство може придбати в різних постачальників. Ціни на товари в постачальників відрізняються (маємо на увазі постачальників з різних регіонів, а не з одного). Постає задача вибору з двох альтернатив: або купувати товари у місцевих постачальників, або у постачальників іншого регіону.

При виборі територіально віддаленого постачальника з більш низькою ціною необхідно враховувати й додаткові витрати, які включають не лише транспортні витрати, а й витрати, пов'язані із запасами в дорозі, необхідністю створювати страхові запаси, нести митні витрати, якщо це іноземний постачальник тощо. Аналіз повної вартості передбачає врахування всіх цих додаткових витрат.

Комерційні структури із закупівлі і продажу продукції виробничо-технічного призначення впливають на переїзний процес, оскільки вона становить найбільшу частку в обсязі вантажних перевезень різними видами транспорту. До цієї продукції слід віднести: вугілля, нафту, метали, лісопродукцію та ін. Найбільша частка вантажних перевезень у сфері товарообігу виконується спільно з комерційними службами, які забезпечують виробничі потреби. Вони визначають не тільки обсяги, напрями і чергові вантажопотоки, а й створюють необхідні умови для раціонального використання логістики, яка оптимізує транспортування продукції і удосконалює складські операції. У свою чергу, транспорт впливає на кількість характеристик і показників комерційної діяльності.

Суть підходу до вирішення даної задачі полягає в наступному. На основі спільної для всіх товарів одиниці вантажу знаходимо так звану криву вибору постачальника, за допомогою якої прийматиметься рішення про вибір постачальника. Ця крива є часткою додаткових витрат у вартості на 1 куб. м. вантажу. Побудувавши цю криву для кількох значень закупівельної вартості і використовуючи порівняльну специфікацію цін на товари, можна приймати рішення про закупівлю товарів. Так, наприклад, якщо прийняти ціну в регіоні за 100% і визначити процентний вміст різниці для цін місцевих і регіональних постачальників, то у випадку, якщо отримане значення дасть точку під кривою вибору постачальника, це означатиме доцільність придбання товару у місцевих постачальників, в іншому випадку - у регіональних.

Таким чином, різнопланове використання транспорту в закупівельно-торговельній діяльності обумовлює розвиток комерційних функцій. Водночас комерційні служби впливають на роботу транспорту. Оптимізація цих процесів залежить від усього комплексу логістичних функцій.

УДК 658.3

Кіндзерська Н. – ст. гр. БМп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Науковий керівник: старший викладач Гарматюк О.О.

Проблемним аспектом діяльності будь-якого підприємства є його персонал. Оскільки, за своїм змістом трудові ресурси суттєво відрізняються від інших видів ресурсів, то вимагають відповідної уваги. Тому кадровий менеджмент у такій ситуації набуває особливого значення, адже дозволяє реалізувати та узагальнити цілий ряд питань з адаптації індивіда до зовнішніх умов, врахування чинника особистості у побудові системи роботи з персоналом. В результаті цього, кадровий менеджмент, перетворився в один із основних обов'язків керівників усіх рівнів і напрямків. Управляти людиною набагато важче, ніж верстатом. Тому проблема ефективного управління виробництвом є, перш за все, проблемою ефективною роботи з кадрами.

Тому доцільно виділити такі основні проблеми кадрового менеджменту:

1. Навчання і підвищення кваліфікації працівників. Доцільним тут буде впровадження методу службової ротации, тобто переміщення керівників низових ланок з відділу у відділ на строк від трьох місяців до одного року, що дасть змогу ознайомитися з багатьма аспектами діяльності.

2. Недостатній рівень професійної підготовки працівників кадрових служб, значна частина з яких не має відповідної освіти. На всіх підприємствах слід увести в штатний розпис посаду менеджера по персоналу. Однією із специфічних функцій, яку він виконуватиме, буде надання консультацій лінійним і функціональним керівникам з підбору ефективних методів управління персоналом у різних ситуаціях.

3. Організації відбору і найму персоналу. Підприємству слід створювати всі умови для залучення таких працівників, навички та особисті характеристики яких найкраще відповідають його цілям.

4. Вивільнення зайнятого персоналу. Оскільки підприємству потрібні такі працівники, які б підтримували заданий темп перетворень, а не всі готові підпорядковуватися вимогам часу, тому керівництво змушене їх звільнити

5. Повне використання трудового потенціалу працівника. Підприємство повинне залучати робочу силу, трудовий потенціал якої відповідає умовам його діяльності. Найбільш економічним методом є використання функціональної адаптації.

Отже, вважаємо, що основними факторами успіху у вирішенні проблем кадрового менеджменту на підприємствах України можуть бути:

- розробка ефективної кадрової політики;
- поєднання ефективного навчання персоналу, підвищення кваліфікації і мотивації для розвитку здібностей працівників;
- чітка система управління коштами, виділеними на навчання і підвищення кваліфікації, облаштування робочого місця, виплату заробітної плати;
- формування позитивного морально-психологічного клімату в колективі, який забезпечить найповніше використання потенціалу працівників;
- продумана соціальна політика, в першу чергу матеріальне стимулювання персоналу, програми щодо покращення умов праці, відпочинку, пільгове харчування.

УДК 658.5

Кіндзерська Н. – ст. гр. БМп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОРГАНІЗАЦІЯ УКЛАДАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ДОГОВОРІВ (КОНТРАКТІВ)

Науковий керівник: Хрупович С.Є.

Підготовка до укладання зовнішньоекономічного договору (контракту) складається з трьох етапів:

- вибір ринку та його вивчення;
- вибір контрагента;
- проведення попередніх переговорів.

Вибір ринку та його вивчення залежить від виду господарювання суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності та здійснюється за програмою маркетингу. Методами вивчення потенційного ринку можуть бути: обробка даних з різноманітних інформаційних джерел; замовлення в спеціальних інформаційних агентствах; пробний продаж.

Вибір контрагента полягає у встановленні юридичного статусу суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, його права щодо укладення договорів (контрактів) та визначені межі повноважень. Практика показує, що 85% договорів (контрактів) підписують суб'єкти господарювання, 15% — органи державної влади та організації (об'єднання) координаційного типу. Після того, як фірма вибрана, складається довідка, в яку заносяться її дані.

Проведення попередніх переговорів. У зовнішньоекономічних відносинах партнери виступають, маючи, як правило, різні позиції з основних питань майбутньої угоди. Тому процес укладання угоди між ними складається з трьох стадій: викладення власної позиції та побажань партнеру; вивчення пропозицій та умов партнера; пошук компромісу та оформлення його в тексті угоди. Кожний з цих етапів представляє собою переговори через процедури листування, використання технічних засобів (телефон, Інтернет, факс), особисті контакти. При цьому, технічні засоби застосовуються в тому випадку, коли країни, де перебувають контрагенти, розташовані далеко одна від одної. Якщо ініціатива початку переговорів належить експортеру (продавцю), то він заявляє про бажання укласти договір купівлі-продажу шляхом розсилання ініціативних пропозицій - оферт. Оферта (лат. offero - пропоную) - письмова або усна пропозиція однієї особи (оферента) іншій особі (акцептанту) укласти з нею угоду.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) передбачає виконання зобов'язань за договором сторонами цього договору. Продавець зобов'язаний передати покупцю або уповноваженій ним особі товар, право власності на нього і документи, що належать до товару, в пункті і в терміни, обумовлені в договорі. При цьому товар має відповідати умовами договору за кількістю, якістю та описом. Покупець зобов'язаний прийняти товар і сплатити за нього ціну, узгоджену сторонами. Якщо продавець не виконав або неналежним чином виконав свої зобов'язання за договором, у розпорядженні покупця є три засоби правового захисту: право вимагати виконання договору; право вимагати розірвання договору; право вимагати відшкодування збитків.

УДК 658.3

Кіндзерська Н. – ст. гр. БМп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАНУВАННЯ ЧАСУ – ЦЕ ШЛЯХ ДО ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ

Науковий керівник: Юрик Н.Є.

“Час – самий обмежений капітал, і якщо не можеш ним розпоряджатися, не зможеш розпоряджатися нічим іншим”

П. Друкер

Яким повинен бути успішний, ефективний менеджер? Зрозуміло, він повинен знати свою справу, уміти керувати, уміти ставити цілі і домагатися їх. Але всі ці якості марні, якщо керівник не вміє правильно організувати свій робочий час. Нереально домогтися успіху, якщо людина не вміє планувати свій час. Це відноситься не тільки до менеджерів, але й до людей будь-якої іншої професії. Ця навичка особливо важлива, тому, що керівник, розпоряджаючись не тільки своїм часом, через чітку систему передачі виконання завдань своїм підлеглим, ще й планує їхній час. Час – це такий же ресурс, як і люди, сировина, фінанси. Але він безповоротний – його не можна нагромадити, передати, взяти в кредит, тому важливо навчитися використовувати його з максимальною вигодою. Не дарма ж говорять: ”Час – це гроші”. Це не просто слова, дійсно, якщо, наприклад, працівник неправильно розпорядився своїм часом, умови контракту не були виконані у відповідний термін, фірмі прийдеться платити штраф, щоб відшкодувати збитки, пов'язані з простоем.

Тому доцільно виділити такі основні правила ефективного планування часу менеджера:

1. Співвідношення (60:40). Досвід показує, що найкраще складати план лише на певну частину робочого часу (на 60%). Завжди потрібно залишати певний відсоток часу як резерв для несподіваних справ.
2. Зведення задач воедино – план дій. Доцільно розділити справи на довго-, середньо- і короткострокові та установити їх пріоритетність.
3. Регулярність – системність – послідовність. Над планами часу потрібно працювати регулярно і систематично, послідовно доводячи до кінця почату справу.
4. Реалістичне планування. Тобто планувати потрібно тільки такий обсяг задач, з яким менеджер реально може справитися.
5. Заповнення втрат часу. Заповнювати втрати часу краще по можливості відразу, наприклад, краще один раз довше попрацювати ввечері, ніж протягом наступного цілого дня наганяти втрачене напередодні.
6. Установлення тимчасових норм. Варто, передбачати в плані рівно стільки часу на ту чи іншу справу, скільки вона дійсно вимагає.
7. Термін виконання. Щоб уникнути зволікання і відкладання справ, варто встановлювати точні терміни виконання для усіх видів діяльності.
8. Переробка – повторний огляд. План потрібно постійно переробляти і перевіряти ще раз з погляду того, чи можуть ті або інші задачі бути виконані цілком.

Отже, вважаємо, що успіх кожного керівника залежить не тільки від матеріально-економічних величин, але і від того, як він розпоряджається самим коштовним надбанням – часом. Керівник повинен свідомо і системно використовувати свій час, щоб домагатися реалізації поставлених цілей.

УДК 338

Коваленко Н.-ст. гр. О-31

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПРОВЕДЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: Коча Т.І.

Сьогодні одна з найбільш актуальних тем, що обговорює суспільство – це проведення пенсійної реформи в Україні. Про те що потрібно проводити реформи ні в кого сумніви немає.

Рівень життя пенсіонерів в Україні сьогодні перебуває на критично низькому рівні, що пов'язано з рядом об'єктивних та суб'єктивних причин.

Варто лише зазначити, що мінімальний розмір пенсії з 1 жовтня 2012 р. становить 822 грн. Така сума є вкрай низькою, адже, за розрахунками аналітиків, мінімальний споживчий кошик українця має вартість близько 1500 грн. Отже, сьогодні пенсійне забезпечення в Україні не виконує своїх функцій. Це пояснюється старінням нації та економічними проблемами в державі.

Так, у 2009 р. дефіцит Пенсійного фонду України (ПФУ) становив 30 млрд. грн., у 2010 р. – 26,6 млрд. грн., у 2011 р. – 19,5 млрд. грн.

Пенсійний вік в Україні залишався незмінним з 1928 року. За цей час очікувана тривалість життя населення зросла із 45 до 69 років. Україна демографічно характеризується «старіючим населенням», що обумовлює динамічне погіршення співвідношення між громадянами працездатного і непрацездатного віку.

В Україні 13,7 мільйона пенсіонерів. Зараз на 88 пенсіонерів припадає 100 осіб, які сплачують пенсійні внески, а в 2025 році 1 працюючий утримуватиме 1 пенсіонера, а в 2050 році 125 пенсіонерів на 100 працюючих.

Економічно та соціально неефективний стан пенсійної системи свідчить про необхідність проведення пенсійної реформи в Україні.

Пенсійну реформу в Україні було розпочато з 1 жовтня 2011 року з прийняттям Закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи».

Головною метою пенсійної реформи є:
забезпечити справедливу систему розподілу пенсійних коштів;
створити для людей можливість накопичувати максимальний розмір пенсії, виходячи із власних доходів;
стабілізувати пенсійну систему та гарантувати виплати пенсій на довгострокову перспективу;
стабілізувати фінансовий стан державного бюджету;
ліквідувати надмірний розрив у розмірах пенсій із солідарної системи.

Отже, пенсійна реформа в Україні не є примхою чи вимогою, а викликана зміною багатьох факторів, порівняно з минулим. Безумовно, реформу потрібно впроваджувати поступово та рівномірно. Завдяки введенню тривірневої системи, кожен громадянин зможе самостійно забезпечувати свою старість та не надіятись на мізерні допомоги від держави. Тому не зважаючи на численні протести, пенсійна реформа є одним важливих кроків реформування застарілого радянського світогляду та переходу на більш розвинений рівень.

УДК 697.328

Коваль Ю.

Національний технічний університет України «КПІ», ІЕЕ

СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТО-КВАРТИРНИХ БУДИНКІВ В РАМКАХ РЕФОРМУВАННЯ ЖКГ

Науковий керівник: асист. Шовкалюк Ю.В.

Провівши аналіз існуючого стану житлово-комунального господарства (ЖКГ) в Україні, можна виділити такі основні проблеми: взаємовідносини покупців і постачальників послуг; недосконалість порядку формування тарифів, непрозорість формування цін за поточні послуги; погане управління, неконтрольованість, низька якість послуг підприємств ЖКГ; зневажливе ставлення користувачів до майна, що призводить до швидкого морального і фізичного зносу основних фондів галузі. Низький рівень енергоефективності будівель призводить до значних витрат води та теплової енергії. Біля 70% житлового фонду побудовано до 1970 р., знос основних фондів становить 60%, енергоємність послуг в 2,5-3 рази перевищує показники європейських держав. Створення об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) на базі існуючих фондів ЖКГ повинне стати першим кроком по виходу з даної не простої ситуації. Закон України "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку", що вступив в дію з 29.11.2001р., визначає організаційні та правові основи створення, функціонування, реорганізацію та ліквідацію об'єднання власників жилих та нежилых приміщень багатоквартирного будинку, захисту їх прав та виконання ними відповідних обов'язків щодо спільного користування майном.

Створення ОСББ дасть людям право самостійно управляти своїм майном і захищати свої інтереси; з'являється можливість економії власних коштів за рахунок зменшення витрат на оплату адміністративних та непродуктивних витрат житлових організацій; самостійного вибору обслуговуючих підприємств з вивезення сміття, обслуговування ліфтів і т.д., підвищення якості послуг; отримання додаткових доходів для забезпечення власних потреб від здавання в оренду та іншої діяльності. У будинках, де уже створено і функціонує ОСББ, набагато вищий благоустрій під'їздів, впорядкованість прибудинкової території, чистота в місцях загального користування. Проблеми створення ОСББ пов'язані з тим, що старі будинки потребують капітального ремонту, вартість якого сягає декількох мільйонів гривень. Згідно з ЗУ «Про ОСББ», колишній власник зобов'язаний організувати перший після передачі капітальний ремонт, проте сподіватись на це марно. Створення повноцінної нормативної бази дозволить створити вигідні умови і гарантії інвесторам для вирішення цих проблем.

Проведений аналіз дозволив виявити основні проблеми функціонування ОСББ: ризик обрання недобросовісного керівника, що буде безконтрольно розпоряджатися коштами об'єднання, можливі фінансові махінації; для роботи з мешканцями-боржниками керівникам бракує юридичних знань для ефективного ведення роботи по стягненню заборгованості; неналежне виконання робіт підрядними організаціями; договірні відносини з виробниками комунальних послуг; дотримання статуту може бути ускладнене через розбіжності думок членів ОСББ; значний знос основних фондів потребує для відновлення значних матеріальних ресурсів; ускладнена та фінансово-затратна процедура передачі у спільну сумісну власність прибудинкової земельної ділянки; відсутність або неповний комплект технічної документації на будівлю та інженерні комунікації; відсутність систематичного профільного навчання для керівників, брак інформаційно-методичних матеріалів.

УДК 658

Козіцька Х. –ст. гр. БМм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЕРВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Науковий керівник: к.т.н., доц. Галушак М.П.

В світі широко практикується використання інформаційних технологій у всіх аспектах управління підприємством. Для України ця сфера все ще на рівні теорії і ідей. Але процес інформатизації і комп'ютеризації суспільства неперервний і досить швидко призведе до того, що і Україна приєднається до широкого його використання в управлінні підприємством. Особливої уваги заслуговують унікальні можливості засобів нових інформаційних технологій, реалізація яких створює передумови для ефективної роботи підприємства і економії ресурсів, передусім часу. Серед них слід відзначити архівне зберігання досить великих обсягів інформації з можливістю її передачі, автоматизація процесів обчислювальної інформаційно-пошукової діяльності, а також обробки результатів, автоматизація процесів інформаційного забезпечення, організаційного управління діяльністю підприємства та контролю за результатами.

Ефективним використанням новітніх інформаційних програм є впровадження електронної системи контролю доставки продукції та зменшення обсягів незавершеного виробництва для підприємства, тобто система управління матеріальними запасами «точно-вчасно» («Канбан»). Ця система передбачає, що, окрім якісного готового виробу, споживачі можуть бути впевнені в якості всіх субпродуктів, з яких виготовляється продукція. Що стосується технології системи «точно-вчасно», то вона полягає у використанні комп'ютерів, Інтернету, програмного забезпечення Microsoft Office і локальної мережі. Для того, щоб система почала працювати без збоїв, необхідно укласти контракти із постачальниками і посередниками і встановити чіткі правила щодо доставки запланованих обсягів продукції та в потрібні терміни.

Система «точно-вчасно» полягає в тому, що ритм праці, кількість і номенклатура продукції, що перебувають у виробництві, визначаються не заготівельною ланкою, а випускними лініями кінцевого технологічного процесу. Якщо в традиційній системі на «виході» отримують тільки те, що було на «вході», то в «Канбані» у виробництво «входить» тільки те, що потрібне на «виході». Спочатку всі працівники інформують одне одного про планове замовлення, а потім - про фактичну операцію. У стандартній системі «точно-вчасно» використовуються картки замовлення, які визначають скільки і яку номенклатуру треба виготовити з урахуванням найближчої зміни програми виробництва. За допомогою картки відбору попередня виробнича ланка інформується про те, скільки і яких виробів її споживач фактично одержав.

Для кращої оптимізації процесу можливе використання електронних систем повідомлення, що передбачає використання існуючих програм. Полегшити процес прийому замовлення і збуту продукції можливо за допомогою глобальної системи Інтернет, використавши програми електронної пошти, ISQ або Skype, що зекономить кошти на телефонні розмови і усуне бар'єри, пов'язані із використанням даного зв'язку. Після цього всі замовлення можуть формуватися у таблиці Excel і за допомогою локальної мережі цією інформацією зможуть користуватись у виробничому цеху.

УДК 681.518

Коробій Г. – ст. гр. БМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галушак О.Я.

Метою діяльності державних підприємств в Україні не завжди є отримання прибутку, а, перш за все, забезпечення суспільно необхідного виробництва. Спиртова галузь – це майбутнє світової енергетики, тому подальші плани розвитку підприємств повинні бути спрямовані на задоволення потреб споживачів методом розширення та оновлення продукції, забезпечення її конкурентоспроможності за рахунок високої та стабільної якості.

Використання етилового спирту як енергоносія не є новиною. Свій перший автомобіль Генрі Форд сконструював на базі двигуна, що працював саме на такому спирті, а в умовах дефіциту пального під час Другої світової війни в Німеччині спирт додавали до бензину. Проте тільки наприкінці ХХ століття з'явилися повномасштабні програми використання біоетанолу як пального для двигунів.

Директива Ради 2003/30/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 8 травня 2003 року про сприяння використанню біопалива або іншого відновлюваного палива для транспорту орієнтує країни ЄС на збільшення використання альтернативних видів палива.

Протягом останніх років ТОВ "Біоенергетична компанія" разом з науковцями Інституту харчової хімії і технологій НАН України займалися розробкою альтернативних моторних палив на основі біоетанолу. В результаті створено альтернативне моторне паливо «БІО-100», до складу якого входить до 70% етанолу, решта –вуглеводні компоненти. Це паливо пройшло повний цикл випробувань у спеціалізованих інститутах УкрНДІП "МАСМА" Мінпаливенерго та ДП "ДержтрансНДІпроект" Мінтрансу України.

Найбільш перспективним октанопідвищуючим додатком до автобензину є етиловий спирт. Висока детонаційна стійкість, низька токсичність, можливість виробництва з поновлювальних джерел сировини, існуючі в Україні вільні потужності для виробництва – все це робить етанол найбільш привабливим порівняно з іншими оксигенатами. Доцільність застосування етанолу у виробництві моторного палива є безперечною, тим більше цим шляхом йдуть такі країни, як Бразилія, США, Індія, Франція, Канада та інші.

Існуючий сьогодні в Україні підхід до використання спирту як добавки до бензину в кількості 2-5% може бути змінений на інший – випуск альтернативного палива, в якому частка спирту складатиме до 70 %. Для прикладу, біоетанол, який виробляють у Вінницькій області, успішно продається за кордон по 730 доларів за тонну. До 2011 р. підприємство вже експортувало майже п'ять тисяч тонн біопалива. Тобто вітчизняне біопаливо конкурентоспроможне.

Сьогодні питання стоїть однозначно: підтримати на законодавчому рівні переробку цієї сировини в Україні, забезпечити власні потреби в біопаливі та працювати над експортом, а не вивозом сировини. Це повинна бути принципова позиція.

УДК 697.328

Костогрізова Н.О.

Національний технічний університет України «КПІ», ІЕЕ

ПРОБЛЕМИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРАВА СПОЖИВАЧІВ ПОСЛУГ

Науковий керівник: асист. Шовкалюк М. М.

Характеризуючи сучасний стан житлово-комунального господарства України, основними проблемами називають експлуатацію малоефективного обладнання, про що свідчать такі факти: близько 30% магістральних труб експлуатуються більше 25 років, 43% - більше 15 років, зношеність обладнання та тепломагістралей більш ніж на 80%, великі втрати тепла при транспортуванні (іноді ця величина становить 30÷50%), значно вище нормативних значень втрати теплоносія. Більш ніж 17 % води, яку подано споживачам, не відповідає вимогам чинного стандарту. Теплоенергія у централізованій системі подається за параметрами, що не відповідають температурному графіку теплопостачання, порушується графік початку і закінчення опалювального сезону. Такі проблеми призводять до погіршення якості теплопостачання, збільшення вартості теплової енергії та недотримання розрахункових внутрішніх температур у споживачів. В ряді міст взагалі відсутнє централізоване гаряче водопостачання, в окремих регіонах гаряча вода подається лише взимку. В аварійному та ветхому житловому фонді мешкає 202,4 тис. населення. Більше половини міст з населенням понад 100 тисяч чоловік забезпечується питною водою за графіком. Станом на грудень минулого року заборгованість населення за централізоване опалення та гаряче водопостачання склала 29%, за газопостачання – 19%, питну воду – 18%. Недосконалість системи соціального захисту населення, низький рівень поінформованості зумовлює зростання неплатежів та збільшення актуальності реформування житлово-комунального господарства (ЖКГ).

Згідно законодавчої бази, якщо температура гарячої води через дві хвилини після відкриття крану 45-49°C, споживач повинен платити на 10% менше норми, 40-44°C – оплата зменшується на 30%, а якщо вона нижче 40°C, послуга взагалі не оплачується. Найбільш поширене порушення – недогріта вода в нічні часи, що зумовлено відсутністю рециркуляційних трубопроводів гарячого водопостачання. Права споживачів визначені у Законі України «Про житлово-комунальні послуги» (2004 р.). У разі порушення виконавцем умов договору споживач має право викликати його представника для складення акта-претензії споживача, в якому зазначаються строки, види, показники порушень тощо. У разі необґрунтованої відмови або неприбуття представника виконавця в погоджений строк акт вважається дійсним, якщо його підписали не менш як два споживачі. У разі встановлення факту погіршення нормованих показників (наприклад, внутрішня температура в приміщенні, температура гарячої води) витрати споживача підлягають компенсації за рахунок виконавця. Члени комісії повинні мати припис, де оговорено: хто, за якою адресою та з якими приладами перевірки прийшов, прилади повинні бути повіреними Державним інститутом стандартметрології. Протягом трьох робочих днів вирішується питання про перерахунок платежів (або письмово обґрунтована відмова).

Механізми захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів житлово-комунальних послуг визначає Закон України «Про захист прав споживачів» регулює відносини між споживачами та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг. Споживач має право на належну продукцію та обслуговування, а також на достовірну інформацію про товар (послугу).

УДК 660

Кривко Л. - ст. гр. БМп-43

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАНУВАННЯ ЗЕД НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Хрупович С.Є.

Малий та середній бізнес може стати локомотивом української економіки. Проте, погано сформульована й ще гірше реалізована система податкового стимулювання й державної підтримки малого і середнього бізнесу призводить до протилежного результату.

На сьогоднішній день Україна займає 145 місце серед 181 країни у рейтингу Всесвітнього банку і Міжнародної фінансової корпорації, які оцінюють умови ведення бізнесу. Українські компанії змушені сплачувати 99 видів податків і витратити на це 58,4% своїх прибутків, тоді як середній світовий показник становить 40%. Для отримання всіх дозволів і ліцензій на будівництво, а також підключення до комунальних мереж українським компаніям потрібно більш ніж 420 днів. А наприклад, середні часові затрати в СНД на одержання аналогічних дозволів забирають близько 250 днів, а у більшості західних країн всі ці питання вирішуються за один-два тижні. Цей невеликий перелік робить зрозумілим прагнення нашого малого бізнесу піти у податкову тінь [2; с.35].

Внесок малого і середнього бізнесу у ВВП України становить тільки 15%, в той час як у розвинених країнах Заходу він досягає 70%. Головні причини – чиновницьке свавілля та корупція, недосконала податкова система. Але є ще один важливий фактор – недоступність кредитних ресурсів. Уряди розвинених країн створюють, або субсидують створення спеціалізованих фінансових установ, орієнтованих на обслуговування малого бізнесу [1; с.54].

Зовнішньоекономічна діяльність на підприємствах малого та середнього бізнесу відіграє досить важливу роль, особливо в кризовий період. Тому ретельне планування та відповідна організація зовнішньоекономічної діяльності є запорукою успіху підприємства в цілому.

При плануванні експортних та імпорتنих операцій цілі зовнішньоекономічної діяльності підприємства деталізується в залежності від його загальних цілей.

Цілі експорту: розширення виробництва; збільшення прибутку за рахунок освоєння нових ринків; отримання економії на масштабах виробництва; підвищення чи підтримка техніко-економічного рівня виробництва під впливом міжнародної конкуренції. Цілі імпорту: розширення виробництва; збільшення прибутку за рахунок нових внутрішніх ринків; модернізація і розширення виробничого потенціалу.

Малий бізнес допоміг Україні вибратися з кризи на початку дев'яностих. Він спроможний виконати цю функцію і в нинішній ситуації. Державі потрібно тільки прибрати створені нею ж самою перешкоди і запропонувати розумну систему мотивацій. Решту малий та середній бізнес зробить сам.

Література

1. Непомняща Т.С. Стимулювання експортної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу//Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №2. – с.146-154;

2. Тимошенко А. Деловой партнер: доверяй, но проверяй//Менеджмент и менеджер. – 2009. - №2. – с.34-38.

УДК 338.26

Крупа В. – ст. гр. БЕп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОЦІНКА РОЗВИТКУ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: ст. викл. Гац Л.Є.

Інфляція є однією з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу негативно впливаючи на всі сторони життя суспільства. Вона нівелює результати праці, знецінює заощадження юридичних і фізичних осіб, перешкоджає довгостроковим інвестиціям і економічному зростанню. Висока інфляція руйнує грошову систему, провокує відтік національного капіталу за межі країни, сприяє витісненню національної валюти у внутрішньому обігу іноземною, обмежує можливості фінансування державного бюджету.

Оскільки інфляція впливає на приріст споживчих цін, в процесі дослідження було визначено індекси приросту доходів населення та індекси приросту споживчих цін та співвідношення їх темпів приросту.

Рис.1. Оцінка приросту індексів доходу та цін в динаміці

Проведені розрахунки вказують на незначні позитивні зміни, оскільки темпи приросту доходів дещо перевищують темпи приросту споживчих цін. Так у 2011 році темп приросту даного показника становить 4,2%, однак в динаміці спостерігається тенденція спаду, що у відсотковому значенні складає 54,7п.

Найбільше серед компонентів не базової інфляції протягом 2011 р. зростали ціни на паливо 23.8%, що зумовлено впливом підвищення вартості нафти на світових товарних ринках (усередині 2011 року річні темпи зростання становили понад 50% та уповільнилися до 16.1% у січні 2012 р.).

Базовий індекс споживчих цін уповільнився за підсумками року до 2,2%. Базова інфляція уповільнюється більш стримано: з початку IV кварталу 2011 року знизилася з 8.8% до 6.6% в річному вимірі. Зменшення індексу цін виробників на 0.8% у січні відбулося за рахунок здешевлення продукції добувної промисловості на 4.9%. Це обумовило продовження процесу зниження споживчої інфляції в річному вимірі, що триває з другого півріччя 2011 року: у січні вона становила 3.7%, що є найменшим значенням за останні 9 років.

Таким чином, детальний аналіз причин інфляційних процесів дасть можливість виявити основні та другорядні причини її виникнення, джерела її зростання, що в подальшому може бути використано для спрямування монетарної та фіскальної політик на ці причини і зменшення, або усунення їх впливу.

Література: <http://www.profiwins.com.ua/uk/directories1/inflation/2599.html>

УДК 658.23

Крушельницький Р. - ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУТНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галушак О.Я.

Найважливішою функцією управління підприємством є планування його діяльності. Планування господарської діяльності – це процес формування цілей, визначення пріоритетів, засобів, методів їх досягнення для будь-якої діяльності особи, спрямованої на отримання доходу у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах у випадку, коли безпосередня участь цієї особи в організації такої діяльності є регулярною, постійною та суттєвою.

Відмінною рисою планування є гнучкість, обумовлена рухливістю планових об'єктів, тобто тривалістю перспективної політики. Плановий об'єкт залежить від масштабів підприємства, його розмірів.

Головне завдання планування – вироблення стратегії, структури, обсягів та напрямків капітальних вкладень, виходячи з кінцевих фінансових та ринкових цілей підприємства. Зміст планування полягає в тому, щоб підвищити обґрунтованість інвестицій, виробничо-збутових та науково-технічних рішень на базі застосування методів аналізу ринку.

Планування об'єднує структурні підрозділи підприємства спільною метою, надає всім процесам однонаправленості і скоординованості, що дає змогу найбільш повно й ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та своєчасно вирішувати різноманітні завдання управління.

За нових умов господарювання й переходу до ринкового регулювання підприємство самостійно здійснює весь комплекс планової роботи. Надання самостійності підприємству означає не тільки відмову від повної регламентації „зверху” всієї його діяльності і надання підприємству широких прав щодо визначення та реалізації виробничої програми, шляхів розвитку виробництва, мотивації праці, а й усвідомлення важливості безперервного вивчення ринку та готовності нести відповідальність за кінцеві результати господарювання. Усе це має відбитися в планах діяльності підприємства.

У плані підприємства гранично чітко і докладно вказують: ціль діяльності підприємства і його структур на плановий період, кількісно виражену системою встановлених показників із указівкою конкретних видів випуску продукції і характеру роботи; засоби досягнення мети; методи і терміни ув'язування засобів і цілей; етапи і терміни виконання робіт; виконавців плану по термінах і видах робіт; методи, етапи і засоби контролю виконання плану.

Про об'єктивну необхідність широкого впровадження планування на підприємствах свідчать такі дані: серед керівників підприємств в регіонах з різним рівнем економічного розвитку було проведення опитування щодо використання стратегічного планування на підлеглих об'єктах і виявилось, що 50-64,3% респондентів надає велике значення системі планування і контролю.

Отже, незалежно від умов господарювання планування є необхідним для забезпечення ефективної діяльності підприємства, оскільки в динамічному зовнішньому середовищі виникає потреба у використанні концепції планування, яка дозволяє формувати адаптивний механізм підприємства до мінливого ринку.

УДК 658.54

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Крушельницький Р. – ст. гр. БМс-31

НАВИКИ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Науковий керівник: к. е. н., доцент Зяйлик М.Ф.

Для правильної, раціональної й ефективної організації праці, менеджер незалежно від організації, у якій він працює, повинен мати відповідні психологічні та професійні навички, відповідати визначеним кваліфікаційним вимогам. Розглянемо їх.

У роботі керівника багато привабливих сторін: вона надає великі можливості для розвитку особистості, надає людині гідність, є захоплюючою та цікавою. Менеджеру доводиться часто вирішувати найскладніші завдання в умовах критичних ситуацій і невизначених перспектив.

У минулому на посаду менеджерів намагалися підібрати людей із яскраво вираженими диктаторськими замашками, оскільки робітники були здебільшого покірною, малоосвіченою, безликою масою і найкращим засобом поводження з ними вважався примус. У цих умовах формула дій керуючого була: "бізнес - є бізнес, працею, не міркуючи".

Однак, на сьогодні фірми вирости настільки, що одноособове управління ними стало практично неможливим. Крім того, у керівників додалося і багато зовнішніх функцій, у тому числі взаємодія з партнерами, профспілкою, державними і політичними діячами. Кожним напрямком займався самостійний керуючий, тому глава корпорації ставав менеджером-організатором, основний обов'язок якого - координувати діяльність групи менеджерів.

Різноманітні вимоги до фахової компетенції менеджерів умовно можна об'єднати в дві групи.

Перша група вимог охоплює знання і вміння менеджерів, необхідні для виконання фахової роботи менеджера, або мистецтва управління (вміння обґрунтовувати і приймати рішення в ситуаціях, для яких характерні висока динамічність і невизначеність, висока інформованість з питань розвитку галузі, у якій працює підприємство, стани досліджень, техніки, технології, конкурентності, динаміки попиту на продукцію і послуги, вміння ефективно управляти ресурсами, планувати і прогнозувати роботу підприємства, оволодіння засобами підвищення ефективності управління)

Друга група вимог до фахової компетенції менеджерів пов'язана із такими психологічними факторами як здатність працювати з людьми й управляти самим собою.

Професія менеджера потребує також відповідних особистих якостей, таких як: спрага знань, професіоналізм, новаторство і творчий підхід до роботи, нестандартне мислення, винахідливість, ініціативність і здатність генерувати ідеї, комунікабельність і почуття успіху, внутрішню потребу до саморозвитку і самоорганізації, відповідальність за діяльність і за прийняте рішення, емоційну врівноваженість, гнучкість і легку пристосовуваність до змін, що відбуваються; ситуаційне лідерство й енергію особистості в корпоративних структурах та ін.

Тому, враховуючи сучасні тенденції в управлінні, для досягнення успіху, як особистого, так і організації в цілому, сучасний менеджер повинен відповідати комплексу кваліфікаційних, психологічних та особистих якостей.

УДК 347.77.01

Крушельницький Р. - ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: к.е.н., ст. викл. Малюта Л.Я.

Інтелектуальна власність – це результат інтелектуальної, творчої діяльності однієї людини або кількох осіб. Об'єкти інтелектуальної власності є визначені законодавчо, а права користування ними підлягають державному захисту.

Законодавство, яке визначає права на інтелектуальну власність, базується на праві кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, які, будучи благом не матеріальним, зберігаються за його творцями і можуть використовуватися іншими особами лише за узгодженням з ними, крім випадків, визначених законодавством.

Після здобуття незалежності в 1991р., Україна отримала лише окремі фрагменти системи охорони інтелектуальної власності колишнього СРСР, які, до того ж, потребували докорінної перебудови відповідно до принципів ринкової економіки та стратегії входження країни до світового економічного простору. Розглянемо основні етапи становлення та державного регулювання інтелектуальної власності.

Перший етап (1991-1994 рр.) – становлення системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Найхарактерніші риси: підтвердження участі України в міжнародних угодах з питань захисту прав інтелектуальної власності; внесення положень про охорону інтелектуальної власності до існуючих законів, що регулювали окремі сфери соціально-економічної діяльності; прийняття низки нормативних документів, що захищають економічні інтереси творчих працівників; створення в 1992 р. на базі Українського республіканського агентства з авторських і суміжних прав Державного агентства з авторських і суміжних прав.

Другий етап (1995-1999 рр.) – становлення системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Цей етап характеризувався: помітним розширенням міжнародно-правової основи охорони інтелектуальної власності в країні; закріпленням у 1996 р. в Конституції України гарантій захисту інтелектуальної власності; запровадженням порядку державної реєстрації прав автора на твори науки, літератури та мистецтва; завершенням створення та офіційним відкриттям 22 жовтня 1999 р. відомчої патентної бібліотеки Державного патентного відомства України.

Третій етап – розпочався у 2000 р. і триває дотепер. Відбувається становлення Державної системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Характерними особливостями третього етапу є наступні: посилення комплексного підходу до вдосконалення охорони інтелектуальної власності; інтенсифікація участі України в системі міжнародних конвенцій і договорів з інтелектуальної власності; ратифікація міжнародних договорів Всесвітньої організації інтелектуальної власності про використання фонограм та авторських прав.

Отже, актуальність дослідження питань захисту прав інтелектуальної власності полягає в тому, що економічне відродження України, орієнтація на розвиток ринкових відносин, перспективи входження до Світового Співтовариства потребують чітко визначених перспектив розвитку та вдосконалення суспільних відносин у сфері створення та використання продуктів творчості й інтелекту людини, захисту її прав та інтересів.

УДК 65.012

Крушельницький Р. – ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет

МИСТЕЦТВО ВЕДЕННЯ ДІЛОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Науковий керівник: ст. викл. Гарматюк О.О.

Важливою складовою комерційного успіху в діяльності підприємства чи організації є вміння вести ділові переговори. Щоб результати переговорів були ефективними і служили налагодженню коопераційних зв'язків, необхідно володіти мистецтвом введення ділових переговорів.

Переговори завжди вимагають ретельної підготовки: чим інтенсивніше вона проводиться, тим більше шансів на успіх. При підготовці до проведення переговорів необхідно: провести аналіз проблеми; чітко спланувати процес проведення переговорів; продумати різні організаційні моменти. Після цього можна встановлювати перші контакти з партнером.

Якщо говорити про ведення переговорів, то слід зазначити, що немає точної моделі проведення будь-яких конкретних переговорів, але при цьому можна виділити такі узагальнені схеми: вітання і введення в проблематику; характеристика проблеми і пропозиції про хід переговорів; виклад позиції; ведення діалогу; вирішення проблеми; завершення. Виділяють такі методи ведення переговорів:

- **Варіаційний метод.** При підготовці до складних переговорів необхідно з'ясувати наступні питання: у чому полягає ідеальне рішення поставленої проблеми в комплексі?; від яких аспектів ідеального рішення можна відмовитися?; які аргументи необхідні, для того щоб належним чином відреагувати на очікуване припущення партнера, обумовлене розбіжністю інтересів і їхнім однобічним здійсненням?; які екстремальні пропозиції партнера варто обов'язково відхилити і за допомогою яких аргументів?

- **Метод інтеграції.** Призначений для того, щоб переконати партнера в необхідності оцінювати проблематику переговорів з урахуванням суспільних взаємозв'язків, потреб розвитку, кооперації.

- **Компромісний метод.** Учасники переговорів повинні виявляти готовність до компромісів: у випадку розбіжності інтересів партнерів варто домагатися угоди, поетапно дотримуючись наступного принципу: «схиляйтеся поступово, але не падайте відразу!» При компромісному рішенні згода досягається за рахунок того, що партнери після невдалої спроби домовитися між собою з урахуванням нових розумінь, частково відходять від своїх вимог.

Однак, можна виділити такі недоліки при веденні переговорів: - “холодний запуск” (партнер починає переговори, не обміркувавши їх попередньо); - “відсутність програм” (у партнера немає чіткого плану дій у межах максимальних і мінімальних вимог); - “головне, щоб мене це влаштувало” (партнер відстоює власні інтереси так, що представники іншої сторони не бачать для себе ніяких переваг); - “пускати усе на самоплив” (партнер не має чіткого уявлення про власні конкретні пропозиції й аргументи); - “комунікативні замірки” (неправильна поведінка одного з партнерів негативно позначається на атмосфері переговорів і заважає досягненню їхньої мети).

Узагальнюючи сказане, варто зазначити, що найважливішими передумовами успішного проведення переговорів є ретельна підготовка, концентрація на предметі, орієнтація на рішення проблеми, прагнення виробити загальну позицію, облік особистісних якостей партнера, реалізм, дотримання інтересів, гнучкість.

УДК 338.7

Кулик І. -ст. гр. МІ-23

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУТЬ І ЗМІСТ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Науковий керівник: Дячун О. Д.

Державні фінанси — складова сфера фінансової системи, яка забезпечує фінансування загальнодержавних програм.

За економічним змістом державні фінанси — сукупність розподільчо-перерозподільчих відносин, що виникають у процесі формування та використання фінансових ресурсів держави, призначених для забезпечення виконання державою покладених на неї функцій і завдань. Суб'єктами вказаних фінансових відносин виступають держава, з одного боку, та юридичні особи й домогос-подарства — з іншого. При цьому останні можуть виступати як платниками податків та інших обов'язкових платежів і зборів до бюджетів різних рівнів, так і розпорядниками бюджетних коштів, отриманих згідно з бюджетними призначеннями. За рівнем управління державні фінанси поділяються на загальнодержавні та місцеві (табл. 5.1).

Об'єктивні передумови функціонування державних фінансів визначаються необхідністю фінансування загальнонаціональних потреб:

1. Структурна перебудова економіки.
2. Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека.
3. Національна оборона та правоохоронна діяльність.
4. Фундаментальні наукові дослідження.
5. Освіта та підготовка кадрів.
6. Охорона здоров'я.
7. Соціальний захист і соціальне забезпечення населення.
8. Інші суспільні потреби.

Сутність державних фінансів виражається через функції, які вони виконують:

1. Формування централізованих фондів грошових коштів. Знаходить своє відображення у державних доходах.
2. Використання державних доходів. Має практичне втілення у державних видатках.
3. Контроль за розподілом фінансових ресурсів. Зовнішньою формою прояву цієї функції є державний фінансовий контроль.

УДК 657

Кулик М. – ст. гр. БОп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Управління оборотними активами і виробничим процесом на підприємстві є одним з найважливіших завдань ефективного функціонування будь-якого підприємства, через те, що процеси виробництва та реалізації продукції супроводжуються рухом фінансових ресурсів. Правильна організація обліку і управління оборотними активами підвищить ефективність діяльності підприємства, забезпечить його ліквідність та платоспроможність. Вагомий внесок в дослідження категорії оборотних активів їх обліку аналізу та аудиту зробили такі вчені: Л.Л. Горецька, І.О. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, Л.М. Забара, В.В. Ковальов, Т.В.Шахрайчук, Н.М. Малюга, Я.В. Лебдзевич, Т.В.Давидюк, С.В.Івахненко, та інші.

Перш за все потрібно розкрити поняття «актив» як економічної категорії та, зокрема, як однієї з ключових категорій бухгалтерського обліку. Активи підприємства — це майнові об'єкти (ресурси — матеріальні або нематеріальні ресурси вартості), які отримані підприємством у результаті попередніх господарських процесів і мають властивість приносити йому у майбутньому вигоду — доходи. У міжнародній практиці активи найчастіше визначаються як ресурси, отримані підприємством у результаті минулих подій, використання яких у майбутньому може привести до збільшення економічних вигід. Визначення поняття оборотні активи у науковій літературі є дуже різноманітними. Зупинимось на трактування даної категорії у нормативних документах. Згідно П(С)БО №2 оборотні активи - це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Управління оборотними активами - це визначення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання. Оптимальна величина оборотних активів повинна з однієї сторони забезпечувати безперебійне ефективне функціонування підприємства, з іншої – мінімізувати наявність недіючих поточних активів.

Ефективне управління оборотними активами підприємства дозволяє визначити оптимальний обсяг та структуру оборотних активів; зменшити витрати на фінансування та підтримку певного їх обсягу; забезпечити ліквідність та платоспроможність підприємства; виробити оптимальний обсяг товарно-матеріальних запасів; покращити управління дебіторською заборгованістю та грошовими коштами і ін.

Для управління активами вихідним моментом є визначення форми їх існування. Оборотні активи класифікують на: 1. Запаси: виробничі запаси, напівфабрикати, тварини на вирощуванні та відгодівлі, незавершене виробництво, готова продукція, товари. 2. Кошти, розрахунки та інші активи: векселі одержані, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом, дебіторська заборгованість за виданими авансами, дебіторська заборгованість з нарахованих доходів, дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків, інша поточна дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів.

Ефективність використання оборотних активів позначається на фінансових результатах діяльності підприємства, що пов'язано з такою важливою об'єктивною їх характеристикою, як ліквідність.

УДК 339:13

Кутрань В. – ст. гр. БФм-51

Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Константюк Н.І.

За сучасних умов функціонування ринку, що характеризуються підвищеним рівнем ризику і невизначеністю, підприємства змушені постійно еволюціонувати. Насиченість всіх ринків товарами такою мірою, що компаніям доводиться боротися за покупців, приводить до розуміння виняткової ролі збуту у діяльності фірми. Продукція або послуга, вироблена фірмою, повинна бути продана з урахуванням всіх переваг і побажань клієнтів, та з отриманням найбільшої вигоди. Досягти цього можливо лише за умови ефективної збутової діяльності підприємства.

Збутова діяльність – це цілісний процес, який охоплює планування обсягу реалізації товарів з урахуванням рівня прибутку, що планується; пошук і вибір найкращого партнера – покупця; проведення торгів, включаючи встановлення ціни відповідній якості товару та інтенсивності попиту; виявлення й активне використання факторів, здатних прискорити збут продукції та збільшити прибуток від реалізації.

Особливості збутової діяльності підприємства визначаються його збутовою політикою, яка базується на маркетингових стратегіях в галузі збуту і визначається як сукупність тактичних заходів щодо формування попиту, встановлення взаємовідносин з покупцями, ціноутворення, транспортування, товарообороту, стимулювання збуту, сервісу і реклами, спрямованих на реалізацію стратегій і досягнення цілей збутової діяльності підприємства. Постійне зростання витрат, що пов'язано з реалізацією продукції, посилення конкуренції на ринках збуту, підвищення вимог споживачів до якості сервісного обслуговування, суттєво посилюють значущість ефективного управління збутом у діяльності будь-якого підприємства.

Збутова політика підприємства має бути побудована таким чином, щоб забезпечити йому найкращі конкурентні позиції на ринку за найоптимальнішого розміру витрат.

Підприємства зможуть забезпечити перспективу свого існування на основі стратегічного управління, одним з найважливіших компонентів якого є процеси формування і реалізації збутових стратегій підприємства:

- для посилення цільової орієнтації збутової діяльності підприємствам доцільно розроблювати стратегії взаємовідносин з покупцями;

- для забезпечення нарощування і активного використання маркетингових, інформаційних, управлінських і комунікаційних можливостей в сфері збуту підприємствам необхідно вибирати оптимальну стратегію управління збутовим потенціалом, при цьому маркетингові детермінанти комплексної системи збутового потенціалу слід визначати з урахуванням стадії життєвого циклу цільового ринку;

- з метою удосконалення адаптивного механізму підприємствам слід розроблювати стратегії управління збутовими ризиками.

Отже, в мінливому ринковому середовищі одним з найважливіших принципів, на яких повинна базуватись організація збутової діяльності є принцип забезпечення її стратегічного спрямування, що можливо при таких умовах, як посилення маркетингової орієнтації підприємства, систематичне виявлення ризиків і маркетингових можливостей в зовнішньому середовищі; забезпечення ефективної довгострокової маркетингової взаємодії підприємства з покупцями і бізнес-суб'єктами; встановлення і корегування стратегічних цілей; розробка збутових стратегій підприємства.

УДК 338.5.

Лазечко Х. – ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФУНКЦІЇ ЦІНИ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Науковий керівник : к.е.н. доцент Галушак М.П.

Ціна як економічна категорія – це грошова оцінка товару, що відображає його споживчі властивості, витрати на виробництво тощо. Ціна впливає на ефективність і є інструментом, за допомогою якого оцінюють результати діяльності господарюючих суб'єктів та їх матеріальне винагородження. Вона є стимулом праці і економії витрат з одночасним підвищенням якості створюваних благ і послуг. Ціна виконує такі функції: планово – облікову, розподільчу, регульовальну, інформаційну, управляючу, соціальну.

Головними і визначальними функціями ціни є планово-облікова і регульовальна. Планово-облікова функція за своєю назвою складається з поєднання двох понять, бо ціна є одночасно плановою і обліковою категорією. Ціна як планова категорія завжди зорієнтована на перспективу, найчастіше не визначену у часі. Облікова функція ціни, навпаки, зорієнтована на минулий і теперішній час та служить важливим підґрунтям для становлення планової ціни. Найбільшу частку в ціні займають витрати на виробництво та реалізацію продукції.

Розподільча функція полягає у розподілі і перерозподілі за допомогою цін ВВП, національного та чистого доходу як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях. У ціні кожного товару закладені певні пропорції розподілу всіх складових ВВП

Регульовальна функція цін полягає у збалансуванні попиту та пропозиції на товари та послуги. Ріст попиту, завдяки варіації ціни, формує сприятливу ринкову кон'юнктуру для збільшення виробництва продукції і, відповідно, росту товарообігу. І, навпаки, у разі зниження попиту на товари зменшується їх виробництво і товарообіг. У ринкових умовах така функція ціни автоматично регулює суспільне виробництво шляхом скорочення товарів, що не користуються попитом, і спрямуванням матеріальних, фінансових і трудових ресурсів на виробництво продукції, попит на яку зростає, або є стабільним.

Інформаційна функція ціни має на меті повідомити суб'єктів господарювання про рівень конкретних цін. У ринковій економіці інформаційна функція цін стає багатогранною і всеохоплюючою та завдяки зміні ринкової кон'юнктури – дуже мобільною, несе інформацію про всі конкретні ціни на продукцію і товари та їх зміни.

Соціальна функція ціни торкається інтересів соціуму. Соціальну функцію виконують лише ті ціни, які запобігають необґрунтованому зростанню їх величини та регулюються безпосередньо державою або суб'єктами господарювання на підставі рішень держави і стосуються окремих груп товарів(медикаменти за списками МОЗ України), і окремих груп споживачів(хворих, інвалідів, дітей).

Стимулююча функція ціни полягає в заохочувальному або стримуючому впливі ціни на виробництво та споживання різних видів продукції. За допомогою цін можна стимулювати розвиток раціональної структури виробництва, впровадження досягнень науково-технічного прогресу, підвищення якості продукції, економію матеріальних і трудових ресурсів.

Усі перелічені функції ціни тісно пов'язані між собою. Так, регулююча функція є продовженням стимулюючої і також спрямована на збільшення виробництва товарів, що користуються попитом.

УДК 658.54

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Лазечко Х. - ст. гр. БМс-31

ГРУПОВІ МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зяйлик М.Ф.

Управлінське рішення — результат альтернативної формалізації економічних, технологічних, соціально-психологічних, адміністративних методів менеджменту, на основі якого керівники організації безпосередньо впливають на підлеглих.

Одним із найефективніших методів прийняття управлінських рішень є груповий метод. Групові рішення використовують для вирішення істотно складних проблем, при так званих ситуаціях з багатьма невідомими. Але чим різноманітніша за складом група, тим більше ідей та пропозицій буде розглянуто, але менше шансів дійти згоди.

Існує три методи групового приймання рішень, які обмежують проблеми групового мислення :

1) колективне обговорення проблем за умов вільного подання проектів рішення: спочатку стисла доповідь – пояснення ситуації учасникам; далі, за бажанням, кожен член групи по черзі без зауважень з боку інших викладає своє бачення, яке фіксується, а критика чи дискусія не допускається поки не будуть вислухані всі учасники. В цьому методі основним є право всіх учасників висувати ідеї.

2) номінальний груповий спосіб засновано на таких принципах :

- а) після з'ясування суті проблеми, кожен член групи у письмовій формі подає свої ідеї з цього приводу;
- б) кожен учасник має подати лише один варіант пропозиції, а дискусія почнеться після того, як всі учасники подадуть свої пропозиції;
- в) групою треба підсумувати, виразити та оцінити подані пропозиції;
- г) більшістю голосів приймається за найдосконалішу ідею з усіх поданих.

Цей метод сприяє швидкому досягненню згоди без зайвих зволікань, зумовлених обговоренням.

3) Метод “дельфі” (дельфінський спосіб) застосовується, коли членів групи зібрати в одному місці важко. Він триваліший в часі за попередні методи та має такі етапи :

- а) кожен учасник подає свої пропозиції анонімно у формі відповіді на питання;
- б) таблицю зведених відповідей передають всім учасникам процесу;
- в) учасники подають згоду з обраним рішенням, або пропонують нові ідеї чи шукають шляхи до компромісу;
- г) ці етапи повторюються аж доки учасники не дійдуть до загального рішення.

Недоліком даного методу є те, що він громіздкий та надто повільний для широкого застосування.

Переваги групового методу прийняття управлінських рішень:

- 1) знання і досвід групи(колективу) є більшими за знання і досвід однієї особи;
- 2) дозволяє висунути більше перспектив і розглянути більше альтернатив; відповідає характеру демократичного суспільства;
- 3) має певні комунікативні переваги у донесенні рішень до всіх зацікавлених сторін, що сприяє його ширшому усвідомленню.

Отже, групове прийняття управлінських рішень є ефективним методом, оскільки тут береться до уваги більша кількість ідей і пропозицій, а відповідальність за прийняте рішення несуть усі члени групи.

УДК 338.2

Лазечко Х. – ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЛОГІСТИЧНИЙ СЕРВІС ТА ЙОГО ВИДОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Науковий керівник : к.е.н. Малюта Л.Я.

Сучасна вітчизняна і світова практика свідчать про зростання ролі послуг у конкурентоспроможності підприємств на ринках збуту. Це пояснюється в першу чергу тим, що в сучасній економіці чітко простежується напрямок розвитку сукупної пропозиції “товару – послуги”. Тому в останні роки прерогативою логістики, поряд з управлінням матеріальними потоками, стає управління сервісними потоками. Зокрема, на Заході широко використовуються поняття “логістика сервісного відгуку” (SRL), що визначається як процес координації логістичних операцій, необхідних для надання послуг найефективнішим щодо витрат способом і задоволення запитів споживачів. Критичними елементами цього підходу є приймання замовлень на послуги і моніторинг надання послуг.

Таким чином, предметом логістичного сервісу є певний комплекс (набір) відповідних послуг, які надаються в процесі безпосереднього постачання товарів споживачам. Відповідно об’єктом логістичного сервісу виступають конкретні споживачі матеріальних потоків.

Логістичне сервісне обслуговування споживачів може здійснюватися як самим виробником, так і торгово-посередницькою структурою, а також спеціалізованими транспортно-експедиційними фірмами. Це залежить від виду логістичної системи, рівня вимог споживачів і стратегії постачальника (виробника, торгового посередника).

Вцілому всі роботи й операції в сфері логістичного обслуговування можна класифікувати за такими ознаками:

- за часом здійснення:

1) послуги передпродажного характеру – це роботи й операції з формування попиту на логістичне обслуговування (до них відносять: консультації, демонстрації тощо);

2) логістичні послуги в процесі реалізації – надаються в процесі реалізації товарів. Вони забезпечують ефективне просування матеріальних потоків і доставку продукції до місця призначення, строго дотримуючись замовлень споживачів(до них можна віднести: наявність товарних запасів на складі, пакування, маркування, надання інформації про проходження вантажів, роботу із забезпечення надійності постачань);

3) логістичні послуги післяпродажного характеру(до них відносять: гарантійне обслуговування, забезпечення запасними частинами, зобов’язання щодо розгляду претензій покупців, забезпечення зворотних потоків, забезпечення обміну продукції).

- за змістом робіт:

1) жорсткий сервіс – включає послуги, пов’язані із забезпеченням працездатності, безвідмовності погоджених параметрів експлуатації товару;

2) м’який сервіс – послуги, пов’язані з більш ефективною експлуатацією товарів в конкретних умовах роботи споживача, а також розширенням сфери його використання.

Таким чином, логістичний сервіс – це важлива складова процесу обслуговування, яка дає можливість забезпечити необхідний рівень задоволення потреб споживачів за умови підтримки ефективного рівня витрат у ланцюзі постачань.

УДК 658

Лахманюк М. – ст.гр. БМм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Науковий керівник: к.т.н., доц. Галушак М.П.

Державний стратегічний менеджмент є способом планування, організації і керівництва процесом реалізації стратегічних цілей забезпечення життєдіяльності, розвитку та безпеки суспільства, держави.

Для здійснення стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки держави має бути створена відповідна система. Сьогодні така система в Україні перебуває на стадії свого формування і можна говорити тільки про її окремі елементи. У книзі Дж. М. Брайсона розглянуто п'ять основних типів систем стратегічного планування, що можуть бути застосовані у сфері державного управління: менеджменту «з нарощуванням компонентів»; менеджменту стратегічних проблем; контрактна; портфельного менеджменту; менеджменту за допомогою цілей та контрольних індикаторів. Розглядається можливість створення такої системи на основі комбінації елементів наведених вище систем, а також необхідність коректного застосування таких систем з метою запобігти надмірному формалізму, консервативності й бюрократичності, щоб не пов'язувалися з хибними прогнозами і не підміняли собою ефективне стратегічне мислення і дії.

Процес стратегічного планування можна представити послідовністю таких основних кроків: ініціювання та узгодження процесу стратегічного планування; визначення місії, цінностей, офіційних завдань сектору безпеки та його окремих складових; здійснення стратегічного моніторингу та аналізу зовнішніх та внутрішніх чинників впливу з метою виявлення можливостей, загроз (ризиків, викликів), стратегічних проблем; розробка та затвердження стратегій та інших стратегічних документів щодо забезпечення національної безпеки, а також їх коригування; розробка процесу ефективного впровадження цих документів тощо. Впровадження стратегій та інших документів стратегічного рівня й призначення є однією з найважливіших функцій державного управління забезпеченням національної безпеки й має здійснюватися на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях. Впровадження стратегій та інших стратегічних документів передбачає етапи перегляду та коригування, обумовлені передусім високою динамікою процесів. Терміни дії стратегій, як правило, є компромісом між бажанням керівництва держави утримати їх без будь-яких кардинальних змін в довгостроковій перспективі та рівнем їх відповідності реальному стану та динаміки змін процесів у цій сфері протягом їхньої дії. За впровадження стратегій формується чітке усвідомлення того, що має бути зроблено, коли та хто має це зробити; виявляються та усуваються перешкоди втіленню в життя нових рішень; здійснюється формальне та підсумкове оцінювання досягнення стратегічних цілей; зберігаються основні риси ухвалених стратегій та прогнозуються моменти їх перегляду; створюється новий організаційний контекст забезпечення результативних змін, створюються програми і плани на середньострокову та короткострокову перспективу, визначаються видатки, зокрема затвердження обсягів асигнувань, фінансування розробки програм і планів та контроль використання бюджетних коштів. Отже, засади державного стратегічного менеджменту передбачають діяльність, побудовану на знанні та виконанні певних системних правил, що визначають об'єктивні рамки, у межах яких здійснюється суб'єктивний, але чітко спрямований та організований процес соціального проектування.

УДК

Лісова О. – ст. гр. БМп-42

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У МІЖНОРОДНИХ КОРПОРАЦІЯХ

Науковий керівник: старший викладач Гарматюк О. О.

Більшість фірм, що мають закордонні філії, стикаються зі складнішими проблемами в управлінні персоналом з врахуванням міжнародних аспектів кадрової політики. За всієї різноманітності підходів до управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях, більшість із них визнає величезне значення кваліфікованого персоналу для забезпечення зростання їхніх підприємств за кордоном і досягнення ними поставлених цілей. Навряд чи можна переоцінити потребу у висококваліфікованому персоналі для заповнення штату організації. Будь-яка фірма повинна почати з визначення потреби в кадрах і найму людей, спроможних на високоефективну працю, і підвищувати їхню кваліфікацію, щоб вони могли братися за більш складні завдання. Нижче наведено чинники, які відрізняють управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях від управління цими ресурсами в конкретній країні.

1. Розбіжності ринків праці. В кожній країні існують свої особливості структури робочої сили і витрат на неї, і багатонаціональні компанії можуть отримати вигоду, маючи доступ до робочої сили різних країн. Коли компанії звертаються до закордонних ресурсів чи ринків, один і той самий продукт може бути зроблений по-різному за рахунок розбіжностей у ринках праці. 2. Проблеми переміщення робочої сили. При переміщенні робочої сили в іншу країну перед людьми виникають правові, економічні, фізичні й культурні бар'єри. Але багатонаціональні компанії, навпаки, одержують вигоду від переміщення робочої сили, особливо коли розбіжності в ринках праці призводять до виникнення дефіциту необхідних спеціалістів.

3. Стиль і практика управління. До стилів управління в країнах ставляться по-різному; підтвердження цьому - практично різні соціальні норми взаємовідносин між працівниками й адміністрацією. Аналогічні розбіжності можуть зробити напруженими стосунки між персоналом головної фірми та її філії або знизити ефективність роботи керуючого за кордоном порівняно з його продуктивністю у своїй країні. Водночас знайомство з національними особливостями управління персоналом дає змогу переносити позитивний досвід з однієї країни в іншу.

4. Національна орієнтація. Хоча в переліку цілей компанії може бути пункт про досягнення високої ефективності й конкурентоспроможності в глобальному масштабі, її персонал (як працівники, так і керівники) може робити більший акцент на національні, а не глобальні інтереси. Деякі методи роботи з персоналом сприятимуть подоланню вузької національної орієнтації, якщо ж націоналізм домінує, то знадобляться й інші способи коригування ведення операцій.

5. Контроль. Такі чинники, як територіальна віддаленість і специфічні риси закордонної діяльності, ускладнюють контроль над нею, тому для забезпечення управління виробництвом у закордонних відділеннях компанії необхідно іноді дотримуватися чітко встановлених принципів кадрової політики.

Таким чином, можна зробити висновок, що система управління персоналом у міжнародних корпораціях не може розглядатись, як чітко сформована і єдина для всіх підприємств система. Для кожного підприємства вона буде відрізнятись, в залежності від галузі підприємницької діяльності (у першу чергу) та особливостей країни.

УДК 658

Лісова О. – ст. гр. БМп-42

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ціх Г.В.

В період економічної кризи та вступу України до Світової організації торгівлі здійснення ефективної економічної діяльності підприємства залежить не лише від матеріально-технічного забезпечення, а й від достатньої кількості висококваліфікованих кадрів та ефективного управління ними. Персонал завжди був і є головним ресурсом підприємства, а отже і трудові ресурси є головним фактором формування та забезпечення конкурентоспроможності. Тому гасло "Кадри вирішують все" у даний час є досить актуальним.

Управління трудовими ресурсами - це кропітка діяльність, особливо для великих фірм. Тому, все більш важливим завданням українських підприємств, які виходять на зовнішній ринок, стає створення нових, більш ефективних систем управління. Їх сліпе копіювання у іноземних фірм та спроби створення ідеальних та універсальних для будь-якої ситуації, заздалегідь, приречені на провал.

Відповідальність за загальне керівництво трудовими ресурсами покладена на професійно підготовлених робітників відділів кадрів. Але і надалі кадровим підрозділам в міжнародних організації приділяється не завжди першочергове значення. Особливо, яскраво це видно, коли на посади керівників кадрових служб призначають родичів та друзів керівників компаній, які в свою чергу, як правило, далекі від розуміння специфіки управління трудовими ресурсами, не мають належної освіти та досвіду. Звідси - висока плинність кадрів, так як багато працівників працюють не за фахом, погіршується психологічний клімат на підприємствах.

На нашу думку, вітчизняним підприємствам - суб'єктам ЗЕД не вистачає: високого рівня освіти, який базується на фундаментальних знаннях отриманих ще в школі; практики "внутрішньої підготовки", коли фірма сама готує кадри, які їй необхідні (як правило, однією з вимог є досвід роботи); запровадження систем управління кадрами на підприємствах, що підвищують виховний ефект навчання під час роботи; державної політики, спрямованої на підтримку та розвиток внутрішньо-фірмового навчання.

Але на жаль, криза вимушує керівників скорочувати витрати на трудові ресурси. І дуже важливо зробити це правильно і без великих втрат. Головне завдання управління персоналом і кадрами (HRM-систем) - надати якнайповнішу інформацію про трудові ресурси компанії в частині кількісного, якісного складу і обліку витрат на персонал. Оперативність здобуття такої інформації - ось, мабуть, безперечна перевага HRM-систем, яка набуває особливої цінності під час кризи. Криза - це час змін. Будь-які зміни вимагають від менеджменту компанії ухвалення швидких і зважених рішень. Правильні рішення можна приймати лише володіючи повною і достовірною інформацією, яку і покликані забезпечити системи автоматизації.

Отже, необхідно розробляти стратегії управління трудовими ресурсами з урахуванням не тільки світового досвіду, а й особливостей фірми, застосовуючи HRM-системи. Вкладення в людські ресурси стають довгостроковим фактором конкурентоспроможності і виживання фірми. У зв'язку з цим затрати, пов'язані з персоналом, розглядаються вже не як прикрі втрати, а як інвестиції в людський капітал - основне джерело прибутку.

УДК 338

Лукаsevич К. - ст. гр. БЕ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ

Науковий керівник: старший викладач Гац Л.Є.

Особисте страхування проводиться на випадок смерті страхувальника (застрахованого), тимчасової або постійної втрати ним працездатності (втрати здоров'я), дожиття страхувальника (застрахованого) до кінця строку дії договору страхування або до визначеної в договорі події.

Особливістю цієї галузі є поєднання в її рамках усіх видів страхування, що пов'язані зі страховим захистом життя й здоров'я особи, а також додатковим пенсійним її забезпеченням. При цьому окремі види належать до довгострокового («накопичувального»), а окремі — до загального страхування. Саме ця особливість зумовлює потребу виокремлення підгалузей особистого страхування. Особисте страхування включає три підгалузі. Їх існування пов'язане з різною тривалістю договорів страхування і різними обсягами страхової відповідальності (переліком подій, на випадок яких проводиться страхування). Підгалузями особистого страхування є страхування від нещасних випадків, медичне страхування, страхування життя.

За останні роки на ринку особистого страхування України зросла питома вага ризикових короткострокових видів страхування, що передбачають відповідальність за наслідки нещасних випадків. Зростання питомої ваги короткострокових договорів має більше негативних наслідків, ніж позитивних. Короткострокові угоди не дають можливості страховику акумулювати грошові засоби з метою довгострокового їх інвестування та отримання прибутку від інвестиційної діяльності, який можна було б використати на здешевлення послуг із страхового захисту та на здійснення повнішого захисту інтересів громадян.

Отже, це не вигідно, з огляду на довгостроковий період ні страховику, ні страхувальнику. Невигідно і з погляду інтересів держави ні в страховій, ні в інвестиційній, ні в податковій політиці. Переважна більшість договорів особистого страхування була укладена в колективній формі за рахунок підприємств. Це пояснюється, з одного боку, низькими індивідуальними доходами переважної більшості громадян України, через що попит для них на страхові послуги не є першочерговими, а також — недовірою пересічних громадян до страхового захисту як гаранту їхнього добробуту. З другого боку, з погляду інтересів страхувальника-підприємства укладати такі договори було вигідно, оскільки: вони стимулювали своїх працівників за допомогою страхових виплат; заощаджували кошти в розмірі нарахувань на фонд оплати праці; вирішувати певною мірою проблеми переведення безготівкових грошових засобів у готівку.

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за I півріччя 2011 року становили 536,6 млн. грн., що на 59,7% більше, ніж за I півріччя 2010 року (I півріччя 2010 р. – 336,1 млн. грн.). Структура валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) за I півріччя 2011 року:

– 458,1 млн. грн. (або 85,4%) – що надійшли від фізичних осіб;

– 78,5 млн. грн. (або 14,6%) – що надійшли від юридичних осіб.

У I півріччі 2011 року на 17,8% збільшилась кількість застрахованих фізичних осіб (475 699 застрахованих фізичних осіб у порівнянні з 403 648 застрахованими

фізичними особами протягом I півріччя 2010 року). Станом на 30.06.2011 застраховано 3 062 434 фізичні особи.

Обсяги надходження валових страхових платежів та валових страхових виплат за 2008-2010 рр. та I півріччя 2011 р зображено на рис.1

Рис. 1. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2008-2010 рр., I півріччя 2011 р. (млн. грн.)

Ще однією особливістю є те, що Український страховий ринок приваблює іноземні страхові компанії своїм високим потенціалом розвитку. Досить вагома частка на ринку страхування життя належить нелегальним іноземним страховим компаніям. За даними Програми розвитку страхового ринку України, наша держава щорічно втрачає 80-100 млн. дол., що приблизно дорівнює обсягу іноземних кредитів, які надаються Україні.

На ринку страхування життя існує кілька лідерів. Вже не один рік підряд трійка лідерів ринку незмінна. Її формують дві іноземні компанії ALICO AIG Life та СК «Граве Україна», а також компанія з чисто українським капіталом СК «ТАС».

Точно оцінити і передбачити ситуацію на ринку вкрай складно. Але, по суті кардинальних змін ні в регуляторному, ні в законодавчому плані за останні роки не відбулось, так само як і збереглися колишні не завжди чесні принципи гри серед страховиків, тому прогнозувати революційного змінення ситуації не було б доречним.

Використані джерела

1. Статистичні дані: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/stat/>

УДК 657.411

Ляліна І. -ст. гр. БОп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королюк Т.М.

Діяльність будь-якого підприємства завжди пов'язана з певними витратами матеріальних, трудових, інформаційних, грошових та інших ресурсів на виготовлення, зберігання, транспортування, сортування, пакування, фасування та реалізацію товарів. Сукупність всіх цих витрат і складає поточні витрати підприємства.

Основним мотивом діяльності будь-якого підприємства в ринкових умовах є мак-симізація прибутку. Реальні можливості реалізації стратегічної мети в багатьох випадках обмежені витратами виробництва та попитом на продукцію, що виробляється. Отримання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія природних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів залежать від того, як підприємство вирішує питання управління витратами, котре передбачає пошук способів їх зниження.

Категорія «витрати» широко використовується як у вітчизняній, так і зарубіжній економічній літературі. Витрати є основним обмежником прибутку і одночасно головним фактором, який впливає на обсяг пропозиції. Економічне розуміння витрат базується на проблемі обмеженості ресурсів і можливості їхнього альтернативного використання.

Розглянемо сутність поняття „витрати“, що подані у літературних джерелах. Так, Ф.Ф. Бутинець, Л.М. Янчева, Т.П. Остапчук, С.І. Якименко при розгляді витрат визначають їх як загальноекономічну категорію, що характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання.

Поняття «витрати» по-різному трактуються обліковцями та економістами. Так, під економічними витратами розуміють „затрати втрачених можливостей“, тобто суму грошей, яку можна отримати при найбільш вигідному із всіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів. Таким чином, економічні витрати будь-якого ресурсу обраого для виробництва продукції дорівнюють його вартості при найкращому із всіх можливих варіантів використання. Поняття економічних витрат обумовлено обмеженістю ресурсів у порівнянні з кількістю варіантів їх використання.

Такі економісти, як М.І. Баканов, С.М. Капелюш, Л.П. Петров, А.М. Фрідман, А.А. Макарова та інші головну увагу приділяли витратам обігу, під якими розумілись суспільно-необхідні витрати живої та уречевленої праці. Таке тлумачення витрат було зумовлено тим, що витрати розглядалися у зіставленні з витратами виробництва, з одного боку, та витратами споживання, з іншого, а також з домінуванням економічної теорії К. Маркса щодо економічної природи витрат.

З бухгалтерської точки зору витрати - це тільки конкретні витрати ресурсів.

Отже, розглянувши поняття „витрат“ в спеціальній літературі, ми бачимо, що різні автори, трактуючи це поняття, не розкривають всіх його аспектів, не враховують всіх особливостей функціонування підприємства як самостійного суб'єкта господарювання. Так, при визначенні економічної сутності витрат необхідно знайти єдине найбільш повне тлумачення, що в кінцевому результаті допоможе зрозуміти сутність витрат та приймати раціональні та правильні рішення щодо управління витратами на підприємстві.

УДК 368

Мадера О. - ст.гр.БЕ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: ст.викладач Нагорняк І.С.

У сучасних економічних умовах страхування – чи неєдина галузь економіки України, яка протягом останніх років має стабільний значний щорічний приріст обсягів наданих послуг. Стан страхового ринку України за останні роки характеризується динамічним розвитком діяльності страхових компаній (СК), що супроводжується зростанням кількості страхових компаній, розширення напрямків страхової діяльності, збільшення обсягів страхових операцій.

Аналізуючи діяльність страхового ринку України простежується тенденція росту його показників. Так, активи страхових компаній зросли за 9 місяців 2011 року на 3% до 27187,3 млн.грн.

Динаміка основних показників розвитку страхового ринку у 2010 – 2011рр.

Показники	2009/2008рр		2010/2009рр		9 місяців 2011/2010рр	
	млн.грн.	%	млн.грн.	%	млн.грн.	%
Валові страхові премії	-3 566,5	-14,9	2639,6	12,9	995,6	6,5
Валові страхові виплати	-313,5	-4,4	-632,6	-9,4	-471,3	-11,9
Чисті страхові премії	-3 323,8	-20,8	669,7	5,3	3 442,2	37,4
Загальні активи страховиків	39,6	0,1	3264,5	7,8	1 331,3	3,0
Обсяг сформованих страхових резервів	-762,	-7,0	1230,5	12,1	1 084,5	10,7

Стан страхового ринку визначається обсягом зібраних страхових премій і сформованими страховими резервами. За 2009 р. страхові резерви СК зменшилися на 7%, але вже у 2010 р. вони зросли на 1230,5 млн.грн., а за 9 місяців 2011р. становили 11223,6млн.грн. Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях у 2011 року становила 76,9%, що в 7 раз в.п. більше в порівнянні з 2010 року. До основних факторів які вплинули на зростання валових страхових премій стало збільшення обсягу внесків, зокрема, за такими видами страхування, як: обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів; страхування фінансових ризиків; страхування життя; медичне страхування.

Отже, актуальність питання розвитку страхового ринку України обумовлює необхідність розробки державної політики ефективного розвитку страхування у поєднанні з загальнонаціональними економічними пріоритетами. Результати проведеної оцінки сучасного стану, тенденцій і проблем розвитку вітчизняного страхового ринку свідчать про певні здобутки та недоліки у розвитку даної сфери діяльності в Україні.

Література:

Офіційна інтернет-сторінка Державної комісії з регулювання ринку фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dfp.gov.ua>.

УДК 658.012

Макар Н. - ст. гр. БМ-32

Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя

АСОРТИМЕНТ І СТРУКТУРА ПРОДУКЦІЇ: ПЛАНУВАННЯ, ФОРМУВАННЯ І УПРАВЛІННЯ.

Науковий керівник: к.е.н., Галушак М. П.

Одним із важливих напрямів деталізації обсягу випуску продукції є вивчення його в асортиментно-структурному розрізі. При цьому слід враховувати, що підприємство має чітку предметну, а отже, й галузеву спеціалізацію. Її визначають ще при заснуванні підприємства, але асортимент продукції з часом може змінюватися. Одні товари перестають виробляти, інші, навіть колись непрофільні для підприємства, включають до виробничої програми. Процес постійного оновлення асортименту є важливою складовою маркетингової політики сучасного підприємства. Відхилення від планових завдань з асортименту продукції розцінюють як суттєвий недолік у роботі виробничих підрозділів, їхніх керівників та виконавців. Сутність планування, формування і управління асортименту і структури полягає в тому, щоб товаровиробник вчасно пропонував визначену сукупність товарів, які відповідають в цілому профілю його виробничої діяльності, найбільш повно задовольняли вимогам визначених категорій покупців.

Розробка підприємством асортиментної політики є базою для формування асортименту, структури. Вона являє собою спрямовану побудову оптимальної асортиментної структури, товарної пропозиції, при цьому за основу приймають, з одного боку, споживчі вимоги визначених груп, а з іншого, необхідність забезпечення найбільш ефективного використання підприємством сировинних, технологічних, фінансових і інших ресурсів з метою виробництва продукції з найменшими витратами. Асортиментна концепція виражається у вигляді системи показників, що характеризують можливості оптимального розвитку виробничого асортименту даного виду товарів та займання ними певного місця в структурі. Існує система показників, що характеризують асортимент певного виду товарів. До таких показників відносять: розмаїтість видів і різновидів товарів (з урахуванням типології споживачів); рівень і частота відновлення асортименту; рівень і співвідношення цін на товари даного виду та інше. Мета асортиментних концепцій - зорієнтувати підприємство на випуск товарів, які найбільш відповідатимуть попиту конкретних покупців.

Планування і керування асортиментом - невід'ємна частина маркетингу. Навіть добре продуманий збут і реклама не зможуть нейтралізувати наслідки помилок, допущених при плануванні асортименту. Керування асортиментом передбачає координацію взаємозалежних видів діяльності - науково-технічної і проектної, комплексного дослідження ринку, організації збуту, сервісу, реклами, стимулювання попиту. Проблема полягає в складності об'єднання всіх цих елементів для досягнення кінцевої мети - оптимізації асортименту. Якщо цього досягти не вдається, то до асортименту включають вироби, які зручно виготовляти підприємству, але вони не користуються попитом у споживачів. Отже, формування товарного асортименту продукції є одним з основних завдань. В нинішній час, торговельні підприємства отримали можливість самостійно формувати свою економічну стратегію, тобто знайти відповіді на наступні питання: які види продукції виробляти, в якій кількості, як і якими засобами, для кого і коли виробляти. Підприємство повинно мати перелік певних номенклатурних позицій продукції, що користуються попитом на ринку і забезпечують виживання.

УДК 339

Макодрай С. - ст. гр. БК-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ В РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Науковий керівник: ст.викл., Нагорняк І.С.

Серед теорій та концепцій, які сформували в економічній науці представники відомих шкіл та напрямків, слід виокремити наукові доробки українських вчених-економістів. Вітчизняні науковці збагатили новими ідеями світову економічну науку, та їх наукову спадщину тривалий час дослідники не відображали з належною глибиною та повнотою.

Т.Ф. Степанов (1795-1847) - професор політичної економії Харківського університету. Він одним із перших розробив курс політичної економії російською мовою. Степанов аналізує такі питання, як предмет політичної економії, суть і джерела багатства, продуктивні й непродуктивні класи, продуктивна й непродуктивна праця, суспільний поділ праці, цінність, капітал, заробітна плата, прибуток, процент, кредит, національний дохід тощо. Він визначає такі категорії, як цінність, багатство. Під капіталом Степанов фактично розуміє засоби виробництва.

Прихильником класичної політичної економії був також професор Київського університету І.В. Вернадський (1821-1884). У своїх працях головну увагу він приділяє критиці кріпосництва і всіх добуржуазних форм виробництва. Після реформи він захищає буржуазні відносини, стає прихильником великого виробництва і великого капіталу, які уможливають науково-технічний прогрес. Як прихильник класичної школи в політичній економії, Вернадський заперечував втручання держави в економічне життя.

Професор Харківського університету Г.Цехановецький дотримувався засад класичної політичної економії. Він вважає основною сферою дослідження політичної економії обмін, через який здійснюється розподіл. Він писав, що за умов вільного обміну цінність прагне до рівноваги з працею, за браком такого обміну вона ґрунтується, головним чином, на корисності.

М.І. Туган-Барановський (1865-1919) - вчений зі світовим ім'ям, який зробив значний внесок у розвиток багатьох теоретичних проблем економіки. Туган-Барановський став першовідкривачем сучасної інвестиційної теорії циклів. Ця теорія справила величезний вплив на розвиток політичної економії. Загальновизнаним у світовій економічній літературі є внесок Туган-Барановського в розроблення таких проблем, як теорія розподілу, теорія кооперації, теорія соціалізму та ін.

Видатним економістом-математиком, доробок якого справив величезний вплив на розвиток сучасних економіко-математичних досліджень, був Є. Слуцький (1880-1948). Він написав низку праць у галузі математичних і математико-статистичних досліджень. Слуцький уперше в економічній літературі поставив питання про необхідність формування особливої науки - праксеології, яка б розробляла принципи раціональної поведінки людей за різних умов. Ідеї Слуцького широко використано в працях зарубіжних економістів Р. Аллена, Дж. Хікса, К. Ерроу, Ж. Дебре та ін.

Підсумовуючи короткий огляд розвитку політичної економії в Україні, треба ще раз наголосити на його певних особливостях, зокрема на тому, що українські економісти не тільки запозичували економічні ідеї західних економістів, а й зробили вагомий внесок у розвиток світової економічної думки.

УДК 330.322

Макух Н. – ст. гр. БФ-11

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ

Науковий керівник: к.е.н. Кудлак В.Я.

За даними Державної статистичної служби у січні-вересні 2011 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 3,76 млрд. дол. США прямих інвестицій. На підприємствах промисловості зосереджено 31,4 % загального обсягу прямих інвестицій в Україну, у фінансових установах – 32,5%. Не дивлячись на доволі значну суму об'єми інвестування не відповідають інвестиційному потенціалу нашої країни. Зростання іноземних інвестицій є одним з перспективних джерел стимулювання розвитку вітчизняної економіки, проте збільшення об'ємів інвестування потребує покращення інвестиційного клімату.

Інвестиційний клімат – це сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і географічних факторів, які притаманні певній країні і визначають привабливість її для іноземного інвестора.

Не дивлячись на існуючі проблеми, в Україні на сьогоднішній день запроваджено ряд ефективних заходів спрямованих на суттєве покращення інвестиційного клімату. Зокрема слід зазначити, що для підвищення захисту іноземних інвестицій ратифікована Вашингтонська Конвенція 1965 року про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами. Також підписано та ратифіковано Верховною Радою України міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій з більше ніж 70 країнами світу.

На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. У випадку припинення інвестиційної діяльності іноземному інвестору гарантується повернення його інвестиції в натуральній формі або у валюті інвестування без сплати мита, а також доходів від інвестицій у грошовій або товарній формі. Держава також гарантує безперешкодний і негайний переказ за кордон прибутків і інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах унаслідок здійснення іноземних інвестицій.

Для сприяння іноземним інвесторам у питаннях взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування було утворено Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України.

Усунуто адміністративний бар'єр для входу іноземного капіталу в Україну щодо обов'язковості реєстрації іноземних інвестицій, який був запроваджений наприкінці 2009 року.

Прийнято Закон України № 2404-VI від 01.07.2010 “Про державно–приватне партнерство”, що визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні.

З метою сприяння залученню й ефективному використанню вітчизняних та іноземних інвестицій утворено Раду вітчизняних та іноземних інвесторів при Президентові України.

Важливим чинником зростання інвестиційної активності та покращення інвестиційного клімату в Україні має стати реалізація проектів з підготовки проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи з футболу Євро-2012.

УДК 658.338.1

Меленчук Ю. - аспірант

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ОСНОВНІ СКЛАДОВІ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Навколишнє середовище постійно змінюється та впливає на функціонування підприємств. Одними із таких змін є реалізація на практиці самозабезпечення, само планування та самоуправління, а от принципи самофінансування та матеріальної відповідальності за кінцевий результат діяльності підприємства може бути реалізований у тому лише випадку, коли працівникам підприємства буде надана можливість часткової самостійної діяльності. Це можливо при об'єднанні напрямків діяльності підприємства в механізм, який створюється на основі центральної функції управління – планування.

Термін «планування» застосовувався ще в давні часи в теоріях Конфуція, Платона, Лао-Цзи, Сан Цзу. В їх основу поклалися певні уявлення про майбутнє суспільства. Впродовж багатьох століть і вчені, і спеціалісти-практики шукали відповідь на запитання «що таке планування?»

Отже, планування – систематичний процес рішення проблеми, що орієнтується на дані минулого, однак прагне визначити і контролювати розвиток підприємства в майбутньому. Планувати – означає розробити схему майбутньої діяльності фірми для досягнення встановлених цілей.

Реалізатором планової діяльності є план. План – конкретне завдання з визначеними вихідними даними, моделі стану підприємства та його підрозділів, яка характеризує пропорції та темпи розвитку, забезпечує виконання цілей діяльності підприємства. В плані відображають комплекс завдань, робіт, методів, способів їх виконання, необхідні фінансові, матеріальні, трудові та інші ресурси, розміри та напрямки використання інвестицій, а також управлінські рішення і заходи для їх реалізації. Діяльність щодо розробки планів охоплює всі сторони життя, всі етапи діяльності підприємства.

Планування як процес розробки плану – це безперервний пошук і використання нових шляхів і способів вдосконалення діяльності підприємства в постійно змінних умовах ринкових відносин. В ринковій економіці планування стає ще більш необхідним. Прогнози, програми і плани, що розробляються, стають важливими інструментами реалізації політики підприємства. Саме вони дозволяють організувати чітку, продуману, всесторонньо обґрунтовану роботу щодо просування визначених завдань.

Для того, що ефективно функціонувати на ринку, потрібно систематично досліджувати ринок, і на його основі здійснювати прогнозування та планування. Саме з цих міркувань одним із важливих етапів процесу планування є прогнозування.

Прогнозування – це процес формування прогнозів на основі аналізу тенденцій і закономірностей розвитку об'єкта (процесу).

Тому досить часто на практиці ототожнюють поняття планування і прогнозування. Це помилкове припущення. Досвід показує, що прогнозування і планування мають стійкі відмінності, специфічні особливості, відповідну сферу застосування та певну ієрархію, і це не дозволяє підмінювати одне одним, порушувати їх співвідношення. Прогнозування застосовують лише для імовірних процесів, до тих об'єктів та явищ, обов'язковим елементом яких є випадковість, тоді як сфера застосування планування набагато ширша.

УДК 621.326

Миронова О.– ст. гр. ЕККМ-51

Львівський національний університет імені Івана Франка

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ РИНКУ КАПІТАЛІВ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зомчак Л.М.

Ринок капіталів є, безумовно, одним із найважливіших сегментів економіки будь-якої країни. Проте на сьогодні відсутнє усталене визначення категорії ринку капіталів та його структури, а тому існують суттєві розбіжності у підходах до його вивчення. Це перешкоджає розробці ефективного механізму його регулювання.

М.К. Колісник, В.В. Корнєєв, С.Я. Огородник, вважають, що поняття «ринок капіталів» та «фінансовий ринок» є синонімами. Проте це не є зовсім коректно, оскільки фінансовий ринок є більш широка категорія за своїми складовими елементами, ніж ринок капіталів. Смолянська О. Ю. у навчальному посібнику «Фінансовий ринок» подає визначення ринку капіталів як основного виду фінансового ринку, в умовах ринкової економіки, який дозволяє компаніям обирати джерела фінансування своєї діяльності [1]. У посібнику «Теорія та практика інвестиційної діяльності», автором якого є А.П. Дука, ринок капіталу визначається як сукупність середньо- та довгострокових операцій, які обслуговують рух, перш за все, основних засобів [2].

Згідно українського законодавства, ринок капіталів трактується як група взаємопов'язаних ринків, на яких формується попит, пропонування та ціни на фінансові інструменти, зокрема ті, базовими активами яких є енергетичні та товарно-сировинні ресурси, а також відбувається перерозподіл вільних коштів інвесторів на користь тих суб'єктів, що мають в них потребу [3]. Проте невідомо, що включають у себе поняття енергетичні та товарно-сировинні ресурси, та яке відношення воно має до визначення економічної категорії ринку капіталів. Також ринок капіталу розглядають відповідно до двох підходів: функціонального та інституційного. З функціональної точки зору ринок капіталів – це система ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію і перерозподіл грошових капіталів з метою забезпечення процесу відтворення; з інституційної – це сукупність кредитно-фінансових установ, фондових бірж, через які рухається позиковий капітал [4].

Підсумовуючи все вищезазначене, можна сказати, що ринок капіталів – це сегмент фінансового ринку, особлива сфера фінансових відносин, пов'язаних з процесом забезпечення кругообігу середньострокового та довгострокового залученого та позикового капіталу.

Список використаної літератури:

1. Смолянська О.Ю. Ринок капіталів / Смолянська О.Ю. // Фінансовий ринок: Навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 384 с.
2. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб / Дука А.П. – К: «Каравела», 2007. – 424 с.
3. Концепція «Державної цільової економічної програми модернізації ринку капіталів в Україні», 8 лист. 2007 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/976-2007-%D1%80>
4. Еш С.М. Ринок капіталів / Еш С.М. // Фінансовий ринок: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.

УДК 658

Мишко Х. – ст. гр. БМп – 43

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТОРГОВО – ПОСЕРЕДНИЦЬКІ ОПЕРАЦІЇ ЗЕД

Науковий керівник: доцент Хрупович С.Є.

У сфері зовнішньоекономічної діяльності значна кількість підприємств працює з торговими посередниками. Розрізняють декілька видів торгово – посередницьких операцій: операції по перепродажу, комісійні, агентські і брокерські.

Операції по перепродажу. Здійснюються торговими посередниками від свого імені і за свій рахунок. Торговий посередник виступає стороною договору як з експортером, так і з кінцевим покупцем та стає власником товару після його оплати.

Комісійні операції. Суть даних операцій полягає у здійсненні одною стороною (комісіонером) , за доручення другої сторони (комітентом), угод від свого імені, але за рахунок комітента. Комісіонер не купляє товарів комітента, а лише укладає угоди по купівлі - продажу товарів за рахунок комітентів.

Різновидом комісійних операцій являються операції консигнації. Суть їх полягає в тому, що експортер (консигнант) доручає посереднику (консигнатору) реалізацію товарів із складу на протязі встановленого періоду. Консигнатор не купляє цей товар у свою власність, а продає його від свого імені і здійснює платежі консигнатору в силу реалізації зі складу товару покупцеві [1].

Агентські операції. Полягають в дорученні одною стороною (принципалом), незалежній від неї другій стороні (торговому чи комерційному агенту) здійснення фактичних і юридичних дій, пов'язаних з продажем чи покупкою товару на оговореній території за рахунок і від імені принципала.

Брокерські операції. Даний вид операцій полягає у встановленні через посередника – брокера контакту між продавцем і покупцем. Інакше кажучи, вони зводять зацікавлених продавців і покупців, самі при цьому не являються стороною в договорі і не приймають участі в ньому своїм капіталом [2].

Отже, на практиці один і той же посередник може виступати одночасно в різних ролях. За різними видами угод він може бути агентом і дистриб'ютором, брокером і агентом, виконувати імпортні й експортні операції і т.д..

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кириченко О.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання-Прес, 2002. - 384 с.
2. Дідович І.І. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник / Дідович І.І, М. Е. Матвеев – К.: «Видавничий дім «Професіонал». – 2008. – С.89-93.

УДК 621.326

Мриглод В.- ст.гр. БФп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВИБІР НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ "ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА"

Науковий керівник: к.е.н. Дячун О. Д.

В першому розділі були досліджені теоретичні основи фінансової стійкості підприємства: сутність фінансової стійкості, як важливої складової фінансового стану підприємства та її значення; абсолютні та відносні показники фінансової стійкості підприємства, основи аналізу ринкової і фінансової стійкості; методичні підходи до оцінки запасу фінансової стійкості.

В другому розділі проведено аналіз діяльності ТОВ "ОСП Корпорація Ватра": дана коротко історія розвитку підприємства; проведена техніко-економічна характеристика його діяльності; проведено аналіз основних показників діяльності.

З проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що однієї із самих гострих проблем підприємства є стан поточних активів і пасивів - дефіцит власних оборотних коштів, надзвичайно низькі показники ліквідності й оборотності, високий розмір дебіторської і кредиторської заборгованості, що погіршується ситуація в сфері взаємних розрахунків фірми й ін.

В третьому розділі випускної роботи проведено аналіз показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства ОСП "Корпорація Ватра". Проведено аналіз абсолютних показників фінансової стійкості . З результатів аналізу визначено тип фінансової стійкості підприємства як нестійкий.

Крім того, аналізуючи показники, зроблено висновок, що підприємство має власні джерела для фінансування запасів, відсутні капіталізовані джерела фінансування запасів, в наявності загальні кошти для фінансування запасів.

Негативним є дифіцит забезпеченості запасів власними коштами. В наявності надлишок загальних коштів, що характеризує забезпеченість запасів загальними джерелами фінансування.

В четвертому розділі роботи розглянуті напрями підвищення фінансової стійкості підприємства ТОВ "ОСП Корпорація Ватра". Визначені шляхи підвищення запасу фінансової стійкості.

В п'ятому розділі розглянуті основні заходи техніки безпеки, що проводяться на підприємстві ТОВ "ОСП Корпорація Ватра".

УДК 621.326

Олійник О. – ст. гр. БМмпз-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЕЛИЧИНУ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.т.н., доц. І.Б. Гевко

Для вивчення факторів, що впливають на величину виробничої потужності підприємства, необхідний аналіз і класифікація їх відповідно до оновлених елементів процесу виробництва - засобів праці, предметів праці і самої праці. При класифікації вони можуть бути розділені на дві групи: фактори, які впливають на розширення фронту роботи, і фактори, які позначаються на підвищенні продуктивності технологічного устаткування і робочих місць.

Розширення фронту роботи залежить насамперед від кількості технологічного устаткування і виробничих площ. Їх збільшення створює умови для розширення виробництва в просторі. Устаткування і робочі місця потрібно добирати так, щоб їхня структура відповідала структурі машиномісткості (трудомісткості) виробів, які виготовляються, тобто щоб був досягнутий максимальний рівень узгодженості продуктивності устаткування і пропускну здатності різних робочих місць. Певне співвідношення повинно існувати між виробничими потужностями дільниць і цехів підприємства. Отже, виробнича потужність залежить від рівня пропорційності, який визначається відповідністю структури устаткування і робочих місць структурі машиномісткості (трудомісткості) виробів, що виготовляються. Тому однією із найважливіших умов виробництва, яке здійснюється системою машин, є дотримання норм і пропорцій між їх кількістю, розмірами і робочими швидкостями. Порушення принципу пропорційності в побудові системи машин призводить до зменшення масштабу виробництва порівняно з тим, який міг би бути при цій кількості машин і робочих місць, а також до зниження ефективності використання виробничого апарату підприємства.

Фактори підвищення продуктивності машин (робочих місць) пов'язані, головним чином, з поліпшенням якісного складу технологічного устаткування. Продуктивність машин і устаткування також залежить від якості предметів праці. Чим вища якість заготовок, напівфабрикатів, тим менше потрібно часу на для їх обробки, тим більше зможе підприємство виготовити продукції, а отже, тим вища його виробнича потужність.

Значний вплив на збільшення продуктивності машин має удосконалення технологічного процесу. Впровадження прогресивної технології дає змогу інтенсифікувати виробничий процес, тобто скоротити як машинний, так і загальний час виготовлення виробу. Збільшення продуктивності машин залежить також від рівня досконалості конструкції виробів, які виготовляються. Чим простіша конструктивна схема виробів і окремих вузлів та вища їх технологічність у виробництві, тим нижча машиномісткість (трудомісткість) продукції і вища продуктивність машин.

Кваліфікація працівників також впливає на продуктивність машин. Систематичне підвищення загальної і технічної освіти, удосконалення виробничих навичок працівників підприємства і на цій основі підвищення рівня їхньої кваліфікації створює сприятливі соціальні передумови для збільшення продуктивності засобів праці.

УДК 658

Пакош Н. – ст. гр. БО-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ

Науковий керівник к.е.н. доц. С. Хрупович

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – один з найважливіших показників розвитку економіки, який характеризує кінцевий результат виробничої діяльності економічних одиниць-резидентів у сфері матеріального і нематеріального виробництва.

Реальний ВВП (ВВП_р) – загальний обсяг, який вимірюється в постійних (незмінних, базових) цінах, (приймається за базу), тобто на величину цього показника впливає лише зміна обсягів виробництва.

Номинальний ВВП (ВВП_н) – це загальний обсяг виробництва, який вимірюється в поточних цінах, тобто в цінах, що існують на момент виробництва.

Номинальний ВВП = $\sum p_i q_i$, де q_i – обсяг виробництва i -го товару в поточному році, p_i – ціна i -го товару в поточному році.

ВВП можна розрахувати за допомогою використання трьох методів.

Перший метод – за доходами, що передбачає підсумування доходів приватних осіб, акціонерних товариств, приватних підприємств, а також доходи держави від підприємницької діяльності та органів державного управління у вигляді податків на виробництво й імпорт.

Другий метод – за витратами: передбачає підсумування витрат на капіталовкладення (валові інвестиції у національну економіку), особисте споживання, державні закупівлі (державне споживання) і сальдо зовнішньої торгівлі.

Третій – це метод доданої вартості. Його називають виробничим методом, коли підсумовуються вартість виготовлених кінцевих товарів і послуг усіх сфер економіки. Йдеться про факторні доходи та амортизаційні відрахування, які не є доходами.

На величину номінального ВВП впливають зміни як фізичного обсягу продукції, так і рівня цін. Тому виникає питання якою мірою це пов'язано зі зміною фізичного обсягу виробництва, а якою – зі зміною цін чи обома обставинами водночас. Для визначення ВВП з урахуванням лише зміни фізичного обсягу виробництва потрібно здійснити коригування показника номінального ВВП.

Процес коригування номінального ВВП здійснюється за допомогою дефлятора ВВП. Це дає змогу інфлювати (збільшити грошовий вираз ВВП з урахуванням динаміки цін) або дефлювати (зменшити грошовий вираз ВВП з урахуванням динаміки цін). Результатом цього коригування є обчислення реального ВВП для кожного року у постійних цінах, тобто цінах базового року.

Як повідомлено Державною службою статистики у 2010 році реальний валовий внутрішній продукт України підвищився на 4,2% порівняно з аналогічним періодом 2009 року (у постійних цінах 2007 року) до 1 085 935 000 000 гривень (у фактичних цінах).

Згідно з прогнозом світового банку, дефіцит бюджету в Україні в 2012 році складе 2,5% від ВВП. Дефіцит платіжного балансу України на 2012 рік світовий банк оцінює в 4,9%. Важливою темою є також ситуація з фінансуванням, що залежатиме значною мірою від ситуації в країні і економічної політики.

УДК 621.753

Паляниця Н. – ст.гр. БЕ-51, Черевко І. – ст.гр. БМ_{пп}-52, Кондратович П. – ст.гр. БМ_{пп}-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ УНІФІКОВАНИХ ДЕТАЛЕЙ ПРИ СТВОРЕННІ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Гащин Є.В.

Уніфікацією вважається приведення продукції та її елементів до єдиної форми, розмірів, структури. Наприклад, в машинобудуванні на основі застосування спільних конструктивних рішень широко використовується принцип агрегаткування, тобто створення на одній і тій же базі різних модифікацій машин однакового призначення, але різної розмірності або різного функціонального призначення із одних і тих же вузлів та деталей.

Уніфікація вузлів і деталей машин чи приладів забезпечує виробництву наступні вигоди:

- зменшення обсягів, строків і вартості робіт з проектування, конструювання та освоєння виробів за рахунок скорочення обсягів конструкторських та дослідницьких робіт, технологічного проектування, розробки та виготовлення технологічної оснастки, використання засобів механізації.
- підвищення серійності виробництва, збільшення партійності випуску деталей, що знижує трудомісткість за рахунок переходу до передової технології та вдосконалених форм організації виробництва.
- забезпечення значної економії матеріалів, використання економічних заготівок, напівфабрикатів, металозамінників тощо.

Економію матеріалів доцільно підраховувати у тих випадках, коли у виробництво йдуть великі партії деталей та коли в результаті уніфікації вносяться суттєві зміни як в технологічний процес, так і в його оснащення (наприклад, заміна обробітку різцями на штамповку).

Розглянемо методику визначення ефективності уніфікації в результаті використання при створенні нових машин чи приладів раніше запроєктованих та вже освоєних у виробництві деталей та вузлів при незмінності технології і організації їх виготовлення. В цьому випадку економічна ефективність досягається перш за все шляхом скорочення затрат праці, часу і матеріалів на конструкторську і технологічну підготовку виробництва.

Трудомісткість технологічної підготовки виготовлення нових виробів в машинобудуванні складає: в серійному виробництві 20-30% загальних затрат, а освоєння випуску нової деталі середньої складності обходиться майже 185 грн.

Знаючи вартість підготовки виробництва типових для даного підприємства деталей, можна визначити економічну ефективність уніфікації конкретного виробу, якщо в його конструкції використовуються запозичені деталі та вузли, вже освоєні виробництвом.

Коефіцієнт уніфікації характеризує рівень використання уніфікованих деталей (вузлів) у новому виробі. Виразивши цей коефіцієнт у грошовому вимірі, можна отримати дані про економічну ефективність уніфікації. Це можна визначити, знаючи вартість підготовки виробництва деталей, що входять у новий виріб.

УДК 338

Парфутко Д.-ст. гр. Б-31

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: викладач вищої категорії Слив'як І.В.

Біотехнологія - це використання наукових та інженерних принципів для виробництва матеріалів за допомогою біологічних об'єктів із метою надання людству сервісу або товарів. Біотехнологія виникла на стику біологічних, хімічних і технічних наук. З розвитком біотехнології пов'язують вирішення глобальних проблем людства— ліквідацію недостачі продовольства, енергії, мінеральних ресурсів, поліпшення стану охорони здоров'я і якості навколишнього середовища.

Оскільки, на сьогоднішній день ще не достатньо врегульовані на законодавчому рівні питання визначення сутності біотехнологічних ресурсів, то це зумовлює велику кількість запитань та проблем, щодо відображення їх в бухгалтерському обліку. Виходячи з цього, я зупинюсь на детальному аналізі облікової політики щодо використання в обліку біологічних активів з генетично модифікованими організмами, як одного з основних напрямів обліку біотехнологічних ресурсів

З огляду на мету доповіді, а саме, вивчення методики побудови обліку наявності генетично модифікованих біологічних активів та операцій з їх біологічних перетворень щодо контролю виробництва й реалізації слід розглядати такі завдання:

- вивчити стан нормативної бази, міжнародних та національних та констатувати наявні недоліки щодо даних питань;
- удосконалити елементи облікової політики щодо біологічних активів з генетично модифікованими організмами;
- доповнити систему рахунків біологічних активів з метою виділення генетично модифікованих організмів в біологічних перетвореннях;
- розглянути сформовані пропозиції щодо удосконалення П(С)БО 30 «Біологічні активи» виходячи із виявлених проблем та зазначених недоліків облікового забезпечення біологічних активів та сільськогосподарської продукції з ГМО.

Слід зазначити, що ГМО є активами майже всіх сільськогосподарських підприємств у вигляді біологічних активів та сільськогосподарської продукції. Для «прозорого» ведення обліку на підприємстві потрібно їх відображати як окремі об'єкти обліку.

Процес біологічних перетворень та виробництво сільськогосподарської продукції з ГМО доцільно відображати на вже існуючих рахунках: 23 «Виробництво», 16 «Довгострокові біологічні активи», 21 «Поточні біологічні активи» 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» але з обов'язковим виділенням до них аналітичних рахунків щодо активів з ГМО.

Розглянувши методичний підхід побудови обліку наявності генномодифікованих біологічних активів та операцій з їх біологічних перетворень, я дійшла висновку, що на рівні держави потрібно зобов'язати підприємства відображати в обліку та звітності біологічні активи та сільськогосподарську продукцію з ГМО. У зв'язку з цим необхідне державне стимулювання у вигляді дотацій або зменшення податкового тиску на підприємства, що подають правдиву інформацію про кількість вирощеної продукції з ГМО та ринки її збуту.

УДК 658.54

Пелехата Н.-ст.гр.БМ-33

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЛІДЕРСТВО ЯК КОМПОНЕНТ АВТОРИТЕТУ МЕНЕДЖЕРА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зяйлик М.Ф.

Лідерство стало об'єктом дослідження, коли на початку двадцятого століття управління перетворилося на наукову галузь, а менеджери стали впливовою і рушійною силою у суспільстві. Ці ранні дослідження ставили за мету виявити властивості чи особисті характеристики ефективних керівників. Згідно з теорією лідерства (відомою під назвою «теорія великих людей»), кращі керівники володіють визначеним набором лідерських особистих якостей. Розвиваючи цю думку, зауважимо, що коли б ці якості виявляли і розвивали завчасу, можна було б забезпечити формування ефективних керівників. Коло згаданих рис окреслено трьома складовими: високі професійні навички, організаційні здібності і особисті (морально-психологічні) якості.

Однією з головних проблем формування творчих здібностей сучасних менеджерів є розвиток їх лідерських якостей і обізнаності в мистецтві управління. Саме із творчо обдарованих фахівців можна сформувати вкрай потрібний країнам корпус професійних керівників-лідерів, менеджерів виробничої сфери. Зазвичай лідером вважають менеджера, який здатен ефективно впливати на інших і з яким бажає співпрацювати більша частина колективу.

Потрібно сказати, що особистість справжнього лідера можна сформувати у відповідному освітньо-професійному середовищі. Однак реалізація лідерських здібностей на практиці неможлива без творчого вияву здібностей в управлінні. Тут мистецтво управлінської діяльності втілюється в імпровізації, базованій на лідерських і професійних уміннях і навичках.

Завдяки цьому, лідерами стають не з волі організації, а завдяки особистому авторитету, харизмі та багатьом особистим якостям індивіда, насамперед – творчим здібностям. Керівник організації — це людина, яка одночасно є лідером і ефективно управляє своїми підлеглими. Його мета — впливати на інших людей так, щоби вони виконували роботу, доручену організацією. Отже, лідерство — це здатність людини (менеджера) чинити ефективний вплив на окремі особистості й групи, спрямовуючи їхні зусилля на досягнення цілей організації.

Тому, робимо висновок, що лідерство в управлінні – це велике мистецтво, яке передбачене не тільки дотриманням об'єктивних економічних законів, принципів і технологій управління, а й досягненням рівня роботи кращих менеджерів.

УДК 658.54

Пиріг Ю.-ст. гр.БМ-33

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Науковий керівник: к. е. н., доцент Зяйлик М.Ф.

Протягом багатьох десятиліть проблема управлінських кадрів і керівництва персоналом привертала увагу спеціалістів. Сьогодні для керівників критичним фактором є не стільки брак управлінських знань, скільки відсутність деяких особистісних рис, пов'язаних з ефективною комунікативністю, кооперацією з людьми, мотивацією, вмінням створити команду та працювати з нею, вести перемовини і досягати в них успіху. Ось чому, сучасний рівень розвитку суспільства ставить високі вимоги до керівника організації, типу керівництва колективом, до особистісних та ділових рис.

Ефективність процесу управління значною мірою зумовлена двома чинниками: хто керує і як керує. Сучасний менеджмент в організації виділяє різні типи керівників і визначає особистості і ділові якості, що ними має володіти сучасний керівник. До особистих якостей керівника відносять: інтелект, ініціативу, етичність, чесність, довіру до підлеглих, комунікабельність, здатність вести за собою, доброзичливість, впевненість у собі, незалежність. До ділових якостей керівника: компетентність, економічну грамотність, підприємливість, уміння організовувати, вимогливість, критичність, новаторство, холонокровність у кризових ситуаціях, уміння знайти компромісне рішення.

Для того щоб досягти успіху в роботі колективу, існує ряд стандартних вимог, на які повинні звернути увагу кожний сучасний керівник: здатність до планування та прийняття рішень, робота з людськими ресурсами, організованість та доцільне використання часу, комунікація, навички спілкування, забезпечення розвитку членів колективу, лідерство, управління змінами.

Узагальнивши результати багаторічних досліджень вчених у галузі управління персоналом, вважаємо, що кожний керівник повинен дотримуватись цих рекомендацій, вносячи щось своє, але завжди пам'ятати, що в управлінні людьми не може бути однакових шаблонів і правил, так як не існує «стандартної людини», якою можна легко керувати, використовуючи стандартні прийоми і методи. Отже, ефективне управління персоналом багато в чому завжди буде залежати від особливих та професійних якостей керівника підприємства, ступеня усвідомлення ним необхідності вчитися самому і сприяти навчанню інших, щоб відповідати соціально – економічному середовищу, яке постійно змінюється.

УДК 339

Поврозьний А.–ст. гр. БЕ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ МАТРИЧНОГО ПІДХОДУ

Науковий керівник: к.т.н., доцент Рогатинська О.Р.

Нова продукція, що реалізується фірмою може давати невеликий прибуток на швидко зростаючому ринку, а високоприбутковий продукт може виявитися морально застарілим. Тому при формуванні перспективної продуктової стратегії підприємства необхідно враховувати розташування кожної продукції на діаграмі її життєвого циклу.

Зручно враховувати розташування кожної продукції на діаграмі її життєвого циклу, використовуючи матрицю Бостонської консультативної групи (БКГ), яка крім того, показує частку, що займає будь-який продукт в загальній сумі продажів фірми на різних ринках (продуктовому портфелі підприємства)

Етап життєвого циклу продукції на діаграмі-"матриці" БКГ формується за двома показниками. По горизонтальній осі відкладається частка, яку займає товар (що випускається фірмою) на ринку, відносно частки найсильнішої (яка займає максимум ринку по цьому товару) фірми-конкурента. По вертикальній осі показують індекс темпу зростання ринку.

Розмір радіусу кола відповідає частці, що займає будь-який товар, який випускається фірмою, в загальній сумі її продажів на різних ринках.

Індекс темпу зростання ринку по кожному виду продукції визначається як:

$$Im[k] = S_t[k] / S_{t-1}[k]$$

де k – номер товару: t – номер поточного року.

Відносна частка ринку по кожному виду продукції:

$$Sr[k] = S_F[k] / S_C[k]$$

де $S_F[k]$ – частка виручки фірми від загальної виручки на ринку за поточний рік,
 $S_C[k]$ – частка виручки головного конкурента фірми за поточний рік

Частка виручки фірми (за поточний рік) по i -ій продукції від загальної виручки фірми на всіх сегментах ринку:

$$W[i] = S[i] / \sum_{j=1}^N S[j].$$

УДК 338

Пономар В.-ст. гр. О-31

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В КОНТЕКСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Науковий керівник: викладач I категорії Ляхта О.В.

З 1 січня 2011 року набрав чинності прийнятий 8 липня 2010 р. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Закон спрямовано на вирішення важливої в соціальному та економічному плані проблеми вдосконалення системи державного соціального страхування, підвищення ефективності роботи фондів соціального страхування, зокрема шляхом більш раціонального використання коштів, що спрямовуються на утримання їх адміністративного апарату.

Замість чотирьох платежів – до Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування на випадок безробіття, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та Фонду соціального страхування від нещасного випадку вводиться один - єдиний соціальний внесок.

Відповідно до ст. 1 даного Закону: єдиний внесок – це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Позитивними аспектами даного закону є:

- спрощена процедура адміністрування соціальних внесків: замість звітів по чотирьох внесках тепер готують і надають один звіт про єдиний соціальний внесок;
- реєстрація платників внеску здійснюється в одному уповноваженому органі (ПФУ), а не у всіх чотирьох фондах;
- проведення перевірки правильності нарахування і сплати єдиного соціального внеску здійснюється одним уповноваженим органом, що скоротить кількість перевірок;
- скорочення часу і витрат на сплату соціальних внесків.

Недоліками запровадження такої системи є те, що:

- відбувається дублювання дій платника внесків та ПФУ в частині розподілу єдиного соціального внеску по кожному з фондів;
- можливі випадки несвоечасної виплати лікарняних, допомоги з безробіття;
- збільшення соціального навантаження на фізичних осіб-підприємців, які сплачують єдиний податок, а також осіб які не є найманими працівниками;
- єдиний соціальний внесок підлягає обов'язковій сплаті незалежно від того, яким є фінансовий стан платника;
- у випадку несвоечасної сплати, або сплати у неповному обсязі, підприємець буде штрафуватися, а до нього можуть застосовуватися дисциплінарна, адміністративна, цивільно-правова і навіть кримінальна відповідальність;

Отже, загалом, впровадження єдиного соціального внеску має на меті покращити надходження коштів і спростити систему сплати.

УДК 658.23

Пономар Н. - ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Галушак О. Я.

За умов ринкової економіки зростає необхідність планування виробничої програми на підприємстві. Важливість планування виробництва пов'язана з розвитком сучасної підприємницької діяльності. Виробнича програма підприємства - це завдання по виробництву й реалізації визначеної кількості продукції у номенклатурі, асортименті і якості у встановлений термін.

В умовах переходу України до ринкової економіки відбувається зародження інших методів планування виробничої програми, заснованих на новому для нас економічному мисленні - знанні теорії й методів маркетингової стратегії у виробництві.

Внутрішньозаводське планування є одним із визначальних розділів виробничої програми підприємства. Серед принципів, застосовуваних при розробці виробничої програми, слід зазначити:

- напруженість виробничої програми - максимальне використання ресурсів, які приймають участь у виробництві;
- взаємна погодженість усіх розділів виробничої програми, їхнє економічне обґрунтування;
- взаємна погодженість виробника з постачальниками і споживачами продукції;
- безперервне нарощування випуску і збуту продукції;
- систематичне відновлення виробленої продукції (номенклатура, асортимент).

Виконання виробничої програми підприємства залежить від оптимальності номенклатури та асортименту, а також від ресурсів, що беруть участь як у процесі виготовлення продукції, так і в її реалізації. Загальноприйнятим критерієм ефективності при формуванні виробничої програми підприємства є максимум прибутку від реалізації продукції.

Виділяють три основні тактики планування сукупного обсягу виробництва:

1 Постійний обсяг виробництва при постійній величині виробничого потенціалу незалежно від коливань попиту.

2 Обсяг випуску продукції, який враховує зміни попиту при постійній величині виробничого потенціалу.

3 Змінний попит і обсяг випуску при змінній величині виробничого потенціалу.

В умовах ринкової невизначеності можуть використовуватись різні методи формування виробничої програми: рівневе прогнозування, послідовне прийняття планових рішень, створення ситуаційних планів, лінійне програмування, диверсифікація продуктів і ринків тощо. Розробка планування виробництва, продажу продукції значно підвищують ефективність економічної діяльності підприємства.

У ринкових умовах складання плану виробництва є головним завданням комплексного планування техніко-економічного розвитку підприємства. План виробництва визначає генеральний напрям діяльності всіх структурних підрозділів підприємства, виступає основою поточного внутрішньо-виробничого планування.

УДК 658.54

Пономар Н. - ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МАТЕРІАЛЬНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зяйлик М.Ф.

У процесі утворення та розвитку Сполучених Штатів Америки формувався американський стиль управління. Матеріальне стимулювання працівників представлено заробітною платою, різноманітними преміями та матеріальними заохоченнями. У США система оплати праці передбачає наступне:

- робітники одержують погодинну оплату, що пов'язано з високим рівнем механізації праці;
- мінімальна оплата праці (як і погодинні ставки) регулюється законом;
- при визначенні середнього рівня оплати фірма стежить, щоб оплата не була нижчою, ніж в інших фірм в даному географічному районі;
- абсолютні розміри заробітку залежать від кваліфікації працівника та вартості проживання в даній місцевості;
- підвищення заробітку зазвичай проводиться щорічно для всіх працівників, чия робота оцінюється позитивно
- розміри заробітків інженерно-технічних працівників і керівництва не розголошуються;
- премії виплачуються звичайно тільки вищому керівництву фірми.

Система оплати праці в США побудована таким чином, що фіксована зарплата може тільки зростати і практично ніколи не зменшується. Основні види додаткової оплати праці в США: премії управлінського персоналу; компенсаційні виплати при виході у відставку; спеціальні премії менеджерам незалежно від їхніх успіхів; премії, що залежать від величини прибутку; доплати за підвищення кваліфікації та стаж роботи; оплата без погодинних ставок; продаж працівникам акцій компаній та ін

Премії керівництва фірми залежать від того, як вимірюються фінансові результати діяльності фірми. Зазвичай це досягнення короткострокових періодів, які не враховують усіх факторів, що впливають на ефективність діяльності компанії. Успіх керівника зазвичай оцінюється з точки зору фінансових результатів, а не результатів виробничої діяльності. За деякими оцінками, в 30% американських корпорацій, що входять в першутисячі найбільших фірм США, встановлені спеціальні привілеї в оплаті праці працівників вищого рівня управління. Вважається, що вищий управлінський персонал в американському менеджменті має значно більш високі доходи, ніж в інших країнах, по відношенню до працівників. Якщо співвідношення між заробітною платою президента і некваліфікованого робітника в Японії становить 8:1 то в США – 20:1. Преміальні виплати отримує кожен працівник, але їх рівень залежить від результатів діяльності конкретного підрозділу, в якому він працює (завод, виробниче відділення, цех). При такій системі існує тісний взаємозв'язок між результатами роботи і величиною премії у кожного працівника.

Отже, це не просто нова система оплати праці, а новий підхід до підвищення ефективності роботи кожного працівника, покращення фінансового результату діяльності підприємства покращення якості продукції та скорочення витрат виробництва.

Приступа Б. – ст. гр. БМ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРИХОВАНА РЕКЛАМА ЯК НЕСТАНДАРТНИЙ МЕТОД СТИМУЛЮВАННЯ ЗБУТУ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Зяйлик М.Ф.

Реклама - двигун торгівлі, і особливо чітко це розуміють у наш час, коли з екранів телевізорів, на радіохвилях, із рекламних щитів, транспорантів і величезних екранів на вулицях нам постійно пропонують щось купити. Сьогодні рекламується велика кількість товарів та послуг, люди втомлюються від такого потоку інформації й тому намагаються його не помічати. Тому, як альтернатива впровадження товарів і послуг у розуми споживачів, з'явилася, так звана, прихована реклама.

Найбільш розвинутою сферою застосування прихованої реклами є преса. Серед всієї преси найпопулярнішими у таких рекламодавців є споживчі журнали і газети. При цьому найбільш популярними журналами є видання для жінок. Слід звернути увагу на те, що додатковою силою, що рухає даний вид реклами вперед, є виробники алкоголю й тютюнової продукції, тому що у світі заборон на пряму рекламу, введених у Європі й США, їм не залишається нічого іншого, як шукати нестандартні рекламні методи для стимулювання збуту.

Прихована реклама — рекламна інформація про особу, товар або послугу у ЗМІ, яка подається у вигляді звичайного журналістського матеріалу, тобто публікується (або транслюється) поза розділом «Реклама» і без позначки «На правах реклами». Таким чином, читачі (глядачі) не підозрюють, що їм пропонується рекламний матеріал, а отже сприймають його з більшою довірою.

Можна виділити такі основні види прихованої реклами:

- 1) журналістський матеріал — новина, окрема стаття чи сюжет, інтерв'ю з представником компанії або її задоволеними споживачами, репортаж з події, організатором якої є замовник або ж до якої він певним чином причетний тощо;
- 2) коментар — включення до, на перший погляд, не пов'язаного з замовником, журналістського матеріалу коментаря особи, в якому міститься не тільки згадка про замовника, але й схвальні відгуки, важливе для нього комерційне повідомлення або що;
- 3) згадка — включення до журналістського матеріалу схвального згадування про замовника в контексті теми матеріалу.

Міжнародне та національне законодавство забороняє приховану рекламу в будь-яких її проявах. Адже прихована реклама несе у собі насамперед приховану загрозу людині, підприємцям, засобам масової інформації і суспільству, в цілому. Варто згадати відомого французького поета та філософа Поля Валері, який говорив, що прихована реклама принижує наші погляди і псує картину, вона розбещує добрі наміри та підкупує всяку критику. Проте прихована реклама продовжує приваблювати зиском, адже добросовісна реклама ніколи не принесе такого бажаного результату, як прихована.

Приступа Б. – ст. гр. БМ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ В ЯПОНСЬКІЙ ШКОЛІ МЕНЕДЖМЕНТУ

Науковий керівник: старший викладач Гарматюк О.О.

Процес діяльності організації необхідно добре планувати і організовувати. Проте, якщо працівники цієї організації не відповідально ставляться до своїх обов'язків і не зацікавлені особисто у розв'язанні проблем і задач, що постали перед нею, то результати контролю і підбиття підсумків не будуть втішними. Тому з впевненістю можна сказати, що мотивація — це найважливіший фактор підвищення ефективності діяльності будь-якої організації.

Впродовж історії розвитку менеджменту сформувалося два різних підходи до мотивації персоналу організації, один з яких робить наголос на матеріальному стимулюванні («Американська школа менеджменту»), а інша – на нематеріальному («Японська школа менеджменту»). В центрі концепції управління, яка використовується в Японії, знаходиться людина, яка розглядається як цінність фірми. Мета даної системи управління націлена на виявлення здібностей працівників, їх використання, а людина повинна прагнути до процвітання фірми, в якій працює.

Персонал японських компаній відрізняється однією спільною для переважної їх більшості якістю: японські працівники віддані своїй фірмі. Відданість ця межує часом із жертівністю, зневагою до своїх інтересів, коли, наприклад, службовець компанії трохи нездоровий, він рідко візьме день відпочинку, а буде продовжувати працювати. Як результат — в Японії найнижчий у світі рівень втрат робочого часу через прогули.

Фірмам вдається домогтися такого ототожнення працівниками себе самих із своєю організацією за допомогою принципу «довічного найму» і системи бонусного трудового стажу, які ґрунтуються на таких засадах:

- чим довше людина працює в компанії, тим більша в неї зарплата і вища посада;
- якщо людина переходить працювати в іншу компанію, то накопичення її стажу в даній компанії ліквідується;
- поряд з основною зарплатою, рівень якої залежить від стажу і посади, службовці отримують грошові винагороди та різноманітні пільги;
- підвищення кваліфікації співробітників є обов'язковим елементом роботи компанії;
- при прийнятті працівників на керівні посади, в першу чергу розглядаються кандидатури «своїх».

Проте, слід зазначити, що дана система характерна тільки для великих фірм, у дрібних же фірмах цей метод, природно, не є домінуючим. «Довічний найм» персоналу дає підприємцям активних і відданих працівників, готових працювати не покладаючи рук. Правда, за його специфічністю ховається свого роду експлуатація. Мета фірми полягає не в тому, щоб якомога повніше задовольняти потреби своїх працівників, а в тому, щоб отримувати максимальний прибуток. Але, хоча об'єктивно дана система вигідна передусім компаніям, суб'єктивно цю вигоду відчують самі працівники.

Все це дає можливість японському бізнесу гнучко маневрувати робочою силою і інтенсифікувати трудовий процес, не викликаючи надмірних протестів з боку працівників.

УДК 621.326

Процик В.- ст.гр. БФпс-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВИЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНІХ РЕЗЕРВІВ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Науковий керівник: к.е.н. Дячун О.

Ринкові перетворення, характерні для української економіки сьогодні, зумовлюють необхідність глибокого теоретичного осмислення сутності впливу внутрішніх резервів підприємства на фінансові результати його діяльності.

Головна внутрішня мета діяльності будь-якого підприємства або організації, що функціонують в умовах ринкової економіки, складається в максимізації прибутку.

Для того, щоб постійно забезпечувати зростання прибутку, слід шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції і її реалізації. Визначення резервів збільшення прибутку базується на науково обгрунтованій методиці розроблення заходів з їх мобілізації.

Поки що немає однозначного визначення поняття "резерви". У перекладі з латинської мови слово *reservere* означає "економити, зберігати", а у французькій мові *reserve* – це "запас".

Під резервами слід розуміти невикористані можливості наявного та перспективного потенціалу, скорочення витрат, підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності продукції і підприємства у результаті застосування більш досконалих методів організації виробництва і управління ним, а також усунення втрат і попередження невикористаних витрат.

У процесі виявлення резервів виділяють три етапи:

- 1) аналітичний - на цьому етапі виявляють і кількісно оцінюють резерви;
- 2) організаційний - тут розробляють комплекс інженерно-технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які повинні забезпечити використання виявлених резервів;
- 3) функціональний - коли практично реалізують заходи і контролюють їх виконання.

Резерви збільшення прибутку можливі:

- за рахунок збільшення обсягу випуску продукції (робіт, послуг);
- за рахунок зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції;
- за рахунок економії і раціонального використання коштів на оплату праці робітників та службовців;
- за рахунок запровадження досягнень науково-технічного прогресу, в результаті чого зростає продуктивність праці.

Після закінчення аналізу пошуку резервів збільшення прибутку результати узагальнюються.

Розглянуті підходи дозволяють не тільки вести аналіз прибутковості підприємства, але й сприяють підвищенню ефективності та доцільності прийнятих управлінських рішень.

УДК 339:13

Процик О.- ст.гр. БФм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБГРУНТУВАННЯ МАКСИМАЛЬНОГО РІВНЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент **Константюк Н. І.**

В умовах ринкових відносин велике значення має управлінська діяльність суб'єктів господарювання, спрямована передусім на побудову раціональної системи виробництва та реалізації продукції, що має забезпечувати постійне зростання прибутковості підприємств.

Прибуток – це та частина додаткової вартості, яка залишається після покриття витрат виробництва продукції, надання послуг чи виконання робіт.

Систематичне одержання прибутку є метою підприємницької діяльності будь-якого підприємства. Тому, домінуючою проблемою для підприємства є обґрунтування максимального рівня прибутку, що означає розробку стратегії на систематичне збільшення прибутку та мінімізацію витрат.

Для підприємства максимізація прибутку складається з вибору такого об'єму реалізації продукції, при якому граничні витрати підприємства у виробництві і при реалізації, дорівнювали б ринковій вартості. Іншими словами, на ринку вільної конкуренції дохід дорівнює ринковій вартості.

Існують наступні резерви зростання прибутку:

- зростання об'єму виробництва та реалізації випущеної продукції;
- зменшення собівартості випущеної продукції;
- підвищення якості випущеної продукції.

Для максимізації прибутку рекомендується здійснювати наступні заходи:

1. Підвищення ефективної діяльності підприємства зі збуту продукції.
2. Покращувати якість продукції, що приведе до конкурентоспроможності та зацікавленості підприємства.
3. Збільшення обсягу реалізації продукції шляхом повного використання виробничих потужностей підприємства.
4. Скорочення витрат на виробництво шляхом збільшення рівня продуктивності праці, економічного використання сировини, матеріалів, електроенергії, обладнання.
5. Удосконалення рекламної діяльності, збільшення ефективності окремих рекламних заходів.
6. Здійснення ефективної цінової політики, диференційованої по відношенню до окремих категорій покупців.

Виконання цих пропозицій значно збільшить прибуток на підприємстві. Необхідно, щоб підприємство більше часу приділяло таким напрямкам, як реалізація та збут продукції, оскільки потреби та вимоги споживачів стають дуже індивідуалізованими, а ринки дуже різноманітними за своєю структурою. Максимальне отримання прибутку частіше за все пов'язується зі зниженням виробничих витрат. Але, в умовах, коли самими витратами підприємство може керувати, ціна на кожен вихідний матеріал (ресурс) практично некерована, в умовах інфляції, підприємство вкрай обмежене у можливості знижувати виробничі витрати, досягаючи таким шляхом збільшення прибутку.

УДК 338

Радчук Н. ст. гр. БЕ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ СТАНУ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Науковий керівник: старший викладач Гац Л.Є.

Страхова діяльність в усіх економічно розвинутих країнах визнана однією з найважливіших галузей, що забезпечує дієвий захист соціальних і майнових прав та інтересів громадян від різноманітних ризиків, підтримання соціальної стабільності суспільства та економічної безпеки держави.

Страхування сьогодні — одна з галузей економіки України, в якій уже декілька років поспіль відзначається стабільне зростання основних показників. Так у 2010-2011 роках на ринку страхування спостерігалось незначне поживлення, однак показники ще не досягли докризових значень 2008 року, про що наглядно свідчить частка валових страхових премій в структурі ВВП: у 2010 рік - 2,1 %, що на 0,1 в. п. менше в порівнянні з 2009 роком та на 0,4 в. п. менше в порівнянні з показником 2008 року.

Незначний обсяг страхового ринку по відношенню до ВВП вказує на потенційні можливості його подальшого розвитку. Для страхової індустрії розвинутих країн західної Європи аналогічний показник становить 6–10% ВВП, а наприклад, у Швейцарії частка страхування в структурі ВВП в 2010 році склала 12%,. Це означає, що українські страхові компанії сьогодні не акумулюють вагомий обсяг інвестиційних ресурсів та не справляють відчутного впливу на процеси перерозподілу валового внутрішнього продукту.

Страховий ринок України характеризується високим ступенем концентрації за показником сумарного обсягу страхових премій в розрізі страхових компаній. Незважаючи на значну кількість компаній (445), фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 92,2 % - акумулюють 100 страхових компаній, що здійснюють страхування інших видів, крім страхування життя (26 % в їх загальній кількості) та 87 % - 10 страхових компаній, що здійснюють страхування життя (15,4 % в їх загальній кількості).

За 2010 рік відстежувалася тенденція зростання фінансової стійкості страхових компаній. Так, при зростанні на 5,3 % обсягів чистих страхових премій, на 12,1 % зросли обсяги сформованих страхових резервів. На 7,8 % зросли загальні активи, з них активи, визначені законодавством для представлення коштів страхових резервів - на 16,9 %.

Слід відзначити, що основним фактором зростання обсягу чистих страхових премій у 2011 на 3 442,2 млн. грн. (37,4 %) стало збільшення обсягу таких видів страхування, як: обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (43,8%), страхування фінансових ризиків (12,7%), страхування життя (47,7%); медичне страхування (30,4%).

Аналіз сучасного стану страхового ринку України показав, що його показники стрімкими темпами зростають, проте вони ще не відповідають рівню розвинутих країн, однак в цілому будучи важливою складовою загальнодержавної фінансової системи та системи соціального захисту, він має значні потенційні резерви для свого розвитку.

Література:

Звіти Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] / Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг. - Режим доступу : www.dfp.gov.ua/. - Нормативна база.

УДК 621.326

Рацюк А. – ст. гр. БЕ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КРЕДИТ ТА ЙОГО ФОРМИ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Хрупович С.Є.

Кредитні відносини виникають і діють між двома суб'єктами: кредитором, який надає позику, і позичальником, який отримує позику. Метою кредитора є одержання прибутку (відсотка); метою позичальника — задоволення тимчасової потреби у додаткових грошових ресурсах.

Принципи кредиту: поворотність, платність, цільовий характер кредиту, строковість, принцип забезпеченості кредиту.

Функції кредиту: перерозподільча, емісійна, контрольна, утворення додаткової купівельної спроможності.

Кредит — це форма прояву кредитних відносин, форма руху позичкового капіталу. Кредит виражає економічні відносини між кредитором і позичальником, які виникають під час одержання позики, користування нею та її повернення. Кредитори надають, а позичальники одержують вартість (капітал) у позику, повертаючи її потім з відсотком.

Банківський кредит — одна з найбільш поширених форм кредитних відносин в економіці, об'єктом яких виступає процес передачі в позику безпосередньо грошових коштів. У ролі позичальника можуть виступати тільки юридичні особи, інструментом кредитних відносин є кредитний договір або кредитна угода.

Комерційний кредит — надання відстрочки платежу продавцем товару (зокрема, засобів виробництва) покупцеві. Комерційний кредит, який надають підприємці один одному, оформлюється векселями.

Вексельний кредит — (надання кредитів через банки) власники векселя є постачальниками своїм покупцям. Він набув розвитку на основі комерційного кредиту.

Іпотечний кредит — надання грошових позик під нерухомість: купівлю землі, міських споруд. Пов'язаний з витратами на використання землі.

Споживчий кредит — це кредит, що надається споживачеві на придбання продукції для особистих потреб, які безпосередньо не пов'язані з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Державний кредит — це специфічна форма кредитних відносин, у яких позичальником є держава, а кредиторами — юридичні або фізичні особи. Економічним призначенням державного кредиту є акумуляція державою коштів на основі принципу повернення для фінансування державних видатків.

Міжнародний кредит — це рух позичкового капіталу за національними кордонами держав між суб'єктами міжнародних економічних відносин, пов'язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості та виплати відсотка.

Отже, кредитні відносини — це відособлена частина економічних відносин, пов'язана з наданням вартості (коштів) у позику і поверненням її разом із певним відсотком. Кредитні відносини поєднують у собі дві підсистеми: кредитно-грошові відносини та кредитно-товарні відносини.

Література:

1. Основи економічної теорії: Підручник/ А. А. Чухно, П. С. Єщенко, Г. Н. Клименко та ін.; За ред. А. А. Чухна.- К.:Вища шк., 2001.—с. 434.

УДК 338

Рекрут В.-ст. гр. О-31

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПРОВЕДЕННЯ ЄВРО-2012 В УКРАЇНІ

Науковий керівник: викладач I категорії Мочалов І.В.

Євро-2012-цієї події чекає не тільки вся Україна, а й вся Європа. Цей турнір є третьою за важливістю спортивною подією у світі, яка має виняткове значення для нашої країни. Проведення турніру в Україні означає можливий значний приплив зовнішніх та внутрішніх інвестицій у такі важливі галузі як будівництво, сферу послуг, зокрема туризм, а також у розширення транспортної інфраструктури. Це особливо необхідно у період економічного спаду та кризи. Крім того, у зв'язку із орієнтацією нашої держави на Європу, суттєвим є стратегічний аспект, який означає покращення репутації України у світовій спільноті. Тому необхідно дослідити усі аспекти даного явища, як позитивні, так і негативні.

На підготовку до проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 країни-господарі витратили набагато більше грошей, ніж господарі попередніх турнірів.

В Україні чемпіонат проходитиме у містах: Київ, Харків, Донецьк Львів.

УСФА планує отримати від турніру 1 млрд. 355 млн. євро. А дохід України за попередніми підрахунками від проведення чемпіонату складе близько 580 млн. євро.

Те, що Євро призводить до зростання ВВП продемонстрували результати його проведення протягом минулих 10 років.

Проведення Євро-2012 має кілька позитивних аспектів.

Перший аспект - це дійсно красива, захоплююча спортивна подія. Маркетологи відводять континентальній футбольній першості третю позицію у рейтингу найважливіших спортивних подій сучасності - після Олімпійських ігор та футбольних чемпіонатів світу. Звідси і підвищена увага до проекту Євро, організація якого вперше була доручена представникам Східної Європи.

Другий аспект - це інвестиційно-інфраструктурні перетворення, що відбулися в обох країнах.

Євро2012 має великий різні сектори економіки. Даний чемпіонат став рятівником для будівельної галузі яка раніше перебувала в несприятливому становищі. Будівля споруд для чемпіонату частково зупинила зростання безробіття серед будівельників і зумовила повернення громадян, які виїхали з України на заробітки. В загальному, підготовка до Євро-2012 в Україні дала роботу 500 тисячам людей.

Фактором, який істотно впливає на підготовку до проведення Євро-2012 є світова економічна криза, яка внесла корективи як у бюджет чемпіонату, так і в особливості його організації.

Отже, у час економічного спаду, Євро-2012 дарує нам прекрасну можливість зміцнити міжнародний імідж країни, привабити закордонні та внутрішні інвестиції, розвивати існуючу та будувати нову інфраструктуру. Все це сприятиме нарощуванню економічної могутності держави. І, звичайно, Євро-2012 надасть величезний імпульс вітчизняному футболу. Достойна організація чемпіонат — питання національної гідності. Залишилося якісно реалізувати заплановане. Україна - країна з величезними можливостями. Євро-2012 - це найбільший проект, який можна реалізувати лише за співпраці усіх учасників організаційного процесу.

УДК 3308

Рибачок Н.– ст. гр. МБ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУТЬ БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЯВИЩА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Дячун О.Д.

Безробіття – це соціально-економічне явище, при якому частина робочої сили (економічно активне населення) не зайнята у сфері економіки. Тобто у реальному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї.

Причини: структурні змінами в економіці; нерівномірність розвитку продуктивних сил у народному господарстві, в окремих регіонах; постійний прогрес техніки, особливо його революційної форми - НТР; пошук працівниками нових робочих місць, де вища заробітна плата, змістовніша робота; диспропорційність розвитку економіки; обмеженість попиту на товари і послуги тощо. Загроза безробіття в умовах України пов'язана не з кризою надвиробництва, вичерпанням місткості ринку, як у західному світі, а з сучасною кризою недовиробництва, неузгодженістю процесів вивільнення, перерозподілу та працевлаштування робітників, тобто з глибокими деформаціями, що мали місце в попередній економічній системі та наступною економічною політикою.

Розрізняють такі види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. А також типи у залежності від причин вивільнення робочої сили: природне; вимушене. Природне безробіття набуває форми добровільного, фрикційного, інституціонального. Вимушене безробіття – це безробіття, коли людина в працездатному віці не працює з незалежних від неї причин, вона може і хоче працювати, має достатню кваліфікацію, шукає роботу але не може знайти її, бо немає вільних робочих місць. Серед форм вимушеного безробіття найбільш поширеними є: плинне безробіття; приховане безробіття; застійне безробіття; сезонне; технологічне конверсійне.

Безробіття характеризується двома основними показниками: 1) рівень безробіття – це відношення кількості офіційно зареєстрованих повністю безробітних до кількості працездатного населення; 2) тривалість безробіття. В залежності від величини часового інтервалу безробіття може бути тривалим (4 – 8 місяців), довготривалим (8 – 18 місяців) і застійним (більше 18-ти місяців); може бути прихованим і легалізованим.

УДК 336

Ростоцька К. - студентка 4 курсу

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МІЖНАРОДНИЙ ЛІЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Науковий керівник – викладач Мельник О. О.

З розвитком ринкових відносин у країнах з перехідною економікою зростає значення лізингу для суб'єктів господарювання як нового перспективного методу інвестування. В умовах гострої конкуренції лізинг став додатковим і достатньо ефективним каналом збуту виробленої продукції, він дозволив розширити коло споживачів та відкрити нові ринки збуту. Досвід багатьох країн доводить, що лізинг потенційно може стати альтернативою кредитування, а за умови ефективної державної підтримки навіть перевершити його. Між тим в Україні, де лізинг є порівняно новим фінансовим інструментом, не повною мірою використовується накопичений розвинутими країнами досвід використання лізингу як механізму інвестування та оновлення основних фондів.

В останні роки набув розповсюдження міжнародний лізинг, який за підсумками світової практики в сфері здійснення міжнародних лізингових операцій досить позитивно впливає на внутрішнє законодавство держав.

Міжнародний лізинг — це договір лізингу, що укладається суб'єктами лізингу, які перебувають під юрисдикцією різних держав, або якщо майно чи платежі перетинають державні кордони. Розрізняють наступні види міжнародного лізингу: прямий експортний; прямий імпорнтний; транзитний (непрямий).

Використання міжнародного лізингу як методу залучення інвестицій в економіку України є особливо корисним в сучасних умовах дефіциту капітальних вкладень за рахунок власних коштів підприємств, відсутності необхідної державної підтримки, недостатнього обсягу прямих іноземних інвестицій, обмеженого доступу до довгострокових кредитних ресурсів. Міжнародний лізинг допомагає досягати та ефективно погоджувати інтереси виробників і споживачів, банків і лізингових компаній

Використання міжнародного лізингу в умовах сучасного світогосподарського стану у країнах з різним рівнем економічного розвитку у після кризовий період має суттєвий стабілізаційний макроекономічний ефект та створює передумови національного інноваційного розвитку.

Таким чином, міжнародний лізинг може стати дієвим чинником стимулювання притоку інвестицій в основний капітал та економічного зростання країни в цілому.

Література

1. Білоус А. Лізинг у світовій економіці // Світова економіка й міжнародні відносини. - 2005. - № 12. - 122 с.
2. Вартовий В.А. Міжнародний лізинг як ефективний інструмент зовнішньоекономічних відносин // Зовнішньоекономічні зв'язки. - 2005. - № 6. - 36 с.
3. Душило А.А. Розвиток лізингових операцій за кордоном / А.А. Душило // Серія: Економіка та підприємництво. – 2007. – №4. – с. 77 – 81.
4. Карасьова Н.А. Становлення та особливості розвитку лізингу в зарубіжних країнах / Н.А. Карасьова // Статистика України. – 2008. - №1. – с. 31 -34.

УДК 338

Савич В.- ст. гр. БЕ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Науковий керівник: ст. викладач Нагорняк І.С.

Важким і тривалим був шлях України до незалежності, нелегкими є становлення і розбудова її державності, особливо ринкової економіки. У 1991 р. Україна одержала лише атрибути суверенної держави. Але вона не відразу спромоглася наповнити їх реальним змістом. Особливо небезпечною стала незавершеність розбудови національної економіки. Перехід від адміністративно-командної до ринкової економіки, від загальносоюзного економічного комплексу до власної економічної системи не міг бути безболісним.

Колишнє панування централізованої командно-адміністративної системи, яка в минулому формувала економіку України без урахування потреб та інтересів народу, призвели до її занепаду і загострення цілої низки проблем: склалися державні форми господарювання і власності, які породжували хронічний дефіцит товарів, деформацію економічних відносин, невисоку активність людей, пасивність до ефективної діяльності, розвитку підприємництва та цивілізованої конкуренції. В Україні склалася одна з екологічно «найбрудніших» економік.

Участь нашої держави в народногосподарському комплексі СРСР, як і в світогосподарських зв'язках в цілому, свідчила про її колоніальне становище. Наслідком жорсткої експлуатації стало виснаження економіки, уповільнення темпів розвитку, що переросло в глибоку кризу. Такою немічною та деформованою у господарському відношенні виявилася Україна в середині 1991 р.

За роки незалежності відбулися суттєві зміни в економіці: наша держава прямує до формування ринкової економічної системи, яка базується на приватній власності на всі матеріальні ресурси, товарній формі виробництва, свободі підприємництва, вільній конкуренції та ринковому механізмі утворення цін. Обсяги випуску та асортимент продукції почали визначати вже не директивами, а попитом на ринку товарів і послуг. Завершується приватизація господарських суб'єктів. В галузевій структурі народногосподарського комплексу України зростає частка сфери послуг, а частка сільського і лісового господарств суттєво знижується. Тобто поступово вона наближається до структури, яка є типовою для високорозвинених країн світу. Вагомим досягненням економіки до початку ХХІ ст. стала певна стабілізація грошової одиниці — гривні. Однак ще не всі елементи ринкової інфраструктури, а зокрема товарні, фондові та універсальні біржі, банки, аудиторські установи, досягли необхідного рівня розвитку в Україні.

Наприкінці 2005 року наша країна була визнана світовим співтовариством країною з ринковою економікою.

Серед недоліків економіки можна назвати такі, як монополізація виробництва, значна диференціація в розподілі майна та доходів, а також існування тіньового сектора економіки.

Тільки в умовах незалежності Україна отримала шанс вийти на рівень цивілізованих європейських країн. Попри всі економічні та соціальні негаразди за роки незалежності в розвитку нашої держави виявляються певні позитивні тенденції.

УДК 657.411

Савки В. – ст. гр. БОп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУТНІСТЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ

Науковий керівник: асистент Казмірчук С. В.

Заробітна плата — це одна з найскладніших економічних та обліково-аналітичних категорій і одне з найважливіших соціально-економічних явищ. З одного боку, заробітна плата є основним (і часто єдиним) джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх родин, а з іншого боку, для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства, тому питання організації заробітної плати і формування її рівня разом з питаннями забезпечення зайнятості складають основу соціально-трудових відносин у суспільстві, бо включають нагальні інтереси всіх учасників трудового процесу.

Відповідно до Закону України “Про оплату праці” під заробітною платою розуміють винагороду, обчислену, зазвичай, в грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу або надані послуги [1].

У сучасній економічній літературі відсутнє загальноприйняте визначення заробітної плати. Нижче приводяться найпоширеніші визначення заробітної плати:

- економічна категорія, що відображає відносини між роботодавцем і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості (доходу);
- грошове вираження вартості і ціни робочої сили, що виступає у формі заробітку, виплаченого власником підприємства працівнику за виконану роботу;
- трудовий дохід, який отримує найманий працівник у результаті реалізації здатності до праці і який має забезпечити об’єктивно необхідне відтворення робочої сили;
- елемент витрат на виробництво, що включається до собівартості продукції (робіт, послуг), і водночас – головний чинник матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці;
- виражена в грошовій формі частина національного доходу, що розподіляється по кількості і якості праці, витраченої кожним працівником, що надходить у його особисте споживання;
- винагорода або заробіток, обчислений у грошовому виразі, який за трудовим договором роботодавець сплачує працівникові за роботу, яку виконано або має бути виконано.

Отже, заробітна плата виступає як один із основних регулювальників ринку праці. Однак аналізу та оцінці впливу зарплат на ринок праці й, передусім, на зайнятість в Україні не приділяється належна увага, що призводить до негативних наслідків – прискореного зростання безробіття, руйнування мотивів і стимулів до праці [2, с. 266].

Література:

1. Закон України “Про оплату праці” від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
2. Скирпан О.П. Фінансовий облік: Навчальний посібник / О.П. Скирпан, М.С.Палюх. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 407 с.

УДК 336

Свірид М. - ст. гр. ЕМ-21

Харківський Національний автомобільно-дорожній університет

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Науковий керівник: асистент Бородін О.Д.

Інноваційний розвиток є унікальною сферою діяльності, в якій використовуються та взаємодіють знання з різних галузей науки, техніки, економіки, екології, психології й соціології, фундаментальних і прикладних наук, теорії й практики, виробництва й управління, стратегії і тактики. Важливим в управлінні інноваціями є підхід з позицій цілеспрямованого формування інтелектуального потенціалу й ринкової перспективи інноваційного продукту.

Інформаційне обслуговування науково-технічної та інноваційної сфери переважно здійснюється через комп'ютерні мережі, які забезпечують доступ до світових патентно-інформаційних ресурсів, професійну підготовку та консалтинг у режимі "он-лайн".

Доцільність дослідження цієї проблеми пов'язана з потребою формування динамічного інвестиційного потенціалу України та підвищення ефективності його використання для економічного зростання як за рахунок внутрішніх джерел інвестицій, так й іноземного капіталу.

Основною проблемою реалізації інноваційних проектів є виконання класичних завдань менеджменту - пошуку і завоювання ринку, яке не можливе без розвитку інформаційної інфраструктури забезпечення інноваційної діяльності та створення і розвитку інформаційно-технологічних комплексів підтримки інновацій, маркетингової та інжинірингової діяльності.

Крім цього, в Україні досі немає повноцінного статистичного моніторингу попиту та пропозицій на інноваційні та науково-технологічні розробки, а також використання іноземних інвестицій у цій сфері дуже обмежене, що в свою чергу стримує впровадження інформаційних технологій в інноваційно-інвестиційну діяльність.

Управління розвитком інноваційного потенціалу повинно бути орієнтовано на заходи щодо розвитку готовності і здатності підприємства вперше здійснити й відтворити новацію, а інформаційне забезпечення управління інноваційним розвитком полягає у забезпеченні управління відповідними інформаційними технологіями, які надають можливість ефективно розвивати інноваційний потенціал.

Таким чином створення системи інформаційного забезпечення інноваційної діяльності у країні дозволить значно підвищити її ефективність інноваційно-інвестиційний розвиток.

Література:

1. Марцин В.С. Стратегія розвитку інвестиційної діяльності в економіку України // Актуальні проблеми економіки.- 2008.- № 9.- ст.57-62.
2. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 504 с.
3. <http://www.in.gov.ua>

УДК 658.5

Студніцький І. – ст. гр. БМм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РІВНІ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Науковий керівник: ст. викладач Шведа Н.М.

Успіх будь-якої організації залежить від уміння старанно аналізувати ринок і від того, яку власне позицію зайняла організація, стратегічно продуману чи таку, що найбільш правильно визначає: місце, час, товар і його ціну. Інакше кажучи, економічна стратегія передбачає ефективне досягнення мети економічними методами і засобами. При цьому розробка тої чи іншої стратегії значною мірою залежить від організаційного рівня розробки стратегій.

В диверсифікованих компаніях стратегії розробляються на чотирьох різних організаційних рівнях. Перед кожним рівнем стоять особливі завдання, що і визначає специфіку прийнятих в них стратегій. В міру просування вниз по ієрархічній драбині організації вони, швидше за все, будуть відрізнятися від корпоративної стратегії, але будуть спрямовані на досягнення загальної (ділової) стратегії підприємства.

Загальна стратегія — стратегія багатогалузевої організації, її ще називають корпоративною або портфельною, тому що вона визначає рівень і характер інвестицій організації, обсяги вкладення капіталу, тобто формує певний склад і структуру інвестиційного портфеля організації. Відповідальними за розроблення такої стратегії є керівники вищого рівня, а кінцеві рішення ухвалює рада директорів (правління).

Бізнес-стратегія — стратегія незалежної вузькоспеціалізованої організації або самостійного господарського підрозділу в межах диверсифікованої організації. У випадку, коли організація спеціалізується на одному виді діяльності, бізнес-стратегія формується як частина загальної. Якщо ж організація має декілька самостійних підрозділів, то для кожного з них розробляється конкретна бізнес-стратегія. Відповідальними за формування цієї стратегії є генеральні директори або керівники підрозділів, а рішення переважно приймає корпоративне керівництво чи рада директорів.

Функціональні стратегії розробляють для кожного функціонального підрозділу організації (маркетингова, виробнича, фінансова, кадрова та інноваційна стратегії). Призначення функціональних стратегій — забезпечити виконання завдань, сформульованих на корпоративному та бізнес-рівнях, з максимальною ефективністю, їхньою головною відмінністю від корпоративних і бізнес-стратегій є внутрішня спрямованість. Відповідають за формування такої стратегії керівники певного підрозділу.

Операційні стратегії є подальшою конкретизацією стратегічних ініціатив і підходів до керівництва основними оперативними одиницями при виконанні щоденних оперативних завдань. Головна відповідальність за розроблення операційних стратегій покладена на керівників нижчого рівня, пропозиції яких повинні розглядати і приймати керівники вищого рівня.

Складність розроблення тієї чи іншої стратегії визначається змістом кожної стадії, яка вимагає проведення великого обсягу досліджень і аналізу результатів, а також надзвичайної гнучкості та управлінської майстерності.

Отже, стратегію організації можна розглядати як сукупність вище перелічених видів стратегій, сформованих на різних рівнях організаційної ієрархії й об'єднаних в єдину систему.

УДК 621.326

Тарасюк М.І. – ст. гр. БМм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ВИРОБНИЧОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА У МАШИНОБУДУВАННІ

Науковий керівник: к.т.н., доц. І.Б. Гевко

Виробнича система управління і її функції спрямовані на досягнення поставлених цілей підприємства. Ставлячи перед організацією певні цілі, керівництво підтверджує те, до чого організація прагне. Для того, щоб ефективно управляти виробництвом, необхідно чітко виявити сам об'єкт управління, тобто те, на що спрямоване управління, виявити форми і види самих управлінських впливів, форми зв'язків між складовими системи управління, і тільки тоді ми зможемо говорити про завдання виробничого менеджменту і методи їхнього вирішення. До складу виробничої системи будь-якого рівня ієрархії (підприємство, цех, ділянка, робоче місце) традиційно включають наступні ресурси:

1. Технічні ресурси (виробниче устаткування, інвентар, матеріали та інше).
2. Технологічні ресурси (динамічність методів технології, наявність конкурентоспроможних ідей, наукові зділи й інше).
3. Кадрові ресурси (кваліфікаційний і демографічний склад працівників, їхня здатність адаптуватися до зміни цілей виробничої системи).
4. Просторові ресурси (характер виробничих приміщень, території підприємства, комунікацій, можливість розширення тощо).
5. Ресурси організаційної структури системи управління (характер і гнучкість керуючої системи, швидкість проходження керуючих впливів та інше).
6. Інформаційні ресурси (характер інформації про саму виробничу систему і зовнішнє середовище, можливість її розширення і підвищення вірогідності тощо).
7. Фінансові ресурси (стан активів, ліквідність, наявність кредитних ліній та інше).

Їх правильне поєднання та експлуатація є запорукою успіху виробничого менеджменту підприємства.

Ефективні функціонування машинобудівного підприємства також на пряму залежить від вчасного створення і виробництва нових виробів, що можуть бути отримані на базі оригінальних ідей та винаходів. Ці ідеї (інтелектуальна власність) є значним потенціалом вітчизняної економіки, який через суттєвий брак коштів в сучасних умовах не може бути реалізованим. Велика кількість підприємств, підприємців і винахідників не можуть втілити свої ідеї у реальні вироби, бо у них відсутня елементарна база із розробки цих виробів. Процес розробки виробів є надзвичайно трудомісткий і передбачає проведення патентного пошуку та патентування ідеї, виконання проектно-конструкторських робіт, технологічної та організаційної підготовки виробництва. Це досить дорогий процес, що створює додатковий ризик і перешкоди при впровадженні нових виробів у виробництво.

Виробнича стратегія (Production Strategy) полягає в розробці загальної політики і планів використання ресурсів фірми, націлених на максимально ефективну підтримку її довгострокової конкурентної стратегії. Виробнича стратегія складно взаємозалежна зі всіма іншими стратегіями основних підсистем організації, що являють собою елементи її внутрішньої діяльності, а, крім того, стратегія розвитку виробництва зав'язана і на безлічі факторів зовнішнього середовища організації.

УДК 336.64

Ткачук О. - ст. гр. БФпс-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доц. Левчунь Г.Я.

Становлення і розвиток в Україні ринкової інфраструктури суттєво змінюють економічне, інформаційне і правове середовище функціонування підприємств, зміст їхньої фінансової діяльності. Вихід України з тривалої економічної кризи безпосередньо пов'язаний з поліпшенням фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності. За цих умов необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці, організація та оцінка фінансової діяльності кожного підприємства.

Кожне підприємство намагається досягти стійкого фінансового стану, тобто забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів, що є гарантом своєчасності розрахунків з постачальниками, бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого економічного та соціального розвитку підприємства. Тому фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження та ефективного використання фінансових ресурсів, досягнення оптимального співвідношення власних, позичених і залучених фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства необхідно систематично й всебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статичній за певний період, так і в динаміці - за ряд періодів, дасть змогу визначити негативні тенденції у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Методи аналізу фінансового стану підприємства - це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства. Можна назвати шість основних методів аналізу: горизонтальний (часовий) аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний аналіз, факторний аналіз.

Оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна лише на підставі використання певного комплексу показників, з урахуванням впливу різних факторів на відповідні показники. Залежно від мети та завдань аналізу в кожному конкретному випадку вибирають оптимальний саме для цього випадку комплекс показників, основними з яких є: показники оцінки майнового стану, ліквідності та платоспроможності, фінансової стійкості, прибутковості і рентабельності, ділової активності.

Інформаційною базою для оцінювання фінансового стану підприємства є дані: балансу (форма № 1), звіту про фінансові результати (форма № 2), звіту про рух грошових коштів (форма № 3), звіту про власний капітал (форма № 4), дані статистичної звітності та оперативні дані.

По завершенні оцінки фінансового стану підприємства, доцільно запропонувати шляхи його покращення та здійснити фінансово-економічну оцінку даних заходів. Це дасть змогу наочно перевірити чи є необхідними та ефективними ці рекомендації.

УДК 336.64

Турчин Я. - ст. гр. БФп-41

Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доц. Левчунь Г.Я.

Визначення фінансового стану підприємств відноситься до числа найбільш важливих економічних проблем в ринкових умовах господарювання, оскільки недостатня фінансова стійкість може привести до відсутності у підприємства коштів для розвитку виробництва, їх неплатоспроможності і, в кінцевому підсумку, до банкрутства, а "надмірна" стійкість буде гальмувати виробництво.

Розрізняють внутрішній і зовнішній моніторинг фінансового стану. Внутрішній аналіз здійснюється для потреб управління підприємством. Його результати використовуються для планування, контролю і прогнозування фінансового стану. Зовнішній моніторинг проводиться усіма суб'єктами моніторингу, що використовують інформацію, яка опублікована. Зміст цього аналізу визначається інтересами власників фінансових ресурсів і контролюючих органів.

До найбільш важливих завдань моніторингу фінансового стану відносять аналіз: складу і структури активів підприємства та джерела їх формування, ринкової та фінансової стійкості підприємства, платоспроможності та ліквідності, грошових потоків та ділової активності; розробку шляхів і напрямів фінансового оздоровлення підприємства.

Така система показників має мету показати його стан для споживачів, яких умовно їх можна поділити на три групи:

а) особи, безпосередньо пов'язані з підприємництвом, тобто менеджери та працівники управління підприємством;

б) особи, які можуть не працювати безпосередньо на підприємстві, але мають пряму фінансову зацікавленість, - акціонери, інвестори, покупці та продавці продукції (послуг), різноманітні кредитори;

в) особи, які мають прямий фінансовий інтерес,- податкові служби, різноманітні фінансові інститути (біржі, асоціації та інші), органи статистики та інші.

Методи моніторингу фінансового стану – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства. Суть цих методів полягає у вивченні рівнів та динаміки відносних показників фінансового стану, що розраховується як відношення величин балансових статей або інших абсолютних показників, які отримують на основі звітності чи бухгалтерського обліку.

Стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності і доцільності вкладення фінансових ресурсів в активи, тому для його оцінки необхідно передусім вивчити структуру майна і джерела його утворення, причини зміни складових майна і джерел. Особлива увага при цьому приділяється вивченню причин, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства.

Отже, проаналізувавши склад, структуру майна підприємства і джерела їх утворення, можна зробити висновок, що для вивчення цього питання застосовується модель економічного аналізу, сутність якої зводиться до визначення питомих складників майна і джерела його набуття в загальній вартості майна на початок і кінець звітного періоду.

УДК 330.322(477)

Хамко С. – ст. гр. М-94

Черкаський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: д.е.н., професор Качала Т.М.

Інвестиції – це грошові, майнові, інтелектуальні цінності, які вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку. Їх можна робити в основні (будівлі, споруди, машини й устаткування тощо) та оборотні (для формування виробничих запасів товарно-матеріальних цінностей тощо) фонди, у нематеріальні ресурси й активи (цінні папери, патенти, ліцензії тощо).

Інвестиції – це те, що «відкладають» на завтрашній день, для того, щоб мати можливість більше споживати в майбутньому. Одна частина інвестицій – це споживчі блага, які не застосовуються в поточному періоді, а відкладаються в запас (інвестиції на збільшення запасів). Інша частина – це ресурси, які направляються на розширення виробництва (вклади в споруди, машини то будівлі) [3].

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991р. №1560-ХІІ «інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект» [1].

Але на думку Ревуцької Н.П., дещо неточним є здійснення інвестицій з метою одержання соціального ефекту. Цей ефект досягається не від прямих інвестицій в підприємство, а через збільшення доходів від інвестиційної діяльності і відповідних надходжень до держбюджету, що використовується для фінансування соціальних програм[2].

Вагомим значення проблемі інвестиційної діяльності надавав Джон Мейнард Кейнс (1883 – 1946), який був учнем Маршалла і разом з Пігу та Хоутрі належав до його школи. Кейнс виступив з низкою праць щодо питань циклічності розвитку. Головною з них є «Загальна теорія зайнятості, процента і грошей» (1936). У цій праці вже сформульовано основні принципи цієї системи поглядів, яку згодом стали називати кейнсіанством. Провідна ідея теорії Кейнса — необхідність державного регулювання капіталістичної економіки, зокрема свідомого створення макроекономічних умов для економічного зростання через формування економічних механізмів залучення інвестицій у національне господарство [4].

Аналіз надходження іноземних інвестицій в Україну свідчить, що на сьогодні ця молода незалежна держава ще не створила належної бази для залучення капіталів з-за кордону. Тому найважливішими умовами залучення інвестицій є стабілізація макроекономічного середовища, а також удосконалення законів і нормативних актів. Але, водночас, дані питання не можуть бути розв'язані без загальної соціально-економічної стабілізації в країні [3].

Література

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991р. №1560-ІІ
2. Плахій М.О. Вплив інвестиційної політики на економічний розвиток регіонів / М.О. Плахій // Фінанси України – 2004 - № 8, С. 64-67
3. Ревуцька Н.П. Сучасні інструменти залучення іноземного капіталу / Н.П. Ревуцька // Цінні папери України - 2004- №9, С.54-56
4. Чечетов М. Іноземні інвестиції: макроекономічний аспект / М. Чечетов // Економіка України -2004 - №8, С. 87-92

УДК 334.7

Харченко М. – ст. гр. М-74

Черкаський державний технологічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КЛАСТЕРНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Науковий керівник: д.е.н., професор Качала Т.М.

Вивчення зарубіжної і вітчизняної наукової літератури показало, що ефективними інструментами, які сприяють економічному зростанню не тільки економіки країни, але й економіки регіону, є кластери.

Факт ефективності кластерів підтверджується на практиці. Більшість економік провідних країн світу побудовані на кластерних структурах, наприклад, кластери в США, де найвідомішими є Голівуд, Силіконова долина та індустрія розваг у Лас-Вегасі.

Майкл Портер є основоположником теорії кластерного розвитку. Портер дослідив конкурентні позиції більше 100 галузей різних країн. Він звернув увагу на те, що найбільш конкурентоспроможні на міжнародних ринках фірми однієї галузі зазвичай сконцентровані в одному регіоні.

Спочатку Портер сформулював таке визначення кластера: «промисловий кластер – ряд галузей, що взаємодіють як покупець-постачальник або постачальник-покупець, а також за допомогою спільних технологій, спільних каналів закупівель або розподілу, спільних трудових об'єднань» [2].

Пізніше Майкл Портер визначав кластер дещо інакше: «кластер – це група взаємозв'язаних компаній (постачальники, виробники та ін.), що географічно є сусідами, і пов'язаних з ними організацій (освітні заклади, органи державного управління, інфраструктурні компанії), які діють у певній сфері і взаємодоповнюють одна одну» [2].

Безвушко Є. під кластером розуміє об'єднання за територіальною ознакою схожих, пов'язаних між собою взаємодоповнюючих підприємств. Такі об'єднання сприяють збільшенню конкурентоспроможності підприємств, підвищуючи продуктивність, розширюючи інновації, стимулюючи створення нових підприємств [1]. В. Чужиков розглядає поняття кластера як конкурентоспроможну організаційну форму територіально-ієрархічної моделі виробництва з різними рівнями локалізації, яка дає максимальний господарсько-соціальний ефект через мінімізацію витрат у порівняно подібних галузях, та в основі кластерної системи передбачає таку передумову, як концентрація [3].

Ефект кластерів для економічного розвитку пояснюється тим, що одна або декілька фірм, досягаючи конкурентоспроможності на світовому ринку, поширює свій позитивний вплив на найближче оточення: постачальників, споживачів і конкурентів. А успіхи оточення, у свою чергу, роблять вплив на подальше зростання конкурентоспроможності цієї компанії.

Література

1. Безвушко Є. Кластери та їх роль у відродженні економіки Поділля / Є. Безвушко // Перспективні дослідження. – 1999. – № 2.
2. Портер М. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / М. Портер // Пер. з англ. - К.: Основи, 2000 - 390 с.
3. Чужиков В. Кластери як об'єкт державного регулювання / В. Чужиков // Вісник УАДУ. – 2001. – № 4.

УДК 657.411

Целінь Н. - ст. гр. БОпс-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУТЬ І СТРУКТУРА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королюк Т. М.

Термін "капітал" походить від лат. capitalis - "головний". У цьому значенні цей термін починає вживатись з XII ст. Спочатку капітал ототожнюють з найбільш поширеною формою – грошима. Але гроші самі по собі не є капіталом. Тільки за певних історичних умов вони перетворюються на капітал.

Багато економістів, вчених досліджували суть власного капіталу, серед них: італійські – Л. Пачолі, Н. де Анастасіо, французькі – Л. Батардон, Ж. Андре, Ж.Б. Дюмарше; німецькі – Ф. Ляйтнер, В. Рігер, російські – М. С. Лунський, М. О. Блатов, Р.Я. Вейцман, І. М. Галаган, М.А. Кіпарісов, Є.Є. Сіверс та ін.

Капітал має юридичне і економічне значення. Юридичне значення капіталу полягає передусім в тому, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності. Економічна роль власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними як для початку, так і для продовження реальної господарської діяльності.

Капітал в багатьох літературних джерелах та безпосередньо в роботах В.Г. Завгороднього, А.Н. Коваленко, Голова С.Ф. і інших, розглядається в загальних рисах. Більш інформативно та структуровано підійшли до вивчення категорії «капітал» такі вчені як І.Й. Яремко, В.В. Сопко, В.В. Соколов. Детальне вивчення зазначеної категорії, її інформаційної сутності і представлення як об'єкту обліку, за допомогою якого повинна формуватися повна і достовірна інформація, необхідне для ефективного функціонування та управління підприємством.

Власний капітал показує частку майна підприємства, яка фінансується за рахунок коштів власників і власних засобів підприємства. Тривалий час у вітчизняній теорії та практиці питанню фінансування діяльності господарських структур за рахунок капіталу власників приділялась надзвичайно мала увага, оскільки за адміністративно-командної економіки державні підприємства в централізованому порядку наділялися статутним капіталом, який не міг бути змінений. В наш час власному капіталу приділяють велику увагу.

Власний капітал – це загальна вартість власних засобів підприємства, які належать йому на правах власності і використовуються ним для формування його активів. Професор Л. А. Дробозіна виділяє у складі власного капіталу дві частини: постійну та змінну. За рахунок змінної частини власного капіталу, яка залежить від фінансових результатів діяльності підприємства, відбувається формування резервного капіталу, додаткового капіталу та нерозподіленого прибутку.

Б.Т. Жарилгасова, А.Е. Суглов включають до власного капіталу статутний капітал, накопичений капітал (резервний і додатковий капітали, нерозподілений прибуток) та інші надходження (цільове фінансування, благодійні пожертвування та ін.). В.В. Баранов виділяє такі складові власного капіталу підприємства, як статутний, резервний, додатковий капітали, цільове фінансування, фонд соціального розвитку та нерозподілений прибуток (збиток).

Отже, підсумовуючи все вище сказане, можна дати узагальнене визначення власному капіталу. Капітал – загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестуються у формування активів підприємства.

УДК 631.1

Цуприк В.–ст. гр. БМз-61

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОРГАНІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Мосій О.Б.

Органіка, органічні продукти та їхнє органічне виробництво – це практика чистого виробництва здорових продуктів харчування. Органічне землеробство полягає у мінімальному обробітку ґрунту і повній відмові від застосування ГМО, антибіотиків, отрутохімікатів та мінеральних добрив.

Органічний спосіб сільськогосподарського виробництва не тільки сприяє формуванню стійких екологічних систем і забезпечує високі якісні стандарти продукції, але й у ряді випадків здатний також позитивно вплинути на показники ефективності функціонування аграрної сфери, оскільки дозволяє розраховувати на підвищення врожайності с/г культур і скорочення виробничих затрат. Так, впровадження екологічно орієнтованих систем ведення сільського господарства з використанням мікробіологічних препаратів забезпечує зниження на 25-60% доз внесення мінеральних добрив і зростання на 12-70% урожайності основних с/г культур, дозволяє відмовитися від дорогих пестицидів, більш повноцінно використовувати всі види органічних відходів, добитися поліпшення родючості ґрунтів та оздоровлення ґрунтової мікробіоти, підвищити на 30-50% рентабельність підприємства.

Принципами органічного землеробства є: виключення використання ГМО та іонізуючої радіації; не використання хімічно синтезованих речовин та мінеральних добрив; підвищення біологічної активності ґрунтів; підтримка здоров'я рослин вибором відповідних видів і різновидів, стійких до шкідників і хвороб; відповідними сівозмінами, механічними і фізичними методами; виключення речовин і технологій, які могли б вводити в оману щодо справжньої природи продукту.

Проблемами, які стримують істотне поширення органічного землеробства у нашій країні є соціально-психологічні, інституційно-правові та фінансово-економічні.

Серед них найвагомішими є відсутність вітчизняного, узгодженого з міжнародними вимогами, органічного законодавства та відповідних нормативних актів і в цьому зв'язку – механізму державної фінансової підтримки виробництва органічної продукції, а також недостатня поінформованість сільськогосподарських виробників і населення про можливості та переваги органічного способу господарювання, низький загальний рівень екологічної свідомості громадян.

Окреслені проблеми визначають першочергові напрями вирішення завдання розвитку виробництва й ринку органічної продукції в Україні, зокрема – розроблення відповідних законодавчої, нормативної та інформаційної баз у розглядуваній сфері. У регіонах, які мають перспективи щодо поширення органічного виробництва, необхідно здійснити всебічні агрономічні дослідження з метою поліпшення використання сільськогосподарськими виробниками локальних природних ресурсів та визначення оптимальних сівозмін. У соціальній сфері план дій повинен включати сприяння об'єднуючим процесам серед виробників органічної продукції та розвиток знань у галузі екологізації агропродовольчої діяльності. Поліпшення фінансового забезпечення виробників органічних продуктів досягається за рахунок як отримання ними доступу до урядових грантів, субсидій і кредитів, так і підвищення прибутковості їх діяльності, а також розвитку відповідної інфраструктури.

УДК 339.72.053.23

Черній І. – ст. гр. БФ-11

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ БОРГОМ УКРАЇНИ

Науковий керівник: к.е.н. Кудлак В.Я.

Зовнішній борг країни — це сукупність зовнішніх фінансових зобов'язань держави та резидентів на певну дату, які підлягають погашенню в установлені строки.

Міжнародні фінансові організації надають урядам країн-позичальників кредити на підтримку платіжного балансу, національної валюти, фінансування дефіциту державного бюджету, критичного імпорту, проектів, що сприяють соціально-економічному розвитку.

В Україні основні повноваження щодо управління зовнішнім боргом покладені на Національний банк. Зокрема він бере активну участь у розробленні і практичній реалізації державної політики щодо основних міжнародних фінансово-кредитних інституцій (Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку). Ця політика спрямована на забезпечення сприятливих для України умов залучення зовнішніх фінансових ресурсів.

Крім того, НБУ бере участь в управлінні зовнішнім боргом шляхом реєстрації приватних не гарантованих державою позик. Згідно з чинним положенням Національного банку України резидент-позичальник (юридична особа чи фізична) зобов'язаний до фактичного отримання коштів за кредитом, залученим від нерезидента в іноземній валюті, зареєструвати кредитний договір у відповідному територіальному управлінні НБУ. Сутність реєстрації полягає в тому, що вона має, по-перше, обліковий характер і її метою виступає визначення обсягу приватного не гарантованого державою зовнішнього боргу, а по-друге, контролюючий характер, тому її метою виступає також контроль за рухом капіталу і, зокрема, за відпливом капіталу з країни при погашенні кредитів.

Обслуговуючі уповноважені банки здійснюють операції за залученими від нерезидентів кредитами лише на підставі реєстраційного свідоцтва НБУ.

Згідно даних Національного банку України у 2011 році рівень валового зовнішнього боргу зменшився до 76,6% від ВВП, порівняно з 85,0% на початку року і на 1.01.2012р. становив 126,2 млрд. дол. США.

Різно скоротилися темпи приросту зовнішнього боргу секторів державного управління та органів грошово-кредитного регулювання: з 35,3% у попередньому році до 2,7% у поточному. Зовнішній борг банків та інших секторів скоротився з 61,5% від ВВП до 56,3%. Короткостроковий зовнішній борг за залишковим терміном погашення зріс на 6,6 млрд. дол. США до 56,8 млрд. дол. США.

За 2011 рік зовнішній борг, що підлягає сплаті протягом наступних чотирьох кварталів, зріс на 6.6 млрд. дол. США. Збільшення його обсягів протягом майбутніх платежів відбулося через нарощення короткострокових зобов'язань за первинним терміном погашення.

Основною валютою зовнішніх запозичень України на кінець 2011 року залишається долар США – 71.9% від валового обсягу боргу (на початок року – 70.4%). Частки зобов'язань в євро та російських рублях на кінець 2011 року становили відповідно 10.2% та 2.2%. Частка зовнішньої заборгованості в національній валюті залишається незначною – 2.2% від валового обсягу боргу.

УДК 336.71

Черній І. – ст. гр. БФ-11

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ціх Г.В.

Необхідною умовою стабільного, збалансованого розвитку економіки України та її інтеграції у світове господарство є потужна банківська система. Зважаючи на те, що банківська система фактично є гарантом фінансової безпеки держави, а її залежність від кон'юнктури на світових ринках робить її вразливішою до глобальних фінансових криз, все більш нагально постають завдання забезпечення її стійкості та конкурентоспроможності.

Світова фінансова криза залишила великий слід на подіях в економіці та на фінансовому ринку України. Економічна активність в Україні відновлюється, так доходи банківської системи України у 2011 році порівняно з 2010 роком збільшилися на 4,3% і становили 142,8 млрд. грн., витрати банків України за зазначений період збільшилися на 0,4%.

Світова фінансова криза призвела до відчутних наслідків, серед яких криза ліквідності банків, криза реального сектора економіки, погіршення загального соціально-економічного становища в країні. Криза виявила вразливість банківської системи в плані недостатньої якості кредитного портфеля, низької якості управління ризиками та, головне, браку довіри з боку населення.

Задля мінімізації наслідків фінансово-економічної кризи Урядом та Національним банком України було прийнято низку заходів впливу, які забезпечили достатній рівень ліквідності банківської системи та допомогли уникнути колапсу банківського сектора завдяки підтримці системних банків. Першочерговими були заходи із внесення законодавчих змін щодо посилення операційної незалежності НБУ, приведення ринкового курсу гривні до офіційного та утримання в подальшому незначного розриву між ними.

Другий напрям стосувався забезпечення достатньої ліквідності окремих банків та банківської системи в цілому з метою утримання її стабільності. Було здійснене рефінансування банків у значних обсягах, також посилено норми обов'язкового резервування за кредитуванням в іноземній валюті.

Ще одна з проблем - низький рівень капіталізації комерційних банків, вирішення якої сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських банків і створенню в країні банківської системи світового рівня. За цим показником вітчизняним банкам буде важко конкурувати не тільки на світовому ринку, а й всередині країни, якщо останні вирішать серйозно закріпитися на нашому ринку.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що основними напрямками діяльності з подолання проблем розвитку банківської системи України повинні стати:

- збільшення присутності іноземного капіталу в національній банківській системі має відбуватися з урахуванням усіх позитивних і негативних чинників, потенційних ризиків;
- підвищення якості та конкурентоспроможності банківських послуг шляхом заміщення готівкових розрахунків на безготівкові платіжні інструменти;
- підвищення рівня капіталізації банківського сектора за допомогою залучення додаткового акціонерного капіталу.

УДК 657.44

Шаблій Т. – ст. гр. БОп–41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ЩОДО РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ КАТЕГОРІЇ «ПРИБУТОК»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королук Т. М.

У сучасних ринкових умовах важливою категорією економіки виступає прибуток. Протягом багатьох століть прибуток вважався основним мотивом створення та функціонування підприємства та на сьогодні є одним з найголовніших показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств.

Серед значної кількості економічних теорій, теорія прибутку характеризується вченими-економістами як одна з найскладніших. Саме тому проблема її обґрунтування є найактуальнішою з проблем економіки.

Найперша спроба пояснити сутність прибутку була здійснена в трактаті «Гуань-Цзи» у IV-III ст. до н.е. в Китаї. У цьому трактаті зазначалось, що прибуток – це та частина грошей (золота), яка утворюється внаслідок нерівноцінного обміну.

Вагомий внесок у дослідження економічної сутності прибутку зробили такі визначні вчені-економісти, як П. Самуельсон, А. Сміт, Д. Рікардо, Ф. Найт, К. Маркс, У. Петті, Т. Мен та інші. П. Самуельсон визначав прибуток як дохід від факторів виробництва, винагороду за підприємницьку діяльність та впровадження нововведень. А. Сміт розкривав зміст прибутку у вигляді продукту праці, що привласнюється власником засобів виробництва.

Д. Рікардо вважав, що прибуток – це складова частини вартості, яка створюється працею. З точки зору К. Маркса, прибутком виступає надлишок виручки над витратами капіталу, що безплатно привласнюється власником засобів виробництва.

Відомий вчений Ф. Найт вважав прибуток винагородою підприємця за прийняття рішень в умовах невизначеності. Заслуговує уваги і концепція Т. Мена, в якій зміст прибутку розкривається в різниці між продажною та покупною ціною товару.

Й. Шумпетер доводив, що прибуток – це винагорода за підприємницьку діяльність, тобто вартісний вираз того, що створює підприємець.

На сучасному етапі розвитку економіки прибуток від виробничо-господарської діяльності трактується більшістю економістів як перевищення доходів над витратами.

Зокрема, такі вчені як С.Ф. Покропивний, Н.М. Бондар та Л.І. Шваб обґрунтували прибуток як частину виручки, що залишається після відшкодування всіх витрат на виробничу та комерційну діяльність підприємства.

На думку Єщенко І.С., прибуток – це грошове вираження між вартістю реалізованої продукції та витратами на її виробництво.

Відомі сучасні економісти В.М. Шаповал та О.О. Гетьман стверджують, що прибуток являє собою різницю між ціною реалізації та собівартістю продукції (робіт, послуг), між обсягом отриманої виручки та сумою витрат на виробництво та реалізацію продукції.

Отже, розглянувши основні концепції щодо визначення сутності прибутку, неможливо однозначно стверджувати, яка з вищенаведених теорій найбільш вірна, оскільки кожна з них розглядає певну сторону даного питання, а узагальнення всіх поглядів складає сучасну теорію прибутку, яка на сьогодні є незавершеною та потребує подальших досліджень.

УДК 657.411

Штогун Н. – ст. гр. БОп-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ГРОШОВІ КОШТИ ЯК ОБ’ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ

Науковий керівник: асистент Казмірчук С. В.

Для здійснення виробничої діяльності кожне підприємство повинно мати в необхідній кількості грошові кошти. Грошові кошти потрібні для розрахунків за придбані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги; для оплати зобов’язань перед фінансовими органами по платежах у бюджет, установам банку за одержані кредити, виплати заробітної плати працівникам тощо.

Особливості грошових коштів як об’єктів бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу впливають з їх економічної сутності.

Вважається, що грошові кошти в бухгалтерському обліку не викликають питань методологічного плану. Проте, сьогодні помітна значна неоднорідність в термінах, що застосовуються окремими авторами. У фінансових, економічних науках та бухгалтерському обліку вживають різні словосполучення: “грошові кошти”, “грошові засоби”, “грошові активи”. Так, в термінологічному словнику А. Г. Загороднього, Г. Л. Вознюка та Г.О. Партина наведено наступне: “в господарській практиці назву грошей мають явища, зовні відмінні одне від одного: одиниці рахунку, в яких визначаються ціни на товари, національні грошові знаки, іноземна валюта, записи на банківських рахунках, кошти, витрачені на придбання цінних паперів, боргові зобов’язання, що використовуються для платежів, тощо” [1].

Що стосується сутності поняття “грошові засоби”, то в бухгалтерському обліку і економічній теорії воно практично однакове – мається на увазі саме грошові засоби та їх еквіваленти, а не просто будь-які види активів у грошовому вираженні.

Грошові кошти відповідно до діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку представляє собою залишки засобів в національній та іноземній валюті, які знаходяться в касі, на поточному рахунку, валютному рахунку та інших рахунках в банках на території країни і за кордоном; легко реалізуються в цінні папери та платіжні і грошові документи. Згідно П(С)БО 4 [2], грошові кошти – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання .

Грошові кошти на сучасному етапі є найбільш ліквідними активами підприємства. Вони присутні на початковому та кінцевому етапах облікового циклу, який включає придбання товарів, виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг, а також їх продаж і отримання виручки.

Головною метою управління грошовими коштами підприємства є забезпечення достатності коштів для фінансування поточних витрат шляхом синхронізації надходження коштів з власних та позикових джерел здійснення платежів по зобов’язаннях.

Література:

1. Туржанський В. А. Грошові кошти та грошові потоки як об’єкт бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / В. А. Туржанський // Сталий розвиток економіки. – 2010. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2010_1/113.pdf

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 „Звіт про рух грошових коштів” затверджене наказом МФУ від 31.03.99р. № 87 (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

УДК 339

Яворська А.- ст. гр. БК-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУЧАСНА СВІТОВА ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВА СИСТЕМА

Науковий керівник: ст. викл., Нагорняк І.С.

Сучасні міжнародні валютно-фінансові відносини відрізняються надзвичайно швидким розвитком та постійними змінами, що перетворює світову валютно-фінансову систему у найбільш мобільне і динамічне утворення в структурі світового господарства. Місце, яке займає кожна країна у світовій валютно-фінансовій системі, значною мірою залежить від національної валютної політики. Її характер та спрямованість визначають як внутрішній стан національної економіки, так і зовнішньоекономічні позиції країни, можливості її інтеграції у систему світового господарства.

На сьогоднішній день валютні відносини долають національні кордони і виходять на абсолютно новий міжнародний рівень. За даних умов головним призначенням світової валютної системи є регулювання валютних розрахунків та валютних ринків, опосередкування платежів по експортно-імпортних операціях у торгівлі товарами, міжнародному переміщенні капіталів, технологій, послуг та інших видів міжнародної економічної діяльності, створення сприятливих умов для розвитку виробництва та міжнародного поділу праці. Міжнародна валютна система — це закріплена угодами організація міжнародних валютних відносин. Ця система формувалася історично, і метою її створення стало забезпечення розрахункових операцій між країнами та функціонування міжнародних валютних інструментів. Міжнародна валютна система охоплює усю світову економіку. Її розвиток пов'язаний з формуванням світового ринку, єдиної системи світового господарства внаслідок поглиблення і диверсифікації міжнародного поділу праці, інтернаціоналізацією економічного життя та глобалізацією усіх аспектів господарської діяльності.

Під кризою міжнародної валютної системи розуміють загострення валютних протиріч, різке порушення її функціонування, що проявляється в невідповідності структурних принципів організації світового валютного механізму зміненим умовам виробництва. При кризі світової валютної системи порушується дія засад її функціонування і різко загострюються валютні протиріччя.

На думку ряду економістів, міжнародна валютна система є досить консервативною. Її системна перебудова вимагає значних затрат, тривала у часі і проходить поетапно. Реформа світової валютної системи повинна зачепити не лише її глобальні механізми, а також і інституційні механізми національних валютних систем, інститути міждержавних валютних відносин, регіональні валютні утворення. Остання світова валютна криза виявила суперечності на кожному з цих рівнів. Тому для успішної реформи світової валютної системи, адекватної вимогам сьогодення, важливим є використання комплексного підходу до здійснення змін у міжнародних валютних відносинах. Міжнародна валютна система розвивається в даний час двома взаємопов'язаними суперечливими шляхами. З одного боку, посилюються роль і значення глобальних валютно-фінансових структур (МВФ, Група Світового банку), що відповідає потребам транснаціоналізації та глобалізації економічного розвитку. З іншого боку, відбуваються процеси регіоналізації валютно-кредитних відносин, формування валютних блоків (зон), основою яких є долар США, євро та ієна. Яка з двох тенденцій стане домінуючою, покажуть події у міжнародній валютній сфері в найближчі десятиліття.

УДК 139.13

Яворська Ю.– ст. гр. ОВ-308

Технічний коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

СТАН КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Науковий керівник: Семчишин Є. В.

Конкурентоспроможність національної економіки України на сьогоднішній день є вкрай низькою, де не менш важливою є конкурентна політика держави. Конкурентна політика держави — це діяльність держави, спрямована на створення і розвиток конкурентного середовища, антимонопольне регулювання з метою сприяння зростанню ефективності виробництва, кращому задоволенню потреб суспільства, підвищенню конкурентноздатності національної економіки.

Щодо рейтингів конкурентоспроможності української економіки, то наприклад, журнал Forbes визнав економіку України однією з найгірших у світі. Найгіршою економікою світу на середину 2011 року журнал визнав Мадагаскар. Другою в списку виявилася Вірменія, третьою - Гвінея, а п'ятірку найгірших економік світу замикають Україна і Ямайка. Ця проблема постала перед українським суспільством звичайно ж не в 2011 році, а набагато швидше, але актуальність її залишається і понині.

Основними і найбільш нагальними для вирішення на даному етапі розвитку української економіки проблемами є:

- корупція;
- дерегуляція економіки;
- недосконалість законодавства.

Щодо такої проблеми, як корупція, то існує статистика Міжнародної фінансової корпорації, яка опитує дві тисячі компаній в Україні, приватних підприємців. Згідно з результатами в 2008 компанії платили 6% від виручки у формі хабарів, в 2011 році це вже досягло 10%. Це негативне явище. На рахунок дерегуляції економіки, яка була започаткована урядом на початку 2011 р., то тут значного прогресу також не спостерігається, оскільки навіть якщо деякі дозвільні документи й скасовуються, то з'являються нові.

Також цікавими даними є те, що Україна посіла 164-те місце у світовому рейтингу економічних свобод, укладеному американською дослідницькою організацією Heritage Foundation та виданням «Wall Street Journal», оприлюдненому 12 січня 2012 р., що яскраво ілюструє те, що Україна не наближається до простоти та відкритості у веденні бізнесу.

Оскільки дані стосовно цих проблем є яскравим відображенням сумної української дійсності, то найбільш раціональним вирішенням їх буде:

- застосування кризового менеджменту, а також встановлення жорсткого контролю за діяльністю вищих посадових осіб, які мають доступ до найбільш комерційно вигідних галузей;
- надання пріоритету ринковим важелям регулювання економіки;
- проведення ліберальних реформ у сфері законодавства .

Отже, стан національної економіки не є сприятливим навіть для вітчизняних підприємців і відлякуючим для інвесторів, тому увагу слід зосереджувати на підвищенні рівня конкурентоспроможності факторів, що знижують показники.

УДК 621.326

Симанишин С. – ст. гр. БКМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Науковий керівник: к. е. н., доцент Піняк І.Л.

Актуальною проблемою сучасної української теорії й практики маркетингу є управління конкурентоспроможністю підприємства. З переходом до ринкових умов господарювання достатньо швидко з'ясувалося, що продукція багатьох українських підприємств виявилася неконкурентоспроможною на вітчизняному та світовому ринках. Головна причина в тому, що імпорتنі товари переважають українські аналоги майже за всіма критеріями: якістю, функціональністю, безпечністю, ергономічністю тощо. Саме тому виникла необхідність створення сильного українського ринку товарів на умовах конкурентоспроможності.

Міжнародна конкуренція, глобалізація ринків, масштабне проникнення іноземних товарів на український ринок зараховують проблему управління конкурентоспроможністю підприємства до числа пріоритетних управлінських завдань, успішне вирішення яких забезпечить виживання і розвиток підприємств у ринковому середовищі.

Поняття конкурентоспроможності досліджували у своїх працях такі вчені як: І. Ансофф, Ф. Тейлор, Дж. Веллінгтон, Р.А. Джонсон, Р.А. Довбуш, В.І. Савчук, К. Такамацу. В їхніх працях проаналізовано стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства та простежено чіткі методики і підходи для підвищення ефективності управління ними. З аналізу праць та публікацій можна зробити висновок, що об'єктом управління конкурентоспроможністю підприємства є технологічні та економічні процеси, внаслідок яких під час створення продукції, формуються її конкурентні переваги, а суб'єктом – система конкурентоспроможності як інструмент управління нею.

Загалом, процес управління конкурентоспроможністю підприємства повинен охоплювати реалізацію чотирьох етапів:

I етап. Реалізація функцій управління діяльністю: планування та організація процесу забезпечення конкурентоспроможності, мотивація працівників, контроль та регулювання процесу забезпечення конкурентоспроможності.

II етап. Формування методів менеджменту: розроблення планів виробництва конкурентоспроможної продукції, розроблення планів прискореного науково-технічного розвитку, розроблення технологічної документації та методів стимулювання персоналу.

III етап. Формалізація методів менеджменту: ухвалення наказів щодо контролю та відповідальності за виготовлення конкурентоспроможної продукції, формування розпоряджень та вказівок щодо забезпечення конкурентоспроможності.

IV етап. Розроблення та ухвалення управлінських рішень: визначення ступеня досягнення конкурентоспроможності, оцінка ефективності управлінських рішень, формування напрямків діяльності апарату управління.

Дослідження процесу управління конкурентоспроможністю підприємства дає змогу виокремити найважливіші категорії цього процесу, до яких потрібно віднести функції, методи, управлінські рішення та стилі керівництва.

УДК 339.13

Ковальчук Л. – ст. гр. БКМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ

Науковий керівник: к. е. н., професор Федорович Р.В.

В умовах світової економіки глобалізується конкуренція підприємств-товаровиробників. Сьогодні не можна розраховувати на те, що знайдеться ринок, недоступний для світових організацій, тому проблема забезпечення конкурентоспроможності власної продукції потребуватиме постійних рішучих дій для свого вирішення.

Конкурентоспроможність підприємств є основою національної економіки кожної країни, тому ця проблема повинна постійно перебувати в полі зору органів державного управління. Роль держави в цьому є дуже важливою. Конкурентна спроможність суб'єктів господарювання все більше залежить не лише від підприємливості власників і продуктивності працівників, але також і від функціонування територіальних суспільно-господарських систем та їх здатності до формування сучасних дієвих структур, які результативно використовують наявну в регіоні сукупність чинників виробництва

Проблема підвищення конкурентоспроможності стосується практично всіх сторін життя суспільства. У розвинутих країнах вона постійно перебуває в центрі уваги державних діячів і ділових кіл.

Загострення конкурентної боротьби за збут продукції змушує країни постійно шукати нові можливості й резерви для збуту своєї продукції, удосконалювати технологію з метою створення якісних товарів.

Ряд провідних вчених Т.Б. Харченко, В. Шкардун, Г.Р. Чупик, І.Коломієць, А.В. Войчак, Р.В. Камишніков досліджували проблеми конкурентоспроможності та конкурентних переваг підприємства.

Визначають три рівні суб'єктів конкурентної боротьби:

- мікрорівень,
- мезорівень;
- макрорівень.

Конкурентоспроможність – це здатність об'єкта господарювання перемагати в конкурентній боротьбі.

На конкурентоспроможність впливає низка чинників, які об'єктивно впливають на підприємство, а також суб'єктивних, які залежать від команди управління підприємства, організації, цілеспрямованості робіт, пов'язаних із забезпеченням конкурентоспроможності. Проблема підвищення конкурентоспроможності має кілька аспектів: технологічний, організаційний, економічний, соціальний, юридичний та комерційний. І хоча всі вони становлять єдину систему забезпечення конкурентоспроможності продукції, існує певна черговість вирішення питань кожного з аспектів.

Конкурентоспроможність є важливою характеристикою діяльності підприємства, але її підвищення не повинно ставати самоціллю. Варто орієнтуватися на те, щоб конкурентоспроможність пропозиції, наявних ресурсів і менеджменту підприємства були достатні для реалізації вибраної конкурентної стратегії та отримання бажаних результатів діяльності.

УДК 621.326

Головатюк Т. – ст. гр. БКМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОЦІНКА ВПЛИВУ МАРКЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Науковий керівник: к. е. н., доцент Рожко Н.Я.

Набуття Україною статусу країни з ринковою економікою надає можливість створення більш сприятливих умов для подальшого розвитку промислових підприємств. Бізнес-середовище країни складається з великої кількості підприємств різних масштабів та форм власності, а це, у свою чергу, сприяє посиленню конкурентної взаємодії між підприємствами та потребує дотримання сучасного рівня якості товарів, що представляються на ринок. Тому нагальним є питання постійного удосконалення продукції, та посилення конкурентних позицій підприємства шляхом використання різних маркетингових інструментів. Вибір стратегії для вирішення таких завдань залежить від низки економічних, політичних, соціальних та інших чинників.

Треба зазначити, що на сучасному українському ринку існує високий рівень конкуренції. Тому для промислових підприємств, головною метою функціонування є створення та посилення власної конкурентної позиції в обраному ринковому сегменті, використовуючи маркетинг як основний інструмент досягнення цієї мети.

Роботи таких вчених, як Дж. Еванс, П. Друкер, Ф. Котлер, М. Мак-Дональд, Х. Хершген, Є.Ф. Авдокушин, Л.В. Балабанова, Г.Л. Багієв, С.С. Гаркавенко, А.А. Горелова, В.Л. Дикань, А.І. Кредисов, Р.Р. Ларіна, А.А. Пилипенко, В.Г. Шинкаренко, Т.М. Циганкова присвячено питанням використання маркетингу у процесах удосконалення економічної діяльності.

Однак необхідно зазначити, що всі дослідження та розробки зарубіжних вчених направлені на застосування у найрозвинутіших національних економіках і зовсім не орієнтовані на країни, що знаходяться на початковому етапі розвитку ринкової економіки. Недостатньо дослідженим залишається ряд питань, що пов'язані саме з оцінкою застосування маркетингових інструментів, спрямованих управління конкурентними позиціями промислового підприємства.

Здійснити оцінку впливу маркетингового інструментарію на конкурентоспроможність допоможе застосування методики оцінки конкурентної позиції підприємства, що здійснює вплив на показник ефективності функціонування промислового підприємства, що надасть змогу удосконалити власну виробничо-комерційну діяльність а уникнути критичного стану господарювання.

УДК 657

Баяк О. ст.гр. БОМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Науковий керівник к.е.н. проф. Федорович Р.В.

Нові економічні відносини проникають у всі сфери господарської діяльності підприємств України. Відбувається інтенсивний перехід діяльності економічних суб'єктів на ринкові відносини. У цих умовах у підприємств виникає необхідність активніше використовувати бухгалтерський облік, контроль та аналіз, щоб контролювати та удосконалювати свою роботу. Ринкові відносини, які склалися, об'єктивно вимагають зміни бухгалтерського обліку, контролю та аналізу, наблизивши його максимально до міжнародних стандартів.

Запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Багатьох економістів турбують проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю виробничих запасів. Зміни необхідні насамперед у частині підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємства. Одним напрямом вирішення даних проблемних питань є запровадження на підприємстві інформаційних технологій обробки економічної інформації.

Основною напрямом удосконалення організації обліку виробничими запасами є:

- узагальнення теоретико-методичних основ обліку, аналізу і контролю виробничих запасів, визначення їх суті та класифікації;
- удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку виробничих запасів, а також їх контролю;
- проектування системи економічного аналізу та контролю ефективності використання виробничих запасів;
- розробка системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами.

Дані методи ґрунтуються на діалектичному методі наукового пізнання, який охоплює загальнонаукові та методичні прийоми дослідження економічних процесів, а також емпіричні прийоми обліку та контролю виробничих запасів. У процесі дослідження можна застосовувати такі методичні прийоми, як аналіз і синтез; абстрагування (для визначення чинників, що впливають на поведінку запасів); документалістики (для встановлення достовірності досліджуваної інформації, удосконалення документообігу); розрахунково-аналітичні прийоми (при побудові таблиць та проведенні розрахунків); узагальнення та реалізація результатів (при формуванні висновків та пропозицій); інформаційних технологій ПЕОМ та інші методичні прийоми.

Важливим напрямом удосконалення організації оперативного й складського обліку запасів є раціоналізація форм документів, документообігу й всієї системи оформлення, реєстрації й обробки документів.

Насамперед, повинні бути уніфіковані документи, на основі яких виробничі підрозділи одержують сировину, матеріали, покупні готові вироби із заводських складів (лімітно-забірні картки, забірні картки, вимоги і накладні і т.п.).

УДК 658.15

Борщ М. – ст.гр. БОМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Науковий керівник: к.е.н., проф. Федорович Р.В.

Функціонування підприємств у ринкових умовах передбачає безперервний рух грошових коштів, тому їх слід розглядати як важливий ресурс та результат діяльності підприємств. Якщо немає грошових коштів, то і немає підприємства.

На підприємстві постійно здійснюються фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами та організаціями, працівниками підприємства й окремими особами. Ці взаємовідносини засновані різними грошовими розрахунками у процесі виробництва, обігу та розподілу продукції. За допомогою грошових коштів підприємство в процесі своєї діяльності може закупляти сировину, основні засоби, тим самим нарощувати обсяги виробництва продукції, що в наш час ринкової економіки дуже важливо, розраховуватись з працівниками по оплаті праці і т.д. Але для того, щоб підприємство мало можливість ефективно використовувати наявні у нього грошові кошти, потрібно правильно організувати їх облік і здійснювати контроль за витрачанням.

Гроші – це багатофункціональна економічна форма, за допомогою якої здійснюється облік вартості, обмін, платежі, накопичення вартості. Вони являють собою початок і кінець виробничо-комерційного циклу. Діяльність підприємства потребує, щоб грошові кошти переводились у різні активи, які, в свою чергу перетворюються далі. Результати діяльності вважають кінцевими й досягнутими, коли процес інкасування приносить потік грошових коштів на підприємство, на основі яких міг би початися новий цикл, який з часом принесе прибуток. Здатність підприємства утворювати грошові кошти у результаті своєї діяльності є важливим показником його фінансової стійкості. Жодне підприємство не може продовжувати існування тривалий час, не утворюючи грошові кошти у результаті своєї діяльності.

Використання в процесі управління підприємствами достовірної та повної інформації про рух грошових коштів підвищує якість управлінських рішень, позитивно впливає на поточний і прогностичний фінансовий стан підприємств. Значущість інформації про рух грошових коштів обумовлюється необхідністю надання користувачам для прийняття рішень повної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів. Значення та роль грошових коштів для діяльності підприємства зумовлює потребу їх окремого дослідження, визначення стратегії й тактики управління формуванням та використанням грошових потоків, інформація про які суттєво впливає на ефективність процесу управління економічними суб'єктами.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що важливість вивчення грошових коштів обумовлюється тим, що вони обслуговують господарську діяльність підприємства в усіх її напрямках. Від якісного управління грошовими коштами залежить подальший розвиток підприємства та кінцевий результат його господарської діяльності. Ефективне управління грошовими коштами дозволяє підприємству реалізувати стратегічні цілі його діяльності, забезпечити високий рівень оборотності капіталу, ритмічність діяльності, підвищити ступінь фінансової рівноваги та отримати додатковий прибуток, а також сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій.

УДК 657.421.1

Галунка С. - ст. гр. БОМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королук Т. М.

У процесі виробництва основні засоби зношуються і вартість їх поступово переходить на собівартість продукції, робіт і послуг у розмірі амортизаційних відрахувань. В бухгалтерському обліку амортизація основних засобів починає нараховуватися з наступного місяця після введення їх в експлуатацію. В Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7) такої чіткості немає, у п. 29 стандарту зазначено, що «нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт став придатним для корисного використання». Однак придатним для корисного використання може бути й обладнання, яке не потребує монтажу і зберігається на складі, а також інші види капітальних інвестицій. Таке визначення може спричинити формування неправильної думки на практиці стосовно того, що по капітальних інвестиціях теж можна нарахувати амортизацію. У зв'язку із зазначеним, передостанній абзац п. 29 П(С)БО 7 треба викласти в такій редакції: «Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію».

Важливу роль при амортизації основних засобів відіграє вибір методу нарахування амортизації. Не існує єдиної думки щодо найбільш корисного або доцільного з методів. Тому в питанні вибору методу нарахування амортизації потрібно виходити з двох позицій:

- 1) принцип обачності;
- 2) очікуваний спосіб отримання економічних вигід від використання об'єктів.

Найбільше принципу обачності відповідає метод зменшення залишкової вартості, при якому нараховується найбільша сума амортизації в перші роки використання об'єкта. Наступним є метод прискороного зменшення залишкової вартості та кумулятивний метод. За рівномірного випуску продукції показники виробничого методу наближаються до прямолінійного.

Дослідження процесу нарахування амортизації в інших країнах свідчить, що прогресивним підходом є законодавчий поділ основних засобів на групи із встановленням строків корисного використання. Значною мірою це пояснюється визначеннями поняття «амортизація» в податковому законодавстві і в бухгалтерському обліку.

Згідно П(С)БО 7 амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання. Згідно Податкового кодексу України амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання.

В Україні не вироблено амортизаційної політики, яка б дала змогу стимулювати використання одного з найбільших інвестиційних ресурсів. Необхідно створити таку систему амортизації, яка б у рамках загальнодержавного регламенту дала змогу кожному підприємству обирати найсприятливіші режими відновлення основних фондів.

УДК 457.411

Калушка Н.–ст. гр. БОМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІКО-ЮРИДИЧНА СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО ВИДИ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королук Т. М.

За ринкових умов господарювання успіх будь-якого суб'єкта господарювання, незалежно від форми власності та виду діяльності, багато в чому залежить від правильного вибору джерел формування, напрямів розподілу й використання капіталу, що знаходиться у розпорядженні підприємства. Це зумовлює необхідність правильного розуміння змісту і специфічних особливостей капіталу.

Капітал – це одна з найбільш використовуваних економічних категорій в системі управління фінансами підприємства.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що на сьогодні у вітчизняних і зарубіжних економістів-науковців ще не сформувався єдиний підхід щодо трактування терміну “капітал”. Причинами цього є складність і багатогранність самої категорії капітал, а, відповідно, й неузгодженість у поглядах щодо самої її сутності.

Економічна роль власного капіталу полягає в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами, необхідними як для початку, так і для продовження реальної господарської діяльності. Юридичне значення власного капіталу полягає, передусім, в тому, що його розмір визначає межі мінімальної матеріальної відповідальності, які суб'єкт господарювання має за своїми зобов'язаннями.

Ми ж дотримуємося існуючого підходу щодо визначення власного капіталу як власних джерел підприємства, які без визначення строку повернення внесені засновниками або залишені ними на підприємстві з нерозподіленого прибутку.

При визначенні структури власного капіталу, перш за все, слід виходити з його джерел формування. Відповідно, доцільно виділити три основні джерела, сукупність яких і складає капітал підприємства: внески засновників, нерозподілений прибуток та безоплатно одержані активи і суми переоцінок. Саме ці джерела власного капіталу й складають загальну базову структуру капіталу будь-якого підприємства незалежно від організаційно-правової форми.

Зауважимо, що власний капітал відповідно до джерел формування поділяють на такі види і підвиди:

- 1) вкладений капітал: статутний, пайовий та інший вкладений капітал;
- 2) накопичений капітал: додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
- 3) капітал, що зменшує загальну суму власного капіталу: неоплачений капітал; вилучений капітал.

Інформація про обсяг капіталу, що знаходиться в розпорядженні підприємства, та джерела його постатейного формування подана в формі фінансової звітності № 1 “Баланс”.

Сума, за якою власний капітал відображається в балансі, залежить від оцінки активів та зобов'язань. Сукупна сума власного капіталу тільки за збігом відповідає сукупній ринковій вартості акцій підприємства чи сумі, яку можна отримати шляхом продажу чистих активів частинами або підприємства в цілому на засадах принципу безперервності.

УДК 621.326

Лень І.- ст.гр. БФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Ціх Г. В.

Ринкові умови господарства вимагають прийняття оптимальних управлінських рішень щодо визначення обсягів виробництва, обрання цільових ринків реалізації продукції, що передбачає ефективність використання всіх видів ресурсів підприємства, їх оптимальну структуру, від якої залежать фінансові результати і фінансовий стан підприємства. Ринок вимагає швидкого реагування на зміну господарської ситуації, пов'язаної з використанням ресурсного потенціалу, та його впливу на фінансовий стан підприємств. У цих умовах зростає роль аналізу ресурсного потенціалу підприємств.

Як відомо, ресурсний потенціал підприємства - це сукупність ресурсів, що є в розпорядженні підприємства, а також спроможність працівників і менеджерів використовувати ресурси з метою виробництва товарів та отримання максимального прибутку. Він характеризує не весь запас конкретного ресурсу, а ту його частину, яка залучена у виробництво з урахуванням економічної доцільності та досягнень науково-технічного прогресу і включає в себе не тільки сформовану систему ресурсів, а й нові альтернативні ресурси та їхні джерела.

Пропонуємо, для ефективного використання ресурсного потенціалу підприємства врахувати наступні аспекти:

1. Ефективність використання ресурсів і підвищення рівня економічної стійкості підприємства значною мірою залежить від наявності, використання й вдосконалення економічного потенціалу підприємства.

2. Використання й вдосконалення економічного потенціалу до необхідного рівня, повинно надавати можливість підприємству для ефективного застосування своїх ресурсів, а значить сприяти поглинанню зовнішніх й внутрішніх дестабілізуючих факторів, що є свідченням стійкості функціонування.

3. В покращенні стану підприємств є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу.

4. Фінансові зобов'язання підприємство може зменшити за рахунок: зменшення суми постійних витрат (зокрема витрат на утримання управлінського персоналу); зменшення рівня умовно-змінних витрат; продовження строків кредиторської заборгованості за товарними операціями; відтермінування виплат дивідендів та відсотків.

5. Збільшити суму грошових активів можна за рахунок: рефінансування дебіторської заборгованості; прискорення оборотності дебіторської заборгованості (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту); оптимізація запасів товарно-матеріальних цінностей (шляхом встановлення нормативів товарних запасів; скорочення розмірів страхових, гарантійних та сезонних запасів на період перебування підприємства у фінансовій кризі.

Отже, використання зазначених рекомендацій покращить дозволити ефективне використання ресурсного потенціалу підприємства.

УДК 657.44

Лужняк Х.-ст. гр. БОМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Королюк Т. М.

Одним із важливих і принципових теоретичних питань економічної діяльності є визначення поняття «доходи», яке досліджувалось на протязі всієї історії становлення економіки. Як економічна категорія дохід в загальному розумінні означає потік грошових та інших надходжень за одиницю часу і складається з таких пофакторних елементів, як прибуток, заробітна плата, процент і рента. Величина доходу впливає на показник прибутку, який є основним фінансовим показником діяльності підприємства. Прибуток – це економічна категорія, що визначається як різниця між загальною виручкою і загальними витратами, або різниця між доходами і витратами. Виручка означає суму грошей, отриману від продажу продукції, виконаних робіт чи наданих послуг; розраховується способом множення ціни товару на кількість його реалізованих одиниць. Деякі вчені економічної теорії дають такі визначення терміну «доходи»:

1. Доходи – це певна кількість грошових коштів, матеріальних благ чи послуг, отриманих фізичною особою, підприємством чи економікою в цілому за певний проміжок часу.

2. Доходи у широкому розумінні розглядаються як грошові та натуральні надходження до суб'єктів господарського життя.

3. Доходи у вузькому значенні – це потік грошових надходжень за одиницю часу (годину, тиждень, місяць, рік).

4. Доходи – це різниця між виручкою від реалізації продукції, товарів та надання послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво та збут продукції.

5. Доходи, як політико-економічна категорія, представляють собою певну суму грошових коштів та матеріальних благ і послуг отриманих у процесі виконання економічних функцій домогосподарств, з приводу отримання яких виникають відносини приватної власності у всіх сферах суспільного відтворення.

В економічній теорії детально висвітлюється питання доходів споживчого призначення, доходів від власності, доходів підприємства, сімейних доходів.

В бухгалтерському обліку (П(С)БО 15 «Дохід») дохід відображається як збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу. Саме так і трактують це поняття більшість вчених в сфері бухгалтерського обліку.

З практичного погляду показник «дохід» визначається тим, що він характеризує загальну суму коштів, що надходить на підприємство за певний період (за вирахуванням податків) і може бути використана на споживання та інвестування.

Разом з тим під доходом розуміють фінансовий показник, що визначається як різниця між виручкою, отриманою від підприємницької діяльності, та матеріальними і прирівняними до них витратами. Таке визначення доходу підпадає під загальнодержавне, макроекономічне тлумачення, але для окремого підприємства воно може викликати суперечки.

УДК 336.64

Ребрина Н.- ст.гр. БФм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОБГРУНТУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Павликівська О.І.

В умовах ринкової економіки діюча система господарювання в цілому повинна містити в собі достатні економічні стимули ефективного використання основних фондів, виробничих потужностей, усього наявного майна функціонуючих підприємств. Діюча система таких колективних та індивідуальних економічних стимулів на підприємствах різних галузей народного господарства України поки що знаходиться на стадії свого розвитку.

Напрямки підвищення ефективності використання основних фондів повинні визначатися існуючим станом підприємства, зумовленим впливом зовнішніх і внутрішніх факторів середовища його функціонування.

Основні фонди створюють необхідні умови для науково-технічного прогресу, як фактора розвитку народного господарства і соціального розвитку суспільства. Збільшення обсягу виробничих основних фондів, удосконалення їх якісного складу виступають передумовою поліпшення умов праці, підвищення її продуктивності. Зростання основних виробничих фондів, їх удосконалення є з головною метою розвитку господарства.

Однією з головних умов підвищення ефективності використання основних засобів та їх відновлення є оптимальність термінів експлуатації основних фондів, і передусім активної їх частини, відповідно до первинного технологічного призначення. Скорочення термінів експлуатації основних фондів, з одного боку, уможливорює прискорення їх оновлення, зменшення морального старіння, зниження ремонтно-експлуатаційних витрат, а з іншого, — зумовлює зростання собівартості продукції за рахунок амортизаційних сум.

Подовження періоду функціонування основних фондів дає змогу зменшити обсяг щорічної заміни спрацьованих засобів праці й за рахунок цього спрямовувати більше ресурсів на розширене відтворення, але при цьому знижується загальна продуктивність діючих основних фондів.

Інтенсивне використання основних фондів підвищується через технічне удосконалення засобів праці та технології виробництва, скорочення строків досягнення проектної продуктивності техніки, удосконалення наукової організації праці, виробництва и управління, підвищення кваліфікації та професійної майстерності працівників.

Таким чином, досить значними резервами кращого екстенсивного та інтенсивного використання основних фондів є удосконалення структури основних виробничих фондів. Для підвищення ефективності використання основних засобів потрібно провести заміну і модернізацію застарілого обладнання, використовуючи нові види верстатів і машин (автоматичні, напівавтоматичні, а також з програмним управлінням), які забезпечують високу досконалість та економічність технологічних процесів.

УДК 657.422.6

Яцишин Т.–ст. гр. БОм–51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Науковий керівник: к.е.н., доцент Корольок Т. М.

Для здійснення виробничої діяльності підприємство повинно мати речові засоби виробництва, які являють собою певні матеріальні виробничі ресурси. Матеріальні ресурси є засобами виробництва, які включають засоби праці і предмети праці. В теоретичному розумінні матеріальні запаси є предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, свою вартість відразу переносять на готову продукцію. В бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Але поняття матеріальні і виробничі запаси є дискусійним і трактується в літературних джерелах неоднозначно.

Термін „запаси” у вітчизняній літературі з’явився із затвердженням П(С)БО. Згідно П(С)БО 9 запаси визнаються активами, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов’язані з їх використанням та їх вартість може бути достовірно визначена. Порівняння цієї термінології визначення запасів з визначенням їх у МСБО 2 „Запаси” показує, що ці твердження мають аналогічний зміст. Аналіз концептуальних визначень термінології показує, що по суті виробничі запаси і матеріальні запаси почали визначатись в П(С)БО 9 запасами.

В економічній літературі відсутнє єдине трактування поняття „виробничі запаси”, що викликає певні протиріччя, які пов’язані із його тлумаченням.

Автори по-різному тлумачать термін „виробничі запаси”. На думку Л.М. Вороновича, виробничі запаси – це частина оборотних коштів на підприємстві, які не залучено до процесу виробництва. Н.В. Чебанова та Ю.А. Василенко дають інше визначення запасів, а саме: матеріальні ресурси необхідні для забезпечення розширеного відтворення обслуговуючої сфери нематеріального виробництва, які зберігаються на складах або в інших місцях з метою їх наступного використання. Ф.Ф. Бутинець під сутністю виробничих запасів розуміє все те, що завезено на склади підприємства і ще не вступило в першу стадію обробки, тобто частина сукупних запасів, призначених для виробничого споживання. В.С. Лень та В.В. Гливенко визначають виробничі запаси як предмети праці, підготовлені для запуску у виробничий процес; складаються вони з сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, тари і тарних матеріалів, запасних частин для поточного ремонту основних фондів.

Найбільш оптимальним є наступне визначення виробничих запасів як складової частини предметів праці, які приймають участь у виготовленні продукції, але безпосередньо ще не задіяні у виробничому процесі, споживаються протягом одного виробничого циклу і всю свою вартість переносять на вартість кінцевого продукту.

Для цілей бухгалтерського обліку виробничі запаси включають: сировину, основні й допоміжні матеріали, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, паливо, тару й тарні матеріали, будівельні матеріали, матеріали, передані у переробку, запасні частини, матеріали сільськогосподарського призначення та інші матеріали.

Виробничі запаси займають особливе місце у складі майна підприємства та у структурі витрат, адже вони є основною складовою при формуванні собівартості готової продукції.

Секція:

Гуманітарні науки

УДК 43

Udeh Tochukwu – ст. гр. ICH-22

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

ETHICS

Scientific supervisor: PhD (pedagogics) J. Babiak

What is Ethics?

Ethics is the branch of study dealing with what is the proper course of action for man. It answers the question, "What do I do?" It is the study of right and wrong in human endeavors. At a more fundamental level, it is the method by which we categorize our values and pursue them. Do we pursue our own happiness, or do we sacrifice ourselves to a greater cause? Is that foundation of ethics based on the Bible, or on the very nature of man himself, or neither?

Why is Ethics important?

Ethics is a requirement for human life. It is our means of deciding a course of action. Without it, our actions would be random and aimless. There would be no way to work towards a goal because there would be no way to pick between a limitless number of goals. Even with an ethical standard, we may be unable to pursue our goals with the possibility of success. To the degree which a rational ethical standard is taken, we are able to correctly organize our goals and actions to accomplish our most important values. Any flaw in our ethics will reduce our ability to be successful in our endeavors.

What are the key elements of a proper Ethics?

A proper foundation of ethics requires a standard of value to which all goals and actions can be compared to. This standard is our own lives, and the happiness which makes them livable. This is our ultimate standard of value, the goal in which an ethical man must always aim. It is arrived at by an examination of man's nature, and recognizing his peculiar needs. A system of ethics must further consist of not only emergency situations, but the day to day choices we make constantly. It must include our relations to others, and recognize their importance not only to our physical survival, but to our well-being and happiness. It must recognize that our lives are an end in themselves, and that sacrifice is not only not necessary, but destructive.

Major areas of study in ethics include:

- Meta-ethics, about the theoretical meaning and reference of moral propositions and how their truth values (if any) may be determined;
- Normative ethics, about the practical means of determining a moral course of action;
- Applied ethics, about how moral outcomes can be achieved in specific situations;

Modern ethics

In the current era, ethical theories are often divided between the consequentialist theories of utilitarian philosophers such as Jeremy Bentham and John Stuart Mill, and deontological ethics as epitomized by the work of Immanuel Kant. The late 19th Century also saw the origin of pragmatic ethics in the United States, especially in the work of John Dewey.

УДК 43

Alonge Ibrahim – ст. гр. ICH-22

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

KWASI WIREDU

Scientific supervisor: PhD (pedagogics) J. Babiak

Kwasi Wiredu (born October 3, 1931) is one of the foremost African philosophers working today. Wiredu was born in Kumasi, Ghana in 1931, and attended Adisadel College from 1948 to 1952. It was during this period that he discovered philosophy, through Plato (which weaned him from his interest in Practical Psychology) and Bertrand Russell, and he gained a place at the University of Ghana, Legon. After graduating in 1958, he went to University College, Oxford to read for the B.Phil. At Oxford Wiredu was taught by Gilbert Ryle (his thesis supervisor), Peter Strawson (his College tutor), and Stuart Hampshire (his special tutor), and wrote a thesis on 'Knowledge, Truth, and Reason'. Upon graduating in 1960 he was appointed to a teaching post at the University College of North Staffordshire (now the University of Keele), where he stayed for a year. He then returned to Ghana, where he accepted a post teaching philosophy for his old university. He remained at the University of Ghana for twenty-three years, during which time he became first Head of Department and then Professor. Since 1987 he holds a professorship at the University of South Florida in Tampa. He has held a number of visiting professorships: University of California, Los Angeles, California (1979–1980), University of Ibadan, Nigeria (1984), University of Richmond, Virginia (1985), Carleton College, Minnesota (1986), Duke University, North Carolina (1994–95; 1999–2001). He was a member of the Committee of Directors of the International Federation of Philosophical Societies from 1983 to 1998. He has also been a fellow at the Woodrow Wilson International Center for Scholars (1985) and the National Humanities Center, North Carolina (1986). He is Vice-President of the Inter-African Council for Philosophy.

Wiredu opposes the 'ethnophilosophical' and 'philosophical sagacity' approaches to African philosophy, arguing that all cultures have their distinctive folk-beliefs and world-views, but that these must be distinguished from the practice of philosophizing. It is not that 'folk philosophy' cannot play a part in genuine philosophy; on the contrary, he has acknowledged his own debt to his own (Akan) culture's history of thought. Rather, he argues that genuine philosophy demands the application to such thought of critical analysis and rigorous argument. From this it will be clear that his own work is in the 'professional philosophy' (and the Anglo-American) mold.

One of Wiredu's most prominent discussions revolves around the Akan concept of personhood. He believes this traditional framework hosts a two part conception of a person. First, and most intuitive to Western conceptions of persons, is the ontological dimension. This includes one's biological constitution. Further, Wiredu states that the second dimension, the normative conception of personhood, is based on one's ability to will freely. One's ability to will freely is dependent on one's ethical considerations. One can be said to have free will if one has a high regard to ethical responsibilities. This then designates a person to become a person. One is not born a person but becomes one through events and experiences that lead one to act ethically. This differs from the Western conception of personhood in that people, in Akan traditional thought, are not born as willed beings. His influences include, apart from his tutors at Oxford, David Hume, and Immanuel Kant, and the pragmatist John Dewey, and the epistemological, metaphysical, and ethical resources of the Akan culture. The result is philosophy that is at once universally relevant and essentially African.

УДК 37И

Антонюк І.- ст. гр. ЕС-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

БРИТАНСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ

Науковий керівник: к. психол. н., доц.Кухарська В.Б.

Проникнення популярної британської музичної культури на територію США прийнято називати терміном "британське вторгнення". Це період, коли британська рок-музика почала домінувати як у національних, так і у міжнародних хіт-парадах. Започаткував це явище американський успіх гурту "The Beatles". А гурту "Pink Floyd" вдалося остаточно закріпити успіх британської рок-музики на світовій сцені.

Гурт "The Beatles" був першим, що кинув виклик домінуванню американського рок-н-ролу і активно відстоював популярність британської музики аж до свого розпаду у 1970 році. Його учасники — ритм-гітарист та вокаліст Джон Леннон, басист та соліст Пол МакКартні, гітарист Джордж Гаррісон і барабанщик Рінго Старр – народилися й вирости у Ліверпулі. Дебют групи відбувся у 1961 році у їхньому рідному місті, де за два роки вони дали більше ніж 300 концертів. Виконуючи пісні, написані в основному Ленноном та МакКартні, гурт швидко набирає популярності не лише у своєму рідному місті, але й далеко за його межами. Першим у списку тридцяти найкращих хітів Великої Британії став їх сингл "Love Me Do", наступним – "Please Please Me". Це ставалося із кожним новим синглом і альбомом "The Beatles" аж до 1967 року.

Перший альбом під назвою "Please Please Me" гурт випустив у 1963 році. Саме цей рік можна назвати початком такого явища як "бітломанія", яке охопило молодь мало не усього світу. На піку своєї слави учасники гурту знялися у автобіографічному фільмі "A Hard Day's Night", а згодом - ще у трьох фільмах: "Help", "Magical Mystery Tour" і "Let It Be" та озвучили анімаційний фільм "Yellow Submarine".

Працюючи у 1968 році над альбомом, який мав зватися просто "The Beatles" (але через абсолютно білу обкладинку отримав назву "White Album"), музиканти як ніяк раніше побачили повну розбіжність своїх творчих напрямків. Альбом "Let It Be" (1970) став останньою спільною роботою музикантів. Випустивши 13 студійних альбомів, "The Beatles" став одним із найпопулярніших гуртів усього світу.

Гурт "Pink Floyd" утворився в середині 60-х років у Лондоні. Його учасниками стали гітарист і співак Сід Барретт, бас-гітарист Роджер Уотерс, клавішник Рік Райт і ударник Нік Мейсон. Барретт був талановитим гітаристом, що виконував одночасно партії соло- і ритм-гітари, вмів видобувати зі свого інструменту найнеймовірніші звуки, він також писав оригінальну музику і тексти. Перший альбом групи "The Piper at the Gate of Dawn" (1967) включав в основному пісні Барретта і ніс на собі відбиток психоделії з властивими для неї довгими, насиченими імпровізаціями композиціями.

На місце Барретта прийшов гітарист і співак Дейв Гілмор. Записаний з його участю альбом "A Saucerful of Secrets" (1968) відобразив перехід від розкутості психоделії до більш структурованої музики. Наступний альбом — "More" (1969) — представляв собою музику для однойменного фільму німецького режисера Барбета Шредера про життя хіпі. Надалі група неодноразово створювала музику до кінофільмів. Творчі пошуки музикантів тривали аж до закінчення їх музичної кар'єри у 2006 році.

Дані гурти є одними з найяскравіших представників британського класичного року, адже їхня творчість вплинула на розвиток усієї рок-музики і молодіжних культур, які цікавилися сімдесятими роками, вони зробили великий внесок в історію англійської музики, принісши їй світову славу та визнання.

УДК 621.326

Антонюк Ю.- ст. гр.БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ПОЛІТИКИ ТА МОРАЛІ

Науковий керівник: Габрусєва Н.В.

Співвідношення політики і моралі - одне з центральних питань у політичній теорії. Політика - це цілеспрямована діяльність у галузі взаємовідносин між різними суспільними групами, державами й народами пов'язана із боротьбою за здобуття або утримання державної влади. Політика використовується як знаряддя регулювання і формування стосунків між ними. Одним з найважливіших вимірів політики, критерієм її ефективності є мораль. Мораль - це форма суспільної свідомості і сфера індивідуальної свідомості особи, що становить сукупність моральних вимог, на основі яких суспільство і особистість роблять оцінку людської поведінки, явищ соціального і духовного життя.

Питання про співвідношення політики та моралі має складний історичний розвиток і відповідь на нього коливається під впливом різних факторів. В уявленнях людей дана проблема пройшла декілька етапів: від ідеї абсолютної єдності моралі та політики в Античній філософії до їх рішучого протиставлення в період пізнього Середньовіччя (Макіавеллі) і повної ідеологізації цього питання в філософії марксизму.

Характерно, що складність співіснування політики та моралі утворює перш за все причина появи політики. Обидва явища відіграють роль суспільного регулятора, але тут варто зазначити, що поява політики, умовно кажучи, державно-владного апарату, була викликана неможливістю моралі виконувати свою регулюючу функцію. Для її виконання потребувався принципово інший механізм – механізм примусу, котрий на певному етапі гармонійно співіснував з мораллю, доки не почав суперечити її положенням. В даному контексті варто підкреслити, що різниця між політикою та мораллю полягає перш за все, в характері впливу: для політики це примус та санкції, для моралі це етичні імперативи. Будучи сферою соціального вибору груп, індивідів, організацій, політика обмежено пов'язана з мораллю. Вибір проектів бажаного майбутнього, значимість тих або інших локальних цілей, визначення коштів і методів їхнього досягнення ґрунтується на моральних уявленнях людини чи групи про добро й зло, справедливість й несправедливість, борг, честь й достоїнство.

Важливою відмінністю між мораллю та політикою також є характер усвідомлення дії. Для політики набагато важливіший результат, як показник дії, а для моралі – мотив та почуття вчинків. В даному випадку, різність цих положень і призводить до протиріччя реалізації політичної діяльності, котра характеризується високим рівнем механізації та прагматичності, в той самий час ігнорує мотиви та внутрішні орієнтації людини, зорієнтовані на духовно-почуттєву складову. Важливою особливістю політики є її владний та матеріальний ресурс, котрий робить її надзвичайно жаданим об'єктом людської пристрасті.

Варто сказати, що головними детермінантами на співвідношення моралі і політики в історичному розвитку є рівень складності суспільних відносин, котрий і диктує домінування політики над мораллю та характер суспільної свідомості, котрий генерує місце і вплив моралі на суспільство. Отже, враховуючи складність та різноманітність сучасного політичного життя, його динамічність та вплив на особистість, можна сказати що існує потреба в появі нових підходів до оптимізації взаємодії політики та моралі. Але досвід засвідчує, що не дивлячись на суттєві відмінності і протилежності мораль і політика приреченні на взаємодію.

УДК 43

Бачинський Т. – ст. гр. СП-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

SOFTWARE ENGINEERING

Науковий керівник: викладач Джиджора Л. А.

Software engineering is the application of systematic, disciplined, quantifiable approach to the development, operation, and maintenance of software, and the study of these approaches. It is the application of engineering to software because it integrates significant mathematics, computer science and practices whose origins are in engineering. It is also defined as a systematic approach to the analysis, design, assessment, implementation, testing, maintenance and reengineering of software, that is, the application of engineering to software. The current definition of *software engineering* is still being debated by practitioners today as they struggle to come up with ways to produce software that is “cheaper, better, faster”. Major differences between software engineering and other engineering disciplines, according to some researchers, result from the costs of fabrication. Software engineering can be divided into ten subdisciplines. They are:

- Software requirements: The elicitation, analyses, specification, and validation of requirements for software.
- Software design: The process of defining the architecture, components, interfaces, and other characteristics of a system or component. It is also defined as the result of that process.
- Software construction: The detailed creation of working, meaningful software through a combination of coding, verification, unit testing, integration testing, and debugging.
- Software testing: The dynamic verification of the behavior of a program on a finite set of test cases, suitably selected from the usually infinite executions domain, against the expected behavior.
- Software maintenance: The totality of activities required to provide cost-effective support to software.
- Software configuration management: The identification of the configuration of a system at distinct points in time for the purpose of systematically controlling changes to the configuration, and maintaining the integrity and traceability of the configuration throughout the system life cycle.
- Software engineering management: The application of management activities – planning, coordinating, measuring, monitoring, controlling, and reporting – to ensure that the development and maintenance of software is systematic, disciplined, and quantified.
- Software engineering process: The definition, implementation, assessment, measurement, management, change, and improvement of the software life cycle process itself.
- Software engineering tools and methods: The computer-based tools that are intended to assist the software life cycle processes, and the methods which impose structure on the software engineering activity with the goal of making the activity systematic and ultimately more likely to be successful.
- Software quality: The degree to which a set of inherent characteristics fulfills requirements.

Software engineering is a direct subfield of computer science and has some relations with management science. It is also considered a part of overall system engineering. System engineers deal primarily with the overall system requirements and design, including hardware and human issues.

УДК 81'255

Бердніченко К. – ст. гр. 543

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ФРАЗЕОЛОГІЯ У СИСТЕМНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВИ

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Іванова Н.А.

Серед напрямків, що активно розробляються у фразеології, не можна не зазначити, що велика увага приділяється вивченню фразеологічних одиниць (ФО), які об'єднуються загальним компонентом. Зараз широко відомі дослідження, які описують ФО з компонентами-антропомінімами, соматизмами, зоонімами тощо (Т.В. Алейнікова, Є.Р.Ратушна, Г.М. Сафіна). У своїх працях фразеологи виявляють символічний зміст ключових компонентів, міжмовні паралелі, коментують лінгвокультурологічні цінності та відображають (встановлюють) картину світу.

Більшість науковців звертають увагу на відбиття у фразеологічній семантиці своєрідності національної культури народу – носія мови. Використання методів порівняльно-історичного, зіставного та структурно-типологічного аналізу у дослідженнях фразеологічного лексикону різних мов утворює особливий розділ фразеологічної теорії – зіставну фразеологію, у межах якої аналізуються як споріднені, так і неспоріднені мови. У галузі зіставного аналізу описуються й інтерпретуються у культурологічному ключі ФО різних мов.

Формування зіставної фразеології як самостійної дисципліни у межах загальної теорії фразеології припадає на кінець 70 – х років ХХ сторіччя. Її відносна молодість та нерозробленість окремих напрямків відкриває нові горизонти вивчення ФО в різних мовах. До таких нових напрямків можна віднести зіставні дослідження фразеології романських мов, лакунарний характер яких визначає необхідність та об'єктивну актуальність дослідження, що проводиться.

Розвиток фразеології значною мірою зумовлюється поглибленим вивченням окремих груп ФО, що виокремлюються у фразеологічній системі мови на основі будь-якого провідного критерію: семантичного (план змісту), структурного (план вираження), типологічного (внутрішня форма) тощо.

Незважаючи на те, що порівняльно-зіставні дослідження у вітчизняній романістиці має багату традицію, тим не менш, на фоні вивчення загальних і специфічних фонетичних, лексичних та граматичних особливостей романських мов яскраво виявляється лакунарність досліджень окремих мовних мікросистем, до числа яких належать й фразеологічні підсистеми мов, що зіставляються.

УДК 43

Богоніс І. – ст. гр. ХК-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

PROBLEMS OF FAST FOOD

Науковий керівник: ст. викладач Петришина Л.Й.

Fast food is the term given to what can be prepared and served very quickly. While any meal with low preparation time can be considered to be fast food, typically the term refers to food sold in a restaurant or store with preheated or precooked ingredients, and served to the customer in a packaged form for take-out/take-away. The term "fast food" was recognized in a dictionary by Merriam-Webster in 1951.

Fast food has been known since ancient times. Romans often refused to cook at all. In Chinese instant noodles were popular. In India cakes with spicy sauce and rice with pieces of chicken curry sauce row were in great demand. Cakes as fast food were popular in Europe but fast food industry appeared in America in 1920's.

As automobiles became popular and more affordable following the First World War, drive-in restaurants were introduced. The American company White Castle, founded by Billy Ingram and Walter Anderson in Wichita, Kansas in 1921, is generally credited with opening the second fast food outlet and first hamburger chain, selling hamburgers for five cents each. Walter Anderson had built the first White Castle restaurant in Wichita in 1916, introducing the limited menu, high volume, low cost, high speed hamburger restaurant. Among its innovations, the company allowed customers to see the food being prepared. White Castle was successful from its inception and spawned numerous competitors.

At the end of 1940 the "White Castle" brand became market leaders. The most successful in these early days was a young company called "McDonalds". In 1956 the U.S. had 14 "McDonald's" restaurants, in 1960 – 228, in 1968 – 1000, in 1990 – 11,800. Now the corporation "McDonalds" has more than 30,000 restaurants in 119 countries, while the "White Castle" chain has only about 380 restaurants in the U.S.

Permanent food at a fast food restaurant is such a painful addiction like smoking or drug use. According to nutrition adult needs about 2300 calories per day, whereas a traditional lunch at a fast food restaurant is more than a rule. According to researchers, the main problem is that this food gives the balance of hormones that are responsible for the feeling of satiety. So many people can eat tons of roll chops, washed down with sweet round, and feel with the constant hunger.

"Most fast food restaurants selling their products without any warning about its origin, the fact that it contains chemical elements is a real problem. Their owners know that the publication of the truth sharply lowers sales," scientists say.

According to dieticians, fast food is of two kinds: bad and very bad. Eating them regularly is unhealthy. The main problem is that many of these foods are high in calories and fat and contain few vitamins. People under 30 years old who consume fast food can develop heart disease. Fast food can lead to obesity, skin and hair problems and impair many bodily functions.

For Ukraine its everyday dining "fast food" visit about 400,000 Ukrainians. Monthly – it is about 12 million. In Ukraine almost 1,500 of fast food restaurants operate. But in fact the exact figure is unknown, because most fast foods in the documents are recorded as cafes.

УДК 43

Босак А. – ст. гр. ХК-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

DEVELOPMENT OF FOOD INDUSTRY IN UKRAINE

Науковий керівник: ст. викладач Петришина Л.Й.

The role of an effective, high performance and fast growing food industry as the backbone industries is to provide people with food products, forming the country's export potential, providing food security and high competitiveness of the national economy.

Food industry in Ukraine is traditionally the major supplier of basic foods, such as sugar, salt, oil, alcohol, confectionery, etc. Food industry is the leader of the agro-industrial complex. It will remain strategically important in future, determining the well-being of the people. The sector has considerable production, research and labor potential. Food industry has a complex structure bringing together over 20 industries that produce food. At present, its production capacities are not fully utilized. They operate at 42% of capacity in confectionary, 30% in dairy, canning and 19% in soft drink production. Thus, reserves of the sector are vast.

Food industry economic potential largely depends on the development of agriculture, which is the main element of the agro-industrial sector and the supplier of raw materials to all the sub-sectors of the food industry. Meat processing facilities are concentrated in Kharkiv, Poltava, Odesa, Kyiv, Vinnytsia, and Dnipropetrovsk. The largest dairy processors are based in Kyiv, Dnipropetrovsk, Kharkiv, Odesa, and Lviv. The sugar industry, which is another key element of the food industry, comprises more than 190 sugar refineries located in sugar beet growing areas (Vinnytsia, Cherkasy, Khmelnytsky, Kyiv and Ternopil Oblasts). Flour and cereals industry offers its products to the market.

Food industry in Ternopil, which processes agricultural raw materials, is the leading one in the economy of the region. The following branches are mostly notable: sugar, meat, milk, spirit-vodka, confectionery, tobacco, tinned vegetables, flour grinding and other branches. The sugar industry is the leading branch (there are 9 sugar plants operating in the region), concerning the production amount and realisation of products. Together with alcohol and tinned vegetables they are the branches of industry in which the Ternopil region is considered to be specialised on the state and local levels of labour division.

In 1957, a local dairy plant started its operation in Ternopil. However, during the reconstruction of the company began to decline and in the early 90's it was in serious financial and economic conditions. The situation changed in 2000. Then the power company OJSC "Ternopil plant milk" was created. Since then, annual production increased by 25-30%. Company expanded its product range, markets and developed a raw material supply system and distribution system. As a result of constant reconstruction, now production capacity of the plant can process about 300 tons of milk a day.

Ternopil Brewery "Opillya" – Ukraine's food industry company engaged in the manufacture and sale of beer and kvass. The company traces its history from the brewery, built in 1851 in the area for several decades, the owners of the brewery, which quickly became one of the main suppliers of beer in Ternopil, was Goldberg family.

In the early 1990s brewery in the form of rental companies operated, then it was privatized with the formation of an open joint stock company.

Currently the company produces five beers and a variety of kvass: Opillya Zhiguli, Opillya Brand, Opillya Korifey, Opillya Korifey unfiltered, Opillya Prince, Opillya Home.

УДК

Брилінська О.--- гр.БМ-22

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

APPLYING OF GENERATION THEORY IN TALENT MANAGEMENT

Науковий керівник: Перенчук О.З.

One of the most complicated and creative area in management is Human Resources which is also known as talent management. The fact is every person is individual, he need special treatment. Years of practicing lead into system based on date of one`s birth. There are special conditions in the world that affect growing-up process of the next generation. These conditions could be technological, natural, political etc and forms particular features in those who are the most sensible to environment – children. The knowledge of these characteristics made communications with people much more effective.

Basically, there are 8 generations described since the end of XIXth century such as Lost Generation (those who fought in WWI), The Greatest Generation (1901-1924), The Silent generation (1925 – 1945), The Baby Boom generation (1946 – 1964), generation X (1965 – 1981), Generation Y (1982 – 2001), Generation Z (1995 – 2005). The Always-On Generation was first used by Elon University professor Janna Quitney Anderson in 2012 to describe people born between the early 2000s and the 2020s whose lives have been influenced since their early childhood by connectivity afforded by easy access to people and the world`s knowledge through the Internet. A survey of 1,000 experts she and Lee Rainie conducted for the Pew Research Center Internet & American Life Project found that the generation brought up from childhood with a continuous connection to each other and to information will be nimble, quick-acting multitaskers who count on the Internet as their external brain; the experts also predicted Gen AO will exhibit a thirst for instant gratification and quick fixes, a loss of patience and a lack of deep-thinking ability.

Today we`re dealing with representatives of Generation X and Y at the workplace, so there are few marks that revealed their generations. Gen X values work-life balance and independence. They are adaptable and resourceful, and most have learned to use digital technology and communicate with the latest tech tools. it means moving in and out of the workforce to accommodate kids and outside interests. For Gen Y, the line between work and home doesn`t really exist. They just want to spend their time in meaningful and useful ways, no matter where they are. They are optimistic and team-oriented. Unlike Gen Y, Generation Z will not be team players, but self-directed, and really good at processing information.

This Generation stuff applies to every country on Earth because of the globalization. The Internet is inherently collaborative, so national boundaries give way to national mashups. If you are blogging at 2am in Minneapolis, the first person to read the post will probably be in Australia. Or Singapore. And if you are looking for photos of mountains, you might find the best ones on a Flickr feed from Tibet.

УДК: 352.075

Брилінська О.І. – БМ-22

Тернопільський Національний Технічний Університет ім.І.Пулюя

ВПЛИВ МАГДЕБУРЗЬКОГО ПРАВА НА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Науковий керівник: Рудакевич М.І.

У Конституції України (1996р.) місцевому самоврядуванню присвячено окремий – XI -й розділ (ст. 140-146), а також ряд статей інших розділів. Принципове значення має сьома стаття. Суттєвими положеннями Конституції в галузі місцевого самоврядування є: 1) закріплення ролі територіальної громади – природної асоціації жителів сіл (об'єднань сіл), селищ і міст – як організаційної основи всієї системи місцевого самоврядування; 2) фінансова гарантія місцевого самоврядування з боку держави, яка має брати участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримувати і компенсувати певні витрати, що виникли внаслідок рішень органів державної влади; 3) роль місцевого самоврядування як гаранта прав і свобод громадян.

Робочою групою при Тернопільській міській раді було розроблено і 19 травня 2011 р. прийнято Статут територіальної громади міста Тернополя, який є основним нормативно-правовим актом територіальної громади. Згідно зі Статутом міста (стаття 2.3), Система місцевого самоврядування у Тернополі включає: територіальну громаду міста Тернополя. Мешканці міста, що постійно проживають і зареєстровані на території міста; Тернопільську міську раду; голову міста Тернополя; йому підпорядковуються секретар міської ради, п'ять заступників та допоміжні управління; виконавчі органи Тернопільської міської ради; органи самоорганізації населення.

Громадські ради. Тернопіль – єдиний обласний центр в якому працюють 10 громадських рад. Громадські ради покликані налагоджувати ефективну взаємодію громадськості та міських владних структур з основних напрямків життєдіяльності міста для оптимізації рішень при виконанні загальноміських програм.

Молодіжна міська рада (ММР) при Тернопільській міській раді створена у відповідності до Моделі молодіжної муніципальної політики в Україні.

Студентські ради. Студреспубліка. Це своєрідний саміт активних студентів, де вони можуть представити себе і своє місто, а також розвинути свої навички в мистецтві полеміки та переговорів, висловити свою точку зору на проблеми України.

Міський учнівський парламент «Наснага» є активним учасником суспільного життя м. Тернополя, співпрацює з громадськими організаціями в реалізації заходів з підготовки до європейської інтеграції, проводить спільні акції, спрямовані на утвердження здорового способу життя та допомогу тим, хто цього потребує.

Громадські організації. Вагомий внесок у культурний, соціальний та економічний розвиток міста Тернополя роблять понад 200 громадських організацій.

Плани на майбутнє: конкурс між студентами університетів на кращий план туристичних стежок у місті Тернополі, прокласти в Тернополі велодоріжки і створення терміналів прокату велосипедів, розробляє підручник з історії Тернополя.

Ознайомлення з численними джерелами та архівними матеріалами й практикою врядування в м. Тернополі показало, що поширення Магдебурзького права мало позитивні наслідки для розвитку муніципального права, а також європейських, і вітчизняних демократичних традицій місцевого самоврядування.

УДК

Бурдик В.

Тернопільська класична гімназія

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДЛІТКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Науковий керівник: Квілінська Марія Андріївна, практичний психолог
Тернопільської класичної гімназії

У час стрімкого розвитку науково-технічного прогресу, невпинного потоку інформації, все більш актуальним стає питання збереження здорової психіки підростаючого покоління.

Підлітковий вік є віком змін. Його початок позначений біологічними трансформаціями, а завершення — суспільною адаптацією.

Соціальна активність підлітків спрямована насамперед на прийняття та засвоєння норм, цінностей і способів поведінки, характерних для світу дорослих та стосунків між ними.

Сфера спілкування займає в процесі соціального затвердження особистості підлітка дуже важливе місце. Саме в ній виявляється його самостійність, заохочується прагнення до дорослості, приймаються або не приймаються погляди, знаходять підтримку настрою і переживання. В спілкуванні кожному підлітку хочеться обов'язково знайти свою індивідуальну позицію.

Ріст агресивних тенденцій в середовищі молоді відображає одну з найгостріших соціальних проблем нашого суспільства, де за останні роки різко зросла молодіжна злочинність, особливо злочинність підлітків.

Останнім часом все більшої актуальності набуває проблема впливу на психіку підростаючого покоління засобів масової інформації, які демонстративно підкреслюють високі життєві стандарти з одного боку, а з другого — пропагують жорстокість, насилля, цинізм та інші аморальні явища.

На молодих людей буквально обрушується потік інформації, значну частину якої вони просто не в змозі адекватно сприйняти.

Аналізуючи вплив мережевих інформаційних ресурсів на формування життєвих установок молоді, потрібно розглядати Інтернет в якості специфічного середовища прояву суспільних відносин.

На жаль, на спілкування сучасних підлітків та їх розвиток негативно впливає агресивність. Ця проблема дітей і молоді в сучасних умовах є актуальною як для суспільства в цілому, так і для вікової психології.

Проведене нами дослідження показало, що домінуючою стратегією психологічного захисту у спілкуванні підлітків є агресія. Опитані отримують основну частину інформації з Інтернету, яка не завжди є достовірною і часто носить агресивний та насильницький характер.

Тому надзвичайно важливо, щоб найголовніша потреба дітей, зокрема підлітків — потреба у спілкуванні — задовольнялася не через спілкування з телевізором чи комп'ютером, а в процесі спілкування з друзями та рідними. Молоді слід вчитися критично сприймати інформацію, виявляючи при цьому особисту стійкість і вміння чинити опір небажаним інформаційним впливам.

УДК 43

Ваврін Ю. – ст. гр. СП-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

INTERNET

Науковий керівник: викладач Джиджора Л. А.

The Internet is global system of interconnected computer networks that use the standard Internet protocol suite to serve billions of users worldwide. It is a network of networks that consists of million private, public, academic, business, and government networks, of local to global scope, that are linked by a broad array of electronic, wireless and optical networking technologies. The Internet carries an extensive range of information resources and services, such as the inter-linked hypertext documents of the World Wide Web (WWW) and the infrastructure to support e-mail.

Internet is a short form of the technical term internetwork, the result of interconnecting computer networks with special gateways or routers. The Internet is also often referred to as the Net. The term Internet and World Wide Web are often used in everyday speech without much distinction. However, The Internet and World Wide Web are not one and the same. The Internet establishes a global data communications system between computers. In contrast, the Web is one of the services communicated via the Internet. It is a collection of interconnected documents and other resources, linked by hyperlinks and URLs.

Many computer scientists describe the Internet as a “prime example of a large-scale, highly engineered, yet highly complex system”. The Internet is heterogeneous; for instance, data transfer rates and physical characteristics of connections vary widely. The Internet exhibits “emergent phenomena” that depend on its large-scale organization. For example, data transfer rates exhibit temporal self-similarity. The principles of the routine and addressing methods for traffic in the Internet reach back to their origins in the 1960s when the eventual scale and popularity of the network could not be anticipated. Thus, the possibility of developing alternative structures is investigated. The Internet structure was found to be highly robust to random failures and very vulnerable to high degree attacks.

Today the Internet allows greater flexibility in working hours and location, especially with the spread of unmetered high-speed connections. The Internet can be accessed almost anywhere by numerous means, including through mobile Internet devices, mobile phones, datacards, handheld game consoles and cellular routers allow users to connect to the Internet wirelessly. Within the limitations imposed by small screens and other limited facilities of such pocket-sized devices, the services of the Internet, including e-mail and the web, may be available. The Internet allows computer users to remotely access other computers and information stores easily, wherever they may be. They may do this with or without computer security, i.e. authentication and encryption technologies, depending on the requirements. This is encouraging new ways of working from home, collaboration and information sharing in many industries. Besides many people use the World Wide Web to access news, weather and sport reports, to plan and book vacations and to find out more about their interests. Some people use chat, messaging and e-mail to make and stay in touch with friends worldwide, sometimes in the same way as some previously had pen pals. The Internet has seen a growing number of Web desktops, where users can access their files and settings via the Internet. Internet usage has been correlated to users’ loneliness. Lonely people tend to use The Internet as an outlet for their feelings and to share their stories with others, such as in the “I am lonely will anyone speak to me” thread.

УДК 378.144

Васильєва О. – ст.гр.136(а)

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

СУСПІЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Науковий керівник: доцент Шахірева Н.В.

Сучасну молодь характеризує багатоаспектний та неоднозначний діапазон суспільних пріоритетів. Студент сьогодні повинен мати загальне уявлення про різні науки, вільно користуватися будь-якою технікою, має бути політично грамотним, до того ж відчувати себе людиною Світу, тобто багато мандрувати, володіти кількома мовами.

Молоді імпонують ці вимоги та новації. Але разом з цим, слід звернути увагу на те, що виникає все більше молодих людей, які відмовляються від освіти взагалі. Маючи високий рівень IQ вони не бажають будувати кар'єру, навчатися, тікають з дому, стають учасниками фашистських угруповань, а, наприклад, комп'ютерні генії, з великим інтересом зламують банкомати та створюють програми-віруси. Ще багато випадків такої асоціальної поведінки можна навести, але слід зазначити, що зазвичай вони це роблять не задля наживи, але з метою випробувати себе. Вони люблять екстремальні види спорту і не страшаться глянути у вічі смерті.

Часто, ними керує бажання здійснити подвиг чи будь-який сильний вчинок, можливо, навіть, ціною з життя. Вони вірять лише у себе і силу свого розуму. Ці люди без особливого інтересу відносяться до грошей і матеріальних цінностей, часто підкреслюють, що вони вище за це. Мають велику кількість різних хобі. Вони називають себе «борцями проти системи». Не признаючи державу, як форму правління, переважно живуть своїми братствами, «сім'ями» і ворожо відносяться до всіх «чужаків», створюють свої правила і закони, які стають для них священними і непорушними.

Виникає питання, чим є для нас це нове покоління агресивної молоді. Чи є воно «раковою пухлиною» суспільства або ж сучасна система освіти припускається помилки, не враховуючи моральні та психологічні аспекти цих людей? Чи повинні ми прислухатися до протестуючих, кількість яких зростає з великою швидкістю? Ігноруючи їх вимоги і доводи, чи можемо ми бути впевненими у тому, що наступне покоління буде більш толерантним? Чи, можливо, ми знаходимося зараз на порозі важливих нових соціальних зрушень?

УДК 378.14

Войцевич А. -ст. гр. 346

Николаевський національний університет імені В.О.Сухомлинського

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Науковий керівник: к.п.н., доц. Задоя Е.С.

Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними тенденціями в освіті. У школі особистість має не лише набути певного обсягу знань і вмінь, але й навчитися творчо мислити, приймати рішення, мати свою позицію, брати на себе відповідальність, адаптуватися до умов життя, здатну до мобільності, швидкої зміни соціальних ролей, тобто бути людиною компетентною.

Мета дослідження - теоретично обґрунтувати особливості розвитку мислення дітей молодшого шкільного віку у процесі навчальної діяльності.

Завдання:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної, науково-методичної літератури з'ясувати особливості та специфіку розвитку мислення молодших школярів у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи.

2. Визначити шляхи розвитку логічного мислення учнів початкових класів

Теоретичну основу дослідження склали праці провідних вітчизняних психологів, які досліджували особливості мислення (Л.Виготський, Д.Ельконін, А.Зимня, Г.Костюк, В.Крутецький, О.Леонтьєв, А.Люблінська, С.Рубінштейн), праці педагогів-методистів, в яких досліджуються особливості логічного мислення молодших школярів та їх розвитку у ході навчально-виховного процесу (Т. Байбара, І.Білий, І.Городецька, О.Губенко, В.Жаркова, Т. Князева, О. Мазур, І.Стеценко, Л. Шнайдер, І.Яворська).

Молодший шкільний вік має великі можливості розвитку мислення завдяки його динамічності та мінливості. У тісному зв'язку з мисленням розвиваються всі пізнавальні процеси. Саме з розвитком мислення складаються такі важливі новоутворення молодшого шкільного віку, як внутрішній план дії і рефлексія (вміння розглядати та оцінювати свої власні дії). У дітей молодшого шкільного віку переважає наочно-образне мислення. Розвиток мислення молодших школярів виявляється в їх здатності усвідомлювати й розв'язувати дедалі складніші пізнавальні й практичні задачі, здійснювати потрібні для їх розв'язання дії й операції, виражати їх результати в судженнях, поняттях, міркуваннях і умовиводах. Логічне мислення формується на основі образного і є вищою стадією розвитку дитячого мислення.

Формувати і розвивати логічне мислення слід наступними шляхами: навчити учнів виділяти властивості предметів, розрізняти спільні і відмінні риси предметів, відрізняти істотні риси від неістотних, знайомити учнів з ознаками необхідними і достатніми, навчити прийомам класифікації та узагальнення.

УДК 347 2/3

Гащин В. - ст.гр.КАБ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ФОРМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Науковий керівник: ст.викладач Грузін. В.Я.

Цивільно-правова відповідальність – це самостійний вид юридичної відповідальності, який полягає у застосуванні державного примусу до правопорушника шляхом позбавлення особи певних благ чи покладення обов'язків майнового характеру.

Оскільки цивільно-правова відповідальність є різновидом юридичної відповідальності, їй притаманні загальні ознаки останньої (державний примус, суспільний осуд, негативні наслідки для правопорушника).

Дослідники питання цивільно-правової відповідальності звертали увагу на те, що, по-перше, цивільно-правова відповідальність – це не просто санкція за правопорушення, а лише така санкція, яка тягне до правопорушника відповідні негативні наслідки у вигляді позбавлення його суб'єктивних цивільних прав або покладення на нього нових чи додаткових цивільно-правових обов'язків. По-друге, цивільно-правовій відповідальності притаманні певні особливі риси, які надають можливість виокремити її з-поміж інших видів юридичної відповідальності.

Цивільна відповідальність спрямована не на покарання правопорушника, а на відновлення (компенсацію) суб'єктивного цивільного права потерпілої особи.

Цивільно-правова відповідальність спрямована на майнову сферу правопорушника і не зачіпає його особистого статусу. Отже, першою особливістю цивільно-правової відповідальності є її майновий характер.

Другою особливістю цивільно-правової відповідальності є додатковість обтяження. Додаткові цивільно-правові обов'язки можуть мати різний характер: а) порушник чужого права повинен компенсувати заподіяну потерпілому шкоду і таким чином поновити порушене право; б) незалежно від відшкодування шкоди порушник може бути притягнутий до цивільно-правового покарання у вигляді неустойки (штрафу або пені).

Особливістю цивільно-правової відповідальності є її компенсаційний характер. Суть його полягає у відновленні стану, що існував до порушення суб'єктивного права.

Цивільно-правову відповідальність поділяють на види в залежності від різних критеріїв.

1. Договірна і позадоговірна відповідальність.
2. Часткова (дольова), солідарна та субсидіарна (додаткова) відповідальність.
3. Повна, обмежена та підвищена (кратна) відповідальність.

В окремих статтях ЦК передбачаються випадки відшкодування збитків у обмеженому розмірі.

Відшкодування збитків у підвищеному розмірі передбачається у виняткових випадках. Наприклад, відповідно до ч. 2 ст. 231 ЦК винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати їй збитки у подвійному розмірі та моральну шкоду, що завдані у зв'язку з вчиненням цього правочину.

УДК 811.111

Головата Д. – ст. гр. 345

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ЗАСТОСУВАННЯ ГІПЕРБОЛИ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ

Науковий керівник: викладач Бондаренко Н.Ю.

Гіпербола – це різновид тропу, що полягає в надмірному перебільшенні характерних властивостей чи ознак певного предмета, явища або дії. Вона часто присутня у повсякденному усному мовленні, у фантастичних та поетичних творах, але не у наукових текстах, де насамперед важлива точність.

Для гіперболічного відображення реальності характерне вираження реального через нереальне. В основі метафоричної гіперболи часто полягає фантастичний образ. Зустрічаються три види протиріччя, що можуть міститися у метафоричному переосмисленні. Логічне протиріччя спостерігається в гіперболах типа: *run like a deer*. Безпосереднє протиріччя полягає в тому, що поняттю приписують ознаку, не властиву йому (*a walking dictionary, swim like a stone*). Абсурдне протиріччя спостерігається при об'єднанні ознак з різних областей, що робить абсурдним саме поняття (*a hog in armour*).

Деякі гіперболічні одиниці так довго використовувалися, що їх стилістична природа вже не помічається. Їхнє емоційне забарвлення слабшає у наслідок чого створюються нові емфатичні одиниці. Цей процес можна розглянути на прикладі таких слів: *to amaze, to astonish, to surprise*. *Astonish* спочатку означало «поразити громом». На ранніх стадіях його використовували у значенні «приголомшувати, оглушати». Також це слово мало метафоричний сенс, щоб підкреслити крайній ступінь збентеження та переляку чи здивування, що на деякий час паралізували здібності. Тепер це слово виступає не більш як емфатичний синонім для «здивування». Майже те ж сталося і зі словом *amaze*. Спочатку воно означало глибоке фізичне заціпеніння. Таким чином, розрізняють три групи гіпербол: стерті гіперболи, оригінальні гіперболи та оригінальні гіперболи у комплексі з іншими лексичними стилістичними прийомами. Першу групу гіпербол можна умовно поділити на п'ять типів залежно від елемента, що лежить в основі гіперболи: основний елемент *hell* – зустрічається найчастіше; гіперболи з центральним елементом *death* чи *to die*; гіперболи зі словами *mad i madhouse*; гіперболи, в основі яких лежать дієприслівники зі значенням «вбити, задушити, перерізати горло» - *to kill, to murder, to shoot, to cut somebody's throat*; гіперболи з основним елементом, що відображує кількісний аспект об'єкту чи явища.

Взагалі, основні елементи стертих гіпербол представляють слова з негативним значенням. В цих прийомах дані слова втрачають свій буквальний сенс але все ж таки відтінок прямого значення присутній у деякій мірі, визначаючи тим самим характер висловлювання, що у більшій кількості випадків має негативне забарвлення. Щодо другої групи, тобто оригінальних гіпербол, то вони частіше є розгорнутими (*that may be truer than true*). Третя група є найбільш численною. Гіпербола в одиночному вигляді зустрічається рідко. Натомість, вона часто виступає у поєднанні з іншими лексичними стилістичними прийомами, наприклад, з порівнянням, іронією та метафорою .

Вивчення гіперболічних одиниць є дуже важливим через соціальну зумовленість гіперболи та її роль у спілкуванні. Ця проблема може також становити інтерес для лінгвістів, що займаються дослідженням ефективності впливу мови на читача, чи то слухача (ораторсько-публіцистичні жанри, пропагандистські тексти тощо).

УДК 81'276.6

Городовиченко Н. – ст. гр. 445

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ ТА МОВИ ВІРТУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Класична література пропонує безліч прикладів, які доводять, що суперечності між поколіннями є споконвічним питанням. Для сучасного молодіжного комунікативного середовища, як і раніше, характерним залишається протест проти норм «дорослого» світу. Лексичні одиниці, зараховані до лав молодіжного соціолекту чи сленгу, мають здебільшого негативне значення, оскільки саме вони виступають зброєю проти «дорослих» мовних норм. Особливе місце в мові молоді посідають також одиниці, народжені завдяки використанню персонального комп'ютера, адже загальновідомо, що певна частина життя сучасної молодої людини проходить у мережі Інтернет. Залишивши осторонь питання психологічної залежності молоді від віртуального світу, визнаємо, що сьогодні досить складно знайти молоду людину, в якій нема електронної адреси, або яка не зареєстрована в тій чи іншій соціальній мережі.

Оскільки комп'ютерні ноу-хау зазвичай у першу чергу поширюються серед англomовної аудиторії, лексеми на позначення нових явищ також спочатку виникають з-поміж носіїв англійської мови, а вже згодом включаються в ужиток носіями інших мов, зокрема української.

Першою спробою лексикографічного опрацювання мовлення українських комп'ютерників є словник комп'ютерного сленгу Р. Синишина. Чималий пласт лексики з мови спілкування комп'ютерників представлено в «Короткому словнику жаргонної лексики української мови», укладеному Л. Ставицькою.

Комп'ютерне спілкування ввело до широкого обігу сполучення «віртуальна реальність», при чому під терміном «віртуальний» розуміють [К.Ю. Новиков, 2007] «такий, що не існує в реальному світі чи сприймається інакше ніж зреалізується».

На сьогодні у віртуальній реальності поширеним виявляється вживання розмовних формул-акронімів. Ці акроніми активно використовуються в електронних листах, на форумах та чат-сторінках з метою скорочення висловлення: *LOL – Laughing out loud, IM (NS)HO – in my (not so) humble opinion* тощо.

Як показало дослідження, одиниці віртуального молодіжного сленгу досить часто можна зустріти і на сторінках друкованої періодичної преси. Такий відступ від традиційної норми є свідомим, і використовується з метою привернення уваги читача, адже зазначена лексика оживляє газетно-публіцистичний текст, робить його виразнішим. Наприклад, стаття з видання «Голос України» розповідає про поп-співачку Євгенію Власову, яка ... *на дозвіллі полюбляє «повисіти» в Інтернеті. Женья обоожнює спілкуватися в чатах, приховуючись під різними «ніками».*

Отже, сучасна мова значною мірою поповнює свої лексико-фразеологічні та словотворчі ресурси з нелітературних різновидів, із молодіжного віртуального сленгу зокрема. За умови дії тенденції до демократизації, до зближення писемно-літературної мови з усно-розмовною сленг є одним із важливих джерел збагачення словникового складу мови.

УДК 621.326

Граб Г.- ст. гр. БМ-33

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПИТАННЯ МОТИВАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Науковий керівник: асистент Габрусєва Н. В.

Участь у політичному житті є безпосереднім показником самовизначення особистості, проявом розуміння людиною свого соціального статусу та можливостей. За даними різноманітних соціологічних спостережень можна стверджувати, що більш відкрите до демократії суспільство спонукає громадян до активної політичної участі.

Політичної участі протистоїть такий тип політичної поведінки як абсентеїзм. Під абсентеїзмом розуміється ухилення від участі у політичному житті, а саме у голосуванні, виборчих кампаніях, акціях протесту, діяльності партій та ін., втрата інтересу до політики. Абсентеїстський тип поведінки існує в будь-якому суспільстві, проте його поширення, рівно як і зростання частки апатичних людей, свідчить про глибоку кризу легітимності політичної системи, її норм та цінностей. До причин абсентеїзму відносяться: домінування в особистості норм субкультури при повному позбавленні загальноприйнятих норм культури. В наслідок цього особистість сприймає все, що за рамками своєї субкультури як ілюзорне. Висока ступінь задоволення особистих інтересів також веде до втрачання інтересу до політики.

Абсентеїзм може бути обумовлений втратою особистістю приналежності будь-якої соціальної групи, відсутністю уяви про зв'язок політики з приватним життям. Здебільшого абсентеїзм спостерігається у молоді, представників різноманітних субкультур, у осіб з низьким рівнем освіти. Зараз коли в суспільстві одночасно співіснують антагоністичні суспільно-політичні цінності, представлені авторитарними і ліберально-демократичними позиціями, молодим людям важко самостійно визначитись у власних уподобаннях та інтересах. Унаслідок цього процес політичної соціалізації часто набуває стихійного характеру. Відбувається внутрішнє відчуження особистості від політичної влади й діяльності, що безумовно не сприяє формуванню позитивного ставлення до політичного життя в країні.

Особливе значення для держави мають форми політичного протесту населення. Політичний протест являє собою різновид негативного впливу індивіда або групи на політичну ситуацію, що склалася в суспільстві, психологічну незадоволеність існуючим положенням речей. В кожному громадянському суспільстві складається та чи інша ступінь залучення його представників до політики. Якості кожного індивіда стосовно політичної сфери життя суспільства складається з елементів індивідуальної політичної свідомості, власних установок, потреб та інтересів, які разом з політичною свідомістю, визначають елементи політичної поведінки особистості, в тому числі і політичне відчуження.

Отже, серед основних завдань, які сьогодні стоять перед Українською державою, є підвищення рівня залучення громадян до процесу прийняття рішень. Часто громадяни не розуміють своїх прав та обов'язків і, як наслідок, вони не в змозі висловлювати свої думки з приводу політичної діяльності.

УДК 347.6

Грабовська С. – ст. гр. СІ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРАВОВІ РЕЖИМИ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ У ШЛЮБНОМУ ДОГОВОРІ

Науковий керівник: Грузін В.Я.

Сімейне право – це галузь права, сукупність правових норм, які регулюють охороняють особисті й пов'язані з ними майнові відносини громадян, що виникають із шлюбу та належності до сім'ї.

Норми СК України, якими регламентовані порядок та умови укладання, виконання та припинення шлюбного договору, зібрані в окремому розділі. Це свідчить про те, що законодавець відводить цьому правовому інституту значне місце в житті суспільства.

Розставити всі крапки над «і» шлюбним контрактом – цілком нормальне явище на Заході, якому завжди був властивий здоровий меркантилізм. Таких прикладів сила-силенна. Там уже нікого не лякає словосполучення «шлюбний контракт» і ніким не трактується як прояв недовіри. У нас же досі до нього ставляться як до модної «західної штучки» і реагують гамою найрізноманітніших емоцій.

В юридичній літературі всі домовленості подружжя у шлюбному контракті можна класифікувати як чотири категорії: 1) угоди подружжя щодо правового режиму їх майна; 2) угоди щодо порядку користування спільним і роздільним майном; 3) угоди щодо порядку управління майном і кладення з ним угод; 4) угоди зобов'язального характеру. Ось лише основні приклади того, що можна ввести до шлюбного контракту: пункт, про те, що майно, яке належить кожному із членів подружжя на правах приватної власності, належатиме йому в майбутньому, незалежно від тривалості спільного користування і спільних вкладень у період шлюбу; умови утримання та ремонту спільного і роздільного майна; умови, які не пов'язують права на утримання аліментів зі злиднями чи непрацездатністю стягувача аліментів, тощо.

Слід відмітити, що упродовж 19 років існування в Україні інституту шлюбного контракту, великого поширення такі договори так і не набули. Зокрема, протягом семи років дії Сімейного кодексу України, який визначив поняття, зміст та правила укладання шлюбного договору, цією можливістю в країні скористалося лише близько 6 тис. подружніх пар. У 2010 році нотаріусами було посвідчено трохи більше, ніж 1 тис. шлюбних договорів.

Небажання укладати шлюбний договір можна пояснити ще й тим, що раніше це можна було зробити виключно до реєстрації шлюбу. Якщо ж, проживши разом декілька років, подружжя і шкодувало про те, що шлюбного контракту немає, то вже не буде можливості його укласти. Варто сподіватися, що надання подружжю можливості укласти шлюбний договір і після реєстрації шлюбу матиме позитивні наслідки та сприятиме зростанню шлюбних контрактів в Україні.

УДК 81'373.49

Грідасова А. – ст. гр. 444

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ЖІНОЧИЙ РУХ ТА ЕВФЕМІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Евфемізація – це, за Жюлем Марузо, процес заміни точної однослівної назви певного поняття, пряме вираження якого було б певною мірою небажаним, описовим з метою його пом'якшення, ввічливості, пристойності, а також заміни табуйованих за певних обставин найменувань. Серед функцій евфемізмів найчастіше науковці виділяють магічно-забобонну (яка зумовлена вірою в мовну магію), маскувальну, (наприклад, мова злодійського жаргону, мова медиків чи комп'ютерників), політико-ідеологічну; пом'якшувальну та жартівливо-іронічна.

Евфемізми вживають як в усному мовленні, так і у писемному, а також у літературній мові, наприклад: *пороху не вигадас (не видумас, не винайде)* 'розумово обмежений'; *порох (порохня, пісок) сиплеться* (з кого-небудь) 'дуже старий'; *порохом пахне* 'загроза війни, небезпека'.

Семантична двоплановість евфемізму полягає в одночасній реалізації ознак первинного й вторинного денотатів. Обов'язковою умовою евфемії, на думку А.М. Кацева, є встановлення у свідомості мовця асоціативних зв'язків між денотатом, пряме значення якого табується, і денотатом, з яким виникає асоціація.

Останнім часом спостерігається евфемістичний бум у зв'язку з політично коректною мовою. Зокрема, це стосується позначень певних соціальних явищ та демографічних груп (з вадами зору, незрячі замість сліпі, люди з обмеженими функціональними можливостями, тощо). Мотивом цих найменувань є тактовність, небажання нагадувати про неприємні ситуації, намагання підкреслити рівноправність тощо. Це явище спричинило багато змін в сучасній англійській мові. Все менш поширеними в англійських країнах стають слова, що можуть так чи інакше продемонструвати зневажливе ставлення до жінки (наприклад: *Miss, stewardess*), чітко визначити расову чи національну належність (наприклад: *Blacks, Jap, Chink*), вік людини (наприклад: *old people*) тощо.

Ідеї політ коректності закордонні науковці перш за все пов'язують з «феміністською лінгвістикою» чи «феміністською критикою мови», головна мета якої – позбавити мову пережитків патріархального суспільства, тобто подолання відображеного у мові чоловічого домінування в суспільному та культурному житті. Так, змінам підлягають слова та вирази, які містять компонент *man*. Наприклад, К. Міллер та К. Свіфт вважають більш коректним у реченнях на зразок *Man must work in order to eat* замінити *man* латинським *Homo Sapiens: Homo Sapiens must work in order to eat*. Найпопулярнішою у цій боротьбі за «антисексизм» мови є морфема *man*, яка використовується у великій кількості складних слів, зокрема *barman, policeman, fireman*. Саме такі слова найчастіше підлягають корегуванню. Як зазначає Д. Болінгер, у 1977 році Міністерство праці США (US Department of Labor) переглянуло близько трьох тисяч з тридцяти тисяч назв професій з метою вилучення цієї морфеми із назви. Наприклад, слова *bus boy, foreman, salesman, boom man* та *bobbin man* були відповідно замінені на *dining room attendant, supervisor, salesperson, logsorter* та *bobbin winder tender*.

УДК 796

Грицай Ю. – ст. гр. Сн - 33

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МОТИВИ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ СТУДЕНТІВ

Науковий керівник: доцент Галіздра А.А.

Актуальність. Індикатором прогресивних гуманістичних зрушень вважають цільову комплексну програму "Фізичне виховання-здоров'я нації", яка підписана Президентом України. Головною метою реформи системи фізичного виховання має бути покращення здоров'я людини з урахуванням її потреб, мотивів діяльності, інтересів. **Методи дослідження:**аналіз сучасної спеціальної літератури.

Викладення основного матеріалу. Мотив – це побудник до дії, вчинку, діяльності. Мотив є одним зі складових мотиваційної сфери студентів, це спрямованість активності на предмет, внутрішній психічний стан прямо зв'язаний з об'єктивними характеристиками предмета, на який спрямована активність. Щоб студенти усвідомлювали мету своїх дій і співвідносили їх з мотивами самовдосконалення, ціль рухової активності може залишитися однією і тією ж , а зміст повинен змінюватися – стати чемпіоном, бути матеріально забезпеченим, подобатися представникам протилежної статі тощо.

Результати дослідження вікової динаміки мотивів студентів занять фізичною культурою і спортом показали, що перше місце як у хлопців, так і у дівчат , займає мотив удосконалення форми тіла, однак розвиток цього мотиву має свої особливості. У хлопців цей мотив йде паралельно зі спортивним мотивом, простежується позитивний взаємозв'язок, тобто заняття спортом асоціюються з гарною фігурою і здоров'ям. А відбувається чіткий поділ мотивів – мотив удосконалення форми тіла домінує, а спортивний мотив знижується. Дівчата починають звертати увагу на свою фігуру раніше, ніж хлопці. Досить стабільний у всі вікові періоди мотив зміцнення здоров'я. Мотивами рекреаційного характеру є: спілкування з друзями та активний відпочинок, які притаманні і хлопцям, і дівчатам.

Дослідження структури мотивів показали, що у сільських хлопців пріоритетним заняттях фізичними вправами є мотив досягнення високих спортивних результатів. Це, імовірно, пов'язане саме з місцем проживання, тому що є способом самоствердження, самореалізації. Заняття спортом супроводжуються поїздками на змагання в інші міста , можливостями потрапити у збірну команду, виїхати за кордон, поліпшити своє матеріальне становище і самий реальний варіант- переїхати із сільської місцевості в місто. Хлопці ставлять собі за мету і поліпшити фігуру за допомогою фізичних вправ.

У дівчат також знаходяться мотиви зміцнення здоров'я й удосконалення фігури, причому ці показники у процентному відношенні однакові з даними хлопців. Далі в них представлені мотиви зниження ваги, спілкування з друзями , активний відпочинок і досягнення високого спортивного результату.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє чітко розставити пріоритети мотивів занять фізичними вправами студентів, які проживають в Україні, і зробити висновок, що вони відрізняються від мотивів занять студентів які проживають в інших країнах. Якщо студентів інших країн можна залучити до систематичних занять за допомогою спорту, тому що він є невід'ємною частиною їх способу життя, то українських студентів – через інтерес до культури власного тіла, результатом якого повинна бути систематична фізична активність і здоровий спосіб життя.

УДК 130.2

Грицишин І. - ст. гр. КА-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФІЯ ХІХ-ХХ СТ. У КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ

Науковий керівник: к.ф.н., доцент Цвіркун В.М

Боротьба світоглядів і різних напрямків у вітчизняній філософії ХІХ-ХХ століть була обумовлена декількома причинами.

Перша причина корениться в гострих соціально-економічних і політичних протиріччях суспільного буття. Якщо в Західній Європі в цей період панують протиріччя буржуазного способу виробництва, то в Україні характер соціально-політичного і духовного розвитку визначає протиріччя між феодальними і буржуазними відносинами і, в той же час, починають проявлятися сутнісні протиріччя буржуазного способу виробництва. У суспільній свідомості ця ситуація відбилася в наявності декількох ідеологічних полюсів: старої, традиційної аристократично-феодальній ідеології і соціал-демократичним напрямки, які відображали ідеологію нових класів, а також соціалістичної і комуністичної ідеології, виразницею протиріч буржуазного суспільства.

Друга причина пов'язана з ростом національної самосвідомості і прагненням вибороти державну і культурну незалежність. Вісь напруги цього протиріччя обмежили ідеологи західництва і українофільства. Представники першої стверджували, що Україні необхідно орієнтуватися на Захід і постаратися якнайшвидше наздогнати його, пройшовши шлях капіталістичного розвитку. Українофіли наполягали на власному, національному шляху розвитку країни, як гарантії благополуччя і прогресу.

Третя причина полягає у самому філософському процесі, що являє собою діалектику традицій і новаторства: власних, традиційних, національних способів осягнення світу і запозичень із інших культур. В ХІХ столітті в Україні популярні були ідеї німецького класичного ідеалізму.

Четверта причина або джерело нових філософських ідей, насамперед матеріалістичних, корінилася в розвитку природничих наук. Вчені-натуралісти боролися проти ідеалістичного світогляду, сприяли розвитку і поширенню ідей матеріалізму і діалектики. Це - Т. Осиповський, П. Шумлянський, М. Остроградський, В. Лапшин, І. Сеченов, І. Мечников, М. Умов. Обґрунтування конкретно-наукових ідей часто піднімалося до загальнонаукових і філософських узагальнень. Деякі з них набагато випередили свій час. Наприклад, вчення В. Вернадського про перехід біосфери в ноосферу почало в повну міру усвідомлюватися тільки наприкінці ХХ століття.

Отже, серед безлічі напрямків і шкіл у розвитку вітчизняної філософії ХІХ - початку ХХ століть виділимо чотири основних: 1) розвиток традиційних ідей національної філософії, що йде від Київської Русі і українського просвітництва (як правило, це ідеалістичні системи); 2) розвиток ідеалізму як результат запозичення, впливу німецької класичної філософії і махізму; 3) розвиток матеріалістичної філософії в соціал-демократичному таборі і в марксизмі; 4) поширення і обґрунтування матеріалістичного світогляду в природознавстві.

УДК 43

Грондзаль А. – ст. гр. СІ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ANALYSIS OF THE COMPUTER SYSTEM BASED ON NVIDIA FERMI ARCHITECTURE

Науковий керівник: Перенчук О.З.

A computer is a programmable machine designed carry out a sequence of arithmetic or logical operations automatically. Nowadays a computer is an integral part of academic and social life and indicator of progress. I think it will continue in the nearest future. Therefore, profession of a computer engineer is very important nowadays.

Computer engineering, also called computer systems engineering, is a discipline that integrates several fields of electrical engineering and computer science required to develop computer systems.

Most of computer systems is personal ones and one of its main components is a video card. Therefore, review the latest architectures is a relevant topic.

The graphics processing unit (GPU), first invented by NVIDIA in 1999, is the most common parallel processor now. Fuelled by the insatiable desire for life-like real-time graphics, the GPU has evolved into a processor with unprecedented floating-point performance and programmability; today's GPUs greatly outpace CPUs in arithmetic throughput and memory bandwidth, making them the ideal processor to accelerate a variety of data parallel applications.

The Fermi architecture is the most significant leap forward in GPU architecture since the original G80 architecture. G80 was our initial vision of what a unified graphics and computing parallel processor should look like. GT200 extended the performance and functionality of G80. With Fermi, we have taken all we have learned from the two prior processors and all the applications that were written for them, and employed a completely new approach to design to create the world's first computational GPU.

The Fermi architecture consists of CUDA cores. CUDA is the hardware and software architecture that enables NVIDIA GPUs to execute programs written with C, C++, Fortran, OpenCL, DirectCompute, and other languages. A CUDA program calls parallel kernels. A kernel executes in parallel across a set of parallel threads. The programmer or compiler organizes these threads in thread blocks and grids of thread blocks. The GPU instantiates a kernel program on a grid of parallel thread blocks. Each thread within a thread block executes an instance of the kernel, and has a thread ID within its thread block, program counter, registers, per-thread private memory, inputs, and output results.

A thread block is a set of concurrently executing threads that can cooperate among themselves through barrier synchronization and shared memory. A grid is an array of thread blocks that execute the same kernel, read inputs from global memory, write results to global memory, and synchronize between dependent kernel calls.

These innovations require detailed study. Our task as future computer engineers to review this subject which is an urgent problem nowadays.

УДК 32.001

Гураль І.- ст. гр. БМ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СПЕЦИФІКА ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ НА ГРУНТІ НАЦІОНАЛІЗМУ

Науковий керівник: асистент Габрусєва Н.В.

Політичний конфлікт є гострим зіткненням протилежних сторін, зумовленим певними взаємовиключними політичними інтересами, поглядами та цілями у процесі здобуття, перерозподілу й використання політичної влади, опанування провідних позицій у владних структурах та інститутах, завоювання права на вплив або доступ до ухвалення рішень з розподілу влади і власності в суспільстві. Одна з особливостей політичного конфлікту полягає в тому, що він безпосередньо або опосередковано зачіпає інтереси великих соціальних груп, прошарків, класів, суспільства в цілому.

Одним із різновидів політичних конфліктів є конфлікт на національному рівні.

Під час політичних конфліктів, які виникли на національному ґрунті, відбувається боротьба за принципи, цінності і норми, якими "не можна поступитися". Компроміс при цьому досягається зі значними труднощами, адже у самосвідомості учасників конфлікту він пов'язаний зі зрадою "духу крові, справі предків" та "зникненням культурних традицій".

Політичні конфлікти на ґрунті націоналізму – це найгостріша проблема для більшості держав – колишніх республік СРСР, і Україна серед них – не виняток.

Особливість ситуації в українській політиці полягає в тому, що тут існує дуже впливова опозиція так званому "інтегральному українському націоналізмові" у вигляді пострадянського інтернаціоналізму політичних сил лівого спрямування. Ними проголошуються відомі вимоги надання російській мові офіційного статусу у Східних регіонах, більшої інтеграції з Російською Федерацією. Фактично напруженість тут існує між російсько- і україномовними прошарками населення, а не між росіянами та українцями.

У конфлікті "український націоналізм - пострадянський інтернаціоналізм" етнічні аргументи підпорядковані більш широкому діапазону політичних і світоглядних аргументів. Цей конфлікт обумовлений розбіжностями у поглядах на стратегію розвитку суспільства, інтерпретацію минулого, концепцію відносин з Росією, НАТО, Західними країнами. Тобто конфлікт розгортається в руслі пошуку оптимальних засобів модернізації посттоталітарного суспільства.

Одним з найбільш гострих питань є питання мовного протистояння. Вагомим кроком на шляху його подолання повинна стати науково обґрунтована та чітко спрямована державна політика щодо виводу мовного конфлікту із сфери політичних спекуляцій в площину етнокультурних відносин. Оскільки очевидно, що проблема так званого "мовного питання" в Україні роздувається штучно, причому недобросовісними політиками, яким простіше дискутувати на абстрактні теми, ніж займатися конкретними справами.

УДК 658.382

Гурик О. - ст. гр. КА₆-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТЛУМАЧЕННЯ РИЗИКУ В ОХОРОНІ ПРАЦІ

Науковий керівник: к.т.н., доцент Гурик О.Я.

Ризик є природною складовою життя, він супроводжує людину у всіх сферах діяльності. У побуті часто використовують слова «ризик для життя», «ризик втрати». В екологічній літературі широко використовують терміни «ризик аварії», «ризик катастрофи», «екологічний ризик». У літературі з охорони праці використовують терміни «ризик події», «ризик нещасного випадку», «ризик смерті», «виробничий ризик», «професійний ризик» тощо.

Поняття ризику є одним з ключових в охороні праці, тому дуже важливо знати його значення і вміло його використовувати.

Протягом минулих років в Україні було введено в дію ряд національних законів, розроблено та затверджено ряд нормативних документів, що стосуються проблем безпеки праці (а також тих, у яких наведено визначення терміну «ризик»). Однак аналіз цих документів показав, що поняття «ризик» тлумачиться в них не однаково. Зараз існує і використовується кілька його трактувань або значень. Відповідно до ДСТУ 2293-99 ризик – це імовірність заподіяння шкоди з урахуванням її тяжкості.

Довільне трактування терміну «ризик» не шкодить лише до тих пір, допоки не ведеться про серйозні висновки та відповідальні рішення. Чіткість термінології лежить в основі як постановки наукових завдань, так і прийняття регулюючих рішень. Відсутність єдиної упорядкованої термінології часто призводить до того, що один і той самий термін має декілька значень і служить для вираження різних понять, або для визначення одного і того ж поняття використовують декілька різних термінів.

Характерним прикладом такого довільного, невпорядкованого трактування є тлумачення поняття «ризик», що наведено в чинних нормативно-правових документах:

«ризик» - ступінь імовірності негативної події, яка може відбуватися в певних час або за певних обставин на території об'єкта підвищеної небезпеки і/або за його межами;

«ризик» - кількісна міра небезпеки, що враховує імовірність виникнення негативних наслідків від здійснення господарської діяльності та можливий розмір втрат від них.

Крім терміну «ризик», у наукових публікаціях та нормативно-правових актах з охорони праці використовують терміни «виробничий ризик» та «професійний ризик».

Серед трактувань поняття ризику, що існують, заслуговує на увагу таке, що пов'язане з інформаційною концепцією ризику. Тобто поняття ризику пов'язується з інформацією про об'єкт. Згідно з сучасною термінологією, відсутність інформації про стан об'єкта призводить до збільшення імовірності аварійних ситуацій, або інакше до зниження рівня безпеки.

УДК 94 (477)

Добжанський В. – ст. гр. СН-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ, ЯРОСЛАВ МУДРИЙ

Науковий керівник к.і.н., доц. Ю.Є. Гумен

Найдавніші відомості про дипломатичну практику східних слов'ян у візантійських джерелах датуються V-VI століттям. Перша згадка про дипломатичні стосунки східних слов'ян у руських джерелах міститься в «Повісті врем'яних літ» і стосується легендарного Кия, засновника Києва. За даними літопису, він був прийнятий візантійським імператором і отримав від нього «велику честь», що на мові візантійської дипломатії може означати лише одне: Кий уклав, як і багато «варварських» вождів, кого дарунками і підкупамі залучали греки до себе на службу, договір про союзницькі зобов'язання з Візантією і, повертаючись додому, спробував здійснити цей договір, заснувавши на р. Дунай невелику фортецю, але потерпів невдачу і був витиснений звідти місцевими жителями. Отже, договір про військову допомогу слов'ян в обмін на золото став першою звісткою про зародження руської дипломатії: східнослов'янський князь вів переговори в константинопольському палаці і уклав з імперією договір.

Ярослав Мудрий був наступником Володимира Великого. Він проводив активну зовнішню політику, укріплюючи позиції Русі на міжнародній арені. Саме при ньому вона досягла найбільшої могутності, перетворившись на впливову силу як на Заході, так і на Сході. Досить переконливо доводять це династичні зв'язки, які були встановлені Ярославом з багатьма європейськими дворами. Династичні шлюби у той час були невід'ємною частиною дипломатії, в них кожна із сторін шукала політичну вигоду. Престиж династичних зв'язків опинявся в прямій залежності від могутності держави. Сам Ярослав узяв в дружини Інгігерду – дочку шведського короля Олафа. Сини Ярослава були одружені: Ізяслав – на дочці польського князя Мешка II, Святослав – на дочці німецького графа Леопольда фон Штаде, Всеволод – на дочці візантійського імператора Костянтина Мономаха. Дочки ж Ярослава стали королевами Угорщини (Анастасія), Франції (Ганна), Норвегії і Данії (Єлизавета). Всі ці шлюби можуть говорити лише про одне – Київська держава розширювала свої зовнішньополітичні зв'язки і збільшувала свій вплив в Європі. Сестру самого Ярослава - Добронігу було видано заміж за польського короля Казимира, що забезпечило Русі спокій на західному кордоні. Один із синів Ярослава, - Святослав - одружився із сестрою трірського єпископа Бурхарда, інший, Ізяслав, – з родичкою Германського імператора Гертрудою. Ярослав проводив гідну великої держави зовнішню політику, вступивши у рівноправні стосунки з головними європейськими державами середньовічного світу: Священною Римською імперією німецької нації (Німеччиною) та Візантією. Особливо пошвавилися дипломатичні взаємини між Київською Руссю та Німеччиною. У 1030 – 1031, 1040 та 1043 рр. держави обмінялися посольствами. За час свого правління Ярослав зумів забезпечити зміцнення на європейській політичній арені статусу Русі як великої держави, укладаючи нові союзи і розвиваючи міждержавні відносини. Таким чином, внесок Ярослава Мудрого у зовнішню політику та розвиток дипломатії Київської держави неоціненний. В сфері зовнішньої політики Ярослав, як і його батько, більше сподівався на дипломатію, ніж на зброю. Він зумів забезпечити для Київської Русі визнання і високий авторитет на міжнародній арені.

УДК 130.2

Долішна О. – ст. гр.КА-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВІ, ЇЇ СИЛИ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ

Науковий керівник: к.філософ.н., доцент Цвіркун В.М.

Незважаючи на те, що словом «любов» нерідко зловживають і в літературі, і у повсякденному житті, воно аж ніяк не втратило закладеної в ньому емоційної сили. Коли б ми його не чули, воно викликає у нас душевне хвилювання, відчуття щастя, тепла, внутрішньої задоволеності. Це слово нагадує про минуле, коли ми були закохані або нас кохали, супроводжує нас у сьогоденні, дозволяє сподіватися на майбутнє. Згідно поширеній думці, слово «любов» означає якийсь емоційний стан, який не піддається строгому визначенню. Точно описати любов у всіх її якостях і проявах є неможливим, не маючи особливого дару, який проявляється лише за певних умов, дару - який не залежить від свідомих намірів, бо виходить він із середини або нав'язаний іззовні.

Пристрасть, любов, сила любові, справедливість. На перший погляд це лише слова. Але у повсякденному житті це і щастя, і натхнення, і біль, і нерідко, злочин. Прийнято вважати, що сила любові - творча сила, але в реальному житті, чи завжди це так? Навіть у творах, взяти хоча б Шекспіра, у його п'єсах сила кохання штовхає не лише на самопожертву, а й на злочини. От і виникає запитання - що ж це таке: сила любові? Та й чи любов змушує здійснювати злодіяння, заподіювати біль, робити нещасними не тільки себе, але і тих, кого люблять. Чи все ж самолюбство? Надмірне, невгамовне, що будить бажання відповісти болем на біль або «задовільнити» власне марнославство?

Існує багато наук, таких як онтологія, гносеологія, герменевтика, феноменологія, семіотика, синтактика, семантика, прагматика, метафізика, риторика, логіка любові та немало інших, за допомогою яких рано чи пізно ми змогли б знайти відповіді на ці запитання. Але ні вчора, ні сьогодні, ні завтра ніхто не зможе відповісти з стовідсотковою упевненістю на запитання: що таке «любов»?.

І навряд чи хто-небудь, коли-небудь зможе знайти відповідь на це сакраментальне запитання. Сила любові - це дримаючий, до певного часу, вулкан, який раптом прокидається і когось накриває смертельною лавиною, а хтось, хто встиг опинитися на «безпечній відстані», буде грітися від тепла цієї лавини. Коли і як це трапиться передбачити дуже складно і, напевно, неможливо.

Вмінню любити потрібно вчитися так само, як вмінню читати й писати, як вмінню мислити, загалом, - умінню жити. А все це приходить із життєвим досвідом. Але «початкові навички» кожен отримує в сім'ї, спостерігаючи за взаєминами батьків.

УДК 621. 326

Дудик Б. - СНС -51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВУЗІВ

Науковий Керівник: доцент Галіздра А.А.

Актуальність. Професійно-прикладна фізична підготовка являє собою один з основних напрямів системи фізичного виховання, покликане сформувати фізичні і спеціальні якості, вміння і навички, що сприяють досягненню об'єктивної готовності людини до успішної професійної діяльності.

Методи дослідження: аналіз сучасної спеціальної літератури.

Викладення основного матеріалу. ППФП проводиться на основі різносторонньої фізичної підготовки, що досягається на академічних парах з фізичного виховання, на тренуваннях у спортивних секціях. ППФП забезпечує фізичну та психологічну готовність до виконання конкретної діяльності.

Професійно важливі якості людини в процесі трудової діяльності в певній мірі вдосконалюються самі собою. Однак ефективність цього процесу істотно підвищується, якщо необхідні якості розвивати цілеспрямовано, використовуючи для цього засоби і методи фізичної підготовки в період, що передує професійного навчання (найкраще) або збігається з ним за часом.

Високий рівень складності сучасної техніки і технологій, підвищення обсягу професійної рухової активності різної інтенсивності передбачає крім всього іншого, ще й відповідну функціональну і фізичну підготовку людини. Будь-яка професійна діяльність пов'язана з виконанням не тільки розумових, але і конкретних рухових завдань, які вирішуються шляхом формування у людини відповідних умінь, навичок і якостей. Вирішувати ці проблеми покликані, в тому числі, і засоби фізичного виховання.

В останнє десятиліття комп'ютеризація охопила практично всі сфери життєдіяльності людини. Звідси зрозумілий інтерес до професій, які пов'язані з обчислювальною технікою й автоматизованими системами. Однак цей вид професійної діяльності передбачає переважно розумова праця, що протікає в умовах малої рухової активності при тривалому збереженні одноманітної статичної пози, що призводить до виникнення умов для підвищеної стомлюваності, зниження працездатності і погіршення самопочуття.

У зв'язку з цим до студентів, які навчаються на спеціальностях інформатики та обчислювальної техніки, пред'являються підвищені вимоги до рівня розвитку окремих фізичних якостей і психофізіологічних властивостей організму, які сприяють більш ефективному виконанню професійної діяльності. В даний час фізичне виховання у вузах здійснюється на основі навчальної програми дисципліни «Фізична культура», яка рекомендована Міністерством освіти України і відповідає Державним освітнім стандартам вищої професійної освіти за відповідними напрямками. Проте її зміст орієнтований, перш за все, на вирішення завдання загальної фізичної та рухової підготовки. Зміст розділу професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП) передано для самостійної розробки кафедрам фізичного виховання вузів

Висновки. Реформи, що проводяться в сучасній системі вищої освіти в Україні, глибоко торкнулися актуальної проблеми фізичного виховання студентської молоді.

УДК 929.092

Елакхдар Камаль

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Подорожі марокканського письменника бу Абдала́ха Муха́меда Ібн Абдалла́ха аль Лавала ат Танджи́

Наук. керівник ст. викл, канд. філолог. наук Назаревич Л.Т.

Марокканський письменник Абдалах Мухамед упродовж 1325—1349 рр. подорожував Аравією, Єгиптом, Іраном, Малою Азією, Кримом, а також побував у Хорезмі, Бухарі, Афганістані, Індії та Китаї. В 1349 р. він повернувся у Марокко, проте його натура вимагала подальшого руху, тому в 1352—53 рр. вирушив у мандри Суданом, дійшов до Тімбукту, провівши останні роки свого життя у місті Фесі. Низка вражень, думок, емоцій, висновків про різнобарв'я культур спонукали чоловіка до письменницької діяльності. Оповіді про свої подорожі Ібн Батута диктував секретарю місцевого султана. Так народилася книга «Подарунок для тих, що спостерігають дива міст та чудеса подорожей». Твір Ібн Батути, на думку дослідників, є цінним джерелом з історії країн усього світу, зокрема, й України.

Відомості про Ібн Бату́ту можемо дізнатися з автобіографічної інформації в оповіді. Мандрівник народився в берберській родині ісламського юриста в марокканському місті Танжир. У юності він, мабуть, вивчав мусульманське право у суннітському малікітському мазхабі, яких тоді було багато в Північній Африці. У червні 1325 р. він вирушив із рідного міста у «хадж» (паломництво у Мекку). Мандрівка мала тривати 16 місяців, але затягнулася на 24 роки. 17 листопада 1326 р., провівши місяць у Мецці, Ібн Батута долучився до каравану паломників, що поверталися в Ірак. У Мецці Ібн Батута трохи затримався. У «Подарунку для тих, що спостерігають дива міст та чудеса подорожей» йдеться про те, що він жив у місті три роки: з вересня 1327 р. до осені 1330 р. Але через плутатину з хронологією деякі коментатори вважають, що він, мабуть, жив там лише рік.

Ібн Батута вирушив у Китай, проте дорогою до узбережжя на загіні Батути напали індуси і пограбували його. Він загубив свій загіні і ледь не втратив життя. Втім, Ібн Бату́ті пощастило через десять днів знову наздогнати загіні, продовживши подорож до Хамбату, міста на західному узбережжі Індії. Звідти від поплив морем до Калікуту, теперішнього Кожікоде. Повернувшись у Гуанчжоу в 1346 р., Ібн Батута вирішив поїхати назад у Марокко. З Калікуті (Кожікоде) він продовжив шлях до Мекки. Дорогою до Басри через Ормузьку протоку мандрівник довідався, що останній правитель ільханату Абу Саїд помер у Персії, а його держава розвалилася. Унаслідок чого розпочалася жорстока війна між персами й монголами.

У Танжері Ібн Батута затримався тільки на кілька днів, потім вирушив у Іберію. На Піренейському півострові тоді йшла війна між арабами й християнами. Альфонсо XI загрожував захопити Гібралтар, і в 1350 р. Ібн Батута преднався до гурту мусульман, що виїжджав із Танжиру на захист порту. Коли він прибув туди, то разом із смертю Альфонсо відступила небезпека, тож Ібн Батута вирішив скористатися нагодою оглянути країну та зафіксувати враження про неї. Він проїхав через Валенсію і добрався до Гранади. Після повернення Ібн Батута з ініціативи султана Марокко Абу Інан Фаріса продиктував свої спогади Ібн Джузаї, з яким мандрівник уже зустрічався раніше в Гранаді. Записи Ібн Джузаї залишаються єдиним свідченням неймовірних романтичних пригод Ібн Батути. Повну назву рукопису *رافض ال بائراغ يف راطن ال افحت* можна перекласти, як «Подарунок тим, хто роздумує про дива міст і чудеса мандрівок», але часто їх називають *قل حركنا*, що означає «Подорожі».

УДК 81'255

Елікашвілі М. – ст. гр. 541

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ЛЕКСИЧНІ ТА ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Іванова Н.А.

У зв'язку з розвитком політичної комунікації та закономірностей комунікативної діяльності, зараз зростає увага до вивчення політичної лексики. Як відомо, лексичний шар мови є найбільш чутливим до змін. При цьому процес трансформації лексичного простору майже безперервний, в чому і полягає зв'язок мовної системи з іншими сферами суспільного життя (політичною, соціально-економічною, державною). Очевидним є той факт, що чим інтенсивніше відбуваються зміни в політиці, тим інтенсивніші зміни в лексиці на кожному етапі її розвитку.

Нові слова і словосполучення постійно з'являються в газетних і журнальних матеріалах суспільно-політичного змісту. Це позначення з області міжнародних відносин і світової економіки, позначення реалій внутрішньополітичного, економічного і культурного життя країни. Вони концентруються навколо найактуальніших проблем сучасного міжнародного і внутрішнього політичного життя, доповнюючи стійкі системи номінацій, що склалися зі слів, які відображають появу нових фактів і понять в цій сфері життя суспільства, або лексику, яка представляється комунікантам придатнішою для позначення відповідних актуальних понять, їх нюансів. Суспільно-політичні неологізми є, як правило, не стільки номінативними, скільки проектними: вони не тільки називають певне явище, але і закликають звернути на нього увагу. Кількість таких термінів в американському політичному лексиконі вельми значна: крім вже давно встановлених слів-понять, наприклад, *political hireling* – політичний наймит; *political drudge* – роботяга (про працелюбного працівника); *stooge* – політична маріонетка, виникають все нові і нові. Наприклад: *wardheeler*, *wheelhorse*, а також (*party*) *hack*, *hanger-on*, *hangdog politician*, *hatchetman*. Розмовне словотворення виявляє меншу залежність від різного роду граматичних і семантичних обмежень. У процесі невимушеного спілкування співбесідники нерідко не відтворюють слова, що існують в мові, а створюють їх «на випадок», спираючись на продуктивні словотворчі моделі. В утворених таким чином словах актуалізується значення, що підказане конкретною ситуацією. В політиці використовують ту саму схему словотворення. Наприклад, *declinism* – 'переконавання, що яка-небудь країна або державна або економічна установа зазнає істотного і, можливо, незворотнього занепаду': *The declinists, we might say, will always be with us. Wherever anyone believes in progress, someone, possibly the same one, believes in decline.*

УДК 74.200

Єгорова Н– 136 гр.

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ВАЖКОВИХОВУВАНИМИ ДІТЬМИ

Науковий керівник: к.п.н. доц. Шахірєва Н.В.

Порушення в емоційній сфері, в саморозумінні, в мимовільній діяльності і регуляції поведінки, труднощі в спілкуванні, в навчанні, домінування захисних форм поведінки – ось труднощі та проблеми дітей сиріт [Куніцко О.]. Важковихованість, на нашу думку - це результат дії травмуючої ситуацій, порушення особистих взаємовідносин з дорослими та однолітками. У дітей, що відносяться до категорії важковиховуваних, виникають проблеми з навчанням, а саме: відсутність активної розумової роботи, яку вони намагаються компенсувати механічним запам'ятовуванням, і як правило, вони стають невстигаючими в класі [Плоткин М.М.].

Як допомогти підлітку у формуванні і в підтримуванні мотивації досягнення успіху? Як знайти сферу його самоповаги? Як нам, як педагогам, подолати цю важковихованість? Як соціально педагогічне явище, воно повинно долатися не лише з боку проблеми «важкої» дитини, а й педагогічної компетенції психологів і викладачів? На нашу думку, дуже важливо сконцентруватися на тому, як формується соціальна орієнтування? Середовище існування → соціальне орієнтування → особистість → індивідуальне буття → самопізнання. Діти, що відносяться до категорії важковиховуваних, мають можливість стикнутися з соціальним процесом – дезадаптацією, але важливо пам'ятати, що цей процес зворотній, можна не тільки попереджати відхилення в соціальному і психологічному розвитку дітей, але й управляти процесом ресоціалізації соціально занедбаних дітей та підлітків.

Дитина - це особистість. Як кожна особистість, вона має свої риси характеру. Тому дуже важливо сконцентруватися на характері дитини. Метод «реконструкції» характеру логічно витікає з концепції А.С. Макаренка про те, що при перевихованні не можна разом з негативним руйнувати позитивне в особі вихованця. Для нас особисто термін «реконструкція» характеру означає відновлення всього цінного, позитивного в характері і поведінці. Відповідно до загального значення, ми бачимо наступні дії в методиці наступні етапи.

По-перше, нам необхідно виявити позитивні якості вихованця, які треба удосконалювати, розвивати і поглиблювати, прогнозувати позитивний розвиток особи, відновити, відродити позитивні якості, звички, здорові потреби, які були заглушені несприятливими обставинами.

По-друге, дуже важливе чітке визначення задач подолання важковихованості, планування індивідуальної роботи з вихованцем. Роблячи висновок із всього вище сказаного, можна припустити, що з часом у важковиховуваної дитини чи підлітка встановлюється контроль за вільним часом, контроль за колом спілкування, щоб уникнути порушень дитиною правил. На нашу думку, можемо припустити, що в «реконструкції» характеру поступово відбувається процес включення самовиховання, що позитивно впливає на виправлення особи.

УДК 37+778

Жукровський І. – ст.гр. БФ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА

Науковий керівник: к.філол.н., ст. викл. Назаревич Л. Т.

Сергій Йосипович Параджанов — визначний вірменський і український кінорежисер, народний артист УРСР і ВРСР (з 1990 р.), посмертно лауреат Державної премії України ієні Тараса Шевченка (1991р.). Він був генієм у всьому: малював, консультував відомих спеціалістів, які працювали з керамікою, склом, порцеляною. Серій Параджанов працював на студії ім. Довженка, а у 1964 р. зняв до 100-річчя М. Коцюбинського фільм «Тіні забутих предків», за який дістав 39 міжнародних нагород, 28 призів на кінофестивалях Музика М.Скорика підсилила емоційність кінострічки, актори з великою майстерністю передали глядачу глибинний творчий задум автора. У 1967 р. Параджанов на Єреванській кіностудії працював над «Коліром гранату», стрічкою про великого вірменського середньовічного поета Саят-Нову, в якій мова йде про духовне життя письменника. Найменший рух кадру глядач сприймає як подієвий вибух, вимагаючи від реценієнта чималої культури, щоб збагнути насичений зміст.

У 1965-68 рр. Параджанов протестував проти масових політичних арештів в Україні, звертався у вищі партійні органи з вимогою пояснити причини переслідувань українських інтелектуалів. Він виступав за проведення відкритих судових процесів, за що й зазнав переслідувань і, намагаючись уникнути арешту, виїхав у Вірменію. У 1971 р. повернувся в Київ і 17 березня 1973 р. був заарештований на п'ять років колонії суворого режиму. Тоді зникли 17 його сценаріїв (було спалено єдину копію «Тіней забутих предків»). У тюрмі він шив мішки, майстрував ляльки із тканин, ниток, сміття, збирав кришки з фольги, пресував їх у медальйони. Автор цвяхом вишкрывав портрет Пушкіна. Один такий медальйон митець подарував Тоніно Гуеррі, той відлив медальйон зі срібла й подарував своєму другові Федеріко Феліні. З Вінницької зони режисер надіслав своїй прихильниці (83-річній Лілі Брік) у день 8-го березня букет із колючого дроту і власних шкарпеток. Про роки ув'язнення Параджанов написав сценарій фільму «Лебедине озеро. Зона», які зняв Юрій Ільєнко. Можемо виокремити натюрморти, виготовлені в тюремних умовах, де найдоступнішим матеріалом були засушені квіти та рослини, знайдені на подвір'ї. А також — натюрморти післятюремного періоду, де майстер надавав перевагу виготовленню ірисів із уламків скла – блакитних, білих, прозорих. Вони викликають враження надзвичайної тендітності, крихкості та швидкоплинності. Дві останні роботи кінорежисера – документальний фільм, присвячений Піросмані, і художня картина «Ашик-Керіб», знята за мотивами казки М. Лермонтова і присвячена пам'яті Андрія Тарковського.

За часів Перебудови послабився тиск на митця – радянська преса називала вчорашнього зека класиком. У лютому 1988 р. кінорежисера запросили до Голландії, де вшанували в числі двадцяти найкращих режисерів світу.

Параджанова поховали 25 липня в Пантеоні геніїв вірменського духу, поряд з Арамом Хачатуряном, Вільямом Сарояном та іншими діячами мистецтва, літератури і науки Вірменії. У 1991 р. в Єревані відкрився музей великого режисера й художника, у Києві на його будинку з'явилася меморіальна дошка. Біля кіностудії О. Довженка відкрито пам'ятник Параджанову, на якому зображені персонажів із фільму «Тіні забутих предків». Вважаємо, що творчість генія потребує подальших наукових студій.

УДК 796.37.037

Завада Ю. – ст.гр.БФ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СПОРТИВНОГО ТРЕНУВАННЯ

Науковий керівник: доц. Теплий А.М.

Актуальність. Основна мета спортивного тренування – забезпечити високий рівень здоров'я спортсменів, оволодіння спортивною технікою, виховання моральних та волевих рис характеру, розвиток фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості, спритності) і на цій основі – досягнення високих показників в обраному виді спорту. Все це обов'язково має передбачати навчання й тренування спортсменів будь-якої підготовленості – від новачка до майстра спорту.

Громадський інструктор, тренер, обізнаний з основними питаннями теорії, методики навчання й тренування, володіючи технікою тих чи інших вправ, передає свої знання й уміння шляхом розповіді, особистого показу, після чого пропонує членам колективу виконати їх. У процесі виконання вправ інструктор дає вказівки, виправляє помилки, пропонує повторювати вправи доти, поки спортсмен не навчиться злагоджено й правильно їх виконувати. Коли вправа комусь не дається, інструктор розчленує її, пропонуючи виконати окремі частини, а потім і в цілому.

Принципів спортивного тренування кілька, але основним вважають всебічну підготовку спортсмена. Це – шлях до фізичного вдосконалення людини. Всебічний розвиток спортсмена, його високий моральний і культурний рівень, гармонійний розвиток мускулатури та рухомих якостей, відмінна робота серцево-судинної, дихальної та інших систем організму, фізична досконалість у цілому – основа успіху в будь-якому виді спорту.

Особливого значення набуває здійснення принципу всебічності в учбово-тренувальній роботі з юними спортсменами. Всебічний фізичний розвиток у юні роки забезпечить міцне здоров'я, працездатність, високі спортивні результати в зрілому віці.

Другий принцип – свідомість; він передбачає таку побудову навчання й тренування, які забезпечать розуміння, активне ставлення спортсмен до них. Принцип свідомості, який у радянській системі тренувань став одним з найважливіших, означає, що спортсмен повинен знати, що, чому й навіщо він робить. Інструктор чи тренер повинні проводити з вихованцями бесіди про конкретні завдання кожного тренувального заняття. Третій принцип – поступовість. Він побудований на тому фізіологічному положенні, що зміни в перебудові органів і систем організму та покращення їх функцій відбуваються під впливом тренування поступово, протягом певного часу. Звідси висновок – тренувальне навантаження треба підвищувати поступово, від заняття до заняття. Здійснення цього принципу базується і на відомих педагогічних правилах – «від простого до складного», «від легкого до важкого», «від відомого до невідомого». Найправильнішим при навчанні є сполучення правил – «від простого до складного» і «від легкого до важкого».

Принцип поступовості визначає планове збільшення навантажень і складності вправ на кожному занятті. Це й повинні відбивати тижневі, місячні й річні плани тренувань. Поступовість у навчанні має відповідати силам і можливостям, тобто треба враховувати індивідуальні особливості кожного з них.

Дотримуючись основних принципів тренування можна оптимальніше проводити навчально-тренувальний процес, забезпечуючи при цьому достатній рівень здоров'я спортсменів.

УДК 796.37.037

Заверуха З. – ст. гр. СІ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

Науковий керівник: к.пед.н., доц. Салук І.А.

Постановка проблеми. Рівень захворюваності молоді залишається високим, спостерігається тенденція до його зростання. У зв'язку з цим, працівники сфери фізичного виховання і охорони здоров'я дедалі частіше звертають увагу на проблеми фізичного виховання студентів з послабленим здоров'ям.

Знання особливостей застосування засобів у фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп дозволить викладачу обирати найефективніші з них і розробляти нові відповідно до конкретно поставлених педагогічних завдань.

Метою нашого дослідження було узагальнити особливості застосування засобів фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи.

Результати дослідження. Щодо застосування засобів у фізичному вихованні студентів з послабленим здоров'ям найоптимальнішим підходом вважається поєднання в кожному занятті основних і допоміжних засобів. Основним засобом вирішення завдань фізичного виховання є фізична вправа.

Відомо, що інтерес до занять з фізичного виховання у студентів спеціальної медичної групи є вірогідно нижчий, ніж у практично здорових осіб. Ігри ж сприяють зростанню інтересу молодих людей до фізичних вправ зокрема і до фізичного виховання загалом. Рекомендується включати в кожне заняття хоча б одну рухливу чи спортивну гру, або рухливі ігри з елементами спортивних ігор.

На початкових етапах занять фахівці радять обмежити кількість вправ, що вимагають максимального прояву витривалості. Водночас, під час деяких невротичних і кишково-шлункових захворювань (гіперсекреція), вправи на витривалість призводять до позитивних змін.

Широко відомий позитивний вплив плавання на функції системи кровообігу. Тому плавання особливо корисне для осіб з серцево-судинними захворюваннями у підготовчому періоді фізичного виховання.

Не рекомендується включати у програми занять з фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи максимально далекі і високі легкоатлетичні стрибки, а також стрибки з висоти, оскільки різкі струси тіла є протипоказаними при багатьох захворюваннях.

Допоміжним засобом фізичного виховання є оздоровчі сили природи (сонце, повітря, вода, земля) та гігієнічні фактори (режим дня, повноцінне збалансоване харчування, здоровий сон, раціональний режим дня з різноманітними організаційними формами фізичного виховання: ранковою гігієнічною гімнастикою, прогулянками, турпоходами, іграми тощо). Більшість фахівців вважають, що найвищої ефективності фізичного виховання можна досягти за умови комплексного використання засобів. Окремі з них (Булич Є.Г., 1986) наголошують, що оздоровче значення природних чинників значно недооцінюється.

Висновки. У фізичному вихованні студентів спеціальних медичних груп доцільно використовувати практично усі засоби; методика їх застосування має свої особливості в залежності від захворювання і функціональних порушень; вивченню цієї проблеми планується присвятити подальші наукові пошуки.

УДК 796.37.037

Золотий В. – ст. гр. ХО-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІНДИВІДУАЛЬНІ СТИЛІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ

Науковий керівник: к.пед.н, Салук І.А.

Постановка проблеми. Напружена розумова та творча праця студентів може викликати негативні реакції та стани організму: патології органів дихання та кровообігу, захворювання психосоматичні, нервової та кістково-м'язової системи. Це один із чинників того, що в державі склалася критична ситуація із станом здоров'я населення.

В Указі Президента України 1998 року „Про затвердження Цільової комплексної програми “Фізичне виховання та спорт – здоров'я нації”, відзначено різке підвищення захворюваності на гіпертонію – у 3 рази, стенокардію – у 2,4 рази, інфаркт міокарду – на 30 %. Проблема полягає в обґрунтуванні та відтворенні так званих індивідуальних стилів, пов'язаних переважно з особистою руховою активністю.

Мета роботи полягає у аналізі існуючих підходів щодо значення індивідуальних стилів для здорового способу життя студентів.

Викладення основного матеріалу. Різноманітні філософи та лікарі стародавності зв'язували сутність здоров'я з поняттям гармонії. Існує три аспекти сутності здоров'я: генетичне, фізичне, психічне. Генетичне здоров'я є єдиною підставою та головною умовою фізичного та психічного здоров'я. Безперечно, що спадкові задатки важливі для здоров'я, але невід'ємним компонентом здоров'я людини є її фізичне вдосконалення, гармонічний розвиток.

Найпоширеніші прояви здорового способу життя у їх індивідуально стильовому різноманітті такі: відсутність стійких шкідливих звичок; виправдані звички, режим та калорійність харчування; доброзичливе та поважне ставлення до людей та природи; дотримання правил гігієни; контроль стану здоров'я; підтримання нормального фізичного та психічного стану; позитивно спрямована життєва філософія; професійно виправданий тижневий режим тощо.

М'язова діяльність є обов'язковою умовою покращення рухових та вегетативних функцій людського організму під час усього життя. Значення м'язової діяльності настільки велике, що її розцінюють як найважливішу ознаку здоров'я. Знижена фізична активність (гіподинамія) – одна з найважливіших причин захворювань, інвалідності та смертності людини.

Всі вище перераховані відхилення здоров'я не обмежують негативні фактори у житті людини та його діє спроможність. Не повинні залишитися без уваги впливи довкілля, родини, суспільства, шкідливих звичок, генотипу, тощо.

Висновок. Різноманітність форм та засобів індивідуального стилю здорового способу життя повинна гармонійно поєднувати фізичну активність з професійною спрямованістю, раціональне харчування, неконфліктне спілкування у професійному середовищі та поза ним, використання оздоровчих сил природи.

У подальших дослідженнях планується вивчення процесу формування індивідуально-диференційованих стилів здорового способу життя студентів.

УДК 621. 326

Золотий Р. –ст. гр. ХСс-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СПОРТИВНО - МАСОВІ ЗАХОДИ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ

Науковий керівник: доцент Теплий А.М.

Актуальність. На сьогоднішній день особливої актуальності набуває розробка та використання програм занять оздоровчою фізичною культурою з використанням її найбільш раціональних доступних засобів та методів. Для виявлення дієвих способів залучення суспільства в цілому і громадянина індивідуально у спортивній та спортивно масовий потік необхідне виявлення засадних спонукальних мотивів і причин.

Методи дослідження. Вивчення нової сучасної літератури.

Виклад основного матеріалу. Згідно з "Державною програмою розвитку фізичної культури і спорту". Цільовою комплексною програмою "Фізичне виховання – здоров'я нації". Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту" та ін., які регламентують організацію та проведення заходів фізичного виховання в Україні, на сьогодні одним з основних завдань є виховання у населення України позитивні мотивації до занять фізичною культурою і спортом, активної соціальної орієнтації на здоровий спосіб життя.

Спортивно-масові заходи служать добрим помічником для розвитку інтересу до занять фізичною культурою, розвитку спритності, координації рухів, швидкісних якостей, виховання морально-вольових якостей.

Змагання – невід'ємна складова частина усієї фізичної культури.

Фізична культура – органічна частина загально - людської культури, її особлива самостійна область. В той же час це специфічний процес і результат людської діяльності, засіб і спосіб фізичного вдосконалення особи. Фізична культура впливає на життєво важливі сторони індивіда, отримані у вигляді завдатків, які передаються генетично і розвиваються в процесі життя під впливом виховання, діяльності і вдолькілля. Фізична культура частково задовольняє соціальні потреби у спілкуванні, грі, розвазі, в деяких формах самовираження особи через соціально активну корисну діяльність.

Висновки. 1.Фізична культура, маючи величезний потенціал не тільки в аспекті поліпшення фізичної підготовленості, здоров'я, але і як засіб формуючого впливу на особистість молоді, як ніяка інша діяльність може бути спрямована на вирішення ряду психофізичних, соціально-психологічних естетичних завдань.

2.Ефективним для підвищення рівня здоров'я та рівня спортивного життя у суспільстві буде підвищення привабливості культурно-масових спортивних заходів та спорту в цілому для людини.

УДК 378.14

Іванова О. - ст. гр.магістрант

Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Науковий керівник: к.п.н., доц. Задоя Е.С.

Важливим аспектом формування молодшої людини нової генерації є вивчення правових аспектів використання інформаційних технологій.

Як свідчать дослідження, проведені в школах Канади, США, Франції, "комп'ютер на уроках в школі подвоює час довільної уваги в учнів (20 хвилин замість 10 хвилин на традиційному уроці), а ігровий аспект часто сприяє кращому сприйняттю моделі учнями або осмисленню необхідності застосування алгоритму. Досліджуваною проблемою займаються провідні вчені: Г. Селевко, В. Беспалько, А. Нісімчук, О. Падалка, О. Шпак, І. Підласій іт.д.. Наприклад, Г. Селевко виділяє основні цілі комп'ютерних технологій навчання і визначає основні концептуальні положення: діалоговий характер навчання; оптимальне поєднання індивідуальної та групової роботи; необмежені можливості навчання. Отже, аналізуючи наукову, науково-методичну літературу з цієї проблеми, а також періодичні видання, ми хотіли б зупинитися на ролі інформаційних технологій в навчальному процесі.

Розвиток інформаційних технологій характеризується швидкою зміною концептуальних положень про роль, методи і прийоми в підготовці вчителів, фахівців у вузах. Ми вже не уявляємо собі освітній процес без ніх широкого впровадження. Насьогодні інформаційні освітні технології є хіба що єдиним засобом підвищення інтелектуального рівня людини; якісного поліпшення підготовки вчителя-словесника. У формуванні професійних умінь і навичок істотне значення має самоорганізація, самоконтроль, самоосвіта. Професіоналізм майбутнього вчителя-словесника полягає в тому, як він вміє навчити і виховати. Саме тому актуальним є використання інформаційних форм і методів навчання, які підвищують активність, самостійність учнів, студентів, вчителів.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Дослідивши тему, можна зробити висновок, що використання інформаційних технологій на заняттях є одним з найсучасніших засобів розвитку особистості школярів і студентів, формування інформаційної культури. Навчальні та контролюючі програми, програми-тести, програми-редактора стимулюють інтерес до навчальної діяльності, сприяють формуванню логічного, творчого мислення, розвитку здібностей. Оволодіння елементами комп'ютерної грамотності не викликає істотних труднощів у школярів і студентів. При цьому, комп'ютерні ігрові програми сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, створюють позитивне емоційне ставлення до діяльності, опосередкованої комп'ютером. Сучасна школа повинна підготувати людину що думає і відчуває, яка не тільки має знання, а й вміє використовувати ці знання в житті. Подальші дослідження планується провести в напрямку більш досконалого вивчення даної проблеми.

УДК 94 (477)

Карпецький А. – ст. гр. РП-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

БИТВА 1223 Р. НА Р.КАЛКА

Науковий керівник: викладач Андрійчук В.О.

У 1218 р. монголи розпочали війну проти половців у відповідь на воєнну допомогу останніх Хорезму. До 1221 р. монголи завершили його завоювання і їхнє 20-ти тисячне військо на чолі з Джебе і Субудаем вирушило через Закавказзя походом проти половецьких кочовищ на р. Дон. Наступного року вони підкорили аланів, які були союзниками половців і відтіснили половецькі орди хана Котяна до р.Дніпро. Хоча половці і перебували у стані перманентної війни з руськими князівствами, загроза тотального винищення змусила їх звернутися за допомогою до Русі. За ініціативою князя Мстислава Удатного (зятя хана Кончака) на початку 1223 р. питання було обговорене на з'їзді князів, але на заклик відгукнулися лише князі Південно-Західної Русі. Хоча у них і не було приводу для війни проти монголів, але панувала загальна ідея того, що в перспективі набіги монголів приведуть до втрати контролю за міжнародними торговельними шляхами у степу. Тому монгольських послів, які прибули для укладення союзу проти половців, було страчено. Отже, зіткнення стало неминучим.

Битва на р.Калка стала першою спробою об'єднаного протистояння Русі і половців зовнішній загрозі. У квітні 1223 р. руські дружини і половці об'єдналися на о.Хортиця. Об'єднане військо, за приблизними підрахунками, налічувало майже 80 тис. воїнів. Перейшовши на лівий берег Дніпра, 25 травня 1223 р. союзники знищили авангард монголів біля Савур-Могили на р.Конка і розпочали переслідування його залишків. Під час переслідування дружини русичів розтягнулися степом і втратили зв'язок між собою. А 31 травня на р.Калка (сучасна р.Кальчик) головні сили монголів, не давши авангарду русичів і половців вишкуватися до бою, раптово атакували. Половці не витримали удару і почали відступати, ламаючи стрій руських військ, які ще не вступили в битву. Скориставшись загальним сум'яттям, монголи вщент розгромили руські дружини.

Варто зазначити, що руські князі діяли на диво нерішуче і неузгоджено. До того ж, перед вирішальною битвою вони пересварилися за розподіл майбутньої здобичі. Кожний князь додержувався свого плану військових дій і не зважав на накази київського князя. Так, князь Київський Мстислав Романович взагалі не переправлявся через річку, вирішивши відсидітися в укріпленому таборі, а князі Мстислав Удатний і Данило Романович (Галицький), навпаки, атакували. Три дні монголи марно штурмували табір киян. Тоді монголи пішли на хитрість: запропонували воїнам скласти зброю, обіцяючи не проливати крові й відпустити їх за відкуп. Великий князь Київський повірив ворогові, пустив до табору, але монголи схопили киян, покляли на них дерев'яні настили від юрт та посідали зверху обідати, тим самим подушивши полонених (але не проливши їхньої крові). Літопис сповіщає, що в битві загинуло 6 князів, з простих воїнів додому повернувся лише кожен десятий, а самих лише киян було страчено 10 тис. осіб. Значних втрат зазнали і монголи. Тому вони не наважилися переправитися через Дніпро за половцями, а пограбували землі Переяславщини і повернулися у заволзькі степи. На зворотному шляху до Монголії, у Поволжі, їх атакували війська Волзької Булгарії, тому рештки військ Джебе і Субудая мусили рятуватися втечею.

УДК 811.111

Карпов Є. – ст. гр. 344

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Науковий керівник: викладач Бондаренко Н.Ю.

У ході вивчення лексичних утворень у галузі інформатики та комп'ютерної техніки виявилось, що не всі способи словотворення є продуктивними, і лише певні засоби відіграють більш-менш вагомую роль у збагаченні словникового запасу англійської мови. Наприклад, за аналогією до слова *software* була утворена численна група неологізмів, які позначають види та типи комп'ютерних програм. Таким чином виник продуктивний словотвірчий елемент – *ware*, який вводить поняття «комп'ютерна програма». До неологізмів цієї групи відносяться такі слова як *heroinware* – «надзвичайно захоплююча онлайнівська комп'ютерна гра», *careware* – «комп'ютерна програма розроблена для благодійних внесків», *herdware* – «програма для спостереження за домашньою худобою», *ransomware* – «програма-вірус, яка зашифрує комп'ютерні файли, а потім вимагає викуп за їх розшифрування», *spyware* – «програма, яка таємно надсилає дані до користувача, коли комп'ютер, на якому вона встановлена, підключений до Інтернету», *careware* – «комп'ютерна програма для благодійних пожертвувань», *coasterware* – «настільки погана програма, що її ніколи не встановлюють», *retroware* – «перша версія будь-якої програми».

Міжнародна комп'ютерна мережа Інтернет створила умови для «електронної торгівлі». «Електронна торгівля» позначається неологізмами *cybercommerce*, *cybershopping*, *electronic shopping*, *electronic commerce*, *Internet shopping*. З електронною торгівлею пов'язана ціла низка інших неологізмів, що вводяться для поняття «електронні гроші» (*cybercard*, *cybercash*, *cybercurrency*, *cybermoney*, *E-cash*, *E-money*, *virtual money*, *virtual cash*), для номінації «електронних магазинів» (*cybermall*, *cyberplaza*, *cybershop*, *electronic shop*, *virtual store*). Як видно з наведених прикладів, найбільш продуктивними словотвірчими елементами для утворення лексем на позначення видів електронної торгівлі є *-cyber* та *e-*. Ці елементи створюють похідні, які відбивають досить широке коло понять, пов'язаних з комп'ютерною технікою, з Інтернет, і потребують пояснювального перекладу.

Через те, що неологізми за своєю природою позначають мовну реалію певної нації та потребують певного часу для адаптації, а тим більш для асиміляції в мові-реципієнті, то найбільш продуктивним способом перекладу подібних неологізмів, за даними нашого дослідження, є описовий переклад – прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово, словосполучення, термін чи фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням, або більшим за кількістю компонентів словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення: *multipath movie* – «інтерактивне CD- або інтернет-кіно, яке надає глядачеві можливість обирати з декількох сюжетних ліній»; *whitelist* – «позначити ім'я, e-mail адресу, певну програму як ті, що не містять вірусів та не є спамом»; *blogosphere* – «сукупність усіх блогерів (створювачів сітьових щоденників), блогових сторінок, читачів блогів та блогових текстів». Також інколи використовується калькований переклад, коли відповідником слова мови-оригіналу вибирається перший за порядком відповідник у словнику: *e-mail* – «електронна пошта», *ciber war* – «кібервійна», *silicon revolution* – «кремнієва революція».

УДК 811.111

Кобін А. – ст. гр. 344

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ЕКОНЕОЛОГІЗМІВ ТА ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

Науковий керівник: викладач Бондаренко Н.Ю.

Для багатьох країн світу дуже гострим постає питання використання екологічно-чистої, альтернативної енергії. В багатьох країнах особливо значна увага приділяється використанню сонячної енергії. З цією метою в Австралії навіть планується будівництво «сонячної вежі» (*solar tower*). З американською програмою використання сонячної енергії пов'язано, наприклад, проведення десятиденних змагань (*American Solar Challenge*) автомобілів, що рухаються завдяки сонячній енергії (*solar-powered car*). Використання сонячної енергії, особливо як джерела палива, залежить від удосконалювання технології, тому ведуться, наприклад, роботи над створенням «багатошарових сонячних клітин» (*multilayer solar cells*), які дають можливість значного скорочення вартості такої енергії. Практичною альтернативою існуючим джерелам палива вважається і водень, тому від слова *hydrogen* була утворена значна кількість інновацій. Наприклад, «воднева революція» (*hydrogen revolution*), «водневе століття» (*Hydrogen Age*), «воднева економіка» (*hydrogen-economy*). У США популяризується будівництво котеджів з матеріалів «вторинної утилізації». Такі котеджі забезпечені джерелами оновлюємої енергії. Ці будинки одержали назву *earthships*. З автономністю подібних споруд пов'язано і поширення в загальнолітературній мові словосполучення *off the grid*, що характеризує житловий будинок або цілий житловий район, що не вимагають підключення до електричної, водопостачальної і каналізаційної мереж.

Як можна побачити з наведених прикладів, сучасна англійська мова за останні роки відреагувала на екологічний стан планети, утворивши велику кількість еконеологізмів, що надає певних труднощів перекладачеві в пошуку адекватних варіантів перекладу тієї чи іншої лексичної одиниці екологічної сфери. Зазначимо найбільш вживані способи перекладу цих лексичних одиниць:

1. Описовий переклад: *ecological footprint* – «територія, необхідна для задоволення потреб окремого члена суспільства при існуючому рівні розвитку науки і техніки», *dirty energy* – «традиційні, забруднюючі навколишнє середовище види енергії», *solar-powered cars* – «автомобілі, що рухаються завдяки сонячній енергії», *off the grid* – «житловий будинок або цілий житловий район, що не вимагають підключення до електричної, водопостачальної і каналізаційної мереж».

2. Калькований переклад: *sustainable development* – «стійкий розвиток», *global warming* – «глобальне потеплення», *greenhouse effect* – «парниковий ефект», *solar tower* – «сонячна вежа», *hydrogen revolution* – «воднева революція», *hydrogen age* – «водневе століття».

3. Калькування та транскодування разом з поясненням змісту лексичної одиниці мови-оригіналу: *multilayer solar cells* – «багатошарових сонячних клітин, які дають можливість значного скорочення вартості такої енергії», *electrosmog* – «електросмог» («океан» електромагнітної радіації від телевізійних і радіостанцій, мобільних телефонів).

УДК 130.2

Ковалик Ю. – ст. гр. КА-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФІЛОСОФІЯ СТРАХУ

Науковий керівник : к.філософ.н ., доцент Цвіркун В.М.

У певному сенсі страх завжди був у центрі будь-якої справжньої філософії, якщо погодитися з тим, що філософія народжується з невпевненості людини щодо свого походження і своєї долі. Таким чином, дослідження філософського змісту явища страху могло б бути пов'язане зі всією історією людства. Як Ви вважаєте, що є страх і для чого він нам? У чому полягають плюси та мінуси страху? Адже іноді він рятує нам життя, оберігаючи від ризикованих вчинків. Це здоровий страх, якого не варто "боятися". Але є ще інший його різновид, який блокує нашу діяльність, примушує сумніватись у своїх силах і можливостях. По суті, можна у цьому випадку на одну чашу ваг поставити віру, надію, любов, а на іншу - страх. То ж варто визначити, що для Вас є ціннішим та важливішим у житті?

Як казав Арістотель, «Нехай буде страх - деякого роду неприємне відчуття або збентеження, що виникає з уявлення про майбутнє зло, яке може погубити нас або завдасть нам неприємність». Ми постійно живемо якимись страхами, і часто ці страхи ми самі й вигадуємо. Невже так простіше? Вигадувати щось, чого несамовито боїмося, щоб уникнути придуманих нещасть. Як нерозумно. Власний страх поневоляє непохитно. Коли людина розуміє, що вона когось вбила, чи образила і боїться, значить завдяки страху людина залишається людиною. Якщо людина нищить, вбиває, гнобить інших і не має страху, то це - вже не людина, і навіть не тварина, тому, що навіть тварина має це відчуття. Гірша брехня - це брехня, яку ми говоримо самі собі. Ми живемо в запереченні того, що ми робимо, і навіть того, що ми думаємо. Ми робимо це, тому що боїмося. От наприклад, ми боїмося, що не зможемо знайти любов, але якщо знаходимо її, ми боїмося, що втратимо її. Ми боїмося, що якщо у нас не буде любові, ми будемо нещасні. Страх є ілюзією, яка будує свою власну реальність і яку ми часто сприймаємо за справжню дійсність. Найчастіше страх творить з нами дивні речі. Змушує плакати і сміятися, коритися і зраджувати, ненавидіти і соромитися. До яких тільки безглузких рішень не приходять людина під впливом страху! Страх забирає у нас здатність розпоряджатися тими коштами, які розум пропонує нам на допомогу. Він керує нами, впливає на наші вчинки, а значить, - і на подальшу долю. Якщо Ви сьогодні не наважитесь зробити щось із-за почуття страху, завтра будете жалкувати про це, через тиждень звинувачувати себе за нерішучість, через рік вас відвідає почуття втрати, а в кінці життя Ви зрозумієте, що самі себе обікрали. Він (страх) може зробити життя сірим і неповноцінним, а іноді навпаки, яскравим і насиченим.

Отже, чим йому бути для кожного з нас - особистий вибір кожного. Але є правило, що стосується всіх. Страх не повинен ставати частим гостем. Краще його не приманювати. Не впускати страх у душу. Тому що ігри з ним - небезпечні. А ставки в таких іграх іноді непомірно високі. Від страху не потрібно втікати, його треба долати. Чим більший страх ми долаємо, тим більше задоволення після цього відчуваємо. І тим вище наша впевненість у собі.

УДК 811.111'81.25

Ковда А., Щолокова А. – ст. гр. 442

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

УРАХУВАННЯ ФУНКЦІЙ ЗАГОЛОВКІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФІЛЬМІВ

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Вострецова В.О.

Тема відношення заголовку фільму та його значущості в загальній системі фільму як єдиної цілої одиниці спричиняє безліч суперечок і залишається досить неоднозначною. Отже, необхідно визначити, що ж таке заголовок. За словами В.М. Ронгинського, заголовок – це речення (або комплекс речень), що виконує функцію називання твору (або його частини), що стоїть на початку та відображає будь-який бік ідейно-тематичного змісту [2, с. 15] тексту. Проте існує й інший підхід до визначення заголовку. Наприклад, Є.В. Джанджакова, Ю.М. Лотман і Н.А. Кожина вважають, що заголовок має двоїтий характер: це межовий елемент, який не можна віднести до структурних компонентів тексту як єдиного цілого, але який поряд з цим є нерозривно пов'язаним з текстом багатоканальним зв'язком [1, с. 32].

Ми схилиємося до визначення заголовка, як структурного елементу тексту/фільму. Він становить невід'ємний компонент системи в цілому та пов'язує ключовий момент фільму та перше враження глядача. Адже, назва фільму – це знайомство глядача з кінокартиною, що вирішує подальші відносини між ними. Назва впливає на враження реципієнта та формує його уявлення щодо кінострічки та професійного рівня команди, що працювала над нею.

Важливо зазначити, що для максимально точного та вдалого перекладу заголовка фільму важливо знати й розуміти, які функції виконує назва. Отже, тепер визначимо, які функції виконує заголовок, як один із основних елементів цілісної композиції в загальній системі тексту/фільму. Основними функціями заголовку можна вважати такі: 1) номінативна (або називна); 2) інформативна (або комунікативна); 3) рекламна; 4) експресивно-апелятивна. Наше дослідження показало, що для відтворення зазначених функцій перекладачі використовують такі способи перекладу: дослівний переклад, модуляцію, змістовий переклад (*Charlie and the Chocolate factory – Чарлі та шоколадна фабрика; Scary movie – Дуже страшне кіно; Being Julia – Теамп*).

Розглянувши все вищезазначене, ми можемо дійти висновку, що під час перекладу заголовків, перекладач має звертати увагу на взаємозв'язок між назвою та текстом/фільмом як цілісної структури. Не менш важливими чинниками, якими не можна нехтувати, є критерії та функції назви, що з одного боку створюють певні обмеження для перекладача, а з іншого - вони необхідні.

Література

1. Антропова А. В. Названия американских и российских кинофильмов : сопоставительная характеристика и проблемы перевода : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / А. В. Антропова. – Екатеринбург, 2008. – 217 с.
2. Ронгинский В. М. Синтаксические модели заголовков и их использование в различных стилях речи : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. филол. наук / В. М. Ронгинский. – К., 1965. – 19 с.

УДК 621.326

Кондратюк А. – ст.гр. БМ-33

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: Габрусєва Н.В.

У сучасному глобалізованому світі демократичні процеси значною мірою впливають на формування внутрішніх складових політичного життя дедалі більшого кола країн. Демократія – політичний режим, стан політичного життя за якого державна влада здійснюється на основі широкої та реальної участі громадян та їх об'єднань у формуванні державної політики, утворення та діяльності органів державної влади.

Демократія є основою державного устрою України.

В чинній редакції Конституції України закладені загальні основи для розвитку прямої демократії в нашій державі. В ст. 1 та ст. 5 Конституції закріплено, що народ України здійснює первісну та верховну владу в країні, є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в державі. Це визначає право народу на здійснення влади як безпосередньо, так і через органи державної влади та місцевого самоврядування.

Разом з тим, нинішня політична ситуація в нашій країні яскраво демонструє хиткість і вразливість молоді демократії, а іноді, беззахисність перед викликами тоталітаризму і авторитаризму.

Зокрема, розвиток демократії в Україні гальмують такі основні проблеми: посилення протистояння владних інститутів і конфліктність у політичній системі держави; руйнування традиційного типу комунікації між виборцями та обраними до Верховної Ради України і місцевих рад депутатами; відхід політичних партій, представники яких посіли місця в органах державної влади, від положень передвиборчих програм; непрозорість процесів підготовки та ухвалення рішень виборними органами державної влади; ухвалення законів, підзаконних, а також локальних нормативно-правових актів, які прямо чи опосередковано ускладнюють чи скасовують процедури, спрямовані на максимальне залучення громадян до процесів прийняття рішень; фактична відсутність механізмів політичної відповідальності депутатів рад різного рівня перед своїми виборцями; стрімке зниження довіри до органів представницької влади та суспільна апатія.

Сучасний етап демократичних трансформацій в Україні потребує посилення механізмів безпосередньої участі громадян у суспільно-політичних процесах. Подальший розвиток демократії в Україні обумовлює, перш за все, необхідність удосконалення конституційних засад реалізації механізмів безпосередньої участі громадян в управлінні державними справами.

Таке завдання повністю відповідає основним засадам демократичного державного устрою, який, зокрема, передбачає здійснення влади народу, як через обрання представницьких органів, так і його безпосередню участь.

Важливим є також поширення у різних суспільних колах запиту на наявність демократичних процедур з метою впливу на політичні партії та їх лідерів, на органи представницької та виконавчої влади задля налагодження рівноправного та взаємовигідного діалогу між владою та суспільством.

Особливе місце у процесі поширення у суспільстві орієнтації на демократію покликані посісти засоби масової інформації. Вони повинні взяти на себе місію чесного і не заангажованого партнера громадських структур. ЗМІ, як ніхто інший, мають вплив на суспільну свідомість, тому мусять бути гідними партнерами суспільства. Демократичність влади є запорукою їх власного незалежного існування.

УДК 378.147

Кофанов О.– ст. гр. ОЗ-91

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут"

ОСОБЛИВОСТІ ХІМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЕКОЛОГІВ У ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ

Науковий керівник: к.х.н., доцент Кофанова О. В.

На даний час в Україні академічні, технічні, аграрні та педагогічні ВНЗ готують за напрямом 6.040106 "Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування" і науковців, й інженерів, й аграріїв, і педагогів-екологів тощо. Зрозуміло, що в такому разі навчальні плани університетів різного профілю дуже відрізняються один від одного наповненістю дисциплінами, кількістю кредитів, відведених на їх вивчення, кредитними модулями, що входять до їх складу тощо. Отже, у різних вищих закладах освіти України підготовка фахівців-екологів здійснюється за програмами, які суттєво відрізняються одна від одної як за науковим, так і за педагогічним рівнем.

Підготовку майбутніх інженерів-екологів в Україні здійснюють технічні та технологічні ВНЗ різноманітного профілю, причому хімічним дисциплінам в цих навчальних закладах відведено різне за значущістю місце. Наприклад, у Національному університеті "Львівська політехніка" хімічній підготовці студентів-екологів приділяється належна увага, проте, в навчальному плані підготовки бакалаврів-екологів відсутні такі важливі дисципліни, як "Біогеохімія" та "Основи токсикології". Національний технічний університет України "КПІ" здійснює підготовку фахівців-екологів як в Інституті енергозбереження та енергоменеджменту, так і на Інженерно-хімічному факультеті. Причому, незважаючи на те, що напрям підготовки майбутніх спеціалістів-екологів однаковий, навчальні плани випускаючих кафедр у вибірковій частині суттєво відрізняються саме за хімічним складником.

Професійна підготовка бакалаврів-екологів у Національному авіаційному університеті (НАУ) передбачає вивчення таких хімічних дисциплін як "Загальна та неорганічна хімія", "Біогеохімія", "Екологічна хімія". У сумарному обсязі на хімічні дисципліни припадає небагато навчального часу, але важливим, на нашу думку, є те, що студенти-екологи НАУ вивчають дисципліну "Екологічна хімія", яка надає їм змогу ознайомитися з основними класами неорганічних і органічних поллютантів, їх фізико-хімічними властивостями, токсикологічною дією, а також з методами і засобами їх екологічно безпечного знешкодження.

Отже, деякі з технічних вишів концентрують свою увагу саме на хімічній компоненті вищої екологічної освіти, інші – її дещо недооцінюють. Крім того, хімічна підготовка майбутніх екологів в українських ВНЗ має несистемний характер – у різних вищих закладах освіти студенти вивчають різні за змістом хімічні дисципліни, на їх вивчення відводиться різний обсяг навчального часу. Навіть в одному технічному ВНЗ за тим самим напрямом готують екологів за програмами, які суттєво відрізняються одна від одної. Все це спричинює певну обмеженість і фрагментарність хімічної освіти студентів, позначається на подальшому засвоєнні ними професійно орієнтованих і фахових дисциплін.

УДК 811.111'81.25

Красовська Д. – ст. гр. 346

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ОСНОВНІ ПОМИЛКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАЗВ ФІЛЬМІВ

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Вострецова В.О.

Сьогодні у світі продовжує спостерігатися явище активної міжкультурної комунікації, яке полягає в обміні досвідом у різних сферах людської діяльності. Така комунікація має місце й на рівні обміну художніми здобутками, а саме творами мистецтва, літературними творами, кіновитворами. За допомогою таких здобутків одна країна має можливість ознайомити інші країни зі своєю культурою, традиціями, економікою, політикою, повсякденним життям, а інші країни, у свою чергу, використовують ці здобутки для отримання інформації про іншу країну.

Вважаємо досить цікавими доробки кіноіндустрії, адже перегляд фільмів складає частину сучасної культури, герої популярних фільмів та актори, які їх грають, часто стають відомими, а їх образи впізнаються багатьма людьми. Важливо додати, що впізнаються не тільки образи та актори, але й самі назви фільмів стають досить відомими, інколи достатньо вимовити тільки одне слово й усі навколо зрозуміють, що мова йде саме про фільм. Отже, назва фільму, як і назва будь-якого іншого твору – це дуже важливий компонент усього фільму, який вимагає окремого й ретельного ставлення, коли мова йде про переклад.

Досить часто переклад назв фільмів викликає труднощі в перекладачів, адже перед ними стоїть завдання не просто перекласти назву, але й зберегти її функціональне навантаження та створити яскравий варіант перекладу, який би міг привернути велику кількість глядачів.

Там де існують труднощі, існують і помилки. Помилки при перекладі назв фільмів можна розподілити на декілька груп: 1) викликані недостатньою обізнаністю перекладача або просто його небажанням працювати зі словником, що в результаті призводить до створення дослівного/буквального перекладу назви; 2) викликані неспроможності перекладача побачити в назві алюзії; 3) викликані неспроможністю перекладача виявити стилістичні особливості назви, що призводить до значних стилістичних розбіжностей між назвою-оригіналом та назвою-перекладом; 4) помилки, пов'язані з порушенням норм фоніки або легкості читання, що призводить до утворення назв, які звучать явно іноземними; 5) помилки, пов'язані з невідповідністю назви змісту фільму [1]. Усі зазначені групи помилок пов'язані, з одного боку, із старанністю перекладача, а з іншого боку, з його лінгвістичною та країнознавчою обізнаністю.

Глядачі досить часто критикують перекладачів фільмів, які створили назви, що привабили глядачів та стали стимулом для перегляду того чи іншого фільму, а насправді, зовсім не відобразили змісту такого фільму. При цьому глядачі не бачать зворотній бік цієї проблеми. Дуже часто назва фільму, з якою цей фільм вийде в прокат зовсім не залежить від перекладача. Адже він міг запропонувати й достатньо вірну назву, але, можливо не досить яскраву, що зовсім не сподобалося „прокатникам”, і ті, у свою чергу, надали фільму назву, яку захотіли. Отже, переклад назв фільмів – це дуже складне завдання, вирішення якого не завжди повністю залежить від перекладача.

Література

1. Хоть горшком назови? [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу : www.thinkaloud.ru/feature/buz-titles.doc.

УДК 159.9.14

Крушельницький Р. - ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДЕЯКІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: професор Ніконенко В.М.

Нині в Україні головною проблемою етнополітики є вибір шляхів формування сучасної української нації, здатної гармонізувати етнічні, соціально-класові і релігійні відносини. Тут виділяються три концептуальні моделі: територіальна, етнічна, етнотериторіальна.

Територіальна передбачає формування нації за територіально-громадським принципом, ігноруючи пріоритетність у цьому процесі корінного українського етносу. В ній особлива увага зосереджується на закріпленні статусу двомовності, федеративного устрою України, запереченні традиційної національно-державної української символіки.

Етнічна ґрунтується на таких положеннях: визнання українського етносу українською нацією та єдиним суб'єктом державотворення; представники національних меншин отримують громадянство, якщо вони знають українську мову, лояльно ставляться до української держави, шанують її закони; заперечення принципу двомовності в державних установах за будь яких умов; конституційне закріплення правоспадковості Української держави; заперечення ідеологічного плюралізму; прирівняння статусу Криму до області.

Етнотериторіальна передбачає формування української нації за територіально-громадськими і етнічними принципами. Перший принцип передбачає, що члени української нації - це представники як корінного українського етносу, так і національних меншин, які є громадянами України. Сутність етнічного принципу полягає в тому, що визнається право українського народу на політичне самовизначення. Це право виражається в тому, що національна держава отримує назву від корінного українського етносу: його мова, традиційна символіка отримують статус національно-державних.

Головними політичними чинниками консолідації української нації є створення збалансованої моделі державної влади, яка б передбачала ефективний механізм стримувань між виконавчою, законодавчою і судовою гілками влади, включала можливість перетворення вищих державних органів в арену перманентного протистояння різних соціальних і політичних сил; формування партійної системи з сильним центристським блоком, здатним виробити ідеологію реформування держави та суспільства на засадах національної ідеї як синтезу ліберальних, соціально-демократичних і консервативних поглядів.

До правових чинників насамперед треба віднести консолідацію і кодифікацію права відповідно до норм нової Конституції і міжнародних правових стандартів. Створення ефективної правової системи в Україні сприятиме національній інтеграції, оскільки єдина система, рівних для всіх громадян, прав і обов'язків формуватиме у них почуття рівних можливостей для самореалізації саме завдяки національній ідентичності. Чим ефективніше нація зможе забезпечити сприятливі умови для самореалізації особи, в тому ж числі і етнокультурні, тим інтенсивніше проходитиме процес національної ідентифікації.

УДК 82

Курбанов Б. (Республіка Таджикистан) – ст. гр. ІБМ–31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

САДРІДДІН АЙНІ – ТАДЖИЦЬКИЙ ПИСЬМЕННИК І ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ

Науковий керівник: к. філол. н. Гавдида Н.І.

Ім'я Садриддіна Аїні (1878 – 1954) займає особливе місце в історії таджицького літературознавства. До появи робіт цього дослідника про таджиків писали тільки в етнографічному аспекті, видатна історична роль таджицького народу і його предків у створенні класичної літератури ігнорувалася. С. Аїні створив наукову школу, яка стала основоположником таджицького літературознавства, і вперше ввів термін «таджицька література» в науковий обіг.

Найважливішими творами таджицького письменника є повість «Одіна» (1924), роман «Дохунда» (1927 – 1929), епопея про життя таджицького народу «Раби» (1935) та автобіографічна повість «Спогади» (1948 – 1954).

Особливе значення має керівництво Садриддіном Аїні роботою колективу молодих літературознавців над антологією «Зразки таджицької літератури» (1939). Основна структура антології, оцінки письменників, чії твори представлені в ній, найважливіші положення редакційної передмови Союзу письменників Таджикистану – все пройшло через оцінку та вимогливу критику С. Аїні.

Дослідник заперечував помилкове твердження, що таджицька література починається лише з XVI століття, вважав часом її зародження IX століття. Садриддін Аїні відстоював цю думку і домігся визнання своїх поглядів усіма сходознавцями.

Вчений також уточнив взаємини між перською і таджицькою літературами, обґрунтувавши, зокрема, на прикладі творчості Рудакі факт зародження класичної поезії на фарсі в таджицькому середовищі, на території Середньої Азії. Літературознавець підкреслював, що видатні класики X – XV століть, коли історичні долі обох народів особливо тісно переплелися між собою, – великі поети від Рудакі до Джамі – є спільною спадщиною таджиків та персів. Тому він називав цих письменників-класиків «персько-таджицькими». Садриддін Аїні наполегливо відстоював думку про те, що таджицький народ зі своєї дорадянської літератури успадкував і творчо освоїв лише передове, справді народне за своїм духом.

Своєрідним відкриттям науковця є також характеристика літератури XVI – XIX століть, яка до його антології майже не була відома дослідникам. Саме на базі матеріалів і праць С. Аїні таджики почали вивчати творчість Сайідо Насафі та Ахмада Доніша. Вчений також вперше висвітлив літературу початку XX століття.

Цікавими є також «Літературні нотатки» (1954) письменника, в яких він ділиться своїм розумінням завдань літературної критики.

Літературознавчі роботи Садриддіна Аїні багаті численними емоційними оцінками, що наближає їх за своїм характером до літературно-критичних статей. Листи та публіцистичні статті дослідника можуть бути прикладом актуальної літературної критики, яка вторгається в реальне життя.

УДК 32.001

Лазечко Х. – ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА ЯК ПОЛІТИКО – ПРАВОВЕ ВТІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Науковий керівник : асистент Габрусєва Н. В.

«Пакти і Конституція прав і вольностей Війська Запорозького», або так звана «Конституція Пилипа Орлика», яку було проголошено в 1710 році в місті Бендери, є унікальним документом, який дослідники небезпідставно називають однією з перших у світі демократичних конституцій. Головна її ідея — повна незалежність України від Польщі та Росії, при чому кордони з Польщею визначалися по річку Случ, як за часів Богдана Хмельницького. Крім визначення території української держави, цей документ визначав права усіх верств населення України, незалежне становище Запорозької Січі від Польщі та Росії. Гетьман призначався главою держави. Поряд з ним мала діяти Генеральна старшинська Рада, що певною мірою обмежувала владу гетьмана й регулювала його відносини з народом. Крім старшини до Ради мали увійти представники від кожного полку. Державний скарб відділявся від гетьманського, на утримання гетьмана виділялися строго визначені окремі землі та кошти. Полковники та сотники повинні були обиратися демократично — вільними голосами козаків чи сотні. Гетьман зобов'язувався стежити за справедливим розподілом і збиранням державних податків, що сплачувалися козацькими помічниками, селянами, міщанами, купецтвом.

Конституція також закріплювала панівне становище православ'я у майбутній державі і безпосереднє підпорядкування київської митрополії константинопольському патріарху.

Визначальною рисою Орликової Конституції, яка, власне, робить її однією з найдемократичніших серед усіх тогочасних подібних державних актів, є пункти, котрі обмежували гетьманську владу на користь старшинської ради — своєрідного козацького парламенту, до якого мали увійти не лише генеральна старшина й полковники, а й представники Запорожжя та полків — від кожного по одній особі.

Складається Конституція із вступу (преамбули) та статей, що об'єднані у 16 розділів. Вже у вступній частині стильовими засобами бароко схематично викладено "Історію Війська Запорозького і всього руського народу", яка сягає часів заснування попередниці Гетьманщини – Київської Русі.

Конституцію України, одразу по її прийнятті, визнали уряди Швеції і Туреччини. Вона й сьогодні вражає своєю актуальністю й високим правовим рівнем.

Пилип Орлик складав Конституцію з цілковитою упевненістю у швидкому поверненні на Батьківщину, де вона буде мати юридичну силу для всієї України. Тому на момент її укладення вона являлася цілковитою реальністю, а не просто теоретичним проектом. Конституція містила багато цікавих і прогресивних ідей, була на рівні кращих досягнень тогочасної юридичної думки, значно випереджала свій час. Вона була укладена водночас двома мовами: українською і латинською. Проте, слово «конституція», що вжите у назві, ще не мало такого значення, як сьогодні. Отже, є помилкою вважати цей документ конституцією у сучасному розумінні.

Реальної сили Конституція так і не набула, але залишилась в історії як оригінальна правова пам'ятка.

УДК 796

Лаповець І. – ст. гр. Б-21

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

ДЕФЛІМПІЙСЬКИЙ СПОРТ

Науковий керівник: викладач-спеціаліст Шевчук Н.А.

Дефлімпійський спорт є повноцінною складовою Олімпійського руху інвалідів. Більше того, саме спортивні заняття і змагання глухих були підґрунтям розвитку сучасного спорту інвалідів. Перші спроби залучення інвалідів з вадами слуху до спорту були здійснені ще в ХІХ столітті, коли у 1888 році в Берліні було засновано перший спортивний клуб для глухих, а Перші "Олімпійські ігри для глухих" було проведено у Парижі (Франція) з 10 по 17 серпня 1924 року. Міжнародний Спортивний Комітет глухих (МСКГ) спільно з іншими організаціями брав участь у створенні Міжнародного Координаційного Комітету, Міжнародного спортивного фонду інвалідів, Міжнародного Паралімпійського Комітету. Проте, у 1993 р. на конгресі Міжнародного Спортивного Комітету глухих (МСКГ) у Софії (Болгарія) було поставлено питання або про вихід з Міжнародного Паралімпійського Комітету, або припинення ігор глухих та участь у Паралімпійських іграх. Міжнародний Спортивний Комітет глухих залишився членом МПК, але прийняв рішення про продовження проведення Всесвітніх ігор глухих та недоцільність участі глухих у Паралімпійських іграх. Недоцільність участі у Паралімпійських іграх обґрунтовувалася тим, що глухі вважають себе не інвалідами, а частиною культурної та мовної меншості людства - здоровими людьми без фізичних та психічних ушкоджень; змагання глухих спортсменів проводяться за тими ж спортивним правилам як і у здорових спортсменів, за винятком деяких змін технічного характеру (дії арбітрів повинні бути чітко видимими, наприклад, світловими сигналами). Крім того, на Паралімпійських іграх глухі спортсмени мали змагатися не з іншими інвалідами, а з спортсменами своєї міжнародної федерації.

Вперше на міжнародній арені національна збірна дебютувала на 17 Всесвітніх іграх глухих у 1993 році, які відбулися у Софії, де завоювала 8 нагород (2 — золоті, 4 — срібні та 2 — бронзові). Через чотири роки, на 18 Всесвітніх іграх глухих, що проходили у Копенгагені (Данія), українські спортсмени викликали цілий фурор, здобувши п'ять — золотих, десять — срібних і п'ять — бронзових медалей та встановивши чотири світові рекорди.

За вісім років українські спортсмени завоювали 143 нагороди (46 — золотих, 54 — срібні та 43 — бронзові). 19 спортсменам присвоєно звання «Заслуженого майстра спорту», 36 — «Майстра спорту України міжнародного класу», 60 — «Майстра спорту України».

На 19 Дефлімпійських іграх, які відбулися у Римі у 2001 році, українські спортсмени здобули 32 медалі (12 — золотих, 12 — срібних та 10 — бронзових), встановивши 4 світові рекорди і посівши четверте загальнокомандне місце серед 85 країн-учасниць.

На 20-тих літніх Дефлімпійських іграх, які пройшли з 5 по 16 січня 2005 року в австралійських містах Мельбурн і Баллараті українська збірна зайняла перше місце в загальнокомандному заліку, завоювавши 52 медалі (21 золоту, 17 срібних і 14 бронзових) і випередивши команди з Росії, США і Китаю.

УДК 81'271

Марченко А. – ст. гр. 444

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ГРИ СЛІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ З АНГЛІЙСЬКОЇ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Висвітлення явища гри слів відображено у працях багатьох науковців, зокрема Н.М. Демурової, Н.І. Галь, тощо. Значний місце гра слів і питання перекладу цього феномена посідають у працях В.С. Виноградова. Перекладацькі прийоми, які зазвичай використовують для перекладу гри слів такі: конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація, смисловий розвиток, цілісне переосмислення.

Розглядаючи прийом конкретизації можна побачити заміну слова вихідної мови з більш широким значенням лексичною одиницею іншої мови з вузьким значенням, наприклад: *come, go, leave* – в англійській мові багато слів із загальним широким значенням, які при перекладі завжди в тому чи іншому ступені конкретизуються. В українській мові таке значення слів зустрічається не так часто. При перекладі використовуються слова з більш конкретним значенням. Наприклад, дієслово *come* перекладається по-різному залежно від контексту: *прибувати, приїжджати, приходити, підходити, прилітати*; дієслово *go* перекладається словами: *йти, ходити, плисти, літати, їхати, відправлятися, сходити, приходити*; дієслово *leave* – *їхати, залишити, йти, відлітати, вилітати*.

Особливу увагу варто звернути на слова, які мають широке значення, адже вони можуть вживатися в різних лексичних поєднаннях. Розглянемо слово *thing*, яке у різних контекстах утворює різні лексичні поєднання. Наприклад: *you poor old thing* – *бідолаха*; *it means a lot to her to have fresh, ditty young thing like Mary about the house* – мається на увазі *істота*.

Прийом генералізації прямо протилежний прийому конкретизації. Це заміна слова, що має більш вузьке значення, словом з більш широким значенням. Наприклад: дієслово *shoot* має значення 'вбивати з вогнепальної зброї'. Отже, при перекладі інколи потрібно зробити заміну, як у випадку перекладу фрази *убитого в цьому місці*. Адже дієслово *вбити* ширше за значенням, ніж *застрелити*. Аналогічний висновок робимо по аналізі перекладу фрази *the last ounce effort in their bodies*: українська мова пропонує варіант з *останніх сил*.

Науковці виділяють такі форми гри слів [О.Д. Пономарів, 2000]: горизонтальна гра – *tredite* – *церк. іст. християнин, який зраджує своїх одновірців*; вертикальна гра слів – *Love at first bite* – назва кінофільму про вампірів.

Питання перекладу гри слів є дуже складним і багатограним. Деякі дослідники навіть вважають, що гру слів перекласти неможливо. Така позиція відкриває чудові теоретичні перспективи щодо вивчення цього явища. З іншого боку, існує думка, що перекласти будь-яку гру слів допомагає полісемія. Наприклад, *betray* – зраджувати; ставати зрадником; учинити зраду; видавати; підводити; не справджувати надій; обманювати, спокушати [О.Д. Пономарів, 2000].

УДК 316

Матвійчук О. - ст. гр. -404

Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича

ОПТИМАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ЛІДЕРСТВА

Науковий керівник: д.ф.н., професор Довгань А.О.

Для лідерів, залучених в міжнародну гру, важлива концепція ансамблю перемог. Під цим мається на увазі такий круг можливих угод, який має шанс бути схваленим конституентами лідера. Для лідерів же, що ведуть міжнародну гру на декількох рівнях, такою ж істотною являється концепція ансамблю взаємних досягнень. Важливо визначити, де і як бажане і небажане для кожної з груп конституентів накладається один на одного, які із співвідношень прийнятніші для підтримки стабільності зв'язку. Конфігурація зони взаємопроникнення дозволяє виявити результируючу силу у взаємному зв'язку. Допустимо, що лідери ставлять як мету завдання простого збереження зв'язку. Чим менше область взаємопроникнення, тим швидше лідери будуть вимушені в ході своїх дій шукати можливості для обміну думками і визначення правил гри.

Ніщо, окрім наполегливої рішучості самих лідерів, не здатне підтримувати зв'язок між ними. Чим більше зона взаємопроникнення, тим простіше лідерам акцентувати увагу на практичних питаннях і рішенні проблем. Обидві сторони усвідомлюють, як ним найлегше отримати вигоду із сталого зв'язку.

Вірогідність того, що лідери будуть в змозі підтримувати зв'язок і розуміти громадськість іншої країни, збільшується, якщо конституенти порівняно однорідні, а проблеми, що хвилюють їх, не надмірно політизуються, якщо підхід до вирішення якоїсь проблеми близький і лідерам, і їх конституентам. У таких випадках лідер може будувати свою стратегію з більшою впевненістю, що інша сторона зрозуміє його. Виникає можливість встановити контакт з конституентами іншої сторони і дати їм зрозуміти, що вони можуть розраховувати не лише на свого лідера, але і на його партнера. Більше того, легко доступна для лідера інформація про настрої громадськості іншої сторони може бути вигідно "використана при встановленні зв'язку". Фактично лідер з вигодою для себе може переслідувати інтереси конституентів іншої сторони, щоб вони бачили в нім свого союзника. У цьому сенсі в багатьох випадках лідерів супроводжує особливий успіх в завоюванні підтримки іншої суспільної думки, зокрема, серед тих груп, які були зацікавлені в скороченні стратегічних озброєнь обома сторонами і захоплені ідеєю взаємної безпеки. Вони розцінюють його як миротворця і віддають йому свої симпатії.

У міжнародному контексті більш гідні заохочення і розвитку такі зв'язки, які можуть впливати на широкий круг проблем, ніж ті, що зорієнтовані на одну вузьку проблему або невеликий круг проблем. У підтримуванні таких стосунків - запорука потенційної віддачі для лідера і його конституентів. Так само вигідно розвивати зв'язки, що впливають на розвиток інших взаємозв'язків. Тут лідер стикається з проблемою координації, роблячи спробу забезпечити оптимальний рівень усім зв'язкам. Так, радянсько-американські зв'язки впливали на те, що відбувалося в цілих регіонах світу, включаючи Близький Схід і Латинську Америку.

Висновок: якщо лідери мають намір створити міжнародний зв'язок, вони повинні розглядати себе як учасників гри на декількох рівнях.

УДК 329.78.477

Мех О. – ст.гр. 12

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

**ЗНАЙ ОДНО: НЕ КАЮСЬ Я, НЕ ПЛАЧУ...
(ПРИУРОЧЕНО 70-Й РІЧНИЦІ З ДНЯ СМЕРТІ ОЛЕНИ
ТЕЛІГИ)**

Науковий керівник: викладач-методист Бойчук В.О.

Кожний з дослідників, хто знайомився з друкованими матеріалами про життя Олени Теліги, не міг не звернути уваги на те, скільки в них білих плям і протиріч: починаючи від дати і місця народження і закінчуючи датою страти в Бабиному Яру. Перелік цих суперечностей може бути довгим. Уперше Олена побачила Україну десь перед 1917 роком, коли сім'я переїхала до Києва, де батько, висококваліфікований гідротехнік, почав викладати у політехніці, а незабаром, після Лютневої революції, став міністром в уряді УНР. Олена тим часом навчалася в гімназії Дучинської.

Антологія ліричних віршів Олени Теліги вчасно нагадує нам, що мистецька творчість цієї берегині України аж ніяк не обмежується загальновідомими і багато разів передрукованими двома поезіями "Вечірня пісня" і "Поворот", хоч перша з них справді становить апогей ліричного артистизму чи не в усій новітній поезії нашій. У поезіях Олени Теліги читач не знайде історіософських мотивів О.Ольжича, сталеву загартованої строфи Є.Маланюка. Немає в її творчому доробку епічних полотен на взірць поем Ю.Клена.

Неповторність і самотність О.Теліги в іншому. Усвідомлюючи призначення свого таланту, володіючи дивовижною, повсякчасною готовністю віддати всі сили в ім'я ідеї, Олена Теліга заглиблюється в душу людини. На зламі особистих переживань, власної обсервації докільця людська душа в О.Теліги сяє усіма гранями неповторності. Гама її світопочувань розмаїта від лірики інтимної до мотивів громадянського звучання. Кипучість натури спонукала О.Телігу вдаватися до почувань сильних, характерів безкомпромісних:

Я руці, що біла, не пробачу –
Не для мене переможний біч!
Знай одно: не каюсь я, не плачу,
Ні зітхань не маю, ні злоби.

Епоха, що породила феномен Олени Теліги була "жорстокою, як вовчиця" (О.Ольжич), "епохою молитви і вогня" (Є.Маланюк). Це була епоха, в якій кувалась нова людина, нове покоління, українців зокрема, котрі обирали бути творцями.

В Олени Теліги синтез "леза меча" і "срібного полину" є природним, таким, що відповідає стану її неспокоїної натури. Вся творчість поетки підводить до висновку, що шлях, який вона обрала, був для неї єдиним, і коли б вона зійшла з нього, то це була б уже не Олена Теліга.

О.Теліга завжди знала, що матиме "гарячу смерть, неземне умирання", оскільки свідомо йшла на "клич задимлених вогнів"... – тож в поетичній уяві бачила, як "життя хитнеться й відпливе, мов корабель у заграві пожежі". Світ настрою і переживань Теліги, колосально духовно-емоційна енергія не шукали тему у минулому. Вона жила своїм сьогоденним. Якщо Маланюк шукав сильних характерів, "оживлював" героїв минулого, то Теліга була таким характером у повсякденному житті.

УДК (С тадж.)

Худобердієва Муаззама Шакармадова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТВОРЧИСТЬ ТАДЖИЦЬКОГО ПИСЬМЕННИКА МІРЗО ТУРСУН-ЗАДЕ

Наук. керівник ст. викл, канд. філолог. наук Назаревич Л.Т.

Мірзо Турсун-заде народився 2 травня 1911 року в Азії – Гісарській долині на березі гірської річки Каратаг. Початкову освіту він здобув у медресі при мечеті, трохи згодом, коли в Каратазі відкрилась школа-інтернат для бідних дітей, він став її учнем. З інтернату хлопця перевели у дитбудинок в Душанбе, де одним із його вчителів став Лахуті. Юнак став найкращим студентом педагогічного технікуму, а після цього продовжив навчання в Таджикиському інституті просвіти в Ташкенті.

Ім'я Мірзо Турсунзаде ввійшло в історію не лише таджицької, а й світової поезії. Його відомі поеми – «Хасан-Арабакеш», «Мила моя», «Осінь і весна», вірші «Індійська балада», «Закони братства» та ін. Він першим працював у новому для таджицької культури жанрі драматургії. П'єса «Вирок» (1934 р.) була удостоєна першої премії республіканського літературного конкурсу. До його поезії зверталися таджицькі кінорежисери, зокрема музичний фільм «Я зустрів дівчину», де звучали національні мелодії А.Бабаєва, покладені на вірші Турсун-заде, мали приголомшливий успіх у республіці та восьмидесяти країнах світу. Твори Мірзо Турсун-заде перекладені на 50 мов світу. Автор також займався перекладом, він переклав на рідну мову багато шедеврів світової літератури: Пушкіна, Шевченка, Некрасова, Шота Руставелі, Джамбула та ін. З 1947 р. митець побував у 32 країнах.

Поет повторював, що найбезціннішим створінням природи є людина, тому її необхідно любити. У Турсун-заде була своя інтерпретація поняття «інтернаціоналіст». Він казав: «Щоб стати інтернаціоналістом, однаковою мірою треба любити і поважати самого себе, потім свою сім'ю і своїх близьких, далі народ і народи своєї країни й, нарешті, людей всієї планети незалежно від кольору шкіри, віросповідання, мови і раси».

Мірзу Турсун-заде в 1948 р. присуджено Сталінську премію другого ступеня. В 1961 р. йому було присвоєно звання «Народний поет Таджикицької ССР», в 1967 р. – о Героя Соціалістичної праці. В 1960 р. він став лауреатом Ленінської премії. У митця при житті було ще багато нагород, які годі й перерахувати.

Помер Мірзо Турсунзаде 24 вересня 1977 р. в м. Душанбе.

Указом президента Республіки Таджикистан, в 2001 р. поету зі світовим іменем посмертно присвоєно звання «Герой Таджикистану».

Мавзолей Мірзо Турсун-заде встановлено в одному из найкращих місць столиці – Лучобському парку, де він любив відпочивати.

Мірзо Турсун-заде є мудрим наставником багатьох відомих літераторів. Людина надзвичайно симпатична та обдарована талантом зуміла легко знайти шлях до сердець своїх читачів. Ці якості гармоніювали з масштабним державним мисленням. Мірзо Турсун-заде брав участь у вирішенні важливих завдань, які стояли перед країною. Всенародна любов до майстра слова з кожним роком міцнішає. Його іменем названі вулиці, школи, бібліотеки, підприємства. Вважаємо, що для перекладознавчих студій цікаво було би глибше дослідити взаємозв'язок таджицької та української літератур.

УДК 947.084

Михальчишин К. - ст. гр. КА-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЕЧЕНІГИ

Науковий керівник: к. і. н., доцент Криськов А.А.

В кінці IX ст. Хозарський каганат, в якому розпочалися внутрішні смути, втратив свою могутність. З хозарської конфедерації почали виходити окремі племена в цілі племінні союзи, які раніше платили данину кагану. Одним із таких народів були печеніги (тюркське - bečenek), імовірно – тюркізовані іранці. Рухаючись у західному напрямі, вони у 898 р. витіснили за Карпати мадярів і заволоділи причорноморським степом. На середину X ст., протяжність кочовищ восьми печенізьких племен охоплювала простір від Дунаю до Дону, а на півночі вони сягали річки Росі, а на лівому – пониззя Сули, середньої течії Псла та верхів'їв Ворскли.

Печеніги перебували на так званій табірній стадії кочування, для якої притаманні вже досить розвинені суспільні відносини – військова демократія. Відповідно даних візантійського історика, імператора Костянтина Багрянородного, печеніги поділялися на 8 округ, які, вочевидь, можна вважати ордами. Очолювали орди «великі» хани. У всіх ордах було 40 родів, тобто кожна складалася з 5 родів. Роди очолювалися «меншими» ханами – родовою аристократією. Кожна орда діяла, ймовірно, значною мірою самостійно. Роль ханів зводилася у тих умовах до виконання функцій воєначальників. Свою владу вони не могли передати у спадок синам. Владу успадковували двоюрідні брати або їхні сини. Цей порядок наслідування передбачає матрилінійність родства або, в кожному разі, пережиток цього матріархального закону. Хани діяли самостійно лише під час війни. У мирний час для вирішення поточних питань печеніги збирали народні збори – найхарактерніший орган воєнної демократії.

Перша згадка про печенігів у «Повісті минулих літ» датується 915 р. Упродовж 915-1036 рр. Русь воювала зі своїми кочовими сусідами 16 разів, не рахуючи дрібних сутичок; у 968, 1017 та 1036 рр. печеніги підступали до самого Києва, а 972 р. в засідці біля порогів знищили князя Святослава. Оскільки традиційною тактикою відкритого зустрічного бою рейди стрімкої кінноти печенігів зупинити було важко, то наприкінці X ст. усталюється нова форма захисту – спорудження дерево-земляних укріплень, які тяглися кількома смугами, відділяючи руське порубіжжя від Степу. Ці насипи не могла подолати кіннота, а це унеможливило блискавичні набіги та перешкоджало перегонові худоби, що було заслоном від розширення печенізьких кочовищ.

Остання битва русичів з печенігами відбулася у 1036 р. під Києвом і завершилася повним розгромом кочівників. Після цього частина печенігів відкочувала за Дунай і звідти – на Балкани, де зазнали поразки від візантійських військ і згодом асимілювалася, а ті, що залишилися на своїх попередніх кочів'ях, змушені була шукати захисту у київських князів від половців. Близько 1060 р. печеніги та близькі до них племена торків (гузів) і берендеїв (баяндур) були розселені по річках Рось і Росава. Так на Русі було створене військо, яке поєднувало мобільність кочівників і стійкість осілих племен. У 1140-х рр. усі три племена об'єдналися у Чорноклобуцький союз під зверхністю київського князя. Центром «Чорних клобуків» було м. Торчеськ (неподалік від сучасного с. Шарки Рокитнянського району Київської області). Останній раз печеніги згадуються в літописі у складі «Чорних клобуків» у 1168 р. В кінці XII ст. вони, ймовірно, повністю розчинились у цьому племінному союзі. Союз Чорних клобуків перестав існувати після знищення Київського князівства монголами.

УДК 811.111

Момоток С. – ст. гр. 344

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

РОЗВИТОК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СФЕРИ ТА ЙОГО ВІДБИТТЯ В СЛОВНИКОВОМУ СКЛАДІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Науковий керівник: викладач Бондаренко Н.Ю.

Лексична система мови належить до найбільш відкритих систем, а це означає, що словниковий склад мови перебуває у стані постійного динамічного розвитку, який відображається перед нами чи то появою нових слів, чи то виходом окремих лексичних одиниць з ужитку, чи то зміною значення існуючих слів. Беззаперечним є той факт, що словниковий склад мови пов'язаний із позамовною дійсністю і дуже чутливо реагує на ті зміни, які відбуваються у житті носія мови. Дослідники словникового складу будь-якої мови, маючи справу з лексичним інвентарем живої мови, прагнуть зафіксувати головне те, що вже втратило або втрачає свої функціональні позиції, а також те, що збагачує виражальні можливості лексичної системи. Відомості про те, як функціонують слова, як вони змінюють свої семантичні параметри, задовольняючи в процесі комунікації потребу найбільш точного відтворення думок і почуттів членів суспільства, можна одержати тільки у результаті зіставлення і порівняння семантичного обсягу конкретних лексичних одиниць тієї чи іншої мови на різних етапах чи хоча б протягом певного періоду їх функціонування.

У процесі історичного розвитку для кожної мови характерні як періоди відносної стабільності, так і відчутних структурно-семантичних зрушень. Розвиток мови багато в чому зумовлений тим впливом, який на неї здійснюють політика, ідеологія, економіка й соціальні зміни. Відомо, що, коли відбуваються трансформації в суспільних структурах, правосвідомості, культурі, інтелектуальному та духовному житті суспільства, в епіцентрі подій опиняється мова, яка відображає ці зміни.

Загальновідомо, що аналіз лексики передбачає в першу чергу дослідження семантичних процесів та джерел формування лексики. Для англійської мови, яка відображає нову суспільно-політичну ситуацію у Великобританії на рубежі ХХ – ХХІ ст., характерні такі семантичні процеси: 1) деактуалізація значень слів: в умовах однопартійності слово *partія* (англ. *party*) мало значення «комуністична партія», а зараз необхідно уточнювати про яку саме партію йде мова; 2) деідеологізація суспільно-політичної лексики: даний процес полягає у знятті пейоративного забарвлення з деяких слів чи поява іронічного відтінку. Це стосується слів *бізнесмен* (англ. *businessman*), *підприємець* (англ. *owner, head of a firm, employer*), *міліціонер* (англ. *policeman*); 3) політизація деяких лексико-семантичних груп: *застій* (англ. *stagnation*), *перестройка* (англ. *reformation*), *діалог* (англ. *dialogue*), *раунд* (англ. *round*). Із спортивної сфери перенесено у сферу політики слово *раунд* у значенні «етап». Із військової сфери у сферу політики перейшло слово *заручник* (англ. *hostage*). Слово *діалог* у політичному контексті має наступні значення: а) *переговори*, б) антонім слова *конфронтація*, в) *дискусія*, г) *спілкування*; 4) деполітизація політичних термінів: політичні терміни використовуються у неполітичних контекстах, наприклад, *диктатура* (англ. *dictatorship*) – «насилля, подавлення чужої волі», *консенсус* (англ. *agreement*) – «згода».

УДК 811.111

Москалик К. – ст.гр. 11

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТІВ «HOUSE» / «HOME»

Науковий керівник: викладач II категорії Шовдра Є.В.

Англійський будинок у свідомості світової громадськості є окремим поняттям, що має свою характеристику і особливості. Якщо ж говорити про самих жителів Туманного Альбіону, то для них поняття «дім» заміняє поняття «Батьківщина».

У Оксфордському словнику для слова «house» як основне значення вказане «a building», для слова «home» - «a place». Частина концепту, представлена "home", має більшу абстрактність, так як значення "a building" передбачає чітку просторову закріпленість на відміну від значення "a place".

Будинок як "house" призначений для групи людей, що розглядається як єдність (unity), а будинок як "home" - для окремої людини. Виділення ціннісного елемента концепту, представленого в прислів'ях і приказках, допомагає реконструювати мовну картину світу через систему подвійних опозицій, яка має національний характер [3].

Елементи ряду опозицій відрізняються оцінкою. Для частини концепту "house" позитивно оцінюється закритість будинку, те, що в ньому підтримується гармонія і цілісність, яка задана через значення 'unity', не зруйнована. Інші частини опозицій відповідно отримують негативну оцінку, тому що осуджується відкритість будинку, його порожнеча, що призводить до руйнування властивою цілісності. Найбільш яскравими прикладами, що ілюструють ці опозиції, є приказки: «If you don't live in the house, you don't know when it leaks; When the house is open, the honest man sins; There is a hole in the house» [4].

Ідея закритості будинку співвідноситься з іншою важливою опозицією - «свій - чужий». Згідно мовній картині світу англійців, саме закритість будинку як "house" забезпечує збереження «свого» простору, інші ж люди («чужі») порушують закритість: «Curiosity is ill manners in another's house; He that marries a widow and two children has three back doors to his house. »

Інше осмислення отримує опозиція «свій - чужий» в приказках і прислів'ях, що мають слово "home". Ідея незруйнованої єдності і закритості будинку не представляється тут релевантною (в значенні "home" немає значення "unity "). Значущими виявляються опозиції «близький - далекий», «безпечний - небезпечний», які розкриваються через образ дороги (42% прислів'їв з "home" містять цей образ): «Far from home, near thy harm; There is no place like home; East , west, home's best; Go abroad and you'll hear news of home »[5]. Зміщення акценту на цей образ пов'язано також з відмінностями в другому значенні. Якщо людина залишає будинок (house), то відбувається руйнування єдності дому та сім'ї: «He that would be well needs not go from his own house».

У результаті проведеного дослідження з'ясувалося, що будинок (house) - образ швидше реального світу, місце, в якому людина живе, як член суспільства ('unity'), яке у певній мірі нав'язує себе людині через систему моральних заборон, що регулюють відносини в будинку (ціннісне ядро концепту з "house"). Деякі фразеологізми, що містять "home", мають подібне тлумачення.

УДК 80

Москалюк І. — ст. гр. 11

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

МЕЛАНХОЛІЙНО-ТУЖЛИВІ МОТИВИ У ЛІРИЦІ БОГДАНА ЛЕПКОГО

Науковий керівник викладач-методист Дудар Ін.А.

Богдан Лепкий творив як із чуття, так із розуму, чергував, іноді навіть у межах одного твору, громадські акорди з камерними.

Самобутньою поетизацією зустрічей і прощань, любовних “не забудь” є розділ “Intermezzo”, вірші “Сльоти”. Сумовиті вірші про кохання, об’єднання в розділі “Весною”, подібно до “Зів’ялого листя”, відтворили любовні переживання ліричного героя. Ліро-епічний цикл “Стара пісня”, позначений синтезом літературного психологізму і народнопісенних навіянь (особливо виразних у “Шовкова хустка, шовкова...” й інші), сімнадцятьма віршами втілює драматичний перебіг відчуттів героя, кохану якого відають за старого та багатого. Народною й естрадною (з репертуару М. Гнатюка) піснею став прегарний романс “Час рікою пливе”, в якому, як довів Ф. Погребенник, злилися тексти Лепкого і Франка та музика Дм. Січинського.

Лірично-філософські марини Лепкого циклу “З-над моря”, дещо статичні в малюнках власне водної стихії, натомість цікаві розкриттям зв’язку моря та неба (космосу), їх вічності та мізерності людини посеред них. Водночас вірш “Світів бездонні океани...” показав: лірик добре розумів як нетотожність вищого і земного світів, так і велич розуму й духу людини.

Координати рідного краю проступили й у системі сонетних зчеплень вірша “Ліси дрімучі, тихі, сумовиті...” (1891). Лірик безпосереднього і щирого почуття, Лепкий у катренах об’єднав антитетичні ознаки України і рідного села: поетичність довкілля і мізерію простолоду, його обертість і безземелля. У настроєвих символістських малюнках сільська дійсність (“Гість”), добре znana поетові, асоціюється зі столоченим життям простого люду, нидіння села, щорічним жорстоким гостем у якому – Голод. Аналогічно “нічні” стани природи виконують функцію психологічного паралелізму саморозкриття, невіддільні від тяжкої змори душі ліричного героя (“Не люблю осінньої ночі”, “Дивний сум...”). Уведення ж у естетичні контексти відразливих явищ (голоду, війни), витончення потворного показує специфіку українського й лемківського модернізму: символізування відбувалося не в універсальній, а в конкретній площині ненормальності світу.

“Візитною карткою” лірики є славнозвісний вірш “Журавлі” (“Видиш, брате мій...”). Він постав у Кракові, коли митець ішов із театру під враженням вистави “Листопадова ніч” С. Виспянського. Під ногами шаруділо опале листя, у небі ячали, відлітаючи клином, журавлі. Так небо подарувало мелодію. Однак, щоб так її почути, треба було народитися Лепким.

Лірика Б. Лепкого наповнена глибокою елеґійністю, музичною ритмікою. В своїй творчості він часто користується метафорою: поезія — пісня. Та це в Лепкого не тільки поетична метафора, а щось більше — правдива дійсність.

Література:

1. Братусь І., Коба А. Новий погляд на наше педагогічне минуле. — Українське слово. — 1997. 6 лютого.

УДК 43

Недошитко М.–ст. гр. КА-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ROBOTICS IN SURGERY

Науковий керівник: Перенчук О.З.

The first surgical robot “Unimate Puma 560” was created in the late 1980s in America. In 1986 the University of California at Davis and Research Center Thomas J. Watson and IBM began working together to create a robotic surgeon. In 1992 CUREXO Technology Company on the basis of the results of these studies established a system of assistant surgeon, which was called - Robodoc Surgical Assistant System. By this time ROBODOC ® system has performed 24,000 operations, proving less invasiveness and greater accuracy in comparison with the operations conducted manually. Today's the most popular robot surgeon is the robot named after the inventor Leonardo da Vinci Robot system "da Vinci" has several manipulators (2 or 3 manipulators, where instruments are connected, and a manipulator on which the camera is fixed) and repeats the movements of human hands in the patient's body. The surgeon sits at a control panel, sees the operation field with stereoscopic video channel and by joystick controls the instruments in the "hands" of the robot. With these tools, put in the patient's body by a puncture in the skin, the operation is carried out with great precision. The surgeon watches the progress of the operation using an optical device that gives him a real image of the operation field. Such image allows to determine the depth of instruments inside the patient's body.

Robotic System "Da Vinci" consists of three main parts, which form a functional unity: control panel, operation panel, and an optical system.

Advantages of “Da Vinci”:

- The system provides constant clear visualization of the operative field using a program of automatic maneuvering image changes depending on the surgeon's head position and location of surgical procedures.
- “Da Vinci” allows the surgeon to interpret hand movements into corresponding micro-motion instruments inside the patient.
- System “Da Vinci” reduces the risk of infection of like hepatitis, HIV, etc
- The accuracy of surgical operations is provided by eliminating the effect of the natural tremor of human hands

The main disadvantages of “Da Vinci” is the equipment adjustment duration, its high cost (about 3 million €), the duration and cost of preparation and training of medical personnel. Design and manufacture of medical robots in the XXI century reached such technical and economic success that the information about them every year doesn't look like science fiction. Reports of successful operations carried out by using the "electronic surgery" come from different medical centers in the world, including Russian ones. Modern robots provide remote check-ups and consultations, patients' nursing and allow doctors to look into the most inaccessible parts of the patient's body and accurately make ultraprecise interference.

УДК 796

Нога В. – ст. гр.МНс-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Науковий керівник: доцент Галіздра А.А.

Актуальність. У сучасних умовах актуалізується потреба суспільства у формуванні здорового покоління. Це обумовлено цілою сукупністю факторів: екологічним (наслідки чорнобильської катастрофи, масштабні техногенні впливи), економічним (зниження рівня життя громадян України внаслідок соціально-економічної кризи), соціальним (поява у суспільстві нових соціальних еталонів, стандартів, потреб, пріоритетів і цінностей).

Методи дослідження: аналіз сучасної спеціальної літератури.

Викладання основного матеріалу. Нормативними для навчальних закладів різного рівня стають курси валеології, санітарно-гігієнічного просвітництва, створюються екологічні центри для роботи з молоддю, зростає кількість наукових досліджень з екологічного виховання школярів та студентів, з проблеми підготовки викладача до відповідної роботи. Безумовно, така тенденція у сфері навчання і виховання піднімає роль фізичної культури, яка сьогодні розглядається як важливий засіб профілактики не лише різного роду захворювань, а й розповсюдження шкідливих схильностей і звичок серед молоді (наркоманія, алкоголізм), конструктивного заповнення вільного часу з метою перешкоди антиправовим діям підлітків і юнацтва. Такий підхід збільшує та ускладнює завдання, що покладаються на відповідний навчальний предмет як у межах загальноосвітньої школи, так і у вищих навчальних закладах. При цьому мова йде не лише про викладачів фізичної культури, а про педагогів будь-якого предмету, адже саме від педагогічних працівників, їх поведінки, ставлень, цінностей, що наслідуються, залежить прийняття відповідних нормативів життєдіяльності студентами. Аналіз діючих у вищих педагогічних навчальних закладах учбових планів та програми з фізичного виховання доводить, що зростання об'єктивної потреби суспільства у формуванні фізично активного покоління майбутніх фахівців знайшло у них своє відображення. Як показує світовий досвід, основним фактором орієнтації суспільства та окремих громадян на активний спосіб життя є формування відповідних аксіологічних основ, актуалізація окремих ціннісних складових. Успіх будь-якої програми (оздоровчої, виховної, розвиваючої) буде досягнуто лише тоді, коли зовнішні стимули перейдуть у внутрішню мотивацію, тобто буде сформовано ціннісне ставлення до відповідних явищ та подій.

Висновки. Здійснений нами теоретичний аналіз свідчить, що проблема формування ціннісного ставлення студентів до фізичної культури і спорту як значущий компонент життєдіяльності.

УДК 811.111'81.25

Онофрієнко Т. – ст. гр. 541

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

**ПЕРЕДАЧА ВЛАСНИХ НАЗВ ТВОРУ Дж.Р.Р. ТОЛКІНА
„ВОЛОДАР ПЕРСНІВ” РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ
(переклад А.А. Кістяковського і В.С. Муравйова)**

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Вострецова В.О.

На сьогодні існує шість варіантів перекладу та один переказ твору Дж.Р.Р. Толкіна „Володар перснів” (рос. „Властелин колец”). Першим офіційним перекладом вважають переклад А.А. Кістяковського і В.С. Муравйова. Саме цей варіант перекладу нав’язав стилістичну спрямованість підходу до перекладу аналізованого твору як до билинно-героїчного епосу, що виражалося в заміні деяких реалій Середзем’я реаліями російської історії.

Необхідно зазначити, що при перекладі хобітських назв А.А. Кістяковський і В.С. Муравйов використали чималу кількість слів, утворених від коренів *крол-* та *зайк-*, що, на думку багатьох дослідників, ніяк не виправдано (*Bucklebury – Зайгород, Crickhollow – Кроличья Балка, Michel Delving – Землеройск, Брендузайк – Brandybuck, Took – Крол*, тощо). Такі варіанти перекладів виникли з тієї причини, що автори зазначеного перекладу вважали етимологію слова „хобіт” досить прозорою, і відштовхувалися від цього при роботі. На думку перекладачів, „hobbit” – це зрощення двох слів: лат. *homo* + англ. *rabbit*, тобто ‘людина-кролик’. Читачі неодноразово писали Дж.Р.Р. Толкіна листи стосовно такого варіанту трактування слова *hobbit*. Однак сам автор цю версію заперечував. Насправді, у додатках до „Володаря перснів” автор пояснює корені найменувань хобітів усередині всесвіту Середзем’я. Згідно їм, це слово є видозміною вихідного *holbytla (hole builder, ‘будівельник нор’)* з мови Рохана [1].

Отже, А.А. Кістяковський і В.С. Муравйов запропонували свою власну систему імен, яка узгоджується з їх концепцією. Її особливість полягає в тому, що більшість змінених назв стають звичними та зрозумілими для російськомовного читача. Задля цього було використане калькування одиниць не тільки з англійської, що було б доречно, але й з ельфійської та інших штучних мов, властивих лише творчості Дж.Р.Р. Толкіна. Наприклад, *Baggins – Торбинс, Dunland – Сирьє Равнини, Rivendell – Раздол, Shadowfax – Светозар, Rohan – Рустания, Glorfindel – Всеславур, Gildor – Гаральд*. Перекладачі також захопилися практичною транскрипцією, намагаючись зменшити відстань між культурою тексту та культурою читача. Тому з’явилися неточні власні назви (*Gamgee – Скромби, Grishnakh – Грышнак, Moria – Мория, Ithilien – Итилия, Sirannon – Сираннона, huorns – гворны, Balrog – Барлог*). Варто також надати декілька прикладів компенсації стилістичного забарвлення тексту за рахунок зміни власних назв (*ent – онт: Entmoot – Онттомолвище, Entwash – Онтава*). Просто транскрибовані або транслітеровані імена також є, але їх загальна кількість значно менша від загального обсягу власних назв (*Elessar – Элессар, Bruinen – Бруинен, Beleriand – Белерианд*).

Література

1. Хоббиты [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org/wiki/Хоббиты>.

УДК 43

Пасека В.– ст. гр. КА-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

TABLET SENSATION

Науковий керівник: Перенчук О.З.

The iPad is a line of tablet computers designed and marketed by “Apple” Inc. Its size and weight fall between those of contemporary smartphones and laptops. The iPad runs on iOS, the same operating system used on iPod Touch and on iPhone. It is controlled by a multitouch display - a departure from previous tablet computers, which used a pressure-triggered stylus. “Apple” released the first iPad in April 2010, selling 300,000 units on the first day and selling 3 million in 80 days.

The iPad 3 is a radical new upgrade of the iPad, the most popular tablet in the world. But most people do not understand the many things you can do with an iPad: making calls on Skype, controlling your TV, dictating and transcribing your voice into words, etc. Actually you can find a usage for iPad almost in everything.

The iPad has several uses in the classroom, and has been praised as a valuable tool for homeschooling. Soon after the tablet computer was released, it was reported that 81 per cent of the top book applications were for children. The iPad has also been called a revolutionary tool to help children with autism learn how to communicate and socialize more easily. Many colleges and universities have also used tablets. In 2010, Youngstown State University began offering three-hour rentals for the iPad.

In the healthcare field, iPads and iPhones have been used to help hospitals manage their supply chain. For example, “Novation”, a healthcare contracting with services company, developed VHA PriceLynx, based on the mobile application platform of business intelligence software vendor MicroStrategy, a business intelligence application to help health care organizations manage its purchasing procedures more efficiently and save money for hospitals. Doctors won't walk around a hospital with a laptop. With an iPad it's perfect to walk around the hospital with as long as they have the information they need.

While the iPad is mostly used by consumers it also has been taken up by business users. Some companies are adopting tablets in their business offices by distributing or making available tablet computers to employees. A survey by “Frost & Sullivan” shows that iPad usage in office workplaces is linked to the goals of increased employee productivity, reduced paperwork, and increased revenue.

Consumers find tablet as a device for watching TV, playing different games, etc. Even today several bands have been formed who are playing on iPads' via special applications.

So we shouldn't miss the chance to buy a sensational tablet computer.

УДК 621.326

Пелехата Н.-ст.гр.БМ-33

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ПОЛІТИКИ І ЕКОНОМІКИ

Науковий керівник: Габрусєва Н.В.

Вирішальну роль у розвитку суспільства відіграє взаємодія політики і економіки. Економіка виступає важливішим фактором, що визначає політичне життя. Ця залежність отримала всебічне обґрунтування у марксизмі. К.Маркс виходив з того, що держава, політичні відносини визначаються характером економічних відносин і рівнем розвитку виробничих сил.

Політика і економіка досить тісно переплітаються між собою, і суттєво впливають одна на одну. Політика держави поширюється звідси на економіку, звідси і поширене вживання словосполучення “ економічна політика ”. В свою чергу, економічний стан держави так чи інакше може впливати на політичні тенденції тої чи іншої держави. Нині в Україні відбувається двоєдиний процес становлення громадянського суспільства, в якому вбачаємо своєрідне змагання між його двома сторонами: політичною і економічною. Світовий досвід показує, що суспільства, які знаходяться на одному рівні розвитку виробничих сил, обміну і споживання, можуть мати різні типи політичної системи і відрізнятися соціальною структурою. Наприклад, сучасна ринкова економіка може поєднуватися як з демократичною, так і з авторитарною владою.

Політичні інтереси людей перш за все детерміновані їхніми економічними інтересами. Наприклад, одні будуть зацікавлені у зменшенні податків, інші - ні. Одні хочуть скоротити соціальні витрати в державному бюджеті, інші - ні. Відповідно, різні соціальні групи будуть виступати з різними вимогами і програмами. Нарешті, економічні інтереси "заставляють" бізнес-еліту фінансувати виборчі кампанії, безпосередньо впливати на політиків для прийняття вигідних для бізнесу рішень.

Зовнішня політика держави будується з урахуванням інтересів національної економіки. Про це свідчить практика тиску західних урядів на уряди країн-експортерів нафти з метою зниження цін на сировину або практика забезпечення в інших регіонах інтересів власних транснаціональних корпорацій.

Також можна сказати, що економіка є найважливішим об'єктом політичної діяльності. З одного боку – як основа політичної влади, в розумінні її економічної могутності. З іншого боку – як основа авторитету політичної влади в розумінні успішної економічної політики. Таким чином, економічна політика є одним з головних напрямків діяльності держави, і одночасно одним з головних предметів у програмах політичних партій. Питання про те, наскільки політичний фактор (яким, у першу чергу, виступає держава) може бути присутнім у економіці, є спірним. Цей вплив може бути як позитивним, так і негативним. Командування економікою за допомогою директив обертається ростом тіньової економіки, дефіцитом товарів, втратою економічної зацікавленості, що врешті-решт закінчується кризою суспільної системи. Але настільки ж небезпечний і "дикий ринок", що не має зовнішнього регулюючого початку.

Отже, вплив економічних відносин на політику існує, хоча можливо це не завжди буває помітним у повсякденному житті. Проаналізувавши вплив політики на економіку, можна сказати, що вони тісно переплітаються між собою. Проте, на мою думку, існує необхідність підтримувати порядок і відрегульованість економічних відносин, стримувати негативні прояви ринку засобами політики.

УДК 959.5

Петрів О. - ст. гр. Б-21

Гусятинський коледж Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

ПИСАНКА

Науковий керівник: викладач вищої категорії Мисько О.П.

Писанка — важливий предмет язичницького культу, її історія сягає сивої давнини і пов'язана з релігійними уявленнями первісних людей, зокрема з поклонінням плодороддю, з ритуалом величання весняного відродження життя на землі. Яйце символізує сонце і відродження, у такому значенні воно відоме всім народам світу. На писанках повторюються малюнки, що знаходять археологи на мальованій кераміці трипільської доби, це дає підстави розрізняти слов'янські й неслов'янські доісторичні могили, адже писанкарство було притаманне саме слов'янським етнічним групам.

У дохристиянські часи писанка виконувала роль оберега. Керамічні писанки із кульками всередині, які постукували при струсі і відганяли злі сили, знайдено у похованнях в Києві та Новгороді. Ці міста були осередками писанкарства за часів Київської Русі. Взагалі ж археологами виявлено близько 20 пунктів на території України, де побутувало мистецтво виготовлення цих амулетів.

Наші предки вірили, що писанка має магічну силу — вона приносить добро, щастя, достаток, захищає людину від усього злого. Господарі закопували писанки в землю, бо вірили, що сила яйця сприятиме щедрим жнивам, розкладали писанки на могилах батьків та дідів, закопували у могили дітей, дарували один одному закохані хлопці й дівчата тощо. Вважалось, що писанку треба вміти написати, знати, коли саме це зробити, вміти замолити, а найголовніше — розбиратись, кому яку дарувати, щоб символіка оберега відповідала смислу дарування.

З часом звичаї, пов'язані з писанкою, втратили свою первісну символіку; залишившись поєднаними із гаївками-веснянками, дитячими іграми та Великоднем, дістали нову інтерпретацію давні поганські символи, наповнившись християнським змістом.

Процес виготовлення писанки досить складний. Раніше це можна було робити лише у чітко визначений час, з певними замовляннями, чарівні знаки писались відповідними кольорами. Зараз залишилась лише символіка знаку і кольору. За технікою виготовлення раніше існувало двадцять різновидів, на сьогодні широко побутують лише п'ять. Символічних малюнків у писанці понад сто, найпопулярніші такі: - кривулька, безконечник (меандри) — означає нитку життя; тригвер, ружа, зірка, хрест (квадратний) — символи сонця, чотирьох сторін світу, знаменує собою небо, землю і повітря або повітря, вогонь і воду — символи життя; сорок клинців — символізують сорок точок життя, успіх господарства, добробут та чесність людини; крапочки — небесні світила, у християнстві — сльози Божої Матері; смерекові гілки, рослини — вічна юність, здоров'я, краса, буяння природи; пшеничні колоски — символи врожаю.

Кожна місцевість має свої особливості у визначенні головних кольорів: на Поліссі, Волині, частині Поділля виготовляють писанки переважно червоні; для Подніпров'я характерні широкі симетричні поля і товсті лінії; Наддністрянському Поділлю характерні чорні писанки з темним і білим тлом; бойківські писанки — двобарвні; гуцульські — ясні, писані жовтим і білим по червоному. Писанки дарували із певним смислом, вважаючи, що вони допомагають, заворожують.

УДК 81'255

Петухова А. – ст. гр. 344

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МОРФОЛОГІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Іванова Н.А.

Мова оригіналу та мова перекладу можуть розрізнятися за своєю внутрішньою структурою, тому одним з прийомів перекладу у цих випадках є морфологічні трансформації. Заміни на морфологічному рівні – спосіб перекладу, при якому граматична одиниця в оригіналі перетворюється на одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. У перекладацькій практиці зустрічаються різні види граматичних заміни: заміна частин мови, передача при перекладі значення артикля, переклад видо-часових категорій, морфологічних категорій числа й роду тощо. Використання морфологічних трансформацій обумовлено наявністю невідповідностей в англійській мові та російській або українській мовах. Повні невідповідності можна побачити у випадку, коли в російській або українській мовах відсутня граматична категорія, яка є в англійській мові; часткові, коли і в українській, і в російській мовах є ця категорія, але при перекладі використовуються інші форми цієї частини мови (категорія числа у іменників та категорія роду в іменників та займенників). Як в англійській, так і в українській або російській мовах є граматична категорія числа, яка виражає кількісні відносини, що існують у реальному світі. У російській, українській та англійській мовах ця категорія представлена семами одиничності та множинності, які знаходять своє відображення у формах однини та множини. Обчислювальні іменники мають форми однини та множини у трьох мовах (українській, російській та англійській), які співпадають у багатьох випадках, але іноді їх використання розрізняється. Такий факт призводить до граматичних трансформацій при перекладі. Це стосується, наприклад, іменників, які позначають частини тіла (*eye, lip, ear, cheek, hand, foot*). Вони іноді використовуються в однині для більшої виразності, що зумовлено стилістичними причинами. Наприклад: *Her cheek blanched*. Дієслово *to blanch* виражає більшу інтенсивність значення у порівнянні з дієсловом *to pale*. Крім того, воно має відоме стилістичне забарвлення, будучи літературним словом. Наприклад, *Young Jolion's eye twinkled*. - В глазах молодого Джоліона вспыхнул огонек. *Your lip is trembling*. - У вас дрожат губы.

Абстрактні іменники можуть використовуватись в англійській мові у конкретному смислі. В українській і російській мовах такі іменники завжди необчислювальні і не використовуються у множині. Наприклад, *He recoiled from side to side between the various objects and multiplied the hazards that in reality lodged only in his mind*. Он шарахался из стороны в сторону и тем увеличивал опасность, существовавшую больше в его воображении.

УДК 621.326

Пиріг Ю.-ст. гр.БМ-33

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА

Науковий керівник: Габрусєва Н.В.

Політична система являє собою одну з частин або підсистем сукупної суспільної системи. Вона взаємодіє з іншими її підсистемами: соціальною, економічною, ідеологічною, етичною, правовою, культурною. Центральне становище політичної системи визначається організаційною та регулятивно-контрольною роллю самої політики. Політична система суспільства визначається формою держави, її соціальним ладом, класовою природою, формою соціально-політичних відносин (стабільні чи ні, конфліктні чи консенсусні), політико-правовим статусом держави та іншими факторами.

У зв'язку з цим стрижневим елементом політичної системи виступає політична організація суспільства, що включає: державу та її установи, політичні партії, громадсько-політичні організації і рухи, трудові колективи з своїми органами самоврядування. Важливим елементом політичної системи є політична свідомість як невід'ємний компонент політичної діяльності людей. Вона являє собою відображення політичного життя суспільства в ідеях, поглядах, уявленнях, традиціях, соціально-політичних почуттях людини, соціальної групи, нації, народу. Значну роль у політичній системі відіграє політична культура, яка характеризує якісний стан політичних відносин і діяльності в суспільстві, а також розкриває ступінь соціально-культурного розвитку людини та міру її активності у перетворенні політичної дійсності.

Політичні і правові норми виступають важливим регулюючим елементом політичної системи. На їх основі утворюються регулятори суспільних відносин щодо влади і закріплюються основні принципи діяльності суб'єктів політики.

Визнаним елементом політичної системи суспільства є засоби масової інформації як засоби духовного спілкування великих мас людей, духовно-політичного спілкування держави і суспільства, людини і держави. Засоби масової інформації використовуються насамперед для політичного і ідеологічного впливу на електорат з метою легітимізації влади або її захоплення, зміцнення і реалізації в інтересах певних соціальних сил. Одним з центральних елементів політичних відносин і політичної діяльності є політичні ролі. Аналіз показує, що якою б стабільною не була система, політичні ролі її суб'єктів завжди в динаміці.

Політичні відносини тим стабільніші, чим чіткіше будуть визначені і закріплені в законах та нормах (правових, політичних, моральних) ролі, тобто коло прав, обов'язків і відповідальності суб'єктів політичної системи. Тому найважливіше політичне діяння складається з утворення, зміцнення і виконання ролей, пов'язаних з поєднанням елементів політичної системи з певними відносинами. Такі ролі — ролі формування політичної системи та її функціонування — відіграють "офіси", сукупність офісів, у даному разі мається на увазі система органів і посад державних, партійних і громадських організацій. Отже, політична система як одна із частин або підсистем соціальної системи дає змогу виявити межі політики та політичних відносин, їхні елементи та взаємозв'язок між ними, функції та ін. Тобто поняття політичної системи дає можливість розкрити цілісність, динамізм і структуру політичного життя, його якісні характеристики, що визначаються насамперед місцем і роллю самої політики у суспільстві.

УДК 130.2

Пітура Т. – ст. гр. БМ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СОКРАТ ТА ЙОГО ПРИНЦИП «ПІЗНАЙ САМОГО СЕБЕ»

Науковий керівник: асист. Чоп Т.О.

Життя Сократа супроводжує безліч легенд. Сам він за все своє життя не написав жодного слова, хоча саме його філософські погляди лягли в основу антропологічного повороту античної філософії.

В основі вчення Сократа лежить вислів дельфійського оракула: «Пізнай самого себе», який став поштовхом, що надихнув великого філософа перейти від питання: «Що я можу знати?» до проблеми: «Що я можу зробити?». Критикуючи релятивізм своїх вчителів-софістів, Сократ намагався сформулювати проблему, увага до якої була б гідна людського пізнання. «Істинне пізнання, з точки зору Сократа, покликане дати людині істинні орієнтири для її повсякденного життя». Все те, що людина відкриває для себе у сфері доцільності облаштування світу, природніх і божественних явищ, важливе, в першу чергу, для того, щоб вона могла навчитись розумно і послідовно облаштовувати своє існування. Істинне пізнання, на яке націлені людські пошуки, не може бути нагромадженням фактів про навколишнє середовище, воно має бути націлене на формування справжніх орієнтирів для людського життя. Визнаючи універсальну міць людського Розуму, Сократ міцно пов'язує його з людською поведінкою. Пізнання – шлях до розуміння, розуміння – шлях до самовдосконалення.

Гносеологічна проблематика сократівської філософії нерозривно пов'язана з етикою. Центр його пошуків – питання про добродійне життя та моральні якості людини. Оскільки джерело істинного знання, за Сократом, Бог, його пошуки повертають людини до сфери божественного. «Знання божественне, і тільки воно возвеличує людину і робить її подібною до богів».

Завдячувати наявності в собі розуму і знання, людина має своїй безсмертній душі. Завдяки їй, її божественній суті, вона може не лише пізнавати окремі прояви навколишнього світу, вона може долучатись до найвищого, божественного рівня знання. Людська Душа є безсмертною, саме в ній залишаються спогади про істинні цінності – абсолютне добро, Благо. Тому вислів «Пізнай самого себе» апелює до внутрішнього осяяння, яке відкриє перед людиною сенс і призначення будь-чого.

Людина має дбати про свою душу, оскільки вона може бути у небезпеці. В залежності від способу життя того, в кому вона перебуває, душа може прямувати до самовдосконалення, а може до руйнування. Уникнути останнього людині допоможе знання. У Сократа – це знання конкретних етичних категорій, пошук їх внутрішнього змісту він називав «маєвтикою» - повивальним мистецтвом, яким володіла його мати. Як в муках народжується дитя, так в складних пошуках народжується істина. «Етична добродійність в цілому, і різні її частини та прояви – наприклад, такі достоїнства як благочестя, мудрість, розважливість, справедливість – являють собою знання, яке забезпечує вибір блага і відхилення від зла». Бути мужнім, вважає Сократ, можна лише тоді, коли ти знаєш, що таке мужність, прямувати до Добра, лише тоді, коли ти можеш з'ясувати, чим воно є.

Справжнє знання, наголошує Сократ, невідворотно веде до добродійної поведінки, а «філософія – це роздуми розумної людини над загальнообов'язковим законом добра».

УДК

Пономар Н. - ст. гр. БМс-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА В УКРАЇНІ

Науковий керівник: Габрусєва Н. В.

Політична боротьба – одна з форм політичних відносин, проявом якої є зіткнення політичних інтересів різних суб'єктів політики, у зв'язку з прагненням кожної із сторін досягти певної політичної мети. Політична боротьба в Україні – складне, багатомірне явище, яке трансформується зі зміною політичного часу. На її сутність, цілі й завдання серйозно впливає вразливий процес реформування сучасного українського суспільства.

Українська політологія потребує власного концептуального, історико-політичного і порівняльного осмислення феномену політичної боротьби, а також співіснування влади та опозиції як її дієвих чинників. Показано, що в основі політичної боротьби лежить суперечливість об'єктивних політичних інтересів різноманітних суспільних груп, класів, націй тощо і ведеться вона з приводу завоювання та розподілу державної влади.

В суспільствах різної цивілізаційно-культурної приналежності місце політичної боротьби, а також співвідношення її окремих різновидів неоднакові і визначаються, по-перше, гостротою наявних соціальних суперечностей та, по-друге, характером існуючої політичної системи.

Доведено, що ареною політичної боротьби в Україні є багатопартійність, особливість якої полягає в тому, що у партій відсутня або майже відсутня ідеологічна складова, а самі вони створювалися і реєструвалися як організаційні структури, основна функція яких полягає в просуванні у владу або в збереженні при владі представників певних малих і великих бізнес-груп.

Впливові політичні партії не мають відповідної соціальної бази і тому для проходження у владу кожного разу змушені вдаватися до популістських гасел і маніпулювання свідомістю електорату. Тобто, реальної партійної системи в Україні поки не створено, оскільки масова соціальна база для її функціонування ще не сформувалась.

Політичні відносини у формі політичної боротьби мають і гостроту різної сили. Спокійніше здійснюються такі форми діяльності, як парламентська боротьба суперників, партійні взаємовідносини, а також відносини між партіями і громадськими організаціями, ідейна боротьба. До гострих форм політичної боротьби належать насильницькі методи вирішення політичної ситуації, збройна боротьба, громадянська війна. Залежно від рівня політичної культури суб'єкти використовують різні форми політичних відносин.

Серед наукових парадигм у політичній науці все більшої популярності як у нас, так і на Заході набуває теорія дискурсу між владою та опозицією як інституційними суб'єктами політичної боротьби.

З'явилась можливість нового бачення відносин влади та опозиції, в першу чергу, як відносин суб'єктів політичного дискурсу – публічного, багатостороннього і конфліктного за формою діалогу з чітко протиставленими позиціями і пропозиціями. Метою останнього є з'ясування сутності того, що відбувається, і пошук адекватної відповіді на потреби часу, виявлення підробок, вигадок та неправди в політиці, знаходження свіжих ідей для прийняття більш ефективних політичних рішень.

УДК 811.111'81.25

Потоцький О., Натолока М. – ст. гр. 443

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ПЕРЕКЛАД АВСТРАЛІЙСЬКИХ ТА НОВОЗЕЛАНДСЬКИХ ФІЛЬМІВ

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Вострецова В.О.

Сьогодні англійська мова – це одна із найбільш розповсюджених у світі мов. Її особливістю можна вважати те, що вона виступає в якості національної, державної та офіційної мов не однієї, а великої кількості країн. Також необхідно зазначити, що англійська мова використовується у великій кількості країн, для яких вона не є національною/державною/офіційною. Отже, англійську мову можна вважати глобальною мовою. Глобалізація – це „складний багатовимірний процес, який проявляється в економічній, політичній, інформаційній та культурній універсальї, коли територіальність зникає як організовувальний принцип соціального та культурного життя” [1, с. 13]. Як багатовимірний процес, глобалізація охоплює всі сфери людської діяльності, людського суспільства, а отже може мати й лінгвістичні аспекти, які полягають не стільки в розгляді кількісного насичення світу тією чи іншою мовою, а в якісному та відсотковому співвідношенні до інших мов, а також культурні аспекти, які полягають в обміні здобутками різних країн. Тому ми й говоримо про англійську мову, як найбільш розповсюджену, з одного боку, і як засобу культурної комунікації. Серед такої культурної комунікації окремо виділяємо проникнення фільмів, вироблених англійською мовою, до країн, в яких функціонують інші мови. Важливо наголосити, що англійська мова має дуже багато різновидів: діалектів, регіональних варіантів, національних варіантів. До останніх належать стандартна англійська, американська англійська, канадська англійська, австралійська англійська, новозеландська англійська. Кожний із національних варіантів має свої регламентовані норми, літературні форми. Відомо, що американський та канадський варіанти значно відрізняються від стандартною англійської. Стосовно австралійського та новозеландського варіанту науковці зазначають, що вони більше подібні до стандарту, адже були утворені саме на основі цього варіанту, під впливом мови місцевого населення двох цих територій.

Необхідно зазначити, що і в Австралії, і в Новій Зеландії, знімають достатню кількість фільмів. Зрозуміло, що мовою цих фільмів є англійська мова. При цьому важливо додати, що в них в основному використовується не стандартна англійська, а саме її національні варіанти. Більша частина населення Австралії використовує так званий загальний діалект, який має свої фонетичні особливості, що може створити для перекладача дві проблеми: зрозуміти діалог фільму за умов використання іншого акценту, передати особливості австралійської вимови засобами мови перекладу. На вимову в Новій Зеландії значно вплинула вимова місцевих носіїв маорійської мови. У першій половині ХХ століття австралійський та новозеландський варіанти були досить подібними за вимовою, але після 50-х років ХХ століття ці варіанти почали значно розходитися. Особливості двох варіантів необхідно враховувати також при укладанні субтитрів до цих фільмів іншими національними варіантами англійської мови.

Література

1. Миронов А. В. Социально-гуманитарное образование сегодня : проблемы и перспективы / А. В. Миронов // Социально-гуманитарные знания. – 2001. – № 3. – С. 13-32.

УДК 621.326

Раскатовой Н. – ст. гр. 427гр.,

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ УСПІШНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ВІД ВЛАСНОГО ІМ РІВНЯ КОНЦЕНТРАЦІЇ УВАГИ

Науковий керівник: к.п.н., доц. Задоя Е.С.

Під увагою, як вважають М.Ф.Добринін та І.В.Страхов, розуміють спрямованість як зосередженість психічної діяльності на важливих для особистості речах з повним ігноруванням другорядних. Успішністю (в навчальній діяльності) називають таку її організацію, за якої учень досягає оптимального рівня знань, володіє необхідними вміннями та навичками. Успішність будь-якої справи залежить від того, наскільки людина уважна у своїй роботі.

Над цим питанням працювали О.М. Разумнікова та Е.І. Ніколаєва, досліджуючи співвідношення оцінок уваги й успішності дітей, які навчаються в початковій школі.

Метою статті є: виклад результатів дослідження, проведеного з метою виявлення співвідношення між рівнем концентрації уваги та успішністю.

Вибірка складалася з 20 учнів 7-го класу Онуфріївської ЗОШ I-III ст., віком від 12 до 13 років, чоловічої і жіночої статі. Дані були отримані за допомогою медотика “Дослідження концентрації уваги (П’єра-Рузера)”. На основі проведеної методики ми визначили, що нашу вибірку складають досліджувані з дуже високим, високим, середнім, низьким та дуже низьким рівнями концентрації уваги, що вказано в таблиці 1.

Таблиця відсоткового відношення розподілу рівнів концентрації уваги

Рівень уваги	Кількість досліджуваних	
	Абсолютна	у відсотках (%)
Дуже високий	6	30
Високий	1	5
Середній	8	40
Низький	2	10
Дуже низький	3	15

Виявлено, що найбільша кількість респондентів володіє середнім рівнем концентрації уваги. Такі учні склали 40% загальної чисельності вибірки. Найменше досліджуваних мають високий рівень концентрації уваги – 5% вибірки. Відповідно до отриманих результатів ми можемо провести кореляційне дослідження, з метою виявлення зв’язку між рівнем успішності та рівнем концентрації уваги учнів за допомогою критерію Спірмена. **Інструментарій:** медотика “Дослідження концентрації уваги (П’єра-Рузера)” та середній бал учнів за останній навчальний семестр.

Для цього дані необхідно проранжувати. Ранжування відбувається таким чином: максимальний ранг приписується показнику, що найбільш виражений, а мінімальний – менш вираженому. Решта розташовується послідовно. Було проведено ранжування де x – це рівень концентрації уваги, а y – середній бал успішності.

Обчислення коефіцієнта кореляції проводимо за формулою:

$$rs = 1 - \frac{[6\sum(x-y)^2]}{n(n^2-1)}$$

$$rs = 1 - \frac{[6\sum(x-y)^2]}{n(n^2-1)} = 1 - \frac{[6 \cdot 118.5]}{20(400-1)} = 1 - \frac{711}{7980} = 1 - 0.09 = 0.91$$

УДК 320

Рокош М. – ст. гр. СН-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Серед цілого комплексу показників зрілості будь-якого суспільства і рівня його цивілізованості особливе місце займає демократія, яка є умовою і засобом функціонування політичної системи і політичної влади на основі виявлення волі і думки народу. В процесі тривалої історичної еволюції людства виникли такі організаційно-правові форми демократії, як безпосередня (пряма) і представницька (опосередкована), що взаємно доповнюють одна одну.

Так, залучуючи усіх громадян до обговорення і прийняття рішень з важливих державних і громадських справ, безпосередня демократія сприяє формуванню у людей відповідної політичної культури і реалізації права на участь у здійсненні політичної влади. Вже в князівську добу нашої державності багато важливих справ вирішувалось на сходах (віче), де громадяни могли сказати правителеві: залиши нас, бо запрошуємо на твоє місце більш достойного. Як підрахував М. Грушевський, тільки в Києві таким чином громада змінила 14 князів. Надзвичайно цікавий і повчальний досвід прямої демократії нагромаджений в наш час в Лівії, де кожна людина має реальну можливість здійснити особисто своє право на прийняття і реалізацію рішень в усіх сферах суспільно-політичного життя. Доленосним в новій українській історії став всенародний референдум 1 грудня 1991 року, на якому абсолютна більшість громадян України висловились за її державну незалежність. Тому, на мій погляд, є некоректним твердження ряду дослідників про те, що тільки представницька демократія є демократією реальною. [1,С.213]

Звичайно, не можна заперечувати того, що використання представницької демократії має ряд переваг порівняно з її безпосередньою формою. Так, зокрема, в умовах недемократичного суспільства, політичної некомпетентності більшості громадян і безконтрольного використання адмінресурсу навіть такий ефективний засіб, як референдум може стати антидемократичною процедурою. Саме у зв'язку з цим В. Ющенко змушений був заявити, що «з огляду на нинішні українські реалії, референдум буде перетворений владою на цинічний фарс, результат якого відомий заздалегідь». Не можна також скидати з рахунку і ту обставину, що проведення референдуму пов'язане з досить великими фінансовими затратами.

Досвід як інших країн, так і наш вітчизняний свідчить, що використання різних механізмів і процедур представницької демократії, яка передбачає прийняття основних рішень повноважними зборами обраних народом представників (парламентом, іншими виборними органами влади тощо), може забезпечувати досить ефективне розв'язання актуальних державних та громадських проблем. Не випадково практично усі політичні сили нинішньої України, усвідомлюючи це, виступають за трансформацію української держави в парламентсько-президентську форму правління. Великий потенціал демократизації нашого суспільства мають виборні органи місцевого самоврядування, діяльність яких є виявом представницької демократії.

У сучасних демократичних суспільствах формування політики на всіх її рівнях відбувається головним чином у представницьких установах і закладах, де працюють професійні управлінці, що дало підставу окремим аналітикам виділити в окрему групу так звану професійну демократію.

УДК 371.212

Рудичик О. – 136 гр.

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ЖАН-ЖАКА РУССО І СЬОГОДЕННЯ

Науковий керівник: к.п.н. доц. Шахірева Н.В.

Жан-Жак Руссо – один з найвідоміших французьких педагогів XVIII століття, він висловлював досить революційні погляди свого часу, які неоднозначно сприймалися й сприймаються різними дослідниками. Ознайомлення з його педагогічними ідеями в романі «Еміль або про виховання», аналіз його поглядів щодо виховання жінки, дозволили нам зробити висновок про те, що не дивлячись на неординарність його світосприйняття, його можна вважати генієм не тільки свого часу, а й прийдешніх поколінь.

Звісно, ми не погоджуємося з його теорією, у якій він вказує на без дієвості, висловлюється проти будь якої освіти дитини до 12 років, також скептично ми ставимося до того як він оцінював роль жінки в суспільстві. Проте не можна, ми вважаємо, пременшувати його внесок у розвиток світової педагогіки.

В першу чергу, на нашу думку, дуже важливим був той факт, що він вірив у існування єдиного бога, проте дивився на світ реальними очима, ввів періодизацію розвитку дитини, притримувався погляду про те, що дитина є ідеальною істотою, говорив, що наш прямий обов'язок створити необхідні умови в суспільстві, щоб створити «ідеального члена свого суспільства». Його ідея про включення праці в навчальний процес знайшла підтримку значно пізніше, наприклад, на педагогічну ниву України практично вона прийшла разом з радянською системою освіти в 30-роках XX століття. Його теорія про те, що педагог має знаходитися і направляти особистість на самостійну діяльність, приводити дитину до того, щоб вона сама хотіла щось виконати чи вивчити, і при цьому залишатися в тіні, широко використовується зараз, коли значно більша увага приділяється самоосвіті. Це лише на перший погляд здається що зменшується роль педагога, насправді вона стає значно важливішою.

Всі факти свідчать про далекогоглядність Руссо і про те, що буржуазне суспільство, ще не оговталось від революції і було просто не готовим прийняти нові стандарти.

Педагог-геній пропонував більш практичний підхід до виховання, він закликав виховувати в дітей в першу чергу почуття, давати їм практичні навички, пристосовувати до умов життя, прививати любов до праці. До речі, в США шкільна освіта також базується на вивченні життєнеобхідних дисциплін.

Звісно, можна по-різному оцінювати діяльність Жан-Жака Руссо, ставитися до його думок та ідей, проте перш ніж скептично все це оцінювати треба навчитись читати між рядків. Адже в його суперечливій періодизації та інших роботах можна знайти чимало новаторських ідей, які не були втілені в свій час, та все ж зуміли розкритися, принесли плідний результат в розвиток суспільної думки. Жан-Жак Руссо не перший з світових педагогів, хто випереджав свій час. Кожна наука проходить певні етапи формування перш ніж перетворитися на самостійну. Педагогіка не є виключення. Час, та події на історичній арені вимагали змін, проте саме суспільство було не готовим прийняти такі кардинальні підходи. Не дивно, що лише зараз в наш час активно влилася ідея гуманного виховання, демократизація освіти, індивідуальний підхід до виховання, психологічний аналіз. І всі наші сучасні педагоги дійшли до такого висновку, спираючись на величезну спадщину, яку лишили після себе такі видатні постаті як Жан-Жак Руссо.

УДК 371.212

Савчук А.-136

Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського

ГРИГОРІЙ ВАЩЕНКО – ВИДАТНИЙ ПЕДАГОГ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Науковий керівник: к.п.н., доцент кафедри педагогіки та вищої освіти
МНУ ім. В. О. Сухомлинського

Одним із втрачених надбань української педагогіки є творча спадщина Григорія Григоровича Ващенка. Саме він один з найяскравіших на нині педагогіки України, який вважав, що метою виховання має обов'язково бути благо і щастя Батьківщини. Ващенко змалював яскравий образ виховного ідеалу, накреслив шляхи та мету виховання підростаючого покоління. Доводить нам, що в процесі виховання необхідно спонукати дитину до самовиховання, самовдосконалення та самоосвіти, оскільки як ми знаємо дитина енергійна з дитинства, від народження має здібності до розвитку. Тому саме ці фактори відображають її внутрішній світ, здатність самостійно розвиватися. Адже саме в душі людини закладені рушійні сили її розвитку.

Важливу роль приділяв школі, адже вважав, що кожен учень має свої природні властивості, і для більш ефективного виховання школа повинна по початкових етапах дослідити ті індивідуальні здібності та нахили, допомагати в їх загальному розвитку. Цьому відводиться великий акцент, оскільки Ващенко вважає, що книга є одним із наймогутніших засобів культури, а саме підручник має збуджувати інтерес до знань, тобто всебічно сприяти його розвитку.

На нашу думку, цікавим в педагогіці Г. Ващенка є процес виховання дитини у родині, який приносить користь державі, служить їй, допомагає виховати справжніх громадян. Ця ідея звучить достатньо сучасно і актуально, оскільки ідеї національного виховання, саме повинні відповідати потребам відродження української держави. Виховання у родині має важливе значення і тому підростаюче покоління може здобути лише у сім'ї, оскільки на думку Г. Ващенка, саме батьківська, материнська, родинна педагогіка є ефективною ланкою національного виховання. Запорукою успішного виховання дитини починається з ранніх літ, саме в цей період зароджується фундамент фізичного здоров'я, формується поведінка особистості, характер, воля, свідомість. Здається, що приклад батьків сприяє морально-релігійному, національно-патріотичному, інтелектуальному та фізичному розвитку. Проблема національного виховання не пройшла осторонь Г. Ващенка, яка є актуальною і в наш час. У книзі «Виховний ідеал» педагогом розроблено таку систему виховання, яка відповідає ментальності, потребам державотворення українського народу. Національне виховання починається з родинного, держава починається з любові до батьків, але на думку Ващенка, народне мистецтво повинно відбивати погляди і настрої цілого народу, підіймати його дух, бути незалежним. Відомо, що людина не може розвиватися та реалізувати себе не маючи сенсу життя, без свободи слова та духу.

В умовах сьогодення хочеться узагальнити та зробити висновок, що педагогічна громадськість продовжує вивчати творчу спадщину українського педагога Г. Ващенка, який відроджував і донині продовжує українське шкільництво, освіту і виховання. Адже саме для створення українського виховного ідеалу, треба відтворити історичне минуле свого народу, знайти його скарбницю, досконало вивчити та відтворити у майбутньому, щоб нове покоління навчалось найкращого і відповідало нашій духовності.

УДК 802.0-541.2

Сватинюк Н. – ст. гр. 444

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ВПЛИВ ФЕМІНІСТСЬКОГО РУХУ НА РОЗВИТОК СЛОВНИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Політичні кола сьогодні постійно ведуть боротьбу за владу над мовою, за можливість закріпити за тією чи іншою мовною одиницею певне поняття, ідею, відношення. Одним із політичних рухів, що методологічно базуються на теорії лінгвістичної відносності та ідеях постмодернізму і мають за мету підкорити мову певним політичним цілям, є так званий рух мовної «політ коректності», складовою частиною якого виступає феміністська критика мови.

Жіночий рух зробив значний внесок у розвиток словникового складу багатьох мов. Не є винятком і англійська мова. У зв'язку з жіночим рухом англійська мова поповнилась значною кількістю нових слів та словосполучень. Деякі з таких неологізмів були створені самими учасниками жіночого руху, проте значно більше інновацій виникло за межами фемінізму як словесна реакція суспільства на цей рух.

Виникла навіть «феміністська лінгвістика», з якою пов'язані, такі утворення, як *herstory* замість *history*, якщо автор книги на історичну тему – жінка (вона позначається словом *herstorian*), неологізми *chapess*, *leaderene*, а також спроби змінити написання деяких слів, наприклад, *wimmin* замість *women*.

Результати аналізу мовних одиниць, що репрезентують гендерні відносини (на матеріалі опрацьованих текстів друкованої преси) дозволяють зробити висновок, що характер їхнього функціонування віддзеркалює патріархальні гендерні стереотипи широкого загалу. Такі стереотипи зреалізуються на різних рівнях мови: морфологічному, лексичному та граматичному.

На рівні морфології стереотипні уявлення про гендерні відносини у суспільстві проявляються в утворенні номінацій референтів жіночої статі шляхом додавання морфемних маркерів (*-ess*, *-trix*, *-ette*, *-euse*, *-ine*, *etc.*) до загальнородових номінацій. Останні у спільнокоренових парах з номінаціями жіночого роду (напр.: *doctor* – *doctoress*, *masseur* – *masseuse*) реалізують додаткове значення чоловічого роду. Таким чином, «чоловіче» ототожнюється із загальнородовим, а «жіноче» набуває характеру відхилення від норми.

Результати аналізу лексичного рівня дозволяють зробити висновок, що контексти чоловічих номінацій створюють стереотипний образ активного діяча, який має соціальну значущість, авторитет, владу й незалежність. Тим самим цим номінаціям надається позитивна оцінка. Дискурсивні контексти жіночих номінацій створюють стереотипний образ жінки, основним призначенням якої є забезпечення життєдіяльності чоловіка, а основними характеристиками – залежність, слабкість, неспроможність, тощо.

На граматичному рівні гендерні стереотипи проявляються в характері розподілу альтернативних вказівних займенників анафоричної сили при загальнородових антецедентах. Зокрема, стереотипні уявлення членів англійської мовної етнокультурної соціуму про соціальні ролі чоловіка та жінки реалізуються на мовному рівні у переважному використанні в якості загальнородового анафоричного займенника *he*, який співвідноситься з референтом чоловічої статі, зі статусними та професійними антецедентами, що позначають престижні професії або високий соціальний статус. Наприклад: *If a chief wants election, he must abdicate.*

УДК 53(09); 001

Свідерська О., Репета Х., Котовська О. – ст. гр. ЕМ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФІЗИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ У СВІТОВІЙ НАУЦІ

Науковий керівник: асистент Коземчук Р.С.

Найхарактернішою рисою нинішнього часу в незалежній Україні є переосмислення на основі розвідок минулого надбання нашого народу. Саме тому дослідники намагаються правдиво відтворити історію розвитку науки і культури, щоб повернути до історичної пам'яті народу маловідомі і невідомі імена українських вчених у світовій науці. В умовах, коли Україна була позбавлена власної державності, наші земляки за кордоном намагалися влитися у загальноєвропейські культурно-освітні рухи, що було перехідною добою в історії української культури і науки. Українська діаспора, не зважаючи на віддаленість у часі й просторі від рідних коренів, зберігала спорідненість зі своїм народом і результати своєї діяльності вважала набутком не тільки тих держав і народів, де вона проходила, але й часткою творчого потенціалу української нації.

На період XIV – XVIII століття припадає перша хвиля еміграції, коли біля 600 українців опинилися в Італії і навчалися в університетах міста Падуя. Яскравим представником цієї хвилі українських вчених-емігрантів є Юрій Котермак-Дрогобич. Наступна велика еміграція припадає на кінець XIX та початок XX ст. Перший її етап – це період, коли була відсутня українська державність де крім економічних негараздів, здійснювався національний тиск. Видатний український вчений Іван Пулюй разом з іншими відомими діячами науки і культури, відстоюючи право української молоді здобувати вищу освіту рідною мовою, наполегливо добивався відкриття українського університету у Львові. Другий етап – це період, що характеризується складною соціальною ситуацією, яка склалася в Україні під час інтервенції і громадянської війни, ліквідації УНР і ЗУНР, завойовуванням західноукраїнських земель Польщею, Чехословаччиною, Румунією, а пізніше Угорщиною. Це були найскладніші еміграційні часи для українців, через втрату своєї державності. В час третьої еміграції у США емігрували фізики Олександр Смакула, Зенон (Зіновій) Храпливий, Олекса Біланюк, Юліан Гірняк, Полікарп Герасименко та багато інших вчених.

Незаслужено замовчувалися на рідній землі імена таких всесвітньовідомих вчених, як Ігор Сікорський, Остап Стасів, Григорій Шарпак (Харпак) та інші.

Література

1. *Августин Р.І.* Родом з України: фізики у світовій науці. – Тернопіль: Мальва-ОСО. – 2006.
2. *Зарубіжні українці: Довідник.* – К. – 1991.
3. *Кубійович В., Маркус В.,* Еміграція // *Енциклопедія українознавства.* – Львів. – 1992. – Т. 2.
4. *Біланюк О.* Внесок українських зарубіжних вчених у фізику // *Український журнал.* – 1994. – т. 39. – №1.

УДК 81'255

Сидоренко Т. – ст. гр. 344

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З НУМЕРАЛЬНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ І РОСІЙСЬКІЙ МОВАХ

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Іванова Н.А.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики найбільш актуальним є питання щодо взаємодії культури та мови, і саме фразеологічні одиниці в цьому розумінні найбільш яскраво свідчать про специфіку картини світу того чи іншого етносу. Нумеральні фразеологізми не є виключенням. Так, в англійській мові ідея парності виражена словами *couple, pair, span*. Значення 'те, що єднає двох' ('that what unites two') надало основу для виникнення значення парності ('a union of two'). Наприклад, *a thirty couple of hounds, two dozen eggs, a pair of leads, a pair of drawers*.

Набір числівників, що входить до складу фразеологізмів, не завжди співпадає в англійській, українській і російській мовах. Число **сім** дуже широко використовується у трьох мовах. Наприклад, *in the seventh heaven, на сьомому небі; сім раз відмір, один відріж, один с сошкою – семеро с ложкой, семеро одного не ждуть, сем бед, один ответ*. Образ великої мрії в українській і російській мовах передається часто застарілими словами-замірниками *пуд, тона, четверик, кілометр, сантиметр: тонны страниц, пять пудов любви*. Деякі фразеологізми при схожій мотивації мають особливості нормативної реалізації: *деньги грести лопатой; чтобы узнать человека, надо с ним пуд соли съест; an hour in the morning is worth two in the evening; один стіжок, вчасно зроблений, вартий дев'ятьох; talk nineteen to the dozen; много болтатъ*.

Трапляються випадки, коли деякі фразеологізми в одній з мов містять у своєму складі числівник, а в іншій мові фразеологізм з таким самим значенням числівника не має. Або в одній мові фразеологічна одиниця містить один числівник, а при перекладі ми маємо інші нумеративи, хоча зміст фразеологізму не змінюється: *сім раз відмір – один відріж; measure twice but cut once*.

Інколи у процесі фразеологізації числівники втрачають семи нумеральності, і отримують значення невизначеної більшої, або меншої кількості. При повному переосмисленні вони вказують на якісні характеристики предметів та явищ, або якісно нові факти: *one over the eight – подвыпивший; a man of one book – спеціаліст у якійсь одній галузі; that is a good one! – какая ложь!* тощо. Числівники *один (одна, одно)* можуть використовуватись у фразеологізмах російської або української мови для посилення значення, надання більшої експресивності: *только (одна) слава, тільки (одна) назва, ни (одной) живой нитки, ни (одной) живой души*.

УДК 352.075

Скоренька С. – БМ-22

Тернопільський Національний Технічний Університет ім.І.Пулюя

ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ САМОВРЯДНИХ ТРАДИЦІЙ МІСТА ТЕРНОПІЛЬ

Науковий керівник: Рудакевич М.І.

Демократична трансформація українського суспільства неможлива без повноцінного місцевого самоврядування, яке утверджує право й свободу окремої людини, громади, країни на безпосередню владу на власній землі через взаємодію громадянина, територіальної громади та держави. Саме таке тлумачення місцевого самоврядування проголошено Європейською Хартією місцевого самоврядування, прийнятою в 1985 році Радою Європи, і ратифікованою Верховною радою України в 1997 році. Самоврядні традиції міста Тернопіль беруть початок із часів Магдебурзького права. Магдебурзьке право – феодальне міське право, що полягало в привілеї самоврядування, який німецьке місто Магдебург отримало в 1188 році.

Тернополю було надано деякі привілеї 20 січня [1548](#) року, коли на клопотання Великого коронного гетьмана Яна з Тарнова (тодішнього власника міста), польський король Сигізмунд I надав нашому місту тевтонське (німецьке) право. А саме: його жителі на 15 років були звільнені від податків, на 20 років від сплати мита, а також мали право влаштовувати щорічну ярмарку, щотижневі торги, мати склади на товари для закордонних купців тощо. Після отримання такого права, мешканців заохочували до зведення власних садиб. У розпорядженні магістрату була громадська власність, з доходів від якої та податків складався міський бюджет. У його компетенцію входили всі аспекти міського життя: стан доріг, освітлення вулиць, медицина, санітарія, будівництво і архітектура тощо. Опікувався магістрат і освітою: школи були на утриманні міста. Тевтонське право не було повним - Магдебурзьким, оскільки місто мало власника. Лише 15 лютого 1843 р. останній власник Тернополя Тадеуш рицар фон Туркулл, герба Остоя уклав із магістратом контракт і за грошову компенсацію у 175 000 флоринів сріблом відмовився від своїх прав на місто. 12 грудня 1844 р. австрійський цісар Фердинанд I надав Тернополю герб і статус та титул вільного королівського міста (використовувався офіційно до 1939 р.).

Тривалий час бургомістрами Тернополя були представники різних національностей: євреї, поляки, австрійці. Першим бургомістром-українцем був Володимир Лучаківський (Сьогодні його ім'ям названо одну з вулиць міста). При Лучаківському в місті з'явилося електричне освітлення, телефон, водогін, було збудовано залізничний вокзал. Бургомістр наповнював життя міста і глибоким духовним змістом, розвивав культуру, залучаючи до життя міста І. Франка, С. Крушельницьку та ін. Після правління В. Лучаківського місцеве самоврядування в Тернополі постійно удосконалювалося. Згідно Статуту від 21 березня 1933 про часткову зміну устрою Тернопільського місцевого самоврядування міська адміністрація містила бюро місцевого самоврядування, підприємства і міські установи.

Радянський період в історії Тернополя позначився суперечливими тенденціями. З одного боку, відбувався розвиток освіти, змінювалася економіка краю, запроваджувалася безплатна медицина, соціальне страхування, пенсійне забезпечення, відкривався широкий доступ до надбань культури – кіно, театру, бібліотеки, музею, виставок тощо. Та, з іншого, – чимало тернополян були примусово виселені цілими сім'ями або відправлені у концтабори та в'язниці.

УДК 947.084

Смачило А. - ст. гр. КТ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПОЛОВЦІ

Науковий керівник: к. і. н., доцент Криськов А.А.

Словом «половець» у руських джерелах позначали тюркські племена кипчаків, інакше куманів («куман» дослівно означає «білий, жовтавий», звідки руське – половий, половець; дослідники вважають кипчаків тюркізованим сако-іранським етносом). Вийшовши у IX ст. з теренів сучасної Киргизії та Казахстану, кипчаки витіснили печенігів з Приаралля, а в першій половині XI ст. стали просуватися у причорноморські степи. У 1055 р., за даними літопису, до південних кордонів Русі підійшла половецька орда хана Блуша. Територія від Волги до Дунаю, зайнята кипчаками, отримала назву «Половецьке поле» (Дешт-и-Кипчак). Вона також відома у європейських середньовічних джерелах під назвою Куманії, яка ділилася на дві половини – «Чорну» (від Сіверського Дінця до Волги) і «Білу», що обіймала пониззя Дунаю і степи обабіч Дніпра.

Перший удар половців на Русь припадає на 1061 р., коли вони вступили у Переяславську землю й завдали поразки князеві Всеволоду Ярославичу; у 1068 р. Всеволод та його брати зазнали повторного розгрому на р. Альті. В цілому ж до початку XIII ст. половці здійснили 46 великих нападів на Русь, причому 19 із них припало на Переяславщину, 16 – на Київську землю, 7 – на Чернігово-Сіверщину і 4 – на Рязань та її околиці.

Все XI ст. половці освоювали степи. Постійні переміщення великих половецьких орд робили їх практично невловимими. Протягом цього часу руським князям не вдалося організувати жодного походу вглиб степу. До кінця XI ст. «Половецьке поле» було розділене між окремими родами, кожен з яких кочував у визначених межах, облаштовуючи на своїй території укріплені зимовища. Цим скористався Володимир Мономах (1113-1125), який створив антиполовецький союз князів. Саме по зимовищам він і наніс основні удари. Частина половців вдалося відкинути за Волгу, один із наймогутніших ханів – Шарукан – відступив до Кавказу, де й залишався понад півстоліття.

Проте контакти Русі з половцями не вичерпувалися лише війнами. Територіальна близькість половецького світу, торговельні контакти, а особливо – регулярні перехресні шлюби, якими скріплювалися перемирні угоди між князями і ханами, поступово пом'якшували гостроту протистояння. За характерний приклад можна взяти похід князя Ігоря у 1185 р.: по материнській лінії він був половцем, а свого сина Володимира одружив (після походу) із донькою хана Кончака, проти якого воював. За такого інтенсивного родичання не дивно, що вже з XII ст. половецькі хани на запрошення своїх руських родичів беруть активну участь у між князівських усобицях, щораз більше переймаючись внутрішніми проблемами Русі.

У 1222 р. у степах Передкавказзя з'явився 25-тисячний розвідувальний загін монголів, який розгромив на Дону об'єднані половецькі війська. У травні 1223 р. на р. Калка цим же загоном були розбиті об'єднані половецькі і руські сили, після чого монголи повернули додому. Після цього деякі половецькі роди відкочували до Дунаю під захист Угорського королівства, частина емігрувала до Єгипту, де склала гвардію султана – мамелюків. Проте більшість половців залишилися на старих кочовищах і після утворення Золотої Орди стали основним податним населенням нової держави.

УДК 796.37.037

Стахів М. – ст. гр. КА-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКИ ПЛАВАННЯ КРОЛЕМ НА ГРУДЯХ

Науковий керівник: Вальчак Н.В.

Актуальність. Удосконалення техніки плавання постійно знаходиться в полі зору тренерів і спортсменів. Техніка рухів – це свого роду «вхідні» ворота для функціональних можливостей спортсменів. Розробка нових, більш ефективних варіантів руху говорить про те, що в технічній підготовці плавців є невикористані резерви збільшення швидкості плавання. В зв'язку з тим, що процес удосконалення техніки плавання залежить від індивідуальних особливостей спортсменів (таких як, стаж занять плаванням, характер недоліків в техніці, рівень розвитку фізичних якостей тощо), тренер повинен підбирати дозування вправ з врахуванням цих факторів.

Метою роботи є пошук комплексу вправ, що удосконалюють техніку плавання кролем на грудях.

Виклад основного матеріалу. Вправи для удосконалення техніки плавання кролем на грудях:

1. Плавання з виконанням гребків однією рукою, друга витягнута вперед або вздовж тулуба. Вправа сприяє зменшенню кута згинання руки в ліктьовому суглобі при гребку, скороченню часу проносу і відхилення кисті від поздовжньої осі, збільшенню зусиль при захваті води і ударах ногами, зниженню зусиль при відштовхуванні води.

2. Плавання з виконанням гребків тільки руками. Ноги підтримуються дощечкою. Вправа сприяє скороченню «кроку», збільшенню зусиль при захваті води, збільшенню щільності гребків, а також зменшенню часу взаємодії рук при гребку в воді і відхилення кисті від повздовжньої осі.

3. Плавання на «зчіплення». Руки витягнуті вперед, права рука виконує гребок, по закінченні якого гребок починає виконувати ліва рука. Вправа сприяє збільшенню «кроку», зниженню темпу руху руками, посиленню ударів ногами. Використовується вправа при гребку руками по нераціональній траєкторії.

4. Плавання з трубкою для підводного спорту (100-200м) поєднується з плаванням без трубки (100-200м). Вправа сприяє зниженню асиметрії, і посиленню гребка, стабілізації положення тулуба, зменшенню відхилення кисті від повздовжнього напрямку. Використовується вправа при значних коливаннях тулуба і нераціональній траєкторії руху кисті при гребку і інших помилках, викликаних неефективним виконанням вдиху.

5. Плавання кролем на грудях з лопатками. Чим більша площа лопаток, тим вища силова направленість цієї вправи (площа лопаток повинна бути в 1,5 рази більша площини кисті плавця). Вправа сприяє скороченню темпу рухів, відхилення кисті від повздовжнього напрямку, збільшенню «кроку», посиленню захвату. Вправа використовується при неефективному гребку.

6. Плавання з торканням плеча кистю під час виконання проносу рук над водою. Вправа сприяє удосконаленню пронесенню рук над водою.

7. Плавання з затримкою дихання. Плавець повертає плечовий пояс і голову для вдиху, але не робить його. Вправа сприяє стабілізації положення тіла в воді і удосконаленню рухів, направлених на виконання вдихів.

8. Плавання з найменшою кількістю гребків сприяє удосконаленню гребка і положення тіла у воді.

УДК 378.14

Степчик І – ст. гр.466

Николаевский національний університет імені В.О.Сухомлинського

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Науковий керівник: к.п.н., доц. Задоя Е.С.

В наш час стали інтенсивно впроваджуватися в навчальний процес нові інформаційні технології, такі як використання Інтернет - ресурсів, що навчають комп'ютерних програм тощо. Це зумовило значні перетворення в галузі освіти, які звичайно торкнулися й навчання іноземної мови в школі. Розробкою й впровадженням у навчальний процес нових інформаційних технологій активно займаються такі дослідники як, Полат Е. С., Дмитрієва Е. И., Новиков С. В., Полілова Т.А., Цветкова Л. А. та інші. О.І. Руденко-Моргун у своїй статті "Комп'ютерні технології як нова форма навчання" пише, "ми живемо в століття інформаційної, комп'ютерної революції, що почалася в середині 80-х років і дотепер продовжує нарощувати темпи. От її основні віхи: поява персонального комп'ютера, винахід технології мультимедіа, впровадження в наше життя глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет. Всі ці нововведення легко й непомітно ввійшли в життя: вони широко використовуються майже у всіх професійних сферах і в побуті". [2,с. 12]. Йдеться про те, що комп'ютери стрімко ввійшли в наше життя і, як наслідок, і в процес навчання англійської мови, трохи потіснивши традиційні методики й змусивши викладачів іноземних мов вирішувати проблеми, про існування яких кілька десятків років тому жоден лінгвіст навіть не підозрював. [1,с. 16]. Як наслідок, виникає інша проблема: не всі викладачі виявляються готовими до широкого впровадження комп'ютерів у навчання іноземним мовам. Існує декілька причини: по-перше – це невміння користуватися комп'ютером, а, по-друге – це нерозуміння, як його використовувати на уроках.

Застосування комп'ютерів на уроках англійської мови значно підвищує інтенсивність навчального процесу. При комп'ютерному навчанні засвоюється набагато більша кількість матеріалу, ніж це робилося за той самий час в умовах традиційного навчання. Крім того, матеріал при використанні комп'ютера засвоюється міцніше. За допомогою комп'ютерів можна набагато швидше перевірити знання учнів, так як здійснюється одночасна перевірка всіх учнів. Однією з переваг перевірки знань учнів за допомогою комп'ютерів є і те, що учень відчуває себе більш впевненіше і показує свої реальні знання. В той час, коли учень відповідає перед вчителем та класом, за певними причинами (страху перед аудиторією, різними комплексами- відповіді невірні, тощо) він не в змозі показати свої максимальні знання.

Практика показала, що при використанні інформаційних технологій, а точніше комп'ютеру на уроках іноземної мови – це збільшує інтерес учнів до вивчення даного предмету, учні зацікавлені у поданому матеріалі і активно виконують запропоновані завдання. Інформаційні технології відкривають широкі можливості як для вчителя так і для учня.

Отже, для вчителя застосування комп'ютерів на уроках -це вдосконалення навчання, можливість дати більше матеріалу, об'єктивно оцінити знання учнів, значно підвишити зацікавленість учнів та якісно підготувати дітей до повноцінної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

1. Носенко Э. Л. "Використання ІТ в освіті", 2001 р. - С.16-18.

2. Руденко-Моргун О.І. "Комп'ютерні технології як нова форма навчання". // "Іноземні мови в школі" №2, 2001р. - С.12

УДК 37И

Сукманюк С.–ст. гр. ЕС-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СУБКУЛЬТУРИ БРИТАНІЇ

Науковий керівник: к. психол. н., доц.Кухарська В.Б.

Зміни у культурі відбуваються через неоднорідність складу суспільства: расову, статеву, класову, релігійну, світоглядну тощо. І чим більша суспільна різноманітність, тим більша ймовірність утворення контркультур, оскільки кожне суспільство прагне досягти консенсусу щодо сенсів.

Яскравим прикладом країни з досить неоднорідним складом суспільства є Великобританія. Протягом століть Об'єднане Королівство було могутнім домініоном, колоніями якого стали країни, культури яких не лише відрізнялися одні від одних, але й були кардинально відмінні від культури самої Англії, — Індія, Австралія, Океанія, країни Африки, Латинської Америки та Близького Сходу. Згодом суспільство Великобританії поповнилося емігрантами з різних куточків світу, також носіями самобутніх культур. Тож у країні, населення якої налічує більше двадцяти етнічних груп, не могло не бути змін у культурі.

Одні з перших субкультур зародилися у Великобританії у 50-х роках ХХ століття. Молодь, на відміну від своїх однолітків у минулому, не захотіла прощатися із безтурботним молодим життям, не виявляла інтересу до тієї моделі життя, яка була створена їхніми попередниками. Так з'явилася молодіжна культурна течія, яку згодом назвали "Teddy boys"; її представники слідували модним трендам епохи короля Едуарда VII (звідси й відповідна назва), у музиці надавали перевагу американському блюзу, кантрі, рок-н-ролу та скіффлу, який згодом став офіційною музикою даної культурної течії. Але попри вміння вишукано одягатися та й узагалі бажання наслідувати аристократів, представники "Teddy boys" вирізнялися агресивною поведінкою, тому більшість із них була у складі місцевих хуліганських угруповань.

На початку 60-х субкультура "Teddy boys" почала зникати, а на її заміну прийшли "моди". Подібно до своїх попередників представники цієї молодіжної течії приділяли значну увагу зовнішньому вигляду. Більшість дослідників субкультур вважають, що саме моди дали початок британській рок-музиці.

Під кінець 60-х субкультура модів занепала. Було декілька епізодичних спроб відродити її, але всі вони були марними. На зміну їм прийшли на перший погляд абсолютно не схожі на своїх попередників панки та скінхеде.

Субкультура скінхедів виникла серед молодих людей робочого класу. Звичайні британські хлопці із небагатих сімей могли розважитися хіба що збираючись у місцевому пабі і п'ючи пиво, хлопці голили голови, відривали від своїх курток коміри, підкочували штани, - саме такий імідж прижився серед мешканців робітничих районів, які швидко поширили цю моду по країні. Проте попри радикальність та агресивність їх настроїв, расизму і шовінізму як офіційної ідеології скінхедів ніколи не існувало.

Молодіжні організації існували завжди, лише самовиражалися по-різному, а молодіжні субкультури є особливою частиною суспільної культури. На жаль, багато людей упереджено ставляться до таких молодих людей, зовсім не знаючи, що більшість з них не мають жодного відношення до криміналу, сексуальної розбещеності, сатанізму. Зазвичай вони є простими у спілкуванні підлітками, більшість з яких початківці — музиканти, письменники, художники та досить обдаровані люди, адже кожен має право бути індивідуальним.

УДК.320

Сухорукова О.– ст. гр. БК - 41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДІАЛЕКТИКА ВІДНОСИН ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Науковий керівник: проф. Ніконенко В.М.

Серед комплексу завдань демократичної трансформації посттоталітарної України, особливе місце займають процеси формування громадянського суспільства і правової держави, які є загально визнаними критеріями сучасної цивілізації. Яке співвідношення громадянського суспільства і правової держави є оптимальним?

Історичний досвід переконливо свідчить про те, що не суспільство існує для держави, а, навпаки, держава існує і функціонує для суспільства. Справа в тому, що жодна держава не може адекватно виражати потреби та інтереси різних соціальних груп і категорій населення. Із таким завданням здатні справитися лише розгалужені структури громадянського суспільства. Держава ж має виробляти стратегію, пріоритети, темпи і пропорції розвитку суспільства в цілому та його сегментів, захищати власність громадян, їх права і свободи, забезпечувати правопорядок та оберігати кордони, територіальну цілісність країни. З іншими проблемами громадянське суспільство може справлятися в більшості випадків самостійно.

Такий підхід аж ніяк не означає заперечення ролі і значення держави, яка поки що є найбільш ефективним засобом запобігання саморуйнації суспільства у війні "всіх проти всіх". Саме держава, виконуючи функцію гаранта порядку, не дає можливості перетворитись свободі в анархію, перешкоджає переростанню гри особистих та корпоративних інтересів у стан громадянської конфронтації. Тільки, виходячи з цього, громадянське суспільство утримує державу, яка служить йому і гарантує його стабільність.

Обмеження громадянським суспільством ряду функцій держави не означає її послаблення. Практика багатьох країн показує, що роздержавлення в різних сферах суспільства, навпаки, посилює державу в справі виконання нею тих специфічних функцій, які не під силу громадянським структурам. Звільнення держави від тягару турботи про все і опіки над усім допомагає їй стати сильнішою і ефективнішою при виконанні першочергових і органічно властивих тільки їй функцій. Очевидно, що зняття тягару і тиску держави на громадянське суспільство, звільнення його від жорсткої регламентації з боку держави сприятиме реалізації потенціалу цього суспільства, його прогресу. Таке суспільство стає фундаментом для держави, основою її стабільності. І якщо в умовах криз держава починає втрачати стійкість, то її починає надійно підтримувати розгалужена структура громадянського суспільства, його механізми. Адже в громадянському суспільстві регулювання суспільних відносин відбувається в основному через засоби і санкції недержавної і навіть неполітичної влади, які, проте, можуть змусити індивіда дотримуватись нормативних моделей поведінки. Державні регулятори використовують лише в тих випадках, коли інститути громадянського суспільства (сім'я, школа, церква, партії, профспілки та інші організації) не забезпечують достатньої саморегуляції. У відповідності із сучасними поглядами, громадянське суспільство і правова держава повинні перебувати в діалектичному взаємозв'язку і взаємодії.

УДК: 351

Твердохліб О. – ст. гр. БМ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ВРЯДУВАННЯ ЗА ПІДТРИМКИ НЕУРЯДОВИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Науковий керівник: д.н. з держ. упр., проф. Рудакевич М. І.

Наша держава не так давно приступила до реформування державного управління й розвитку місцевого самоврядування, тому важливим для нас є перейняття досвіду інших країн. Важливу роль у цьому процесі відіграє участь нашої країни в програмі Східного партнерства. Основним із завдань для України є зміцнення функціонування місцевого та регіонального самоврядування з урахуванням стандартів, що містяться в Європейській хартії місцевого самоврядування.

Принцип місцевого самоврядування означає, що участь громадян в управлінні громадськими справами безпосереднім чином може бути реалізована саме на місцевому рівні. Функціонування місцевих громад, наділених реальними повноваженнями, робить можливим забезпечити таке управління, яке було б найбільш ефективним і максимально наближеним до потреб населення.

У ФРН, наприклад, у відповідності з принципом німецького права – «обсяг завдань визначає розмір фінансування», здійснюється розподіл фінансування між трьома рівнями державної влади. Відповідно до поставлених перед кожним завдань формуються збалансовані бюджети, які забезпечують фінансовими засобами діяльність суб'єктів управління.

Місьцеве самоврядування, як самостійний вид публічної влади, організується на власних принципах розмежування правотворчих і виконавчих функцій його органів (відповідно представницьких і виконавчих). Виконавчі функції здійснюють і громадські організації. Досвід Німеччини показує, що неурядові організації ефективніше та економніше вирішують практичні завдання життєдіяльності місцевих громад. Тому уряд активно підтримує громадську участь у формі проектів.

Фінансування проектів громадських організацій здійснюється у такому порядку:

1. Проведення громадського моніторингу з метою виявлення основних проблем регіону та визначення пріоритетних сфер розвитку.
2. Планування розвитку регіону на основі результатів моніторингу: встановлення чітких цілей та термінів їх виконання.
3. Збір проектних заявок від громадських організацій (у цих заявках ГО висвітлюють своє бачення реалізації проекту та його фінансову вартість).
4. Аналіз заявок на предмет відповідності визначеним пріоритетам.
5. Обрання експертами на конкурсній основі організацій з найбільш вигідними пропозиціями, за якими закріплюється реалізація певного проекту.
6. Впровадження ГО проекту, постійний моніторинг з боку експертів та внесення в разі потреби певних поправок.

Подібний досвід інших демократичних країн підтверджує, що такий механізм дозволяє не лише більш економно витратити фінансові ресурси країни, а й розвивати реальне місьцеве самоврядування.

УДК 811.111'81.25

Ткач І. – ст. гр. 345

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

РОЗПОДІЛ КРАЇН ЗА ВИДОМ ПЕРЕКЛАДУ ФІЛЬМІВ

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Вострецова В.О.

Як відомо, сьогодняшня ситуація у світі характеризується активною глобалізацією всіх сфер життя. „Глобалізація – це процес зростаючого впливу різних чинників міжнародного значення (наприклад, тісних економічних та політичних зв'язків, культурного та інформаційного обміну) на соціальну дійсність в окремих країнах” [1]. Тісний культурний обмін може виражатися в обміні здобутками різних націй, країн. Серед культурних здобутків окремою групою виступають фільми різних жанрів (художні, документальні, мультиплікаційні). Фільми створені в одній країні проникають до інших країн. Зрозуміло, що населення різних країн розмовляє різними мовами, а отже виникає необхідність у перекладі таких фільмів з мови оригіналу мовою країни-реципієнта.

Зазвичай виділяють три варіанта презентації іноземного фільму глядачам країни-реципієнта: дублювання, закадровий переклад, субтитрування. Вибір конкретного варіанту залежить від низки чинників: політики країни стосовно перекладу фільмів, фінансування, глядацької аудиторії, строків, тощо.

Історично склалося так, що дублюванню надають перевагу розвинуті країни із стабільними економічним становищем, такі як Франція, Німеччина, Італія, Іспанія. Для Франції головним чинником вибору дублювання став той факт, що французи виступають за чистоту своєї мови і не бажають спостерігати втручання інших мов навіть з екрану. До того ж вони звикли всюди чути французьку мову, адже кіноіндустрія Франції вважається одним із головних постачальників внутрішнього кіноринку. Отже, французький глядач вимагає повної доместикації іноземних фільмів. Окремою групою виступають три інші країни. Причина вибору дублювання цими країнами зовсім інша. Як відомо, Німеччина, Італія й Іспанія – це країни, в яких певний час домінував фашистський режим. Диктатори цих країн вважали, що сприйняття своєї мови на слух підтверджує її важливість і сприяє укріпленню національної свідомості.

Субтитрування притаманне таким країнам: Голландія, Норвегія, Швеція, Данія, Греція; Бельгія, Фінляндія. Основної рисою цих країн вважають велику кількість імпортованих фільмів, а отже існує значний попит на переклад фільмів. Стосовно, наприклад, Бельгії знаходимо іншу причину використання субтитрування замість дублювання – це двомовність цієї країни. Адже зробити субтитри на двох мовах набагато легше, ніж зробити два варіанта дубляжу одного й того ж фільму.

До третьої групи в основному належать країни, які не можуть собі дозволити субтитрування, а отже використовують закадровий переклад – Росія, Україна, Польща та ін. Закадровий переклад вважається найдешевшим видом перекладу фільмів у порівнянні з дублюванням та субтитруванням, адже підготовка такого виду перекладу вимагає менше коштів, часу, робітників. Характерна відмінна риса закадрового перекладу в Росії та Україні на відміну від деяких європейських або інших країн світу – це двоголосність.

Література

1. Что такое глобализация? [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу : <http://www.univer.omsk.su/omsk/socstuds/glob/index.html>.

УДК 811.111

Ткаченко К. – ст. гр. 345

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРУ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Науковий керівник: викладач Бондаренко Н.Ю.

Словотвір виконує важливу роль з точки зору когнітивної лінгвістики, оскільки це процес, цілком орієнтований на комунікацію, на передачу знань про світ, на структурування тих елементів навколишнього світу, які в процесі діяльності суб'єкт виділив і якими опанував. Більшість неологізмів, як відомо, це похідні слова, деривати. Аналіз лексичних одиниць-неологізмів комп'ютерної сфери виявив такі моделі словотвору:

1. Афіксальний. Особливо інтенсивно проходило утворення префіксальних неологізмів. Найбільш активно вступав в дериваційні зв'язки інтернаціональний префікс *super-*. Словотворче значення елемента *super-* дає йому широкі можливості для відображення сучасного науково-технічного прогресу (*supercarrier, supercar, supercollider, supercomputer, superjumbo*). В значній мірі функція відображення досягнень науки та техніки притаманна також продуктивним префіксам *micro-, mini-, multi-*: *microcode, microlyte, micronuke, microrobot, mini-laptop, mini-ute, mini-computer, multimedia, multiplex, multiprocessor, multi-workstation*. Бурхливе мовне життя здобув афіксоїд грецького походження *cyber-*, а інновації, утворені за допомогою цього словотворчого елемента, називають «кібернеологізмами».

2. Телескопія. Матеріали словників нової лексики, періодичної преси підтверджують висновок вчених про активізацію телескопійного словотворення, тобто створення одного слова з двох інших. Найбільш продуктивними моделями телескопії є такі моделі: а) $ab + cd > ab/cd$ (накладання кінця першого слова на початок другого слова): *search + hijack > searchjack, web + librarian > webrarian, blog + celebrity > blogebriety, sex + texting > sexting* б) $ab + cd > ad$ (сполучення початкового фрагменту першого слова з кінцевим фрагментом другого слова): *computer + communication > compunication, information + intermediary > infomediary, smoking + texting > smexting, information + infrastructure > infostructure* в) $ab + cd > ab\backslash cd$ (накладання початку другого слова на кінець першого): *thumb+board > thumbboard, advertising + game > advergame*

3. Багатокомпонентні комбінації. Ще одну групу складають багатокомпонентні лексичні одиниці, «складні слова синтаксичного типу». Це підтверджує думку вчених про посилення тенденцій до багатокомпонентних комбінацій. В сучасній англійській мові значна частина таких одиниць виникає на базі фразових означень, і вони узуалізуються як прикметники (*electric-can-opener, burn-and-return*).

4. Аналогія. Значну роль у створенні нових лексичних одиниць відіграє аналогія, тобто нова одиниця створюється не стільки за певною моделлю, скільки за зразком певного слова (слів). Модель слова-зразка лише заповнюється новим лексичним матеріалом шляхом заміни одного з компонентів: *informavore* використовується для позначення сучасної людини, що функціонує за рахунок «поїдання» інформації (порівн. відомі слова, що характеризують тваринний світ із погляду джерел харчування – *carnivore, herbivore*), *generation D* (за аналогією до *generation X*), *cybotage* (подібно до *sabotage*) – «саботаж комп'ютерів, мереж та інших електронних систем».

УДК 811.111

Труш О. – ст. гр. 346

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Науковий керівник: викладач Бондаренко Н.Ю.

Реалія – елемент культури, під яким розуміють сукупність матеріальних та духовних цінностей суспільства, що історично склалась на основі економічного базису. В кожній мові є слова, що ніяк не вирізняються серед інших слів, але передати їх при перекладі буває досить непросто. Адже реалії – специфічні слова або назви предметів в духовній та матеріальній культурі, що притаманні тільки певному народу. Реалії виступають означеннями предметів, понять, типових особливостей певного географічного місця, матеріального життя, соціально – історичних особливостей деяких людей, нації, країни, племені, що являють собою національний, місцевий та історичний колорит. Такі слова не мають точних відповідників в інших мовах.

Переклад реалій, як слів специфічних для певного народу або країни, вимагає від перекладача особливої уваги. Зрозуміло, що аби правильно передати означення предметів, про які йдеться в оригіналі, і образів, пов'язаних з ними, необхідно мати певні знання про ту дійсність, що про неї йдеться у тексті оригіналу. В теорії перекладу такі знання називають «фоновими знаннями». Тобто сукупність уявлень, про те, що являє собою реальний фон, на якому розгортається картина життя іншої країни та народу. Фонова лексика - слова або вирази, що несуть в собі додатковий зміст та певні семантичні та стилістичні відтінки, які накладаються на основне значення, і є загальновідомими людям, що належать до певної мовної культури. Виділяються наступні способи перекладу реалій: 1. Транслітерація або транскрипція (повна або часткова), безпосереднє використання данного слова, що означає реалію, або його кореня в написанні літерами мови перекладу або в поєднанні з суфіксами мови перекладу. Цей спосіб перекладу є дуже широко вживаним. Немає такого слова, яке не можна було б перекласти іншою мовою, хоча б описово. Але транслітерація необхідна саме тоді, коли треба дотриматись лексичної стислості визначення, аби зберегти звичність слова, яку воно мало в мові оригіналу, і разом з тим підкреслити специфічність предмету або поняття, що перекладається і не має відповідника в мові перекладу. Дуже часто іншомовні слова переносяться в мову перекладу саме для того, щоб виділити відтінок специфічності реалії. Коли слово, яке транслітерується, вживається або рідко, або вперше переноситься в текст перекладу, то буває необхідно надавати і коментуюче пояснення і відповідний контекст. 2. Утворення нового слова або словосполучення для означення відповідного предмету на основі елементів та морфологічних відносин, що вже реально існують в мові. В своїй основі цей переклад описовий і в перекладах українською мовою використовується не так широко, як перший спосіб. 3. Використання слова, що має близьке значення, хоча і не тотожне, до значення реалії, яка перекладається. Наприклад, звернення *sir* та *miss* передавались раніше в перекладі як «добродій» та «добродійка» відповідно, а в сучасних перекладах, як «пан» та «пані» або залишають «сер» та «міс». Втрата певної речової специфіки при перекладі компенсується тим, що при більшому або меншому ступені наближеності, в контексті перекладу слово є абсолютно зрозумілим. Хоча, звичайно, слово, що має безпосередній зв'язок зі специфічними фактами з життя однієї країни, не може бути повноцінно використано для передачі реального поняття з життя іншої країни.

УДК

Гулкевич О. В.

Тернопільська класична гімназія

**КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ
ВИКОРИСТАННЯ ЗНАКА ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ, ФІРМОВОГО
НАЙМЕНУВАННЯ, КВАЛІФІКОВАНОГО ЗАЗНАЧЕННЯ
ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ**

Науковий керівник: к. ю. н., начальник відділу прокуратури
Тернопільської області, старший радник юстиції
Гулкевич В.Д.

Рівень розвитку економіки будь-якої держави значною мірою визначається тим, як вона забезпечує правову охорону результатів інтелектуальної діяльності людини. В Україні така охорона ґрунтується на Конституції, яка гарантує кожній людині свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, а також на створенні власних механізмів захисту авторських прав, прав промислової власності, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними об'єктами інтелектуальної діяльності.

Інтелектуальна власність у ринковій економіці України відіграє досить значну роль для суб'єктів господарювання. Порушення прав інтелектуальної власності призводить до значних матеріальних втрат для її власників, а також посягає на законні права споживачів, які очікуючи на якісний товар, що є знаний під певною маркою, можуть одержати підроблений товар з такою ж маркою. Через незаконну діяльність страждає репутація самого власника об'єкта права інтелектуальної власності, а також він втрачає певну частину прибутку.

Злочини, що посягають на право інтелектуальної власності, були предметом наукового аналізу в дослідженнях П.П. Андрушка, П.С. Берзіна, А.С. Нерсеяна, М.І. Хавронюка та інших науковців.

УДК 81'282.2 + 82'7:398.23

Федосєєв О. – ст. гр. 444

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

КОМІЧНИЙ ЕФЕКТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ФОЛЬКЛОРИ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Засоби комічного, поряд із мовними, охоплюють й інші засоби, що викликають сміх. Розрізняють такі мовні засоби комічного: фонетичні, лексичні й граматичні. Прийоми комічного породжуються різними засобами й формуються через мовні засоби.

Можна навести таку узагальнену схему створення комічного в мистецтві, в тому числі в художній літературі: об'єктивний сміх (смішне) – засоби комічного (мовні засоби – фонетичні, лексичні, граматичні засоби та немовні засоби) – форми комічного (гумор, сатира) – результат – сміх (комізм) [І.К. Білодід, 1973].

Комічне мистецтво здатне виявляти комічний потенціал не лише загальноживаних, емоційних слів, але й термінів, термінологічних слів і поєднань. Важливою умовою придбання лексичними одиницями комічного забарвлення є комічне середовище, несподіваний зв'язок слова в тексті з іншими словами й виразами.

Гумор – загальнолюдський інтеркатегоріальний феномен, притаманний усім народам і всім літературам. У тому, як і на які теми жартують люди в різних країнах, виявляються загальні закони гумористичного світовідчуття. Проте загальне реалізується конкретними формами. Вони визначаються специфічними рисами національного характеру, соціальним і політичним устроєм певної країни, її історичним розвитком, культурними традиціями, ментальністю народу.

Іронія – повноправна форма комічного, поряд із гумором та сатирою, яка полягає у відображенні певного прихованого значення, яке існує у мові чи мовній ситуації твору.

Вираження іронії безпосередньо пов'язано з унікальною властивістю мови – двоїстою природою мовного знаку. На рівні лексики ця закономірність виявляється в наявності у слова потенційного й актуального, узуального й okazіонального значень. Тому будь-яке слово можна вважати семантично двоплановою одиницею. У випадку іронії між зазначеними значеннями виникають відносини неузгодженості, невідповідності, конфлікту, що оформлюють її іманентну ознаку – парадоксальність. Крім того, ознака семантичної двоплановості є основою для емоційно-оцінного вживання лексичних одиниць. Вона забезпечує прояв іншої специфічної ознаки іронії – критичної спрямованості, виявляється в критично-глузливому відношенні адресата до зображуваних осіб і подій.

У письмових текстах іронічний зміст на лексичному рівні найчастіше реалізують антропоніми і авторські новотвори. Антропоніми, особливо імена власні, пристосовані до реалізації іронії в силу їх алюзивного характеру. Суть алюзії в тім, що первинне значення слова чи фрази, що приблизно відомо завдяки наявності в учасників комунікації єдиної бази фонових знань, служить судиною для нового значення. Підставою для вживання антропонімів при вираженні іронії можуть бути асоціації, пов'язані з характером чи колоритом часу, коли жила і діяла зазначена людина.

УДК

Филима Ю. – ст. гр. ХК-32

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ В ТОТАЛІТАРНОМУ І ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Науковий керівник: к. ф. н., професор Ніконенко В. М.

Терміном «еліта» називаються провідні верства суспільства, які здійснюють керівництво або досягли визначних успіхів у певних галузях суспільного життя, а також мають інтелектуальні чи моральні переваги над іншими соціальними верствами. Надзвичайно важливим фактором функціонування будь-якого суспільства є характер і якісний рівень політичних еліт, які мають вирішальний вплив на механізми політичного протистояння і специфіку політичного процесу в цілому.

Феномен політичної еліти має універсальний характер, хоча ці еліти суттєво відрізняються в суспільствах з демократичним і тоталітарним режимами. Так, на відміну від тоталітарного суспільства, в умовах демократії політична еліта повинна завойовувати право на здійснення владних функцій у відкритій і вільній конкуренції. Для цього має бути плюралізм еліт, їх вільна конкуренція, взаємна критика і суперництво. Арбітром же виступають народні маси, які здійснюють вибір між конкуруючими за владу елітами, мають змогу впливати на політичний процес.

Розглядаючи лідерство в тоталітарному та демократичному суспільствах, можна побачити чітку різницю: тоталітарне лідерство передбачає одноособову політичну владу, монополізм у прийнятті політичних рішень; демократичний лідер формується в умовах конкурентної політичної боротьби, яка передбачає високі професійні, інтелектуальні й моральні якості.

Якщо оцінювати політичні режими по співвідношенню сил, що діють, різних по головних принципах свого існування, то, звичайно, оптимальним є демократичний режим. Тому, що в умовах цього режиму народ, будучи джерелом влади, прямо і безпосередньо формує представницькі органи влади, активно бере участь в управлінні суспільством, контролює діяльність виконавчого апарату.

Постійна змінюваність політичних еліт, їх оновлення за рахунок припливу представників різних соціальних груп і політичних сил забезпечує соціальну рівновагу, що є неодмінною умовою демократії. Якщо такої змінюваності, циркуляції немає, то відбувається неминучий занепад, загнивання еліти, яка вироджується в кліку, що намагається втриматись при владі будь-якими засобами.

УДК 94 (477)

Ходачок Н. – ст. гр. СН-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СТАВЛЕННЯ СТАЛІНА ДО УКРАЇНСЬКОЇ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ВЕРХІВКИ

Науковий керівник: к.і.н., доцент Гумен Ю.Є.

Після перемоги більшовиків у боротьбі за владу в жовтні 1917 р., Й.В.Сталін увійшов до складу першого радянського уряду у статусі народного комісара у справах національностей. Одночасно він увійшов до складу вищого керівництва більшовицької партії, був обраний членом ЦК РСДРП(б). Його вважали довіреною особою В.І.Леніна.

Сталін брав безпосередню участь у підготовці та створенні влітку 1918 р. Комуністичної партії більшовиків України у Москві. Йому, разом із В.І.Леніним, Г.О.Зинов'євим і Я.М.Свердловим, вдалось через затверджені статутні документи та організаційні механізми зробити КП(б)У підконтрольною структурою РКП(б) і затвердити за нею статус обласної організації загальноросійського рівня.

Він добре був обізнаний із діяльністю та особливостями позиції політичних і військових опонентів більшовиків в Україні в роки революції та громадянської війни, маючи щодо кожного з них особисту позицію. Тому пізніше, у 1920–30-х рр. генсек ЦК ВКП(б) по різному вирішив долю цих діячів. М.С.Грушевський і А.В.Ніковський отримали дозвіл повернутись із еміграції в УСРР і працювати в Академії наук під наглядом ОДПУ, що само по собі готувало їх трагічний фінал. С.О.Єфремов став центральною фігурою обвинувачення на процесі «Спілки визволення України» у 1930 році, маючи до цього часу можливість займатись науковою діяльністю. У 1920 р. Й.В.Сталін був серед тих членів політбюро ЦК РКП(б), які підтримали наміри В.К.Винниченка повернутись із еміграції, вступити до КП(б)У й посісти посаду заступника Раднаркому УСРР, Коли ця комбінація зруйнувалась Ленін і Сталін дозволили виїзд В.К.Винниченка за кордон, де він до кінця своїх днів займався виключно літературою. Сталін, як свідчить колишній радянський розвідник П.Судоплатов, особисто наказав знищити в 1938 р. у Роттердамі Є.Коновальця.

Після того, як Й.В.Сталін став генеральним секретарем ЦК РКП(б), він разом із В.М.Молотовим і Л.М.Кагановичем швидко відпрацювали засади та механізми тотального контролю за всією вертикаллю владних інституцій у СРСР. У 1926-1927 рр. вони усунули з керівних посад в УСРР та в КП(б)У як супротивників курсу українізації, так і тих діячів, які вважали, що настав час передати владу в республіці виключно в руки українців (О.Я.Шумський, Г.Ф.Гринько, П.К.Сологуб, М.М.Полоз, К.А.Максимович та інші). Замість них у 1926-1927 рр. були призначені більшовики українського етнічного походження, які своїм підвищенням були зобов'язані особисто Сталіну. Серед них виділялись колишні боротьбисти та українські комуністи П.П.Любченко, А.А.Хвиля, В.І.Порайко, А.А.Річицький, В.М.Качинський, Ю.М.Коцюбинський, Ю.І.Кулик, О.І.Лісовик, Ю.А.Мазуренко та інші.

Не викликає сумніву те, що Й.В.Сталін, починаючи з жовтня 1917 р. і впродовж 1920-х рр. приділяв особливу увагу українським справам. Бажання бачити Україну в складі СРСР штовхали Сталіна до активної політичної діяльності. У 1920-х рр. Сталін перетворився із теоретичного знавця української проблематики в жорстокого, послідовного і прагматичного реалізатора більшовицького курсу підкорення України.

УДК – 378.14

Хомченко Н. – ст. гр.136(а)

Миколаївський національний університет ім.В.О.Сухомлинського

ЗНАЧЕННЯ БАГАТОГРАННОСТІ ОСОБИ ВИХОВАТЕЛЯ В РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Науковий керівник: к.п.н., доцент Шахирева Н.В.

Педагог має бути людиною позитивного характеру, психологічно врівноваженою, здатною вчитися і самовдосконалюватися. Неспроможна сприймати, аналізувати та використовувати інформацію особа не може навчити чомусь інших. Справжній педагог це та людина, яка може максимально об'єктивно оцінити чийсь дії, зрозуміти їх причину та не віднести до цього байдужо, він зуміє направити в правильне русло допитливий розум дитини і посприє в пізнанні нею, як окремого роду знань, так і світу взагалі. Видатними особами в історії педагогіки можна вважати, в першу чергу, Ушинського К.Д., Макаренко А.С., Сухомлинського В.О., Русову С.Ф., Бочковського Е.Б. Ці вчителі стали творцями значущих ідей в сфері освіти. Вони розробили методи процесу виховання дітей, які є актуальними і в наш час.

Дуже важливого значення багато провідних педагогів надавали навчанню дітей на гуманістичних засадах, взаємоповазі, а відповідно і довірі до вчителя. Видатні вчителі різних країн прагнули розкрити внутрішній світ дитини та примножити в ньому позитивні якості. Ушинський на основі новітніх психологічних досягнень розробляв рекомендації розвитку у дітей пам'яті, уваги, різноманітних форм мислення. Сухомлинський приділяв значну увагу формуванню у дитини особистого ставлення до навколишнього світу, прививаючи любов та почуття поваги до оточуючих. Бочковський вважав що важливо психологічно готувати дітей до отримання знань. Макаренко, завдяки роботі над організацією дитячої трудової комуні імені Дзержинського, а згодом керівництву в ній, зробив багато корисних досліджень про організацію колективу.

В кожному епоху освіта набувала різних напрямів та характеру і безпосередньо залежала від загального розвитку світу. Розуміючи це багато педагогів формували різноманітні програми та методи навчання сприятливі для їх використання в той чи інший період історії. Наприклад, В.О. Сухомлинський надавав перевагу проведенню навчання на свіжому повітрі і визначав дуже важливу роль казки для освіти дітей. Враховуючи, що часи його педагогічної діяльності припадали на страшний період війн, тоталітарного правління, занепаду суспільних та економічних відносин, тощо, для дітей такий підхід був, можна сказати, життєво необхідний. Але і в наш час його методика необхідна, тому що спілкування з природою сприяє позитивному настрою та спілкуванню, допомагає розслабитися та легше сприймати інформацію. Перебування на свіжому повітрі завжди добре відображається на здоров'ї. Деякі фахівці педагогічної освіти були далекоглядними і розвивали ідеї освітянської науки, так би мовити, «вільнодумні» для свого часу, але насправді неймовірно важливі і актуальні в наш час. Зокрема Ушинський К.Д. ставив працю на рівні обов'язкового виховного процесу, заохочував висловлення думок і взагалі був абсолютно незгодний з системою освіти свого часу. Зацікавити наступні покоління в пізнанні, показати користь і грандіозне значення нових відкриттів, створити підґрунтя для можливості продуктивної людської діяльності в різних спектрах життя – було завданням кожного покоління освітянських діячів. Видатні педагоги минулих століть зуміли залишити величезний багатогранний спадок як для вчителів, так і для батьків, щодо виховного процесу. Завдяки цьому ми можемо всебічно розвиватися, а найголовніше, сприяти розвиткові наших нащадків.

УДК 796.37.037

Цанцала Р. – гр.СН.22

Тернопільський національний технічний університет іменні Івана Пулюя

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Науковий керівник: доцент Галіздра А.А.

Актуальність. Процеси державотворення призвели до принципових змін в багатьох сферах суспільного життя, що не могло не зачепити і системи ставлень громадян як до процесів перебудови, так і до відповідних сфер життєдіяльності. Сьогодні, як ніколи, посилюється важливість психолого-педагогічних досліджень в сфері визначення ціннісних орієнтацій молоді, трансформацій, які відбуваються практично за всіма напрямками інтегрування людини в суспільне життя, включаючи навіть ті з них, що традиційно здавались сталими ознаками юнацького віку.

Методи дослідження: аналіз сучасної спеціальної літератури.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, процеси реформування в суспільстві не залишили осторонь і систему фізичного виховання молоді. Сьогодні йде активний процес створення національної системи фізичного виховання, пошук її концептуальних засад. Адже система фізичного виховання тісно пов'язана з освітою, охороною здоров'я, культурою матеріального виробництва, обороноздатністю суспільства, всіма галузями матеріального виробництва, духовним розвитком суспільства. Віддзеркалюючи соціальний, економічний, духовний стан держави, фізичне виховання виступає як якісно особливий, історично обумовлений тип соціальної практики, що включає ідеологічні, науково-методичні, програмово-нормативні та організаційні елементи і покликаний задовольнити потребу суспільства у фізичному вихованні громадян.

Вихід з сучасної кризи фізичної культури, повинен ґрунтуватись на наукових концептуальних положеннях, які є основою процесу створення національної системи фізичного виховання. Її основними є такі положення:

Ідеологія системи фізичного виховання має відображати загальнолюдські гуманістичні цінності, будуватись на національних засадах з урахуванням регіональних особливостей та передового вітчизняного та світового досвіду.

Фізична культура є певною цінністю для кожного конкретного учня, яка забезпечує його соціалізацію на основі оволодіння специфічним змістом фізичної освіти як частин загальної культури нації, в якій моделюються і віддзеркалюються людські взаємини. В цьому контексті фізична культура є засобом формування особистості, її свідомості і культури, розвитку психічних процесів, які керують емоційною та руховою сферами людини і вдосконалюють їх.

Навчально-виховний процес, побудований за принципами демократизму і гуманізму, забезпечує досягнення індивідуально можливого рівня фізкультурної освіти, розвитку і підготовленості всіх, хто займається фізичними вправами; сприяє виявленню обдарованих у фізичному відношенні дітей та підлітків і надає їм змогу розвинути свої здібності. Фізичне виховання є базою, на якій формуються уявлення дітей про норми і правила здорового способу життя та виховуються відповідні звички.

Висновки. Реалізація будь-яких перебудовних процесів, прагнення досягти успіху на теренах реформування освіти і суспільства можливі лише за умов наявності знань щодо реальних тенденцій, що відбуваються на рівні окремих соціальних груп та конкретних індивідів.

УДК 42

Цушко О., Мороз Н. – ст. гр. СН-22

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

UNDESERVEDLY FORGOTTEN NIKOLA TESLA

Науковий керівник: к.філол.н. Вовк І.Р.

In everyday life we often meet with such at first sight familiar things like radio, fluorescent lights, motors, radio controlled machines, electric clock, electric meter, car speedometer, electrotherapy devices, but most people do not even think about who these inventions belong to and what is the name of a person who invented the thing. Here we would like to draw your attention to the genius who actually opened the XX century. His name is Nikola Tesla.

The scientist was born in Serbia in the town of Smilyany in July 9, 1856. Since early childhood Nikola had had visions of flash of light invisible to others. Sometimes he spent hours watching the undiscovered worlds, so realistic, that he often could not distinguish them from real ones. Almost completely rational technical ideas were born from this madness. Especially the young man was attracted to electricity. In 1884 Tesla went to America. Thus Tesla began working for Edison and the strain in relations between them appeared immediately. Edison adhered the universal theory of "the movement of charged particles", but Tesla had a different vision and in his "theory of electricity" the most important concern was the notion of ether. In April 1887 "Tesla Key Light Company" was established. After that the so-called "War of currents" which arose between two companies on the basis of competition began.

In 1893 Visitors of the World Exhibition in Chicago watched in horror as Tesla transformed through his body a voltage of two million volts every day. He smiled as if nothing had happened, and bright lamps were burning in his hands. People thought that Tesla's inventions were sorcery. Tesla organized a small laboratory in Colorado Springs in May 1899. During the experiment discharges similar to lightning that came out from the metal ball were recorded. The length of some discharges reached almost up to 4.5 m., and the thunder was audible up to 24 km. A huge ball of light burned around the tower. People on the street watched the sparks between their legs and the ground.

Except electrical engineering studies, Tesla professionally studied linguistics, wrote poetry. He spoke eight languages fluently, knew music and philosophy. The scientist believed in a connection with extraterrestrial life forms.

Tesla died on Christmas, in January 1943 at the age of 86. Ten months after Tesla's death, the U.S.A. navy carried out his unfinished experiment to make the ship invisible to radars. As Tesla foreseen, during the experiment completely unintended side effect was revealed. The ship became invisible not only to radars, but to the naked eye. Moreover, witnesses claimed that suddenly they saw the ship in Norfolk, at a distance of several hundred miles. For people involved in this project the teleportation was a disaster, because they were stated as mentally unstable. But the man, who could explain it was already dead.

He actually started the electrification of the world. Thanks to him, our homes, villages, cities are illuminated. Exactly Tesla is the real inventor of radio, not Marconi and Popov, who used designs and Tesla's patents. Tesla was the first to create radio-controlled mechanism, he discovered the principles of robotics and solar-powered engines. Almost a thousand inventions in various fields of science and technology belong to him.

УДК 37+75

Черній І. – ст. гр. БФ-11

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя

НОВАТОРСТВО ІВАНА МАРЧУКА У МАЛЯРСТВІ

Науковий керівник: к.філол.н., ст. викл. Назаревич Л. Т.

Іван Марчук – живописець зі світовим іменем, його твори мистецтва репрезентують Україну в найкращих виставкових залах усіх континентів. Самовідданість, душевна простота, Богом даний талант і невтомна праця зробили його картини обличчям України в Європі та США. Із 1989 по 2001 рр. художник побував майже у всіх куточках світу, зокрема у Австралії, Канаді, Америці. Свобода, незаангажованість, яку майстер здобув за 10 років перебування у США, дозволили йому творити так, як прагнула душа. Митець самовіддано творить, не користуючись своїм статусом заслуженого художника України, не хизуючись тим, що є лауреатом Національної премії України імені Тараса Шевченка та почесним членом Наукової ради Академії та фігурує на 72 місці в британському рейтингу «100 геніїв сучасності». Художник філософського спрямування малює у різних діапазонах: від пейзажів до абстракцій, від космогонічних видінь до історичних метафор. Іван Степанович є засновником «пльонтаризму» (від слова «пльонтати» – снувати, переплітати). Живописець, дивлячись на дерева, замислювався, як їх так перенести на полотно, аби вони виглядали живими. Його уява підказала складну техніку, яка передбачає відтворення багатьох ліній різного діаметру, що влітаються одна в одну. У реципієнта виникає враження, що картини ніби створені з клубочків чудернацьких ниток.

Художник-новатор із світовим іменем поділяє свою творчість на 10 циклів («10 Марчуків»): «Голос моєї душі», «Пейзаж», «Цвітіння», «Кольорові прелюдії», «Портрети», «Нові експресії», «Абстрактні композиції», «Біла планета», «Виходять мрії з берегів», «Погляд у безмежність». До 170-річного ювілею Тараса Шевченка сучасний геній створив цикл «Шевченкіана», куди ввійшло 42 твори. Ілюстрації до «Кобзаря» засвідчили про новаторське прочитання віршів поета. Художник, оминаючи історичні деталі та етнографічну атрибутику, зумів передати напруження Тарасового слова, багатого на палітру емоцій, духовних поривань, філософських роздумів. Центральним образом циклу стала постать Шевченка (сім портретів поета). Настрої, що охопили Тараса, надзвичайно складно передати пензлем, а Іванові Марчуку це вдалося. На одному із портретів Кобзаря зображено у зажурі. Він прихилився до дерева, гілля якого химерно розрослося і так густо заповнило простір, що в ньому заплутались і люди, і птахи, і саме небесне світило. Портрет не песимістичний, він вселяє надію такими художніми деталями, як кольорові квіти. Саме вони – символ надії на кращу долю людини та квітуче майбутнє України. Варто зазначити, що образ квітів є характерним для творчості Івана Марчука. Навіть материнство художник ототожнює з квітучим садом. Своєю «Шевченкіаною» митець зосередився на загальнолюдських, особистісно-екзистенційних аспектах поетичної майстерності Шевченка, відкинувши стереотип, на основі якого Кобзаря сприймали як поета мас, поета-бунтаря, пророка.

Творча еволюція класика українського живопису, його талант настільки багатогранний, що важко усвідомити та оцінити уповні його роль не лише в українському, а й у світовому мистецтві. Не лише творчість, а й саме життя художника вражають незвичністю й неординарністю.

УДК 811.111

Чернічкін В. – ст. гр. 345

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ У НАЙМЕНУВАННЯХ ОСІБ ЗА ПРОФЕСІЄЮ

Науковий керівник: викладач Бондаренко Н.Ю.

Однією із загальних тенденцій розвитку мов стала тенденція процесу запозичення та інтернаціоналізації найменувань. Загальносвітовий процес міждержавної інтеграції визначив зближення різних національних номінативних систем у сфері економіки, включаючи найменування осіб за професією.

Даний процес отримав своє відображення і в українській мові, де потік англо-американізмів у складі назв осіб за професією, що почався в 90-і роки минулого століття, до цих пір не слабшає, наприклад: *PR-менеджер, web-дизайнер, ріелтор, промоутер, іміджмейкер, дистриб'ютор, супервайзер, хендхантер, ресейлер, хеджер* та інші. З використанням електронного словника АБВУД Lingvo з усіх запозичених елементів були відібрані інтернаціональні, в системі найменувань осіб за професією. В нашому дослідженні під інтернаціональними розуміються лексеми, схожі до ступеня ідентичності з повною або частково загальною семантикою, які виражають поняття міжнародного значення. Ці поняття повинні бути представлені в декількох (не менше ніж в трьох) мовах. Приблизно 73% запозичених найменувань професій і посад є інтернаціональними. Наприклад, *редактор, модельєр, менеджер, інженер, технолог, механізатор, механік, архітектор, фотограф, дієтолог, фармацевт, логопед, нотаріус, префект, продюсер, дилер, диспетчер, фельдшер, балетмейстер, телеоператор, архітектор*. Всі вони вживаються більше ніж у трьох мовах і позначають подібні поняття.

Наприклад: *логопед* – (гр. *logos* - «слово, мова» + *paideia* – «виховання, навчання») – «фахівець, що займається питаннями постановки правильного мовлення, попередження та усунення її дефектів», у німецькій мові - *Logopäde*, в італійській - *logopedista*, в іспанській - *logopeda*, в українській мові – *логопед; редактор* – (фр. *rédacteur* <лат. *redactus* – «наведений у порядок») - 1) «особа, яка піддає обробці, яка виправляє будь-який текст, будь-який рукопис»; 2) «керівник видання, що затверджує його зміст», у німецькій мові - *Redakteur*, в італійській - *redattore*, в іспанській – *redactor; модельєр* – (фр. *Modeleur*) – «спеціаліст з виготовлення моделей, зразкових примірників виробів, наприклад одягу», в англійській мові - *modeler*, в німецькій мові - *Modeschöpfer*, в іспанській - *modisto*, в українській – *модельєр*.

За кількістю запозичень в системі найменувань осіб за професією лідирує латинська мова: *хімік, лаборант, лектор, ректор, адвокат, юрисконсульт, санітар, ветеринар, оператор, інструктор, асистент, губернатор, консул, професор, скульптор, композитор, асистент*.

За латинською мовою за кількістю запозичень слідує грецька, яка також пояснюється своїм «медійним» характером. Наприклад: *педіатр, невропатолог, архітектор, археолог, кардіолог, епідеміолог, фармацевт, топограф, математик, металург, економіст, космонавт, акробат*.

Інтернаціоналізми, на відміну від простих запозичень, виникають у результаті міжкультурних контактів, виражають поняття міжнародного значення і мають широку сферу вживання. Цей процес яскраво проявляється у феномені інтернаціонального запозичення.

УДК 796.37.037

Чуприна О. – ст. гр. .КТ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ БАСКЕТБОЛІСТІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

Науковий керівник: Третьяк В.С.

Актуальність. Сучасний чоловічий баскетбол вимагає розробки методик, які дозволяють оптимізувати навчально-тренувальний процес, що є досить складним завданням, оскільки обсяг і інтенсивність тренувальних навантажень неможуть підвищуватися необмежено. Ця проблема ускладнюється ще й тим, що баскетбол – атлетична гра, яка вимагає розвитку всіх фізичних якостей, а також володіння широким арсеналом складної техніки, тактики. Крім того, проблема ускладнюється тим, що особливості підготовленості неоднакові у спортсменів різної кваліфікації. Але навчально-тренувальний процес будується однаково як для майстрів спорту, так і для спортсменів 1-2 розрядів, без обліку особливостей структури підготовленості цих груп спортсменів. Тому для гармонійної побудови навчально-тренувального процесу баскетболістів в першу чергу необхідне визначення структури підготовленості гравців різної кваліфікації.

Як вважають провідні спеціалісти спортивних ігор, для оптимальної побудови навчально-тренувального процесу у баскетболі, слід застосовувати широкий спектр показників підготовленості, враховуючи сучасні методи аналізу отриманих даних. На основі синтезу широкого комплексу показників рухової підготовленості та створених методик тренування, які найбільш відповідають вимогам навчально-тренувального процесу в конкретній проміжок часу, стає досить реальним. Із сучасних математичних методів найбільш підходящим для цього є факторний аналіз. Результати факторного аналізу показників фізичної підготовленості баскетболістів другого розряду показали, що кількість факторів, власне значення яких більше 1, дорівнює 7. До I фактору увійшли показники точності відтворення зусилля, максимальна динамометрія кисті, точність відтворення рухів – силовий фактор. До II фактору увійшли такі показники, як результат човникового бігу, висота стрибку уверх (за Абалаковим), ЧСС в положенні лежачи, час відновлення ЧСС після навантаження. Цей фактор був названий швидкісно-силовим. До III фактору увійшли показники точності середніх та штрафних кидків, швидкість захисних пересувань, швидкісна техніка, тривалість циклу м/с, стаж занять баскетболом. Назва цього фактору - технічна підготовленість.

Результати факторного аналізу структури підготовленості баскетболістів вищих розрядів показав, що кількість факторів, власне значення, яких більше 1, дорівнює 10.

Висновок. У структурі фізичної підготовленості баскетболістів високого класу і баскетболістів II спортивного розряду є схожі і різні риси. Так, в обох проаналізованих групах високе значення має силовий фактор, всі інші фактори різняться кращими показниками у гравців рівня “майстер спорту”. Всі III фактори у досліджуваних групах спортсменів пов’язані із специфікою впливу професійних занять баскетболом на добір гравців та структури їх фізичної, технічної та тактичної підготовленості.

УДК 130.2

Чура О. – ст. гр. БМ-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СПЕЦИФІКА ГУМАНІЗМУ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Науковий керівник: асист. Чоп Т.О.

Доба Відродження є однією з найнеординарніших епох людської філософії. Її відношення до світу, природи і людини стало новим світоглядним вибухом, в якому зародились вчення найвидатніших філософів та науковців світу: Леонардо да Вінчі, Петрарки, Данте, Коперника, Бруно, Макіавеллі. Геніїв цієї епохи відрізняють дві яскраві риси – всебічність поглядів та антропоцентричний характер мислення. В центрі уваги філософа Відродження - природа, Бог, світ, соціум і сама Людина. На відміну від домінуючих факторів попередніх епох (космосу і суспільства в Античності, Бога і Церкви в Середньовіччі), гуманізм Відродження плекає ідею чистої індивідуальності. «Оновлене самоусвідомлення людини і її громадянська позиція пронизані відчуттям гордості та самоствердження, усвідомлення власної сили та таланту стають характерними якостями людини».

Ідеал людини Відродження – різноплановість. Математика, механіка, філософія, теологія, теорія живопису і анатомія – ось перелік занять представника кола гуманістів. Яскравим прикладом того, як Відродження сприймало Людину, є праця одного з найвідоміших представників італійських гуманістів Джованні Піко делла Мірандола «Промова про людську гідність». В ній філософ змальовує образ людини, яку Бог наділив свободою волі, яка сама спроможна вирішувати свою долю, визначати своє місце в світі. Людина Відродження – не лише частина природи, божественне творіння, вона є творцем, тому домінує над світом.

Сприйняття Людини як Творця, наділяє її з позиції мислителів епохи надзвичайною владою. Можливість творити – є визначальною рисою людської діяльності, тому саме в цей період формується специфічне відношення до митців як до сакральних особистостей, а мистецтво набирає небаченого до цього часу значення. Творча діяльність – найвища форма людської діяльності, оскільки вона дозволяє людині творити новий світ, відчувати і насолоджуватись його красою, якою в Відродженні захоплювались навіть релігійні діячі. Гуманізм епохи Відродження стверджує: Людина здатна не лише творити світ, вона є творцем самої себе.

Антропоцентризм – як домінуюча світоглядна позиція цього періоду, ставить перед людиною питання про цінність та суть свободи, якою вона наділена, реалізацію цієї свободи у творчості, дослідницькій діяльності індивіда. Свобода, дана людині, двозначна: вона возвеличує людину, і вона ж залишає її на одинці з самою собою.

Індивідуальність, поняття особистості, які в цей час розглядає філософія Відродження, тісно пов'язані з поняттям унікальності, своєрідності кожної окремої людини. Якщо індивідуальність можна тлумачити з позиції відмінності зовнішніх та внутрішніх якостей людини, то поняття особистості ближче до морально-етичних якостей: здатності людини усвідомлювати різницю між добром і злом, нести відповідальність за свої вчинки. Гуманізм Відродження ближче до сприйняття людини через призму естетичного підходу. Образ людини – як найдовершенішого творіння, викликає почуття насолоди, милування, бажання відтворити цей образ у вічності.

Таким чином, гуманізм філософії Відродження робить спробу розкрити та проаналізувати образ універсальної Людини - Титана, Творця – символу цієї епохи через призму мистецтва, науки, релігії та соціальних вчень.

УДК: 351

Шемлей І. – ст. гр. БМ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТЕРНОПОЛЯ В ПОРІВНЯННІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ДОСВІДОМ

Науковий керівник: д.н. з держ. упр., проф. Рудакевич М. І

Мрією сучасної молоді людини та незалежної України є - почувати себе повноцінним членом Європейської співдружності з її високим економічним і культурним розвитком. Якщо ментально український народ вже в Європі, то в соціальному, економічному та політичному плані нам є ще куди розвиватись, щоб увійти на повних правах до Європейської Спільноти.

Першим кроком до досягнення цієї мети є реформування місцевого самоврядування в кращих європейських традиціях. Суттєве значення для вирішення цієї проблеми є ратифікування Україною Хартії про місцеве самоврядування (1997 р.). У Хартії зазначені базові засади функціонування місцевого самоврядування, такі як демократія та децентралізація влади. Ці принципи гарантують участь громадян в управлінні громадськими справами на місцевому рівні для найбільш повного задоволення потреб населення. Слід зазначити, що багато з положень Хартії знайшли своє закріплення в законодавстві України. На жаль існують і концептуальні відмінності між принципами зазначеними у Європейській Хартії та у Конституції України. В основному законі України збереглися підходи до місцевого самоврядування як до інституту державної влади, що не відповідає принципу децентралізації влади. Також варто звернути увагу на такі недоліки, як: відсутність належної правової бази щодо розподілу повноважень між державними органами й органами місцевого самоврядування; несформована фінансово – економічна база органів місцевого самоврядування, яка б дала їм змогу надавати повноцінні публічні послуги. Для вирішення проблем розвитку місцевого самоврядування можна використати досвід зарубіжних країн, який засвідчив, що неурядові організації більш ефективно і економічно вирішують завдання, які сьогодні у нашій державі відповідно до законодавчих норм здійснюють державні адміністрації. Наприклад, основна ідея самоврядування Польщі полягає у репрезентації інтересів не держави, а громади, які самі обирають собі владу. Разом з тим органи місцевого самоврядування діють під наглядом державних органів, які контролюють виконання законів. У порівнянні з Україною, в Польщі діє політика укладання контрактів регіонів з урядом. Це забезпечує бюджети одиниць місцевого самоврядування грошовими надходженнями для проведення власної політики регіону. У Німеччині розподіл фінансування здійснюється у відповідності з принципом німецького права – «обсяг завдань визначає розмір фінансування». Також важливе значення є чітке планування діяльності місцевого самоврядування на рік.

Отже, основним завданням в реформуванні місцевого самоврядування є забезпечення участі громади у житті регіону та вирішуванні найважливіших проблем. Також можливість реалізації проектів про розвитку адміністративних одиниць країни за рахунок держзамовлень, які б здійснювалися на конкурсній основі. Сьогодні самоврядування Тернополя наближається до європейських стандартів на рахунок створення 10 громадських рад, які налагоджують ефективну взаємодію громадськості і міських владних структур для оптимізації рішень при виконанні загальноміських програм.

УДК 352.075

Шемлей І. – ст. гр. БМ-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТЕРНОПОЛЯ В ПОРІВНЯННІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ДОСВІДОМ

Науковий керівник: д.н. з держ. упр., проф. Рудакевич М. І

Мрія сучасної молодшої людини незалежної України - почувати себе повноцінним членом Європейської співдружності з її високим економічним і культурним розвитком. Якщо ментально український народ уже в Європі, то в соціальному, економічному та політичному плані нам є ще куди розвиватись, щоб увійти на повних правах до Європейської Спільноти.

Першим кроком до досягнення цієї мети є реформування місцевого самоврядування на кращих європейських традиціях. Суттєве значення для вирішення цієї проблеми є ратифікація Україною Хартії про місцеве самоврядування (1997 р.). В Хартії зазначені базові засади місцевого самоврядування - демократія та децентралізація влади. Вони гарантують громадянам участь в управлінні громадськими справами для найбільш повного задоволення своїх потреб.

Багато з положень Хартії знайшли відображення в законодавстві України. На жаль, існують і концептуальні відмінності між принципами Європейської Хартії та Конституції України. В основному законі України збереглися підходи до місцевого самоврядування як до інституту державної влади, що не відповідає принципу децентралізації влади. Відсутня також належна правова база, що чітко розмежовує повноваження між державними органами й органами місцевого самоврядування; несформована також фінансово – економічна база органів місцевого самоврядування, яка б дала їм змогу надавати повноцінні публічні послуги.

Для успішного розвитку місцевого самоврядування доцільно використати досвід зарубіжних країн, в яких гарантована роль громади у житті міста. Наприклад, основна ідея самоврядування в Польщі полягає у репрезентації інтересів не держави, а громади, яка сама обирає собі владу. Разом з тим органи місцевого самоврядування діють під державним наглядом, який здійснює контроль за виконанням законів. У порівнянні з Україною, в Польщі діє політика укладання контрактів регіону з урядом. Це забезпечує бюджети органів місцевого самоврядування грошовими надходженнями для проведення власної політики. Інтерес представляє досвід ФРН, де діє принцип – «обсяг завдань визначає розмір фінансування»; ефективною є також практика реалізації проектів розвитку адміністративних одиниць країни за рахунок держзамовлень, які здійснюються на конкурсній основі.

Турботою органів місцевого самоврядування Тернополя є забезпечення участі громади в житті міста та вирішенні найважливіших проблем розвитку міста. Аналіз Статуту територіальної громади міста (2011 р.) показав, що його положення наближаються до європейських стандартів; він закріпив гарантії самостійності та захисту прав місцевого самоврядування. Ефективну взаємодію громадськості і міських владних структур налагоджують 10 громадських рад. Міська влада успішно розвиває співпрацю з європейськими містами та їх урядами. Про це свідчать не лише угоди про співпрацю, а й Сертифікат про впровадження міською радою системи управління у відповідності до вимог стандарту ISO 9001:2008, ДСТУ ISO 9001:2009 (2011). Та все ж проблемою залишається активність громадських організацій, яких у місті понад 250.

УДК 81'161

Шестун Г. – ст. гр. 443

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛІЙСЬКИХ АБРЕВІАТУР

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

Термін «абревіатура» і «абревіація» походять від латинського слова 'brevis – короткий'. «Абревіація, за Є.М. Ожогіним, це процес утворення одиниць вторинної номінації, який полягає в скороченні лінійної довжини вихідного найменування та який унаслідок застосування низки формальних операцій приводить до утворення скороченого структурного варіанта цього найменування». Доведено, що англійська мова має тенденцію до скорочення термінів. Втім, на відміну від англійської, в українській та російській мовах, абревіатури поширені значно менше.

Зазвичай науковці виділяють лексичні та граматичні різновиди абревіатур та скорочень. Лексичні скорочення найчастіше представлені кінцевими усіченнями типу exam, doc, gym (від examination, doctor, gymnasium відповідно). Усічення типу plane, phone (від airplane, telephone) називають початковими, а приклади frig або flu (від refrigerator, influenza) ілюструють так звані кінцево-початкові усічення. Значна частина отриманого в результаті слова залишається незмінною, на відміну від стилістичної приналежності, яка змінюється у бік заниження. Можливі й деякі орфографічні зміни: mike – для microphone, ambish – для ambition, тощо.

Графічні скорочення також численні й вживаються для позначення мір, одиниць або величин: kg, km, mph, тощо. Умовність такого типу скорочень проявляється у тому, що в усному мовленні вони відтворюються повністю. До цієї групи відносять також відомі латинські скорочення: i.e., e.g., etc.

Головна мета скорочень та абревіатур полягає в економії мовленнєвих зусиль та обсягу тексту. Часто для перекладача, вживання абревіатур в мові або в тексті становить певну складність. Навіть при вживанні загальновідомих скорочень можуть виникнути серйозні питання. Наприклад, ECAC – European Civil Aviation Conference 'Європейська конференція з питань цивільної авіації'. В усному перекладі це звучатиме «ІКАК», або «ЄКЦА», як воно має звучати українською мовою. Інші приклади: COPD – chronic obstructive pulmonary disease 'хронічна обструктивна легенева хвороба' (ХОЗЛ), SARS – severe acute respiratory syndrome 'тяжкий гострий респіраторний синдром' (ТГРС).

При перекладі абревіатур найпоширенішими є трансформації за допомогою додавання чи опускання слів. Слід підкреслити й розбіжності у вживанні однини та множини в обох мовах. Ця різниця найчастіше виникає при перекладі абстрактних понять, назв захворювань, назв деяких органів організму людини, технічних характеристик об'єктів. Також існують відмінності у вираженні збірних понять, в англійській мові значно частіше використовується однина там, де в українській мові – множина. Іншою популярною трансформацією є переклад інфінітиву через віддієслівний іменник.

УДК 94 (477)

Шклярук М. - ст. гр. СН-11

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ПЕРІОДУ ГЕТЬМАНУВАННЯ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО

Науковий керівник: к.і.н., доцент Гумен Ю.Є.

Навесні 1918 р. Україна стала ареною складних політичних подій. Реальність поновлення більшовицької експансії, нездатність УЦР опанувати ситуацію, наростаюча загроза перетворення України на німецьке генерал-губернаторство, а насправді в колонію, підштовхнули до консолідації та активізації консервативних сил, лідером яких став почесний отаман Вільного козацтва, генерал Павло Петрович Скоропадський.

29 квітня 1918 р. внаслідок державного перевороту він захопив владу в Україні. Переворот пройшов майже без пострілів та крові. Було опубліковано «Грамоту до всього українського народу», де було обіцяно «забезпечити населенню спокій, закон і можливість творчої праці». До скликання Сейму в Україні мали діяти «Закони про тимчасовий державний устрій України», які визначали головні напрями діяльності у політичній сфері та проголошували встановлення Української Держави замість УНР. Нова держава ґрунтувалася як на республіканських, так і на монархічних засадах. Вся повнота влади зосереджувалася у руках Гетьмана. За формою це була диктаторська влада з атрибутами національної традиції, за політичною суттю - авторитарний режим консервативної частини суспільства без чіткої моделі побудови нової держави.

Гетьман помірними реформами ліквідувати революційні зміни у земельному питанні, відновити стабільність у суспільстві, але йому протидіяли соціалістичні партії. Гетьманська держава здобула міжнародне визнання серед країн, що були в військовому союзі з Німеччиною. У вересні 1918 р. П.Скоропадський відвідав з офіційним візитом Німеччину і провів успішні переговори з кайзером Вільгельмом II.

Україна досягла певних успіхів у галузі науки, освіти та культури. Були створені Українська Академія Наук, університети у Києві та Кам'янці-Подільському, 150 українських гімназій. Також вийшло друком кілька мільйонів примірників українських підручників; засновано мережу загальнокультурних закладів та установ (Національний архів, Національну галерею мистецтв, Національний історичний музей тощо).

Усе ще потребувало вирішення земельне питання. 29 квітня 1918 року Гетьман скасував закони Центральної Ради про конфіскацію великих маєтків, але план їхнього викупу та розподілу між селянами було ухвалено лише в листопаді (його так і не вдалося виконати). З перших днів діяльності гетьманський уряд вживав заходів щодо нормалізації становища на селі. Для підготовки нового аграрного закону й залагодження конфліктів між землевласниками й селянами було створено губернські й повітові комісії. Невизначеність становища селян та поміщиків викликала невдоволення з обох боків. Крім того, до своїх маєтків поверталися російські поміщики, відбираючи у селян землю з допомогою збройних загонів. Водночас через залежність гетьманської влади від Німеччини та Австро-Угорщини туди вивозилася величезна кількість збіжжя, м'яса та цукру.

Сім з половиною місяців існування Української Держави переважна більшість дослідників оцінює як період соціального і громадського спокою. Сучасники Павла Скоропадського та історики констатують факт певного економічного піднесення України цього періоду.

УДК 81'255.4

Ярославська Ю. – ст. гр. 443

Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов

ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Науковий керівник: к. філол. наук, доц. Решетарова І.В.

На сучасному етапі розвитку суспільства, зміцнення міжнародних зв'язків нашої держави, в умовах швидкого обміну інформації гостро постає проблема перекладу рекламних текстів. Сучасна наука визнає дві основні концепції реклами: культурологічну і маркетингову. Для перекладача рекламних текстів можна визнати перспективним поєднання обох концепцій.

Подібно іншій продукції мас-медіа – газет, журналів, телепрограм, радіопередач, реклама матеріалізується у вигляді готового оформленого медіа-тексту. Причому, поняття «текст» стосовно до сфери масової інформації використовується не тільки для позначення суто текстового вербального ряду, але й здобуває риси об'ємності й багатомірності, вміщуючи в собі такі важливі для медіа-продукції складові, як візуальний ряд у його графічному або телевізійному втіленні, а також аудіо ряд у вигляді добутку. Тому поняття «рекламний текст» ставиться не тільки до словесного ряду, але й містить у собі сукупність екстралінгвальних компонентів: графіки, образів, звуків, конкретний набір яких залежить від носія інформації. Таке тлумачення поняття «рекламний текст» знаходить своє відбиття в працях багатьох англосовієтських дослідників, зокрема, Анжели Годдар, яка пише: «Тут слово «текст» (стосовно до реклами) використовується у його найширшому значенні, включаючи як візуальні зображення, так і вербальну мову».

Поряд з багатомірністю до істотних ознак рекламного тексту відносять також багаторазову, надлишкову повторюваність і колективний спосіб свідомості, або корпоративність. У цьому рекламний текст подібний текстам новин, тому що дані ознаки властиві й текстам новин, що свідчить про деяку схожість характеру функціонування тексту новин і рекламних текстів у масовій комунікації. Разом з тим, звичайно, варто пам'ятати, що йдеться тільки про часткову схожість. Тексти новин повторюються протягом дня в постійно обновлюваному вигляді, вплив рекламних текстів засновано на більш тривалому періоді повтору, причому в стійкій незмінній формі. На «повторюваність», як важливу ознаку текстів новин і рекламних текстів, вказує і професор Ю.В. Рождественський у книзі «Теорія риторики». Ознака «повторності повідомлень» означає, що повідомлення може бути повторене для споживача багато разів.

Перекладачі рекламних текстів стикаються з істотними труднощами при передачі прагматичного потенціалу оригіналу. Зокрема, це пов'язане з перекладом у рекламному тексті фактів і подій, пов'язаних з культурою певного народу, різними національними звичаями й назвами страв, деталями одягу тощо. У рекламних текстах широко застосовуються найрізноманітніші стилістичні прийоми, зокрема алегорія, порівняння, паралелізм, різні види повторів, алітерація, тощо. При перекладі необхідно враховувати багатогранність таких прийомів. Найчастіше зустрічається метафора, при перекладі якої від перекладача має застосовувати великий творчий потенціал.

УДК 159.9

Корбак О. – ст. гр. БП-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОМП'ЮТЕРНА ЗАЛЕЖНІСТЬ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ

Науковий керівник: к.психол.н., доцент Періг І.М.

На жаль, в умовах сучасного життя підлітки потрапляють в пастки різних залежностей. Однією із небезпек є надмірна залежність підлітків від комп'ютера – Інтернету, ігор, соціальних мереж.

Термін «комп'ютерна залежність» вперше був використаний в 1990 році. Психологи її класифікують, як форму емоційної «наркоманії». Для залежного підлітка стає важливим не результат гри, а її процес, у якому він втрачає контроль над часом.

Миттєва передача даних і пошук потрібної інформації, підтримка зв'язку з друзями, покупки, онлайн ігри, кіно і багато-багато іншого – все це досягнення сучасних технологій, якими із задоволенням користується людство. Однак ця ситуація має й зворотний бік – надмірне захоплення комп'ютером поступово підриває фізичне та інтелектуальне здоров'я, руйнує нервову систему і в результаті робить залежну від комп'ютера людину не лише хворою, але і самотньою.

Сучасні соціальні мережі, комп'ютерні ігри онлайн, можливість долучитися до будь-якої, навіть самої забороненої в суспільстві інформації за допомогою інтернету, немов спеціально створені для підлітків, нервова система яких ще не зміцніла остаточно, адже дітям цього віку (12-16 років) спочатку притаманні прагнення до ескапізму (деякому відстороненню від реальності), фантазування, схильності видавати бажане за дійсне і т.д. Комп'ютер і Інтернет повністю задовольняють ці потреби молодшої людини, яка за їх допомогою може стати ким завгодно у своєму віртуальному просторі.

Крім того, в підлітковому віці складаються уявлення про моральність, добро і зло, які під впливом інформаційного потоку з комп'ютера і телевізора можуть значно спотворитися.

Отже, ми не будемо детально перераховувати всі шкідливі аспекти комп'ютерної залежності (це не тільки порушення зору та постави, роботи внутрішніх органів, тахікардія, порушення тиску, а й соціальна ізоляція, а в крайніх випадках – психічні порушення), а перейдемо до видимими ознаками цієї недуги і методам позбавлення від нього.

Ознаки комп'ютерної залежності у підлітків такі:

- ✓ підліток проводить значну частину часу за комп'ютером, забуваючи про їжу та сон;
- ✓ через захоплення віртуальною реальністю знижується його успішність у школі;
- ✓ підліток надає перевагу віртуальному спілкуванню, мало виходить з дому, у нього майже або зовсім немає друзів;
- ✓ інтереси підлітка обмежуються тільки захопленням комп'ютером;
- ✓ підліток став більш дратівливим, або навпаки, виявляє байдужість до оточуючих.

Більшою мірою залежними від комп'ютера стають діти й підлітки, що мають нестабільні й конфліктні сімейні або шкільні відносини, які не мають серйозних захоплень. Саме вони знаходять у віртуальному світі розраду й вважають своє перебування в мережі або успіхи в комп'ютерній грі достатніми для самоствердження й для поліпшення свого стану.

УДК 159.9

Джус В. – ст. гр. БП-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

КОНФОРМІЗМ - ОСОБИСТІСНА ПРОБЛЕМА

Науковий керівник: к.психол.н., доцент Періг І.М.

Живучи в суспільстві, людина залежна від його вимог, традицій, правил і змінюється відповідно до цього. Буває так, що спочатку людина не згодна з думкою інших, змінює своє переконання і приймає чужу точку зору. Або навпаки, висловивши свою думку, вже від неї не відступить, навіть якщо інші вважають інакше. Така поведінка пояснюється здатністю до конформізму.

Конформізм (від лат. *conformis* - подібний, відповідний) – соціально-психологічна позиція особистості, що виявляється у свідомому прийнятті індивідом поглядів, цінностей та норм поведінки певної соціальної групи під тиском зовнішніх умов та обставин, всупереч власним переконанням.

Конформізм — це така поведінка людини, яка характеризується зовнішньою відповідністю цілям колективу при внутрішньому розходженні з ними.

Виділяють 2 види конформізму:

- ✓ внутрішній, пов'язаний з реальним переглядом людиною своїх позицій, поглядів;
- ✓ зовнішній, пов'язаний з униканням того, щоб на зовнішньому, поведінковому рівні протиставляти себе спільноті.

Соломон Аш застосував термін «конформізм» і здійснив серію експериментів (1951 р., 1956 р.) з метою визначення нормативного соціального впливу, поставивши задачу перевірити міру виявлення конформності людини.

Фактори, що впливають на конформізм:

- ✓ індивідуально-психологічні особливості індивіда (рівень інтелекту, ступінь навіюваності, стійкість самооцінки, рівень самоповаги, потреба в схваленні тощо);
- ✓ мікросоціальної характеристики індивіда (статус і роль індивіда в групі, значущість групи для індивіда);
- ✓ ситуаційні характеристики (особистісна значущість для індивіда обговорюваних проблем, рівень компетентності індивіда і членів суспільства, чи приймається рішення публічно, у вузькому колі або наодинці).
- ✓ статево-вікові характеристики індивіда.

Протилежними конформності поняттями є поняття «незалежність», «самостійність позиції», стійкість щодо групового тиску.

Нонконформізм (від лат. *non* - ні, немає і *conformis* - подібний, згідний) - готовність, незважаючи ні на які обставини, діяти всупереч думці і позиції більшості, відстоювати прямо протилежну точку зору.

Як правило, високим нонконформізом володіють більш інтелектуальні, упевнені в собі і стійкі до стресів люди. На думку Е.Фромма, конформізм є поширеним явищем в сучасному суспільстві і захисною формою поведінки. Людина, що використовує таку пристосувальну поведінку, перестає бути собою, повністю засвоює той тип особистості, який їй пропонують моделі культури, і повністю стає такою, як інші, і якою вони її очікують побачити. Фромм вважає, що це дозволяє індивідові не відчувати почуття самотності і тривожності, однак йому доводиться розплачуватися за це втратою свого «Я».

З М І С Т

Секція:

Економіка, менеджмент, фінанси

Антонюк Ю. СУЧАСНА ФОРМУЛА ЕФЕКТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ	3
Гураль І. НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ: СУТНІСТЬ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ	4
Бакан А. ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИКІВ	5
Бакан А. РОЛЬ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В СОЦІАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	6
Басан Г. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ЗЕД В УКРАЇНІ	7
Берко Є. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ АГЕНТНОГО МОДЕЛЮВАННЯ	8
Біла О. ПОНЯТТЯ І ЗНАЧЕННЯ ПРИБУТКУ У ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	9
Бойчук М. ОСОБЛИВОСТІ ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	10
Борщевський В. РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	11
Ващенко Д. СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ	12
Власенко М. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	13
Волович В. ПРОБЛЕМИ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	14
Гаврилюк Т. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ	15
Гадевич Л. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «АМОРТИЗАЦІЯ»	16
Гайдук І. ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО ПОДАТКУ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИЙНЯТТЯМ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ	17
Галас В. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ МОТИВАЦІЇ НАЙМАНОГО ПРАЦІВНИКА	18
Гринчук С. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ	19
Грицай Ю. ІНДЕКС ДОУ-ДЖОНСА ЯК ІНДИКАТОР СТАНУ ФОНДОВОГО РИНКУ	20

Грушицький О. ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	21
Гук С. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПЕРСОНАЛУ	22
Гуменна О. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА	23
Гураль І. PUBLIC RELATIONS	24
Гураль І. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	25
Дарморост Г. РОЗВИТОК ОПЕРАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	26
Двуліт О. ЗНАЧЕННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI	27
Довгалюк Я. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	28
Довгошия Р. SWOT АНАЛІЗ – ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	29
Дорошук Р. ПРОГНОЗУВАННЯ ПОВЕДІНКИ КУРСІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ НА ОСНОВІ ЛАНЦЮГІВ МАРКОВА	30
Дяцуник В. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	31
Жукровський І. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	32
Жукровський І. ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ У 2008- 2009РР	33
Зелінський В. ЗАРОБІТНА ПЛАТА: СУТЬ, ФОРМИ ТА СИСТЕМИ	34
Ініймах Н. (Inyamah N.) INFLATION AND ITS RELATIONSHIP WITH UNEMPLOYMENT AND EXCHANGE RATE	35
Казбан О. МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ	36
Кантелюк М. РИНОК ПРАЦІ	37
Каспрук М. МОДЕЛЮВАННЯ ЗАДАЧ ЗАКУПІВЕЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ	38
Кіндзерська Н. ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	39
Кіндзерська Н. ОРГАНІЗАЦІЯ УКЛАДАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ДОГОВОРІВ (КОНТРАКТІВ)	40

Кіндзерська Н. ПЛАНУВАННЯ ЧАСУ – ЦЕ ШЛЯХ ДО ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ	41
Коваленко Н. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПРОВЕДЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ	42
Коваль Ю. СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНЬ СПІВВЛАСНИКІВ БАГАТО-КВАРТИРНИХ БУДИНКІВ В РАМКАХ РЕФОРМУВАННЯ ЖКГ	43
Козіцька Х. ПЕРВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	44
Коробій Г. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	45
Костогрізова Н. ПРОБЛЕМИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРАВА СПОЖИВАЧІВ ПОСЛУГ	46
Кривко Л. ПЛАНУВАННЯ ЗЕД НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ	47
Крупа В. ОЦІНКА РОЗВИТКУ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ	48
Крушельницький Р. СУТНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	49
Крушельницький Р. НАВИКИ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА	50
Крушельницький Р. ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ	51
Крушельницький Р. МИСТЕЦТВО ВЕДЕННЯ ДІЛОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ	52
Кулик І. СУТЬ І ЗМІСТ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ	53
Кулик М. УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	54
Кутрань В. ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	55
Лазечко Х. ФУНКЦІЇ ЦІНИ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	56
Лазечко Х. ГРУПОВІ МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	57
Лазечко Х. ЛОГІСТИЧНИЙ СЕРВІС ТА ЙОГО ВИДОВА ХАРАКТЕРИСТИКА	58
Лахманюк М. ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО СТРАТЕГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	59

Лісова О. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У МІЖНОРОДНИХ КОРПОРАЦІЯХ	60
Лісова О. УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬО- ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	61
Лукаsevич К. ОСОБЛИВОСТІ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОГО СТРАХУВАННЯ	62
Ляліна І. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ	64
Мадера О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	65
Макар Н. АСОРТИМЕНТ І СТРУКТУРА ПРОДУКЦІЇ: ПЛАНУВАННЯ, ФОРМУВАННЯ І УПРАВЛІННЯ	66
Макодрай С. ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ В РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ	67
Макух Н. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ	68
Меленчук Ю. ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ОСНОВНІ СКЛАДОВІ УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	69
Миронова О. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ РИНКУ КАПІТАЛІВ	70
Мишко Х. ТОРГОВО – ПОСЕРЕДНИЦЬКІ ОПЕРАЦІЇ ЗЕД	71
Мриглод В. ВИБІР НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТОВ "ОСП КОРПОРАЦІЯ ВАТРА"	72
Олійник О. ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЕЛИЧИНУ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	73
Пакош Н. ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ	74
Паляниця Н., Черевко І., Кондратович П. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ УНІФІКОВАНИХ ДЕТАЛЕЙ ПРИ СТВОРЕННІ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ	75
Парфутко Д. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ	76
Пелехата Н. ЛІДЕРСТВО ЯК КОМПОНЕНТ АВТОРИТЕТУ МЕНЕДЖЕРА	77

Пиріг Ю. ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА В СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ	78
Поврозьний А. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ МАТРИЧНОГО ПІДХОДУ	79
Пономар В. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В КОНТЕКСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ	80
Пономар Н. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	81
Пономар Н. МАТЕРІАЛЬНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	82
Приступа Б. ПРИХОВАНА РЕКЛАМА ЯК НЕСТАНДАРТНИЙ МЕТОД СТИМУЛЮВАННЯ ЗБУТУ	83
Приступа Б. СИСТЕМА МОТИВАЦІЇ В ЯПОНСЬКІЙ ШКОЛІ МЕНЕДЖМЕНТУ	84
Процик В. ВИЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНІХ РЕЗЕРВІВ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ	85
Процик О. ОБГРУНТУВАННЯ МАКСИМАЛЬНОГО РІВНЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	86
Радчук Н. АНАЛІЗ СТАНУ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	87
Рацюк А. КРЕДИТ ТА ЙОГО ФОРМИ	88
Рекрут В. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПРОВЕДЕННЯ ЄВРО-2012 В УКРАЇНІ	89
Рибачок Н. СУТЬ БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЯВИЩА	90
Ростоцька К. МІЖНАРОДНИЙ ЛІЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	91
Савич В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ	92
Савки В. СУТНІСТЬ ОПЛАТИ ПРАЦІ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	93
Свірід М. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	94

Студницький І. РІВНІ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ	95
Тарасюк М. ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ВИРОБНИЧОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА У МАШИНОБУДУВАННІ	96
Ткачук О. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	97
Турчин Я. МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	98
Хамко С. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	99
Харченко М. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КЛАСТЕРНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	100
Целінь Н. СУТЬ І СТРУКТУРА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	101
Цуприк В. ОРГАНІЧНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	102
Черній І. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНІМ БОРГОМ УКРАЇНИ	103
Черній І. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	104
Шаблій Т. ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ЩОДО РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ КАТЕГОРІЇ «ПРИБУТОК»	105
Штогун Н. ГРОШОВІ КОШТИ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ	106
Яворська А. СУЧАСНА СВІТОВА ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВА СИСТЕМА	107
Яворська Ю. СТАН КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	108
Симанишин С. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	109
Ковальчук Л. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ В СУЧАСНИХ РИНКОВИХ УМОВАХ	110
Головатюк Т. ОЦІНКА ВПЛИВУ МАРКЕТИНГОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ НА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	111
Баяк О. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	112
Борщ М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ	113

Галунка С ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ	114
Калушка Н ЕКОНОМІКО-ЮРИДИЧНА СУТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЙОГО ВИДИ	115
Лень І МЕХАНІЗМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	116
Лужняк Х. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА	117
Ребрина Н ОБГРУНТУВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ФОНДІВ	118
Яцишин Т ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА	119

Секція:

Гуманітарні науки

Udeh Tochukwu ETHICS	120
Alonge Ibrahim KWASI WIREDU	121
Антонюк І. БРИТАНСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ	122
Антонюк Ю. ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ ПОЛІТИКИ ТА МОРАЛІ	123
Бачинський Т. SOFTWARE ENGINEERING	124
Бердніченко К. ФРАЗЕОЛОГІЯ У СИСТЕМНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВИ	125
Богоніс І. PROBLEMS OF FAST FOOD	126
Босак А. DEVELOPMENT OF FOOD INDUSTRY IN UKRAINE	127
Брилінська О. APPLYING OF GENERATION THEORY IN TALENT MANAGEMENT	128
Брилінська О. ВПЛИВ МАГДЕБУРЗЬКОГО ПРАВА НА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ СЬОГОДЕННЯ	129
Бурдик В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДЛІТКІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	130
Ваврін Ю. INTERNET	131
Васильєва О. СУСПІЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	132

Войцевич А. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	133
Гащин В. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ФОРМИ ЦИВІЛЬНО- ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	134
Головата Д. ЗАСТОСУВАННЯ ГІПЕРБОЛИ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ	135
Городовиченко Н. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ ТА МОВИ ВІРТУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	136
Граб Г. ПИТАННЯ МОТИВАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ УЧАСТІ В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	137
Грабовська С. ПРАВОВІ РЕЖИМИ МАЙНА ПОДРУЖЖЯ У ШЛЮБНОМУ ДОГОВОРІ	138
Грідасова А. ЖІНОЧИЙ РУХ ТА ЕВФЕМІЗАЦІЯ МОВЛЕННЯ	139
Грицай Ю. МОТИВИ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ СТУДЕНТІВ	140
Грицишин І. УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФІЯ ХІХ-ХХ СТ. У КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ	141
Грондзаль А. ANALYSIS OF THE COMPUTER SYSTEM BASED ON NVIDIA FERMI ARCHITECTURE	142
Гураль І. СПЕЦИФІКА ПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ НА ГРУНТІ НАЦІОНАЛІЗМУ	143
Гурик О. ТЛУМАЧЕННЯ РИЗИКУ В ОХОРОНІ ПРАЦІ	144
Добжанський В. ЗАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ, ЯРОСЛАВ МУДРИЙ	145
Долішна О. ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВІ, ЇЇ СИЛИ ТА СПРАВЕДЛИВОСТІ	146
Дудик Б. ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВУЗІВ	147
Елакхдар Камаль ПОДОРОЖІ МАРОККАНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА БУ АБДАЛАХА МУХАМЕДА ІБН АБДАЛЛАХА АЛЬ ЛАВАЛА АТ ТАНДЖІ	148
Елікашвілі М. ЛЕКСИЧНІ ТА ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	149
Єгорова Н. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ВАЖКОВИХОВУВАНИМИ ДІТЬМИ	150

Жукровський І. ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА	151
Завада Ю. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ СПОРТИВНОГО ТРЕНУВАННЯ	152
Заверуха З. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ	153
Золотий В. ІНДИВІДУАЛЬНІ СТИЛІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ	154
Золотий Р. СПОРТИВНО - МАСОВІ ЗАХОДИ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ	155
Іванова О. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	156
Карпецький А. БИТВА 1223 Р. НА Р.КАЛКА	157
Карпов Є. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ	158
Кобін А. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ЕКОНЕОЛОГІЗМІВ ТА ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	159
Ковалик Ю. ФІЛОСОФІЯ СТРАХУ	160
Ковда А., Щолокова А. УРАХУВАННЯ ФУНКЦІЙ ЗАГОЛОВКІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФІЛЬМІВ	161
Кондратюк А. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ	162
Кофанов О. ОСОБЛИВОСТІ ХІМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЕКОЛОГІВ У ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ	163
Красовська Д. ОСНОВНІ ПОМИЛКИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НАЗВ ФІЛЬМІВ	164
Крушельницький Р. ДЕЯКІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	165
Курбанов Б. САДРІДІН АЙНІ – ТАДЖИЦЬКИЙ ПИСЬМЕННИК І ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ	166
Лазечко Х. КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА ЯК ПОЛІТИКО – ПРАВОВЕ ВТІЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ	167
Лаповець І. ДЕФЛІМПІЙСЬКИЙ СПОРТ	168

Марченко А. ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ГРИ СЛІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ З АНГЛІЙСЬКОЇ	169
Матвійчук О. ОПТИМАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ЛІДЕРСТВА	170
Мех О. ЗНАЙ ОДНО: НЕ КАЮСЬ Я, НЕ ПЛАЧУ... (ПРИУРОЧЕНО 70-Й РІЧНИЦІ З ДНЯ СМЕРТІ ОЛЕНИ ТЕЛІГИ)	171
Худобердієва Муаззама Шакармамадова ТВОРЧИСТЬ ТАДЖИЦЬКОГО ПИСЬМЕННИКА МІРЗО ТУРСУН-ЗАДЕ	172
Михальчишин К. ПЕЧЕНІГИ	173
Момоток С. РОЗВИТОК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ СФЕРИ ТА ЙОГО ВІДБИТТЯ В СЛОВНИКОВОМУ СКЛАДІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	174
Москалик К. АНАЛІЗ ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТІВ «HOUSE» / «HOME»	175
Москалюк І. МЕЛАНХОЛІЙНО-ТУЖЛИВІ МОТИВИ У ЛІРИЦІ БОГДАНА ЛЕПКОГО	176
Недошитко М. ROBOTICS IN SURGERY	177
Нога В. ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОГО СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	178
Онофрієнко Т. ПЕРЕДАЧА ВЛАСНИХ НАЗВ ТВОРУ Дж.Р.Р. ТОЛКІНА „ВОЛОДАР ПЕРСНІВ” РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ (переклад А.А. Кістяковського і В.С. Муравйова)	179
Пасека В. TABLET SENSATION	180
Пелехата Н. ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ПОЛІТИКИ І ЕКОНОМІКИ	181
Петрів О. ПИСАНКА	182
Петухова А. ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ МОРФОЛОГІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ	183
Пиріг Ю. ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА	184
Пітура Т. СОКРАТ ТА ЙОГО ПРИНЦИП «ПІЗНАЙ САМОГО СЕБЕ»	185
Пономар Н. ПОЛІТИЧНА БОРотьБА В УКРАЇНІ	186
Потоцький О., Натолока М. ПЕРЕКЛАД АВСТРАЛІЙСЬКИХ ТА НОВОЗЕЛАНДСЬКИХ ФІЛЬМІВ	187

Раскатова Н. ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ УСПІШНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ВІД ВЛАСНОГО РІВНЯ КОНЦЕНТРАЦІЇ УВАГИ	188
Рокош М. СПІВВІДНОШЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ	189
Рудичик О. ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ЖАН-ЖАКА РУССО І СЬОГОДЕННЯ	190
Савчук А. ГРИГОРІЙ ВАЩЕНКО – ВИДАТНИЙ ПЕДАГОГ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ	191
Сватинюк Н. ВПЛИВ ФЕМІНІСТСЬКОГО РУХУ НА РОЗВИТОК СЛОВНИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	192
Свідерська О., Репета Х., Котовська О. ФІЗИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ У СВІТОВІЙ НАУЦІ	193
Сидоренко Т. ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З НУМЕРАЛЬНИМ КОМПОНЕНТОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ, УКРАЇНСЬКІЙ І РОСІЙСЬКІЙ МОВАХ	194
Скоренька С. ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ САМОВРЯДНИХ ТРАДИЦІЙ МІСТА ТЕРНОПІЛЬ	195
Смачило А. ПОЛОВЦІ	196
Стахів М. УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІКИ ПЛАВАННЯ КРОЛЕМ НА ГРУДЯХ	197
Степчик І. ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	198
Сукманюк С. СУБКУЛЬТУРИ БРИТАНІЇ	199
Сухорукова О. ДІАЛЕКТИКА ВІДНОСИН ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ	200
Твердохліб О. ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ВРЯДУВАННЯ ЗА ПІДТРИМКИ НЕУРЯДОВИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	201
Ткач І. РОЗПОДІЛ КРАЇН ЗА ВИДОМ ПЕРЕКЛАДУ ФІЛЬМІВ	202
Ткаченко К. ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРУ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ СФЕРИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	203
Труш О. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	204
Гулкевич О. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕЗАКОННЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗНАКА ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ, ФІРМОВОГО НАЙМЕНУВАННЯ, КВАЛІФІКОВАНОГО ЗАЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРУ	205

Федосєєв О. КОМІЧНИЙ ЕФЕКТ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ФОЛЬКЛОРИ	206
Филима Ю. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИЧНИХ ЕЛІТ В ТОТАЛІТАРНОМУ І ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	207
Ходачок Н. СТАВЛЕННЯ СТАЛІНА ДО УКРАЇНСЬКОЇ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ ВЕРХІВКИ	208
Хомченко Н. ЗНАЧЕННЯ БАГАТОГРАННОСТІ ОСОБИ ВИХОВАТЕЛЯ В РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	209
Цанцала Р. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	210
Цушко О., Мороз Н. UNDESERVEDLY FORGOTTEN NIKOLA TESLA	211
Черній І. НОВАТОРСТВО ІВАНА МАРЧУКА У МАЛЯРСТВІ	212
Чернічкін В. ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ У НАЙМЕНУВАННЯХ ОСІБ ЗА ПРОФЕСІЮ	213
Чуприна О. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ БАСКЕТБОЛІСТІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ	214
Чура О. СПЕЦИФІКА ГУМАНІЗМУ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ	215
Шемлей І. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТЕРНОПОЛЯ В ПОРІВНЯННІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ДОСВІДОМ	216
Шемлей І. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТЕРНОПОЛЯ В ПОРІВНЯННІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ДОСВІДОМ	217
Шестун Г. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛІЙСЬКИХ АБРЕВІАТУР	218
Шклярук М. СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ПЕРІОДУ ГЕТЬМАНУВАННЯ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО	219
Ярославська Ю. ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ	220
Корбак О. КОМП'ЮТЕРНА ЗАЛЕЖНІСТЬ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ	221
Джус В. КОНФОРМІЗМ - ОСОБИСТІСНА ПРОБЛЕМА	222

Видавництво Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя

виготовляє підручники для вузів, методичну літературу, художні видання, надає редакційно-видавничі та поліграфічні послуги з набору тексту, розробки макетів і друку книги чи будь-якої іншої поліграфічної продукції (брошури, плакати, афіші, календарі).

КРІМ ТОГО, ВИДАВНИЦТВО ПРОПОНУЄ ТАКІ ПОСЛУГИ:

- дизайн візитівок, буклетів, вітальних листів;
- професійне вичитування і верстку;
- сканування та копіювання;
- чорно-білий і повноколірний друк.

м. Тернопіль,
вул. Гоголя, 8.
Тел.: 43-02-09.

e-mail: vydavnytstvo@tu.edu.te.ua

Комп'ютерне макетування Н.Р. Шаблій

Формат 60×90 Папір ксероксний.
Обл.вид.арк 15,2
Наклад 50 прим. Зам. № 1884

Видавництво Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001
E-mail: vydavnytstvo@tu.edu.te.ua